

บทอาศรัยเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช: ภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์และกลวิธีการนำเสนอ

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการพัฒนาอาชีพ แผน ข ระดับปริญญามหาบัณฑิต

ภาควิชาภาษาไทย

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2561

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

บทอาศรัยวาทเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช: ภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์และกลวิธีการนำเสนอ

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการพัฒนาอาชีพ แผน ข ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต
ภาควิชาภาษาไทย
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2561
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

THE POETRY TO PRAISE HIS MAJESTIC KING BHUMIBOL ADULYADEJ: THE
IMAGE AND STRATEGIES OF PRESENTING THE IMAGE

A Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Master of Arts (Thai for Career Development)

Department of THAI

Graduate School, Silpakorn University

Academic Year 2018

Copyright of Graduate School, Silpakorn University

หัวข้อ	บทอาศรัยทบทวนเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช: ภาพลักษณ์ พระมหากษัตริย์และกลวิธีการนำเสนอ
โดย	วิเชษฐชาย กมลสัจจะ
สาขาวิชา	ภาษาไทยเพื่อการพัฒนาอาชีพ แผน ข ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	อาจารย์ ดร. ปัทมา ฑีฆประเสริฐกุล

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.จุไรรัตน์ นันทานิช)

พิจารณาเห็นชอบโดย

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร. สิริชญา คอนกรีต)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(อาจารย์ ดร. ปัทมา ฑีฆประเสริฐกุล)

..... ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธนิกานุจน์ จินาพันธ์)

59208306 : ภาษาไทยเพื่อการพัฒนาอาชีพ แผน ข ระดับปริญญาโทบัณฑิต

คำสำคัญ : บทอาศிரวาท, ภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์, กลวิธีการนำเสนอ, พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

นาย วิเชษฐชาย กมลสัจจะ: บทอาศிரวาทเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช: ภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์และกลวิธีการนำเสนอ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : อาจารย์ ดร. ปัทมา ฑีฆประเสริฐกุล

การค้นคว้าอิสระนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์บทอาศிரวาทเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ปีพุทธศักราช 2558 ในด้านภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์และกลวิธีการนำเสนอ

ผลการศึกษาพบว่า บทอาศிரวาทเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมีการผสมผสานภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์ 2 ลักษณะ คือภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์แบบอุดมคติ และภาพลักษณ์เฉพาะพระองค์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช โดยภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์แบบอุดมคติปรากฏภาพลักษณ์ที่พระมหากษัตริย์เป็นผู้มีชาติกำเนิดสูง ผู้มีบุญบารมี ผู้มีคุณธรรม ผู้ทรงเป็นปราชญ์ ผู้มีพระราชจริยวัตรอันงดงาม ผู้มีเกียรติยศ ผู้ยิ่งใหญ่เหนือกษัตริย์ เป็นองค์เอกอัครศาสนูปถัมภก ผู้มีความสามารถในการบริหาร ปกครองบ้านเมือง และเป็นศูนย์รวมใจของคนในชาติ ส่วนภาพลักษณ์เฉพาะพระองค์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ปรากฏภาพที่พระองค์เป็นผู้ยึดหลักความพอเพียง ผู้มีพระวิริยะอุตสาหะในการเสด็จเยี่ยมราษฎร ผู้คิดริเริ่มโครงการเพื่อชาติและประชาชน ผู้เป็นครูของแผ่นดิน ผู้ทรงงานหนัก ผู้มีพระราชสมัญญา “มหाराช” ผู้เชี่ยวชาญด้านการเกษตรและชลประทาน ผู้เป็นนักคิด ผู้เป็นนักพัฒนา ผู้เป็นนักวิทยาศาสตร์ และผู้ครองราชย์ยาวนาน ภาพลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชในบทอาศிரวาท จึงเป็นภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์ที่โดดเด่นและแตกต่างไปจากภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์โดยทั่วไป

ในด้านกลวิธีการนำเสนอภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์ พบว่าผู้ประพันธ์ได้ใช้ “กลวิธีทางวรรณศิลป์” ในการนำเสนอภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์ ปรากฏ 5 กลวิธี ได้แก่ กลวิธีการใช้คำ กลวิธีที่ใช้ภาพพจน์ กลวิธีที่ใช้สัญลักษณ์ กลวิธีที่ใช้สำนวน และกลวิธีที่ใช้โวหาร ซึ่งกลวิธีทางวรรณศิลป์เป็นเครื่องมือทางภาษาที่ผู้ประพันธ์เลือกใช้ในการนำเสนอบทอาศிரวาทเฉลิมพระเกียรติ ช่วยสร้างความไพเราะ ความงามในแง่ภาษา และทำให้ภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชปรากฏออกมาได้อย่างเด่นชัดขึ้น

59208306 : Major (Thai for Career Development)

Keyword : CONGRATULATORY POETRY, THE IMAGE OF THE KING, STRATEGIES OF PRESENTING THE IMAGE, KING BHUMIBOL ADULYADEJ

MR. WICHETCHAY KAMONSUJJA : THE POETRY TO PRAISE HIS MAJESTIC KING
BHUMIBOL ADULYADEJ: THE IMAGE AND STRATEGIES OF PRESENTING THE IMAGE
THESIS ADVISOR : PATTAMA THEEKAPRASERTKUL, Ph.D.

This independent study aims to analyze the congratulations poetry for His Majesty King Bhumibol Adulyadej's Birthday 2558 B.E. regarding the images of the king and the presentation strategies.

The results showed that there was a combination between the idealistic image of the king and the unique image of His Majesty King Bhumibol Adulyadej in the poetry to praise on the auspicious occasion of his majesty birthday. The idealistic image of the king presented the king who has a high ethnic origin, a charismatic authority, virtue, wisdom, a morally behaviour, and a great honour. Moreover, he is a great man above the king, an upholder of all faiths, an expert of management and government and a soul of the nation. In terms of the unique image of His Majesty King Bhumibol Adulyadej, it revealed that he is the king who holds to the philosophy of sufficiency, perseveres to visiting his people, initiates the projects for the nation and his people, works hard, and is given an alias as 'the Great'. In addition, he is a teacher of the nation, an expert in agriculture and irrigation, an innovator, a supreme artist, a developer, a philosopher, a scientist and the long-reigning king. Thus, the image of His Majesty King Bhumibol Adulyadej in the poetry to praise is outstanding and different from the general image of the king.

The literary strategies were applied as a methodology for presenting the image of the king which were divided into five methods: word strategy, figurative strategy, symbol strategy, idiom strategy and eloquence strategy. The literary strategies were selected as the tool of language to present the poetry to praise in order to create the melodiousness and delicacy of language and present the image of His Majesty King Bhumibol Adulyadej more notably.

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เพราะได้รับความอนุเคราะห์และความเมตตาจากอาจารย์ ดร.ปัทมา ทิมประเสริฐกุล อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระที่ได้สละเวลาให้คำปรึกษาและคำแนะนำ ตั้งแต่การเลือกหัวข้อที่จะศึกษา การเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนการวิเคราะห์เนื้อหา และการตรวจแก้การค้นคว้าอิสระให้แก่ผู้ศึกษา อีกทั้งยังให้กำลังใจแก่ผู้ศึกษามาโดยตลอด หากไม่ได้รับความเมตตาที่อาจารย์มีแก่ศิษย์ การศึกษาครั้งนี้คงไม่สามารถสำเร็จได้ รวมทั้งผู้ศึกษา ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.สิริชญา คอนกรีต ประธานกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธนิกายุจน์ จินาพันธ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำ และข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ศึกษา ส่งผลให้การค้นคว้าอิสระเล่มนี้ถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปกร และคณาจารย์ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ด้านภาษาและวรรณคดีไทยให้แก่ผู้ศึกษา

ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ดารกา วรรณวนิช รองศาสตราจารย์ทัศนีย์ ทานตวนิช ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไตรรัตน์ พิพัฒโศภณ อาจารย์ดร.ปราโมทย์ สกุลรักความสุข ที่ให้ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการและให้กำลังใจแก่ผู้ศึกษา

ขอขอบพระคุณ ม.ชญานนท์ ชมดี คุณเสาวภาคย์ ดิษฐ์สวัสดิ์ อาจารย์กิตติภา พุฒศิริ อาจารย์อภิสิทธิ์ คำสี อาจารย์อิศเรศ สุขชม อาจารย์ชฎาคุณ ธนะขว้าง อาจารย์พรทิพย์ รุ่งเรือง อาจารย์นิรชา อ่ำประเวทย์ เพื่อนนักศึกษาสาขาภาษาไทยเพื่อการพัฒนาอาชีพ และสาขาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปกร คณาจารย์สาขาภาษาไทย สถาบันวิจัย พัฒนา และสาธิตการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กัลยาณมิตรทั้งหลายและบรรดาลูกศิษย์ที่คอยช่วยเหลือ สนับสนุน และให้กำลังใจแก่ผู้ศึกษาในยามท้อแท้

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อปรีชา กมลสัจจะ คุณแม่ไพเราะ กมลสัจจะ วิวัฒนา กมลสัจจะ พี่สาวอันเป็นที่รัก ตลอดจนทุกคนในครอบครัวที่คอยประคับประคอง สนับสนุน และเป็นกำลังใจให้แก่ผู้ศึกษามาโดยตลอด

วิเชษฐชาย กมลสัจจะ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาของปัญหาการวิจัย.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
สมมติฐานของการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
วิธีการดำเนินวิจัย.....	7
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการศึกษาบทธาสิรวาทเนื่องในโอกาส วันเฉลิมพระชนมพรรษา พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช.....	24
1. บทธาสิรวาท.....	24
1.1 ความหมายของบทธาสิรวาท.....	24
1.2 ประวัติความเป็นมาของบทธาสิรวาท.....	26
1.3 ลักษณะของบทธาสิรวาท.....	29
2. พระราชประวัติของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช.....	29

2.1 พระราชประวัติ.....	30
2.2 พระราชกรณียกิจ.....	32
2.3 พระราชจริยวัตร.....	37
บทที่ 3 ภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์ในบทอาศรัยทวเนื่องในโอกาส วันเฉลิมพระชนมพรรษา	
พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช.....	39
1. ภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์แบบอุดมคติ.....	39
1.1 พระมหากษัตริย์เป็นผู้มีชาติกำเนิดสูง.....	40
1.2 พระมหากษัตริย์เป็นผู้มีบุญบารมี.....	44
1.3 พระมหากษัตริย์เป็นผู้มีคุณธรรม.....	45
1.4 พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นปราชญ์.....	51
1.5 พระมหากษัตริย์เป็นผู้มีพระราชจริยวัตรอันงดงาม.....	55
1.6 พระมหากษัตริย์เป็นผู้มีเกียรติยศ.....	56
1.7 พระมหากษัตริย์เป็นผู้ยิ่งใหญ่เหนือกษัตริย์.....	58
1.8 พระมหากษัตริย์เป็นองค์เอกอัครศาสนูปถัมภก.....	59
1.9 พระมหากษัตริย์เป็นผู้มีความสามารถในการบริหาร ปกครองบ้านเมือง.....	61
1.10 พระมหากษัตริย์เป็นศูนย์รวมใจของคนในชาติ.....	64
2. ภาพลักษณ์เฉพาะพระองค์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช.....	65
2.1 พระมหากษัตริย์ผู้ยึดหลักความพอเพียง.....	65
2.2 พระมหากษัตริย์ผู้มีพระวิริยะอุตสาหะในการเสด็จเยี่ยมราษฎร.....	69
2.3 พระมหากษัตริย์ผู้คิดริเริ่มโครงการเพื่อชาติและประชาชน.....	72
2.4 พระมหากษัตริย์ผู้เป็นครูของแผ่นดิน.....	73
2.5 พระมหากษัตริย์ผู้ทรงงานหนัก.....	76
2.6 พระมหากษัตริย์ผู้มีพระราชสมัญญา “มหาราช”.....	77
2.7 พระมหากษัตริย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการเกษตรและชลประทาน.....	79

2.8 พระมหากษัตริย์ผู้เป็นนวัตกร.....	81
2.9 พระมหากษัตริย์ผู้เป็นอัครศิลปิน	83
2.10 พระมหากษัตริย์นักพัฒนา	86
2.11 พระมหากษัตริย์นักคิด.....	88
2.12 พระมหากษัตริย์นักวิทยาศาสตร์.....	89
2.13 พระมหากษัตริย์ผู้นำโลกด้านสิทธิบัตร	90
2.14 พระมหากษัตริย์ผู้ครองราชย์ยาวนาน	91
<p>บทที่ 4 กลวิธีการนำเสนอภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์ในบทอาศิรวาทเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระ ชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช.....</p>	
1. กลวิธีการใช้คำ	94
1.1 การซ้ำคำและซ้ำวลี.....	94
1.2 การซ้อนคำ	97
1.3 การใช้คำเรียกพระมหากษัตริย์.....	99
1.4 การใช้คำขยายความ	111
2. กลวิธีการใช้ภาพพจน์	119
2.1 อุปมา.....	119
2.2 อุปลักษณ์	130
2.3 อติพจน์.....	137
2.4 ปฏิพจน์.....	138
2.5 อนุนามนัย	139
3. กลวิธีการใช้สัญลักษณ์.....	140
4. กลวิธีการใช้สำนวน	141
5. กลวิธีการใช้โวหาร.....	142
5.1 บรรยายโวหาร	142

5.2 พรรณนาโฆหาร.....	145
บทที่ 5 สรุปลอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	148
รายการอ้างอิง	155
ประวัติผู้เขียน.....	227

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหาการวิจัย

สถาบันพระมหากษัตริย์ในประเทศไทยเป็นศูนย์รวมใจชาวไทยที่สืบทอดมายาวนานหลาย ศตวรรษ เป็นวัฒนธรรมการปกครองที่มีความสำคัญ บ่งบอกถึงแนวคิด ความเชื่อ และความหมาย ของสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่หลอมรวมจิตใจชาวไทยให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและสร้างสรรค์ให้เกิดความ ผาสุกของสังคมโดยรวมได้ วัฒนธรรมการปกครองระบบกษัตริย์ของประเทศไทยจึงมีความผูกพัน อย่างแนบแน่นต่อสังคมไทยมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน (มูลนิธิสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา, 2554: 6-10) ความผูกพันระหว่างสถาบันพระมหากษัตริย์กับประชาชนหยั่งรากฝังลึกในสังคมและวัฒนธรรม ไทย ก่อให้เกิดการแสดงออกถึงความจงรักภักดีของประชาชนไทยที่มีต่อพระมหากษัตริย์ในหลาย รูปแบบ วิธีการหนึ่ง คือการประพันธ์บทอาศิรวาทเพื่อเฉลิมพระเกียรติแด่องค์พระมหากษัตริย์

อาศิรวาท หรือ อาเศียรวาท หมายถึง คำอวยพรที่ผู้น้อยใช้กับผู้ใหญ่ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 1411) แต่เรามักจะใช้ในความหมายที่เฉพาะเจาะจง ซึ่งหมายถึง บทอวยพรที่ประพันธ์ขึ้น เพื่อเทิดพระเกียรติองค์พระมหากษัตริย์ หรือพระบรมวงศานุวงศ์ โดยใช้รูปแบบคำประพันธ์ ประเภทต่าง ๆ

อาศิรวาทนี้มีอยู่ในสังคมไทยมาช้านาน นักวิชาการสันนิษฐานว่า “อาศิรวาท” มาจาก “ประณามพจน์” คือบทไหว้ในตอนต้นของวรรณคดีเรื่องยาว ที่เนื้อหามักกล่าวถึงการสดุดี พระรัตนตรัย มหาเทพ พระมหากษัตริย์ รวมถึงคุณแห่งบุพการีและครูบาอาจารย์ ต่อมามีการนำ เนื้อหาในส่วนประณามพจน์เฉพาะส่วนที่กล่าวถึงการเฉลิมพระเกียรติพระมหากษัตริย์ไปแต่ง เป็นการเฉพาะ เป็นวรรณคดีร้อยกรองขนาดยาวเรียกกันโดยทั่วไปว่า วรรณคดีอวยพระเกียรติ (อภิรักษ์กุล เกษมผลกุล, อ้างถึงใน เก๋ แดงสกุล, 2558: ซ) ดังบทประณามพจน์ในลิลิตยวนพ่าย (กรมศิลปากร, 2514: 2-3) ความว่า

● ศรีสิทธิสวัสดิ ชัยศดุมงคล วิมลวิบูล อุดุลยา

ดิเรก เอกภูธรกรกช ทศนัชสมุชลิต วิกสิตสโรโชดม บรมนบ

อภิวาท บาทธรรโฆพระโคดม สันุพระสัทธิธรรมาติตย์ บพิตร

มหิทิมมหาสาร มหานดาททยาศรย หลุทยธรรนค ทรงทวตั้งษา

มหาบุรุษลักษณะ อัครอัษโฏษตร บวรสัตมงคล อนนตญาณ

อเนก อศกษาอภิต อสิตยานุพยัญ ชนพิรุณชิต ฉายฉัพพิช
 รงษี พยงรพีพรรณ จันทรโกฏิ โขติสหัสซชวาล วิศาลแสง
 รุ่งเร้า เท้าหกห้องฟ้าหาล้าสี่สบ ดารนพมณฑล สรณากิวน
 ทนสัทธิธรรมาคม อุดมามีวันทนอรรษฏารยาภิวาท อาทียุคชุก
 เชน เปนกรสิกรล่ำพรธรรณิตล จลพิจลต่างต่าง พ่างจขว้าทาง
 สี่หล้า ฟ้าทงหกพทหงาย รสายสยบภพมณฑล
 ในกษณนั้นน บันนพรหมพิษณ อิศวรผู้อดุลยเดช เหตุบุพิตร
 คิคกรณาประชาราษฎร์ อยยวจพินาศทงมุล สุนภพณสบสิ่ง
 ธิจิงแกล้งแสรังสรwab รวบเอาอัษฏามูรรมติมามิศร ด้วยบพิตร
 เสรีจ ก็เสด็จมาอุบัติ ในกรษัตริย์ ทวีดิวงษพงษอภิชาติ รับ
 ราชริปู ชูแผ่นดินให้หงาย ทายแผ่นดินให้ขว้า ล้ำกรัณธรัตน์
 วัดเถรี ตรีโลกยบให้อูน หนูนพระพุทศศาสนให้ตรง ดำรง
 กรษัตริให้กรสานต์ ประหารทุกขให้เกษย ไชเกษตรให้เกษม
 เปรมใจราชฎณิกกร กำจรรยศโยค ดิลกโลกยอาศรย ชยชยณฎ
 เบนทราทรงเดช ฎล่งดินฟ้าฟุ้ง ขาวขจร ๖ ๐๓

(ลิลิตยวนพ่าย: ร่ายบทที่ 1)

จากข้างต้นบทประณามพจน์ในลิลิตยวนพ่ายได้กล่าวถึงการบูชาพระรัตนตรัย การสรรเสริญ พระคุณเทพเจ้าทั้ง 3 องค์ ได้แก่ พระพรหม พระนารายณ์ และพระอิศวร รวมทั้งมีการสรรเสริญ ยอพระเกียรติสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ซึ่งมีเนื้อหาและจุดมุ่งหมายคล้ายคลึงกับบทอาศิรวาท จึงถือได้ว่าบทประณามพจน์ในวรรณคดียอพระเกียรติเป็นต้นเค้าของบทอาศิรวาทในปัจจุบัน เมื่อ ยุคสมัยเปลี่ยนแปลงไปผู้ประพันธ์จึงได้มีการดัดแปลง ดัดทอนวรรณคดียอพระเกียรติให้มีขนาดสั้นลง โดยมุ่งเน้นเนื้อหาสาระที่จะเทิดพระเกียรติและถวายพระพรชัยมงคลแด่องค์พระมหากษัตริย์ หรือพระบรมวงศานุวงศ์โดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับ ปราโมทย์ สกุลรัศความสุข (2561: 3) ที่ได้อธิบาย เกี่ยวกับบทอาศิรวาทไว้ว่า

ปัจจุบันแม้ประเทศไทยเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย วรรณกรรมยอพระเกียรติก็ยังทรงไว้ซึ่งคุณค่าและบทบาทที่เกี่ยวข้องกับ พระมหากษัตริย์อย่างชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งวรรณกรรมยอพระเกียรติที่มีรูปแบบ เป็นกวีนิพนธ์ขนาดสั้น หรือ “บทอาศิรวาท” ที่เผยแพร่ในสื่อต่าง ๆ เช่น วันเฉลิม พระชนมพรรษา วันฉัตรมงคล เป็นต้น บทอาศิรวาทจึงจัดเป็นวรรณกรรมยอพระเกียรติ

ยุคใหม่ที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันพระมหากษัตริย์กับคนไทยในสังคมได้เป็นอย่างดี เช่นเดียวกับวรรณกรรมยอพระเกียรติที่มีมาแต่เดิม

บทอาศิรวาท เป็นสื่อแสดงออกถึงความจงรักภักดี ความศรัทธา ที่ประชาชนไทยมีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ เขียนขึ้นในโอกาสสำคัญอันเกี่ยวเนื่องกับพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ เช่น โอกาสวันคล้ายวันพระบรมราชสมภพพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว วันคล้ายวันพระบรมราชสมภพสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ วันคล้ายวันพระบรมราชาภิเษก วันพระราชพิธีฉลองสิริราชสมบัติ เป็นต้น บทอาศิรวาทจะมีองค์ประกอบสำคัญ 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนประกอบต้น เป็นส่วนที่เกริ่นนำ เพื่อบอกจุดมุ่งหมายในการประพันธ์ว่าประพันธ์ขึ้นในวาระโอกาสใด ส่วนประกอบเนื้อหา เป็นส่วนที่ผู้ประพันธ์ถ่ายทอดเนื้อหาสาระเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ เช่น พระราชกรณียกิจ พระราชประวัติ พระราชจริยวัตร และเรื่องอื่น ๆ ที่เป็นการเชิดชูพระเกียรติคุณแห่งพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ และส่วนประกอบท้าย จะเป็นการถวายพระพรชัยมงคลแด่องค์พระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ บทอาศิรวาทจะมีศิลปะการใช้ภาษา อันเกิดจากการเรียงร้อยถ้อยคำ ก่อให้เกิดความงามทางวรรณศิลป์ ทั้งด้านคำและความ โดยจะมีการใช้รูปแบบฉันทลักษณ์ที่หลากหลาย ตามความนิยมและความเหมาะสม

ในด้านการศึกษาและการวิจัยเกี่ยวกับบทอาศิรวาทมีการศึกษากันอย่างกว้างขวาง การศึกษาในด้านประวัติความเป็นมาและหลักในการประพันธ์บทอาศิรวาท เช่น บทความเรื่อง **บทอาศิรวาท: การแสดงออกซึ่งความจงรักภักดี** ของชูศักดิ์ ศุภรนนท์ (2546) และบทความเรื่อง **การเขียนบทอาศิรวาท** ของชะอู่ม โชติทอง (2547) การศึกษาในด้านบทบาทและคุณค่าของบทอาศิรวาท เช่น ปราโมทย์ สกลรักความสุข (2561) ได้เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง **คุณค่าและบทบาทของอาศิรวาทพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช** การศึกษาบทอาศิรวาทมักนิยมศึกษาด้านรูปแบบคำประพันธ์ การใช้ภาษา เนื้อหา และแนวนิยมในการแต่ง เช่น วิทยานิพนธ์ของอำนาจ นันทเสน (2543) เรื่อง **การวิเคราะห์บทร้อยกรองอาศิรวาทร่วมสมัยระหว่างปี พ.ศ. 2513 – 2542** ธงชัย ดิษโส (2547) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง **การศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมร้อยกรองเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช** และชูศักดิ์ ศุภรนนท์ (2554) เขียนบทความเรื่อง **วิเคราะห์บทร้อยกรองเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชเนื่องในวโรกาสพระราชพิธีกาญจนาภิเษก จากวารสารและนิตยสาร** นอกจากนี้ยังมีผู้ที่ศึกษาบทอาศิรวาทในด้านภาพลักษณ์ของสถาบันพระมหากษัตริย์อีกด้วย เช่น ธาณิรัตน์ จัตตุหะศรี (2547) ได้เขียนบทความเรื่อง **บทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ: ภาพของพระราชินีในอุดมคติ** และนิคม รัตน์ปรีชาชัย (2554) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง **การศึกษา**

เชิงวิเคราะห์การใช้ภาษา เนื้อหาของบทอาศิรวาทที่สะท้อนภาพลักษณ์ของสมเด็จพระที่นั่งเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

จะเห็นได้ว่า การศึกษาบทอาศิรวาทในแวดวงวรรณคดี มีการศึกษากันอย่างกว้างขวางและหลากหลายประเด็น แต่สิ่งที่ผู้ศึกษาสังเกตคือ ยังไม่มีผู้ที่ศึกษาบทอาศิรวาทเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชในด้านภาพลักษณ์และกลวิธีการนำเสนอภาพลักษณ์ ซึ่งบทอาศิรวาทที่มีเนื้อหาเชิดชูพระเกียรติคุณสามารถสะท้อนภาพลักษณ์ของพระองค์ผ่านมุมมองของพสกนิกรออกมาได้อย่างชัดเจน ดังที่ นิคม รัตนปรีชาชัย (2554: 3) ได้กล่าวไว้ว่า

วรรณกรรมเฉลิมพระเกียรติเป็นสื่อแสดงความจงรักภักดีที่ประชาชนมีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือสร้างสิทธิธรรมทางการเมืองแก่พระมหากษัตริย์ นอกจากนี้ยังสะท้อนภาพลักษณ์ของพระมหากษัตริย์ พระราชินี และพระบรมวงศานุวงศ์ ในมุมมองของประชาชนอีกด้วย

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ลำดับที่ 9 แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ เสด็จพระราชสมภพเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม พุทธศักราช 2470 เป็นพระราชโอรสในสมเด็จพระมหิตลาธิเบศรอดุลยเดชวิกรมพระบรมราชชนก และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี พระองค์เสด็จขึ้นเถลิงถวัลยราชสมบัติตั้งแต่วันที่ 9 มิถุนายน พุทธศักราช 2489 ถึงวันที่ 13 ตุลาคม พุทธศักราช 2559 เป็นพระมหากษัตริย์ที่ครองราชสมบัติยาวนานที่สุดในประเทศไทย ตลอดรัชสมัยพระองค์ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจนานัปการเพื่อยังประโยชน์แก่ประชาชนและประเทศ

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจเพื่อพสกนิกรและประเทศมากมาย ทำให้ประชาชนสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณอันล้นพ้น จึงได้สร้างสรรค์บทอาศิรวาทเพื่อเทิดพระเกียรติแด่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช โดยมีการประพันธ์เทิดพระเกียรติตั้งแต่ต้นรัชสมัย ในปีพุทธศักราช 2489 จนสิ้นสุดรัชสมัย ดังที่ ปราโมทย์ สกลรักความสุข (2561: 3) ได้กล่าวว่า

นับแต่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ ครองสิริราชสมบัติ เมื่อ พ.ศ. 2489 จนสิ้นสุดรัชสมัย... มีบทอาศิรวาทปรากฏในสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา วันที่ 5 ธันวาคม และวันฉัตรมงคล วันที่ 5 พฤษภาคม ของทุกปีอย่างต่อเนื่อง

บทอาศிரวาทเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมีเนื้อหากล่าวถึงพระราชประวัติ พระราชกรณียกิจ พระราชจริยวัตร พระเกียรติคุณ พระปรีชาสามารถ และการถวายพระพรชัยมงคล จึงสามารถสะท้อนให้เห็นภาพของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชในด้านต่าง ๆ ในฐานะพระมหากษัตริย์ผู้เป็นประมุขของประเทศ จะเห็นได้ดังบทอาศிரวาทความว่า

ลูวาระहांธัันวามหาราช	ไทยทั้งชาติผ่องผุดพิสุทธิ์ใส
แปดสิบแปดชันษาพระภูวไนย	ร่วมร้อยใจเทิดไท้พระทรงธรรม
เพราะแผ่นดินมีองค์พระทรงเดช	นครศจึงสุขสมภิมรย์สันต์
พระมหาภูมิพลองค์ราชัน	ทั่วเขตชั้นประทักษัยแจ้งพระบุญญา
ทรงเสด็จบำรุงทุกแคว้นเขต	การเกษตรชลประทานการศึกษา
พระราชทานน้บคณา	ชาวประชาผาสุกสถาพร
อัญเชิญเทพเทวินทร์ทุกถิ่นสถาน	อภิบาลองค์บพิตรอดิศร
พิทักษ์องค์บดินทร์ปิ่นนาคร	ถวายพระพรแต่พระองค์ทรงพระเจริญ

(สถาบันการบิณพลเรือน: 2558)

บทอาศிரวาทข้างต้น สะท้อนภาพลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชในฐานะพระมหากษัตริย์ผู้ปกครองประเทศได้อย่างชัดเจน โดยผู้ประพันธ์ได้ใช้กลวิธีทางวรรณศิลป์ที่หลากหลาย ทั้งศิลปะการใช้คำ การใช้ภาพพจน์ การใช้สัญลักษณ์ การใช้โวหาร เป็นต้น เพื่อนำเสนอภาพลักษณ์ของพระองค์ให้เด่นชัดขึ้น ทั้งที่เป็นภาพลักษณ์แบบอุดมคติตามขนบวรรณคดี ยอพระเกียรติที่มีแต่โบราณ และภาพลักษณ์เฉพาะพระองค์ ซึ่งผู้ประพันธ์ไม่ได้เชิดชูความเป็นกษัตริย์ในลักษณะที่เป็นนามธรรมเพียงอย่างเดียว แต่มีการผสมผสานภาพลักษณ์ที่เป็นอุดมคติ และภาพความเป็นจริง นำเสนอให้เห็นว่าพระองค์ปฏิบัติพระราชกรณียกิจเพื่อประเทศชาติ และพสกนิกรจนเห็นเป็นที่ประจักษ์ บทอาศிரวาทที่สร้างสรรค์ขึ้นเพื่อเทิดพระเกียรติ จึงให้ภาพของพระองค์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่มีความยิ่งใหญ่เหนือกษัตริย์ มีพระบรมเดชานุภาพ มีความดีเลิศสมบูรณ์ และมีพระคุณลักษณะเฉพาะที่โดดเด่น แตกต่างจากพระมหากษัตริย์พระองค์อื่น

จากที่กล่าวมาทั้งหมด จะเห็นว่า บทอาศிரวาทสะท้อนภาพพระมหากษัตริย์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชออกมาได้อย่างน่าสนใจ อีกทั้งการศึกษาเกี่ยวกับบทอาศிரวาท ยังไม่มีผู้ใดที่ศึกษาด้านภาพลักษณ์และกลวิธีนำเสนอภาพลักษณ์

พระมหากษัตริย์ในบทธาสิรวาทเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชอย่างลึกซึ้ง ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาบทธาสิรวาทเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่เผยแพร่ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ปีพุทธศักราช 2558 ในด้านภาพลักษณ์และกลวิธีการนำเสนอภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาพลักษณ์ของพระมหากษัตริย์ในบทธาสิรวาทเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
2. เพื่อศึกษาวิธีการนำเสนอภาพลักษณ์ของพระมหากษัตริย์ในบทธาสิรวาทเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

สมมติฐานของการวิจัย

บทธาสิรวาทเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชใช้กลวิธีทางวรรณศิลป์ในการนำเสนอภาพลักษณ์ของพระมหากษัตริย์แบบอุดมคติ และภาพลักษณ์เฉพาะพระองค์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทำให้ได้ภาพของพระมหากษัตริย์ที่ยิ่งใหญ่และมีลักษณะเฉพาะที่โดดเด่น

ขอบเขตของการวิจัย

1. ผู้ศึกษารวบรวมบทธาสิรวาทเนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช จากเทปบันทึกการถวายพระพรชัยมงคลของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ในสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย (NBT) ปีพุทธศักราช 2558 สืบค้นจาก www.youtub.com ช่อง NBT2HD จำนวน 188 เทป บทธาสิรวาทจำนวน 745 บท
2. ผู้ศึกษาจะรวบรวมเฉพาะเทปบันทึกการถวายพระพรชัยมงคลที่เป็นบทธาสิรวาทเท่านั้น ไม่รวบรวมเทปบันทึกการถวายพระพรชัยมงคลที่เป็นการแสดง

นิยามศัพท์เฉพาะ

มีนักวิชาการได้ให้นิยามความหมายของคำว่า “ภาพลักษณ์” ไว้อย่างหลากหลาย โดยราชบัณฑิตยสถาน (2545: 218) ได้ให้ความหมายว่า ภาพลักษณ์ หมายถึง ลักษณะหรือท่าทางของบุคคล หรือองค์กรที่ปรากฏแก่ตา หรือความรู้สึกนึกคิดของสาธารณชน ส่วน ปัทมาธิษประเสริฐกุล (2547: 25) ได้ให้ความหมาย “ภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์” ว่า หมายถึง

คุณสมบัติและหน้าที่ของพระมหากษัตริย์ตามความรู้สึกนึกคิดและค่านิยมของกวีที่มีต่อพระมหากษัตริย์ การศึกษาในครั้งนี้ผู้ศึกษาจึงให้นิยามความหมายของ “ภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์” หมายถึง คุณลักษณะ บุคลิกภาพ พฤติกรรม และหน้าที่ของพระมหากษัตริย์

บทอาศிரวาทเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช หมายถึง บทอวยพรที่ประพันธ์ขึ้นเพื่อมุ่งเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช จากเทปบันทึกการถวายพระพรชัยมงคลของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ในสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย (NBT) ปีพุทธศักราช 2558

วิธีการดำเนินวิจัย

การดำเนินการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะใช้วิธีวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และเสนอผลการศึกษาค้นคว้าแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Description) มีขั้นตอนการศึกษาค้นคว้าดังนี้

1. ขั้นศึกษาและรวบรวมข้อมูล

1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชในวาระครบรอบ

1.2 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพระมหากษัตริย์

1.3 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาบทอาศிரวาท

1.4 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์

และพระบรมวงศานุวงศ์

1.5 รวบรวมบทอาศிரวาทเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช โดยการถ่ายทอดเสียงจากเทปบันทึกการถวายพระพรชัยมงคลของหน่วยงานต่าง ๆ ในสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ปีพุทธศักราช 2558 สืบค้นจาก www.youtub.com ช่อง NBT2HD ออกมาเป็นตัวบท จำนวน 188 เทป บทอาศிரวาท 745 บท

2. ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 วิเคราะห์ภาพลักษณ์ที่ปรากฏในบทอาศிரวาทเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

2.2 วิเคราะห์กลวิธีการนำเสนอภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์ในบทอาศிரวาทเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

3. ขั้นสรุป อภิปรายผล และให้ข้อเสนอแนะ

นำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ในรูปแบบการค้นคว้าอิสระ

ข้อตกลงเบื้องต้น

การวิเคราะห์บทอาศรัยวาทเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช จะใช้วิธีอ้างอิงโดยบอกชื่อหน่วยงานที่นำเสนอบทอาศรัยวาท และตามด้วยปีพุทธศักราชที่เผยแพร่ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ดังตัวอย่าง

ธ ทรงมีทศพิธราชธรรม	พอเพียงล้ำเลิศชูชาติศาสตร์ไสว
อิสริยยศคิงออฟคิงเพริศพรังไกล	งามวิไลราชกิจพิศอัศจรรย์
	(กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา: 2558)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้เข้าใจภาพลักษณ์ของพระมหากษัตริย์ในบทอาศรัยวาทเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
2. ทำให้เข้าใจกลวิธีในการนำเสนอภาพลักษณ์ของพระมหากษัตริย์ในบทอาศรัยวาทเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
3. เป็นแนวทางในการศึกษาภาพลักษณ์และกลวิธีการนำเสนอภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์ในวรรณกรรมประเภทอื่นต่อไป

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาภาพลักษณ์ของพระมหากษัตริย์ในบทอาศรัยวาทเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ผู้ศึกษาได้รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องไว้ดังต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชในวรรณกรรม

การศึกษาภาพลักษณ์ของพระมหากษัตริย์ในบทอาศรัยวาทเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ผู้ศึกษาได้รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชในวรรณกรรม 8 รายการ ดังนี้

วิมล พิชัยณรงค์ (2540) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง วิเคราะห์ทศพิธราชธรรม จากราชสดุดีในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ มหาราช เนื่องในวโรกาสเฉลิมพระเกียรติกาญจนาภิเษก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทราชสดุดี ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพล

อดุลยเดชฯ มหาราช เนื่องในโอกาสเฉลิมพระเกียรติกาญจนาภิเษก ในด้านรูปแบบและเนื้อหาเกี่ยวกับทศพิธราชธรรม ผลการศึกษาพบว่า ด้านรูปแบบ มีลักษณะคำประพันธ์ทั้งหมด 6 ประเภท คือ โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ร่าย และรูปแบบคำประพันธ์แบบประสม ซึ่งมีการแต่งที่เคร่งครัด ฉันทลักษณ์เป็นอย่างมาก โดยจำนวนในการประพันธ์ 1 บท 2 บท 3 บท 6 บท เป็นส่วนใหญ่ มีท่วงทำนองการแต่งอิสระเฉพาะตัว อันประกอบไปด้วย การพรรณนา การยอพระเกียรติ พระราชกรณียกิจ การถวายพระพร การถวายความจงรักภักดี และการกล่าวถึงเหตุการณ์บ้านเมือง ในด้านเนื้อหา กล่าวถึงทศพิธราชธรรม 10 ประการ คือ ทานะ ศีล บริจาคะ อาชชวะ มัททวะ ตบะ อักโกธะ อวิหิงสา ขันติ อวิโรธนัง มีการกล่าวถึงอวิโรธนังมากที่สุด รองลงมา กล่าวถึง ตบะ ศีล ขันติ และอวิหิงสา ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า ไม่ว่าจะ เป็นสถานที่แห่งใดที่ประชาชนของพระองค์ได้รับความทุกข์ยาก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ มหาราช จะทรงเสด็จไปเยี่ยมและทำการช่วยเหลือตลอดเวลา ด้วยเหตุผลดังกล่าว แสดงให้ผู้แต่งตระหนักถึงแนวทางในการดำเนินพระราชกรณียกิจที่พระองค์ทรงปฏิบัติติดต่อกันมาอย่างสม่ำเสมอระยะเวลา 50 ปี ที่ทรงครองสิริราชสมบัติ อันนำมาซึ่งความซาบซึ้งปลื้มปิติในพระมหากษัตริย์คุณ และเต็มเปี่ยมด้วยแรงศรัทธา ความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ เป็นแรงดึงดูดที่ส่งผลให้ผู้แต่งถ่ายทอดความรู้สึกลงในบทร้อยกรองในลักษณะกล่าวพรรณนาถึงทศพิธราชธรรมที่เป็นอวิโรธนังมากกว่าลักษณะอื่น ๆ

สยมพร คล้ายประเสริฐ (2541) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง **วิเคราะห์คุณธรรม 4 ประการ ในนิทานพื้นบ้านเขตการศึกษา 7 ตามแนวพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ** มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่พระราชดำรัสคุณธรรม 4 ประการ ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ และวิเคราะห์คุณธรรมที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้าน เขตการศึกษา 7 ผลการศึกษาพบว่า การรู้จักฝึกและการข่มใจตนเองให้ประพฤตินในความดีปรากฏมากที่สุด จำนวน 35 เรื่อง การรักษาความสัตย์ ประพฤติปฏิบัติสิ่งที่มีประโยชน์และเป็นธรรมปรากฏรองลงมา จำนวน 34 เรื่อง การอดทน อดกลั้น อดออม และสุจริตปรากฏเป็นลำดับที่ 3 จำนวน 29 เรื่อง และการเสียสละประโยชน์ส่วนตัวเพื่อประโยชน์ส่วนรวมปรากฏน้อยที่สุด จำนวน 11 เรื่อง จากการวิเคราะห์นิทานพื้นบ้านจึงเป็นเอกสารที่มีคุณค่าทางวิชาการเพื่อนำไปค้นคว้าเกี่ยวกับการเรียนการสอนนิทานพื้นบ้าน และวรรณกรรมท้องถิ่นตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ

ชำนาญ รอดเหตุภัย (2545) เขียนงานวิจัยเรื่อง **พระราชอัจฉริยภาพแห่งพระมหากษัตริย์ไทยในการสร้างสรรค์ภาษาและวรรณกรรม** โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพระราชกรณียกิจทางการสร้างสรรค์ภาษาและวรรณกรรมของบูรพมหากษัตริย์ของไทยตั้งแต่สมัยสุโขทัยเป็นต้นมา จนถึงรัชกาลที่ 6 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ และเพื่อศึกษาพระปรีชาสามารถและพระราชอัจฉริยภาพทางด้านภาษาและวรรณกรรมในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ผลการวิจัยพบว่า พระมหากษัตริย์ของไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ล้วนทรงมีอัจฉริยภาพการเป็น

หิดานุหิตประโยชน์ยิ่งใหญ่แก่ชาติและพสกนิกร โดยเฉพาะภาษาซึ่งเป็นวัฒนธรรมที่สำคัญที่สุดนั้นก็นับว่าเป็นความโชคดีของประเทศไทยที่มหाराชของไทยทุกพระองค์ทรงไว้ซึ่งพระราชวิริยะอุตสาหะและสนพระราชหฤทัยในการสร้างสรรค์ภาษาและวรรณกรรมไทยยิ่งนัก นับตั้งแต่พ่อขุนรามคำแหงมหาราชเป็นต้นมาจนกระทั่งสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ และที่สุดถึงพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหाराช ก็นับว่ามีพระราชกรณียกิจและพระปรีชาสามารถอันเป็นเลิศทางด้านภาษานอกจากศึกษาเรื่องพระปรีชาสามารถและพระมหากษัตริย์คุณที่เกี่ยวกับภาษาไทยแล้ว ประการสำคัญอีกด้านหนึ่งที่ได้ศึกษาคือการวิเคราะห์พระราชอัจฉริยภาพและพระปรีชาสามารถที่ปรากฏในวรรณกรรมพระราชนิพนธ์ 3 เรื่อง ได้แก่ เรื่องนายอินทร์ผู้ปิดทองหลังพระ ตีโต และพระมหาชนก ล้วนเพียงพร้อมด้วยสารัตถะ อรรถรส และสุนทรียรส พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหाराชทรงได้รับการยอมรับทั่วไปในฐานะพระมหากษัตริย์นักปราชญ์ ผู้มีพระปรีชาสามารถในทุกด้าน พระองค์ทรงไว้ซึ่งพระราชอัจฉริยภาพ พระปรีชาสามารถ และพระมหากษัตริย์คุณต่อภาษาและวรรณกรรมอย่างยิ่ง

ก่องแก้ว วีระประจักษ์ (2546) เขียนบทความเรื่อง **พระมหากษัตริย์กับงานวรรณกรรมของชาติ** ได้อธิบายว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ล้นเกล้าของชาวไทยทรงแสดงพระอัจฉริยภาพด้านวรรณกรรมไว้อย่างต่อเนื่องตลอดมา เห็นได้จากพระราชกระแสตามวโรกาสต่าง ๆ ซึ่งแสดงให้เห็นชัดเจนว่าทรงสนพระราชหฤทัยเกี่ยวกับการศึกษาภาษาและอักษรเป็นอย่างยิ่ง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงแปลเรื่อง นายอินทร์ผู้ปิดทองหลังพระจากต้นฉบับภาษาอังกฤษเรื่อง A Man Called Intrepid ของ William Stevenson และเรื่องตีโต (Tito) ของฟิลลิส ออติ (Phyllis Auty) และที่สำคัญที่สุดคือพระราชนิพนธ์เรื่อง พระมหาชนก โดยทรงดัดแปลงปรับสำนวนให้เป็นปัจจุบัน จากวรรณคดีในพระพุทธศาสนาปรากฏอยู่ในทศชาติชาดก โดยทรงเน้นความเจริญรุ่งเรืองของดินแดนสุวรรณภูมิที่พระมหาชนกทรงมุ่งเดินเรือมาค้าขาย ทรงแสดงที่ตั้งตำแหน่งของเรือพยาบาลทางอุตุนิยมวิทยาและโหราศาสตร์ด้วยแผนที่ฝีพระหัตถ์ ทรงปรารภเรื่องเกษตรกรรมและการจัดการศึกษาอย่างแพร่หลาย และแสดงให้เห็นว่าความเพียรที่บริสุทธิ์เป็นคุณธรรมสำคัญที่ต้องรู้ฟิ้นขึ้นมาเพื่อประโยชน์ในการดำเนินชีวิตและเป็นมรดกธรรมแก่กุลบุตรกุลธิดาชาวไทยสืบไป

นาวิ หล้าประเสริฐ (2550) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง **ภาษาวรรณศิลป์ในเพลงพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช** โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์เพลงพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ที่มีเนื้อร้องภาษาไทย ศึกษาในด้านเนื้อหาและคุณค่าจากเนื้อเพลง รวมไปถึงการใช้ภาษาวรรณศิลป์รูปแบบต่าง ๆ ที่ปรากฏในเนื้อเพลง ผลการศึกษาพบว่า เพลงพระราชนิพนธ์มีเนื้อหาที่หลากหลาย ได้แก่ เพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรัก เพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความเศร้า เพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความสนุกสนาน เพลงที่มีเนื้อหาปลุกใจให้รักชาติ เพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสถาบัน เพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความหวัง กำลังใจ และคำแนะนำ

เพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับธรรมชาติ และเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเทศกาล นอกจากนี้เนื้อเพลงพระราชนิพนธ์ยังสะท้อนคุณค่าด้านต่าง ๆ มากมาย เช่น คุณค่าด้านการจรรโลงใจเกี่ยวกับความเชื่อของคนไทย คุณค่าด้านความรัก คุณค่าด้านสุนทรียรสที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างธรรมชาติและอารมณ์ของมนุษย์ คุณค่าด้านความเข้าใจปรัชญาชีวิต ให้ความหวังและกำลังใจ และคุณค่าด้านการสะท้อนอุดมคติให้รักชาติและจงรักภักดีต่อสถาบัน เนื้อเพลงพระราชนิพนธ์มีความเป็นวรรณศิลป์ทั้งในด้านการใช้คำและความ ด้านการใช้คำพบว่า มีการใช้สัมผัส การเล่นเสียงวรรณยุกต์ คำซ้อน การหลាក់คำ และการสรรคำ ส่วนในระดับความ พบว่า เนื้อเพลงพระราชนิพนธ์มีการใช้ภาพพจน์ ได้แก่ อุปมา อุปลักษณ์ อธินามนัย บุคลาธิษฐาน อติพจน์ สัทพจน์ และปฏิพจน์ นอกจากนี้ยังมีการใช้สัญลักษณ์ การใช้สำนวน และการสร้างเอกภาพซึ่งประกอบไปด้วยการซ้ำคำและความ และการใช้ความเปรียบคู่ขนาน

วิชิตา เกิดมณี (2550) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง **แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำจากบทพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ เรื่องพระมหาชนก** โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับผู้นำทางการเมืองที่ปรากฏในบทพระราชนิพนธ์เรื่องพระมหาชนก ผลการศึกษาพบว่า แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำที่ปรากฏ 1) ด้านองค์ประกอบและบริบทของผู้นำพบว่า เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อลักษณะของการปกครอง 2) ด้านคุณลักษณะของผู้นำพบว่า เป็นผู้มีความรู้ความสามารถเรียนรู้ได้หลายสาขาวิชา มีความเพียรอย่างสูงจนเป็นคุณูปการต่อการเป็นผู้นำ 3) ด้านภาวะผู้นำพบว่า เป็นความสามารถที่เพียบพร้อมในหลักการปกครอง โดยมีกรอบทางพระพุทธศาสนาเป็นส่วนกำกับ จนได้รับความร่วมมือจากสมาชิกอย่างกว้างขวาง 4) ด้านบทบาทหน้าที่ของผู้นำพบว่า ตัวละครที่เป็นผู้นำได้สะท้อนถึงบทบาทหน้าที่ที่สังคมคาดหวัง ด้านการบริหารการศึกษา และให้ความรู้สึกรับผิดชอบแก่สังคม เป็นต้น 5) ด้านลักษณะการปกครองของผู้นำพบว่า มีลักษณะธรรมาชา เทวราชา และเป็นผู้นำแบบยอมรับด้วยบารมีและยอมรับด้วยธรรมเนียมประเพณี 6) ด้านวิสัยทัศน์ของผู้นำพบว่า ตัวละครที่เป็นผู้นำมีวิสัยทัศน์รอบด้านในการวินิจฉัยและแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ 7) ด้านคุณลักษณะของผู้นำพบว่า มีความเพียร วิริยะอุตสาหะ และอดทน อันเป็นแนวทางที่จะใช้เลือกเฟ้นพิจารณาผู้นำทางการเมืองที่ดีได้

รัตนา ทิมเมือง และศรีบุญทิศา ชนะชัยภูวพัฒน์ (2553) เขียนงานวิจัยเรื่อง **การสื่อความหมายในบทเพลงเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว** โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิด แรงบันดาลใจ และโอกาสในการสร้างสรรค์บทเพลงเทิดพระเกียรติ วิธีการสื่อความหมายเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ในบทเพลง และรูปแบบการนำเสนอภาษา เนื้อหาของเพลง ผลการศึกษาพบว่า แนวคิดและแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์เพลงเทิดพระเกียรติมาจาก 1) ความรู้สึกรักเทิดทูนพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว 2) ความปรารถนาที่จะแบ่งเบาพระราชภาระของพระองค์ 3) การนำพระปรีชาสามารถ พระอัจฉริยภาพ พระราชกรณียกิจมาเป็นแก่นความคิด และ 4) การนำโอกาสแห่ง

สาระสำคัญมาเป็นแก่นความคิด ผลการศึกษาชื่อเพลงเทิดพระเกียรติพบว่า สาระสำคัญมาจาก พระบรมราโชวาท พระราชดำรัส พระราชดำริ และพระราชกรณียกิจร้อยละ 29.9 สัญลักษณ์/ การเปรียบเทียบเพื่อสวดตีพระเกียรติคุณ แสดงพระอัจฉริยภาพ/พระบารมีร้อยละ 21.7 แสดง ความรู้สึกของประชาชนร้อยละ 17.8 คำว่า “พ่อ” “บิดา” ร้อยละ 16.2 แสดงถึงเหตุการณ์สำคัญ ร้อยละ 10 ใช้พระนาม “ภูมิพล” ร้อยละ 4.7 พบการสื่อสารด้วยระดับภาษาที่เป็นทางการหรือแบบ ประเพณีนิยมที่บรรจงเลือกสรรถ้อยคำที่ไพเราะ สละสลวย เรียบเรียงเนื้อความให้มีความสูงส่ง และ การสื่อสารด้วยระดับภาษาที่ไม่เป็นทางการ เล่าเรื่องผ่านบทเพลงด้วยการใช้ถ้อยคำที่เรียบง่าย

นอกจากนี้ยังพบการสร้างสัญลักษณ์ที่สำคัญ 3 ประการ ประการแรกคือ “พ่อ” ทรงเป็นพ่อของ ไทยทั้งประเทศ ประการที่สอง “เหนือ” “หยาดเหนือ” “เสโท” เพื่อสื่อว่าทรงงานหนักเพื่อคนไทย ประการที่สาม “รอยเท้า” “รอยทาง” “พระบาท” สื่อถึงการดำเนินชีวิตตามแนวทางที่พระองค์สอน ผลการศึกษาภาษาพบการเล่นคำ การซ้ำคำ การสื่อความหมายเชิงเปรียบเทียบ เช่น อุปมา อุปลักษณ์ ด้านการสื่อความหมายในเนื้อเพลงพบความหมายสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ ประการแรก สวดตี พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวผู้ทรงเป็นพระเจ้าแผ่นดินในดวงใจของพสกนิกรและความร่มเย็นเป็นสุข ของคนไทยใต้ร่มพระบารมี ประการที่สอง เสนอกระแสนพระราชมารดาและพระบรมราโชวาทเพื่อเป็น แนวทางในการดำรงชีวิตและดำรงสังคมให้เป็นปกติสุข ประการที่สามเสนอแนวคิดเรื่องทฤษฎีใหม่ เศรษฐกิจพอเพียง การปลูกป่า การพัฒนาแหล่งน้ำ และประการที่สี่สะท้อนความรักความห่วงใยของ ประชาชนที่มีต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สร้างความรู้สึกร่วมกันเพื่อทำความดี

ศุภนุช กำลั้งหาญ (2559) เขียนการค้นคว้าอิสระเรื่อง การวิเคราะห์นวนิยาย เทิดพระเกียรติชุด “ลูกไม้ของพ่อ” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลวิธีการเทิดพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และคุณค่าของนวนิยายชุด ลูกไม้ของพ่อ ผลการศึกษาพบว่า นวนิยายชุดลูกไม้ของพ่อ มีกลวิธีเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา ภูมิพลอดุลยเดช 3 วิธี คือ การเทิดพระเกียรติโดยใช้องค์ประกอบของนวนิยาย การเทิดพระเกียรติ โดยใช้กลวิธีการประพันธ์ และการเทิดพระเกียรติโดยใช้ภาษา โดยกลวิธีในการเทิดพระเกียรติโดยใช้ องค์กรประกอบของนวนิยายมี 5 วิธี คือ โครงเรื่อง ตัวละคร บทสนทนา ฉาก และการสร้างบรรยากาศ และแก่นเรื่อง กลวิธีในการเทิดพระเกียรติโดยใช้กลวิธีการประพันธ์มี 3 วิธี คือ การเทิดพระเกียรติ โดยใช้การตั้งชื่อ การเทิดพระเกียรติโดยการเปิดเรื่อง การเทิดพระเกียรติโดยการปิดเรื่อง ส่วนกลวิธี การเทิดพระเกียรติโดยใช้ภาษามี 2 วิธี คือ การใช้คำตรงไปตรงมา และการใช้คำเปรียบเทียบ

จากการรวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทร มหาภูมิพลอดุลยเดช จะเห็นได้ว่า มีผู้ที่ศึกษาเกี่ยวกับพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในด้านวรรณกรรมไว้เป็นจำนวนมากและหลากหลายประเด็น อาทิ วรรณกรรมพระราชนิพนธ์ เพลงพระราชนิพนธ์ บทราชสวดเฉลิมพระเกียรติ นิทานพื้นบ้าน เพลงเทิดพระเกียรติ ทำให้ผู้ศึกษา

ได้เข้าใจเกี่ยวกับพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชในแง่มุมของวรรณกรรมมากขึ้น อีกทั้งยังเห็นภาพของพระองค์ได้อย่างชัดเจนขึ้น การรวบรวมเอกสารและงานวิจัยครั้งนี้ผู้ศึกษาจึงใช้เป็นแนวทางในการพรรณนาวิเคราะห์ภาพลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชต่อไป

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพระมหากษัตริย์

การศึกษาภาพลักษณ์ของพระมหากษัตริย์ในบทอาศิรวาทเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ผู้ศึกษาได้รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพระมหากษัตริย์ 6 รายการ ดังนี้

จุลทัศน์ พยาฆรานนท์ (2539) เขียนบทความเรื่อง **สถาบันพระมหากษัตริย์ไทย** สรุปได้ว่าพระมหากษัตริย์แต่อดีตทรงเป็นรัฐราชาธิปไตย พระราชอำนาจและพระราชฐานะของพระมหากษัตริย์เป็นไปในลักษณะสมบูรณาญาสิทธิราชย์ แต่ถึงกระนั้นก็ทรงมีนิติราชประเพณี คือ จะทรงประพฤติการอันใดก็ต้องเป็นไปตามทางที่สมควรและยุติธรรม เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองพระราชอำนาจและพระราชฐานะของพระมหากษัตริย์ที่ถือว่าทรงเป็นรัฐราชาธิปไตยก็หมดไป ถึงกระนั้นก็ยังทรงตั้งอยู่ในทศพิธราชธรรม จักรวรรดิวัตร สังคหัตถุ เป็นต้น เพื่อความสงบสุขร่มเย็นเป็นสุขแก่พลเมืองทั่วราชอาณาจักร

ศรีสุรางค์ พูลทรัพย์ (2539) เขียนบทความเรื่อง **รามายณะกับสถาบันพระมหากษัตริย์ไทย** สรุปได้ว่า มหากาพย์รามายณะเป็นแหล่งรวบรวมความรู้สำคัญ ซึ่งเสนออุดมคติที่ผู้ปกครอง ผู้บริหาร และแม่ทัพยึดถือได้ ในประเทศไทยได้รับวรรณคดีนี้มาโดยสถาบันพระมหากษัตริย์ สังเกตได้จากชื่อกรุงศรีอยุธยาอันปรับมาจากกรุงอโยธยา นครหลวงของพระราม ส่วนพระนามพระมหากษัตริย์หลายพระองค์ก็สืบเนื่องมาจากพระราม ได้แก่ พระรามาธิบดีที่ 1 (อู่ทอง) เป็นอาทิ ที่สำคัญคือพระมหากษัตริย์ไทยทรงทศพิธราชธรรม ทรงอุทิศพระองค์เช่นเดียวกับพระรามเพื่อประโยชน์ต่อประเทศชาติและประชาชน โดยมีได้คำนึงถึงความยากลำบากส่วนพระองค์

นิตยา แก้วคัลณา (2542) เขียนบทความเรื่อง **ภาพสะท้อนเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ในวรรณกรรมไทย** สรุปได้ว่า คติความเชื่อเกี่ยวกับสถานภาพของกษัตริย์เริ่มแรกในวรรณกรรมสุโขทัย กษัตริย์คือผู้สั่งสอน ครั้นถึงสมัยอยุธยาฐานะของกษัตริย์เปลี่ยนแปลงไปอย่างชัดเจน สืบเนื่องมาจากการรับวัฒนธรรมพราหมณ์เข้ามาว่ากษัตริย์เป็นผู้มีอำนาจศักดิ์สิทธิ์เสมอเทพเจ้า สถานภาพกษัตริย์โดดเด่นในวรรณกรรมพิธีกรรมและเฉลิมพระเกียรติ อย่างไรก็ตามคติความเชื่อนี้เริ่มลดในวรรณกรรมสมัยอยุธยาตอนปลาย อาจเป็นเพราะวรรณกรรมส่วนใหญ่เป็นวรรณกรรมศาสนาและนิราศ ถึงกระนั้นสถานภาพพระมหากษัตริย์ก็สะท้อนออกมาอย่างชัดเจนอีกครั้งในวรรณกรรมสมัย

กรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น ว่าทรงเป็นเทพ ทรงอยู่ในทศพิชราชธรรม ประกอบด้วยบุญบารมี และยังทรงเป็นนักรบ

ปราโมทย์ สกุสรักความสุข (2554) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง **ความเปรียบเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ในวรรณคดีของพระเกียรติสมัยกรุงศรีอยุธยาถึงกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น** โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์กลวิธีในการเสนอความเปรียบเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ในวรรณคดีของพระเกียรติสมัยกรุงศรีอยุธยาถึงกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น อีกทั้งศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ในวรรณคดีของพระเกียรติ ผลการวิจัยพบว่า กวีใช้กลวิธีเสนอความเปรียบเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ 8 กลวิธี ได้แก่ การใช้ความเปรียบแบบอุปมา การใช้ความเปรียบแบบอุปลักษณ์ การใช้ความเปรียบแบบอติพจน์ การใช้ความเปรียบแบบสมพจน์ การใช้ความเปรียบแบบนามนัย การใช้ความเปรียบแบบปฏิพจน์ การใช้ความเปรียบแบบการอ้างถึง และการใช้สัญลักษณ์ ส่วนแนวคิดในการใช้ความเปรียบเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์พบว่า กวีหรือบุคคลในสังคมมีแนวคิดที่พระมหากษัตริย์ทรงมีพระราชฐานะอันสูงส่งดังพระพุทเจ้า พระโพธิสัตว์ เทพเจ้า ตลอดจนเหนือสรรพสิ่งทั้งปวง ทรงมีพระคุณสมบัติอันประเสริฐทั้งพระลักษณะ พระสติปัญญา พระคุณธรรม และพระปรีชาสามารถ นอกจากนั้นยังมีสิ่งเสริมพระบารมีที่ยิ่งใหญ่ ได้แก่ ทรงมีพระราชทรัพย์อันวิเศษ และความมหัศจรรย์ที่ทรงบันดาล การใช้ความเปรียบเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ได้มีการสืบทอดขนบตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา กรุงธนบุรีเรื่อยมาจนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น ในกลวิธีการอุปมา อติพจน์ สมพจน์ ปฏิพจน์ และการอ้างถึง นอกจากนี้ยังพบพัฒนาการใช้ความเปรียบอันแสดงถึงความคิดสร้างสรรค์ของกวี และความเชื่อความศรัทธาที่เปลี่ยนแปลงไปตามบริบททางสังคม

เกริกเกียรติ ไพบูลย์ศิลป์ (2557) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง **พุทธศาสนากับพระมหากษัตริย์ไทย พ.ศ. 2310 -2394** โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์และอธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างพุทธศาสนากับพระมหากษัตริย์ในการสร้างเสริมพระราชอำนาจ พระบรมเดชาบารมี และความชอบธรรมเพื่อส่งเสริมอำนาจการปกครอง โดยศึกษาตั้งแต่สมัยสมเด็จพระเจ้าตากสินจนถึงสิ้นสุริยสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ผลการศึกษาพบว่า แม้ในสมัยธนบุรีและรัตนโกสินทร์ตอนต้นพระมหากษัตริย์ไทยจะสร้างบ้านเมืองโดยใช้แบบแผนสังคมในสมัยอยุธยาตอนปลายเป็นต้นแบบ แต่ด้วยบริบททางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้พระมหากษัตริย์ในแต่ละรัชกาลทรงเลือกเน้นกรอบคิดทางพระพุทธศาสนาเพื่อทรงใช้ในการเชิดชูพระราชอำนาจ พระบรมเดชาบารมี และสร้างความชอบธรรมในการปกครองที่แตกต่างกันตามปัจจัยทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมในแต่ละรัชกาล

ปราโมทย์ สกุสรักความสุข (2560) เขียนบทความเรื่อง **ทรงอยู่เหนือเทวดาและมนุษย์: พระราชฐานะพระมหากษัตริย์ในวรรณกรรมของพระเกียรติ** สรุปได้ว่า วรรณกรรมของพระเกียรติเป็นวรรณกรรมที่สร้างสรรค์ขึ้นเพื่อแสดงความจงรักภักดีและยกย่องเทิดทูนพระมหากษัตริย์

เป็นสิ่งสำคัญ กวีใช้กลวิธีทางวรรณศิลป์กล่าวถึงพระราชกรณียกิจ พระคุณสมบัติ พระราชจริยวัตร หรือ เหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องในองค์พระมหากษัตริย์เพื่อแสดงให้เห็นถึงพระเกียรติคุณของพระมหากษัตริย์ให้ปรากฏชัดเจน การกล่าวถึงพระราชฐานะของพระมหากษัตริย์ว่าทรงอยู่เหนือเทวดาและมนุษย์ด้วย กลวิธีทางวรรณศิลป์ในวรรณกรรมยอพระเกียรติสมัยกรุงศรีอยุธยาถึงกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น นับเป็นการย้าและแสดงให้เห็นว่า พระมหากษัตริย์ทรงมีพระราชฐานะสูงสุดในการปกครองแบบ สมบูรณาญาสิทธิราชย์ บนฐานความคิดเรื่อง “เทวราชา” และ “พุทธราชา”

จากการรวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพระมหากษัตริย์ จะเห็นได้ว่า มีผู้ที่ศึกษาเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ไทยเป็นจำนวนมาก ทั้งในแง่ของภาษา วรรณกรรม และประวัติศาสตร์ ทำให้ผู้ศึกษาเห็นและเข้าใจภาพรวมเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ในบริบทของสังคมไทย ตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน ทั้งนี้ผู้ศึกษาจะนำความรู้จากการรวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องไปใช้เป็นแนวทางในการสร้างกรอบความคิดและวิเคราะห์ภาพลักษณ์ของพระมหากษัตริย์ในบทอาศิรวาทต่อไป

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาบทอาศิรวาท

การศึกษาภาพลักษณ์ของพระมหากษัตริย์ในบทอาศิรวาทเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ผู้ศึกษาได้รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาบทอาศิรวาททั้งหมด 8 รายการ ดังนี้

อำนาจ นันทเสน (2543) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง การวิเคราะห์บทร้อยกรองอาเศียรวาทร่วมสมัยระหว่างปี พ.ศ. 2513 – 2542 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์บทร้อยกรองอาเศียรวาทร่วมสมัย ปี พ.ศ. 2513 – 2542 ด้านรูปแบบ ด้านเนื้อหา กลวิธีในการแต่ง และคตินิยมในการแต่ง ผลการศึกษาพบว่า บทร้อยกรองอาเศียรวาทร่วมสมัยมีลักษณะด้านรูปแบบ 3 ลักษณะ ได้แก่ รูปแบบบทร้อยกรองที่มีฉันทลักษณ์ ร้อยกรองประยุกต์ และร้อยกรองประดิษฐ์ใหม่ ร้อยกรองที่มีฉันทลักษณ์เป็นรูปแบบที่กวีนำมาใช้มากที่สุด คำประพันธ์ที่กวีนำมาประยุกต์ในการแต่งบทร้อยกรองอาเศียรวาทคือ โคลง กลอน และกาพย์ ร้อยกรองที่ประดิษฐ์ใหม่ คือ ร้อยกรองประเภถฉันท ได้แก่ มงคลรัตนฉันท ฉันทฉบบำคำเนิน ปทุมรัตนฉันท สุนทรฉันท สุนทรประยูรฉันท และชยสุนทรฉันท ในด้านเนื้อหาพบว่า บทร้อยกรองอาเศียรวาทร่วมสมัยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการสดุดีพระบูรพกษัตริย์ สดุดีพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชชมหาราช สดุดีสมาเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ และพระบรมวงศานุวงศ์ เนื้อหาเกี่ยวกับสังคม และเนื้อหาที่เป็นนิทาน กลวิธีในการแต่งพบว่า บทร้อยกรองอาเศียรวาทร่วมสมัย กวีมีการนำเสนอบทร้อยกรองแบบบอกเล่า แบบ สดุดี และแบบเทศนา กวีใช้กลวิธีการแต่งโดยยึดตามขนบดั้งเดิมและประยุกต์ขนบดั้งเดิม ด้านคตินิยม

ในการแต่งบทร้อยกรองอาเศียรวาทร่วมสมัยพบว่า กวีใช้คตินิยมในการแต่งบทร้อยกรองอาเศียรวาท 4 แบบ ได้แก่ คตินิยมแบบเทวราชา คตินิยมแบบพุทธราชา คตินิยมแบบธรรมราชา และคตินิยมแบบราชาธิปไตย คตินิยมแบบธรรมราชาเป็นคตินิยมที่กวีใช้มากที่สุด

ชูศักดิ์ ศุภรนนท์ (2546) เขียนบทความเรื่อง **บทอาเศียรวาท: การแสดงออกซึ่งความจงรักภักดี** โดยสรุปได้ว่า บทอาเศียรวาทเป็นคำถวายพระพรแต่พระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ ที่บุคคลได้ประพันธ์ขึ้นถวายเนื่องในวโรกาสพิเศษต่าง ๆ เช่น วันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ วันคล้ายวันพระราชสมภพ และวันคล้ายวันประสูติของพระบรมวงศานุวงศ์ วันคล้ายวันบรมราชาภิเษก วโรกาสพระราชพิธีกาญจนาภิเษก เป็นต้น ส่วนมากจะประพันธ์ด้วยบทร้อยกรอง เนื้อหาสาระจะเป็นการถวายพระพร การแสดงความจงรักภักดี เทิดทูนสรรเสริญ เป็นการแสดงออกที่ดีก่อให้เกิดพลังทางสังคม เพราะชาวไทยมีความจงรักภักดีเป็นอย่างยิ่งแด่พระมหากษัตริย์และสถาบันพระมหากษัตริย์ที่ได้สร้างชาติและคุณงามความดีแก่ประเทศชาติมาอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลาอันยาวนาน จึงควรได้รวบรวมบทอาเศียรวาทอันทรงคุณค่าเหล่านี้ไว้เป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าในด้านศิลปวัฒนธรรม สังคม ปกครอง และด้านอื่น ๆ จะก่อให้เกิดประโยชน์อีกมากมาย

ชะอุ่ม โชติทอง (2547) เขียนบทความเรื่อง **การเขียนบทอาเศียรวาท** สรุปได้ว่า การแสดงความจงรักภักดีที่มีต่อองค์ประมุขและพระบรมวงศานุวงศ์ ที่มีหลักฐานปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษรมาแต่โบราณกาลประการหนึ่งคือ ประนามพจน์หรือบทไหว้ครูในวรรณกรรมร้อยกรองตามธรรมเนียมนิยมของไทย ธรรมเนียมนิยมในการเขียนประนามพจน์ หรือบทไหว้ครูคงเป็นต้นเค้าที่มาของการเขียนบทอาเศียรวาท หรือ อาเศียรพจน์ ในปัจจุบัน อันมีรูปแบบและเนื้อหาที่ใช้ในการแต่งแตกต่างกันไป

ธานีรัตน์ จัตูทะศรี (2547) ได้เขียนบทความเรื่อง **บทอาเศียรวาทเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ: ภาพของพระราชินีในอุดมคติ** ผลการศึกษาสรุปได้ว่า บทอาเศียรวาทเฉลิมพระเกียรติดังกล่าว เป็นวรรณกรรมเฉลิมพระเกียรติสมัยใหม่ ที่มีแบบแผนการประพันธ์ในลักษณะเดียวกัน และได้สะท้อนให้เห็นภาพสตรีผู้เป็นพระบรมราชินีนาถในอุดมคติ คือสตรีผู้ก่อปรด้วยเมตตาอันเชื่อมโยงกับความเป็นแม่ และสตรีผู้ก่อปรด้วยปัญญา ซึ่งเป็นปัญญาที่ได้รับการย้ำเน้นก็คือปัญญาในการรักษาภูมิปัญญาของชาติและการดับทุกข์เชื้อของมวลชน อุดมคติดังกล่าวมิได้หมายถึงการแสดงให้เห็นถึงการเป็นอัครมเหสีของพระมหากษัตริย์เท่านั้น แต่ยังคงปรด้วยคุณสมบัติอันสูงส่งทั้งทางด้านการกระทำและด้านจิตใจอีกด้วย

นอกจากนี้ยังพบว่า บทอาเศียรวาทเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถจัดเป็นวรรณกรรมเฉลิมพระเกียรติยุคใหม่ที่ได้สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันพระมหากษัตริย์กับประชาชน และทำให้เห็นว่าไม่ว่าประเทศชาติบ้านเมืองจะมีการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์หรือประชาธิปไตยก็ตาม การแสดงออกซึ่งความจงรักภักดีของประชาชนผ่าน

วรรณกรรมเฉลิมพระเกียรติก็ยังคงมีอยู่ให้เห็นอย่างไม่ขาดสาย แสดงให้เห็นความเป็นชาติที่มีสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชนอย่างเด่นชัด

ธงชัย ดิษฐ์ (2547) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง **การศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมร้อยกรองเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช** โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมร้อยกรองเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช จำนวน 19 เรื่อง ในด้านรูปแบบ เนื้อหา และศิลปะการใช้ภาษา รวมทั้งลักษณะของการสืบทอดจารีตนิยมจากวรรณกรรมร้อยกรองเฉลิมพระเกียรติในอดีต ตลอดจนศึกษาลักษณะการปรับเปลี่ยนของวรรณกรรมร้อยกรองเฉลิมพระเกียรติ ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบ เนื้อหา และศิลปะการใช้ภาษามีลักษณะส่วนใหญ่ที่ส่งเสริมและสอดคล้องกับจุดประสงค์หลักในการแต่งวรรณกรรมร้อยกรองเฉลิมพระเกียรติ คือ การสดุดีพระเกียรติคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ด้านการสืบทอดจารีตนิยมพบว่า ลักษณะส่วนใหญ่ของวรรณกรรมเฉลิมพระเกียรติมักสืบทอดจารีตนิยมในด้านรูปแบบ เนื้อหา และศิลปะการใช้ภาษาจากวรรณกรรมเฉลิมพระเกียรติในอดีตอย่างเคร่งครัด การปรับเปลี่ยนพบว่า ปรากฏ 2 ลักษณะ ได้แก่ การปรับเปลี่ยนรูปแบบคำประพันธ์ด้วยการประดิษฐ์ฉันทลักษณ์ชนิดใหม่ และการปรับเปลี่ยนรูปแบบการนำเสนอสาระ ทางด้านเนื้อหามีการปรับเปลี่ยนมุมมองที่ต่างไปจากเดิม ส่วนการปรับเปลี่ยนศิลปะการใช้ภาษา ได้แก่ การเลือกสรรใช้คำเรียกแทนพระนามให้มีความหลากหลายกว่าในอดีต และการใช้ภาพพจน์แบบการอ้างอิงที่มุ่งให้ผู้อ่านเห็นภาพพระมหากษัตริย์คุณอันงดงามของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และมุ่งให้ผู้อ่านเกิดกระแสความรักและหวงแหนชาติบ้านเมือง

ชูศักดิ์ ศุภรนนันท์ (2554) เขียนบทความเรื่อง **วิเคราะห์บทร้อยกรองเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช เนื่องในวโรกาสพระราชพิธีกาญจนาภิเษกจากวารสารและนิตยสาร** โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์บทร้อยกรองเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช เนื่องในวโรกาสพระราชพิธีกาญจนาภิเษก จากวารสารและนิตยสาร ในด้านรูปแบบลักษณะการแต่ง แนวนิยมในการแต่ง ทักษะของผู้แต่งที่มีต่อพระมหากษัตริย์ ตลอดจนเนื้อหา กลวิธีในการแต่ง โดยศึกษาจากบทร้อยกรองจำนวนทั้งหมด 94 ชิ้นงาน ผลการศึกษาพบว่า ผู้แต่งบทร้อยกรองเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชเนื่องในพระราชพิธีกาญจนาภิเษกจากวารสารและนิตยสารนั้น ใช้รูปแบบคำประพันธ์ร้อยกรองครบทุกประเภท ทั้งรูปแบบคำประพันธ์เดี่ยว และคำประพันธ์แบบผสม มีการสร้างสรรค์ปรับเปลี่ยนไปจากธรรมเนียมการแต่งแบบดั้งเดิมบ้าง และนิยมแต่งคำประพันธ์ประเภทกลอนมากที่สุด รองลงมาได้แก่คำประพันธ์ประเภทฉันท์ รองลงมาได้แก่คำประพันธ์ประเภทกาพย์ นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้แต่งนำฉันทลักษณ์บางชนิดที่มีลีลาารุนแรงมาใช้แต่งบทเฉลิมพระเกียรติด้วย ทำให้มีบรรยากาศแตกต่างออกไป ได้แก่ การนำอิทธิพลฉันทลักษณ์ ซึ่งปกติใช้แต่งเนื้อความที่มีลีลาอารมณ์รุนแรง เช่น บทโถก

ผู้แตงนำมาใช้ในเนื้อความเฉลิมพระเกียรติซึ่งแต่เดิมนิยมฉันทที่มีลีลาสง่างามมีความขลังและศักดิ์สิทธิ์ ในด้านทัศนคติของผู้แตงที่มีต่อพระมหากษัตริย์นั้น ผู้แตงได้แสดงทัศนคติว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนั้นทรงเป็นนักปราชญ์ เป็นศูนย์รวมจิตใจของคนไทย ทรงเป็นนักปกครองที่ดี เป็นสมมุติเทพ เป็นที่พึ่งของประชาชนเสมือนพ่อแห่งชาติ ทรงมีพระจริยวัตรอันงดงามสมกับเป็นมหाराช ส่วนทัศนคติที่มีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์พบว่า สถาบันพระมหากษัตริย์มีประโยชน์ต่อประเทศชาติมาก เป็นศูนย์รวมใจ มีความสูงส่งและมีธรรมะ ในด้านการวิเคราะห์เนื้อหาพบว่า ผู้แตงได้แสดงการเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไว้สูงส่งมากกว่าที่เคยเป็นในอดีต และให้ความสำคัญระดับโลก กล่าวถึงพระราชกรณียกิจมากมายหลายด้านที่ทรงเคยปฏิบัติ ประชาชนมีความจงรักภักดีต่อพระองค์และในตอนท้ายเป็นการถวายพระพร ส่วนด้านกลวิธีในการแตงพบว่า มีการเลือกรูปแบบคำประพันธ์ประเภทกลอนเพื่อสื่อความที่มีบรรยากาศที่ไม่เป็นทางการ ทำให้ลดช่องว่างระหว่างพระมหากษัตริย์กับประชาชน สะท้อนให้เห็นถึงพระจริยวัตรอันงดงามที่ไม่ทรงถือพระองค์มีความใกล้ชิดราษฎร และเลือกคำประพันธ์ประเภทฉันทสำหรับสื่อความที่มีบรรยากาศเป็นพระราชพิธี มีความสูงส่ง สง่างาม ขลังและศักดิ์สิทธิ์ การเลือกใช้คำและโวหารมีความเหมาะสมกับบรรยากาศที่นำเสนอ นิยมเสียงสัมผัสใน ทั้งสัมผัสสระและสัมผัสพยัญชนะตามธรรมเนียมนิยมแบบดั้งเดิม ด้านการนำเสนอเรื่องราว นิยมนำเสนอแบบตรงไปตรงมา บางชิ้นงานใช้วิธีสร้างเป็นเรื่องราวจากเหตุการณ์จริงแต่ก็มีเป็นส่วนใหญ่

นิคม รัตนปริชาชัย (2554) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง **การศึกษาเชิงวิเคราะห์การใช้ภาษาเนื้อหาของบทอาศิรวาทที่สะท้อนภาพลักษณ์ของสมเด็จพระพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์** ผลการศึกษาการใช้ภาษาด้านการปรุงแต่งเสียงพบว่า รูปแบบคำประพันธ์เดียวมี 5 ชนิด ได้แก่ กลอน กาพย์ โคลง ฉันท และร่าย ส่วนคำประพันธ์ผสมพบ 5 ลักษณะ ได้แก่ โคลงและกลอน กาพย์และกลอน โคลง กลอน และกาพย์ โคลง ฉันท กาพย์ และกลอน และร่ายประสม การเล่นสัมผัสพยัญชนะพบ 7 ลักษณะ คือ คำคู่ คำเทียบคู่ คำเทียบมรด คำเทียบบรรด คำทบคู่ คำแทรกคู่ และคำแทรกกรธ การเล่นสัมผัสสระ พบ 6 ลักษณะ คือ คำเคียง คำเทียบเคียง คำทบเคียง คำแทรกเคียง คำแทรกแอก และคำเทียบแอก การถ่วงดุลของเสียงพบ 2 ลักษณะ ได้แก่ การลื้อขนานของเสียง การเล่นกระทุ้ง ด้านการปรุงแต่งคำพบ 6 ลักษณะ ได้แก่ การใช้คำราชาศัพท์ การใช้ศัพท์สูง การใช้คำพ้องความหมาย การเล่นคำซ้อน การซ้ำคำ และการใช้คำพ้องเสียง ด้านการปรุงแต่งความ พบภาพพจน์ 7 ชนิด ได้แก่ อุปมา อุปลักษณ์ บุคคลวัตหรือบุคลาธิษฐาน อติพจน์ ปฏิพากย์ ปฏิรูปพจน์ และปฏิปุจฉา การใช้โวหารพบ 2 ลักษณะ ได้แก่ การใช้โวหารเปรียบเทียบและโวหารกล่าวอ้อม

ผลการศึกษาด้านเนื้อหา พบว่า ลักษณะของเนื้อหาแบ่งออกได้ 11 กลุ่ม ได้แก่ พระประวัติ พระบรมวงศานุวงศ์ การปฏิบัติพระราชกิจและพระภารกิจแทนพระองค์ พระจริยวัตรและ

พระกรณียกิจ พระปรีชาสามารถ พระบุญญาบารมี การพระราชทานนาม การเฉลิมพระนาม และ พระอิสริยยศ การถวายรางวัล การยกพระเกียรติ การถวายพระพร และความเศร้าสเทือนใจในการ สิ้นพระชนม์

ส่วนผลการศึกษาด้านภาพลักษณ์ พบว่า การสะท้อนภาพลักษณ์ของพระองค์จาก บทอาศิรวาทสรุปลงได้ 8 ลักษณะ ได้แก่ 1. พระปิยโสทรเชษฐภคินี 2. พระกัลยาณมิตรจารย์ 3. หมอเจ้าฟ้า 4. เจ้าฟ้านักวิชาการ 5. เจ้าฟ้าพุทธมามกะ 6. เจ้าฟ้านักประพันธ์ 7. เจ้าฟ้าผู้เมตตาธรรม 8. รุ่งดงามนามกัลยาณิวัฒนา

ปราโมทย์ สกุรักษ์ความสุข (2561) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง **คุณค่าและบทบาทของ อาศิรวาทพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช** โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์ คุณค่าและบทบาทของอาศิรวาทพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่ปรากฏในสื่อ สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ตลอดรัชสมัย ผลการศึกษาพบว่า บทอาศิรวาทพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา ภูมิพลอดุลยเดชมีคุณค่าด้านเนื้อหา แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ คือ 1) การให้ความรู้เกี่ยวกับ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ได้แก่ พระราชประวัติ พระคุณสมบัติ พระราชกรณียกิจ และพระเกียรติคุณ ด้วยการนำเสนอพระราชประวัติที่ถูกต้องตามแหล่งอ้างอิงซึ่ง หน่วยงานราชการจัดทำขึ้น 2) บันทึกเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ของไทย มีการกล่าวถึงเหตุการณ์ งานราชพิธีสำคัญซึ่งบางพระราชพิธีมีขึ้นเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ และมีการกล่าวถึงเหตุการณ์ ทางการเมืองการปกครองที่แสดงให้เห็นบทบาทของพระมหากษัตริย์ในฐานะศูนย์รวมใจและความ สามัคคีของคนในชาติ 3) การแสดงแนวคิดเกี่ยวกับพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช โดยผู้ประพันธ์ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดในมิติต่าง ๆ ที่มาจากความเคารพเทิดทูน และความผูกพันอัน แน่นแฟ้นระหว่างพระมหากษัตริย์กับพสกนิกร

ด้านบทบาทของบทอาศิรวาทพบว่า บทอาศิรวาทพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพล อดุลยเดชมีบทบาทสำคัญ 2 ประการ คือ บทบาทในการเป็นสื่อแสดงความจงรักภักดี โดยผู้ประพันธ์ แสดงเนื้อหาถวายพระพรชัยมงคลแด่พระองค์และบรมวงศานุวงศ์ ตลอดเป็นพื้นที่สำหรับการแสดง ความจงรักภักดีของผู้ประพันธ์ในฐานะพสกนิกร นอกจากนี้บทอาศิรวาทยังมีบทบาทในการสืบ สรรค์วรรณศิลป์ด้วยการใช้ฉันทลักษณ์เดี่ยวและการใช้ฉันทลักษณ์ผสม โดยเฉพาะการใช้ฉันทลักษณ์ ผสมพบว่า มีการใช้ฉันทลักษณ์ผสมอย่างประติสฐการที่ส่งผลต่อการรับรู้ของผู้อ่าน ในด้านการ สร้างสรรค์กลวิธีในการนำเสนอพบว่า มีการนำเสนอเนื้อหาบทอาศิรวาทโดยตรงจากผู้ประพันธ์ใน ฐานะผู้แสดงความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณและเป็นผู้ถวายพระพรชัยมงคล ตลอดจนนำเสนอ เนื้อหาผ่านเหตุการณ์และตัวละครที่สามารถสร้างการรับรู้และสื่ออารมณ์ความรู้สึกในฐานะตัวแทน พสกนิกรที่มีความจงรักภักดีต่อพระองค์สู่ผู้อ่านได้เป็นอย่างดี ยังผลให้ผู้อ่านประจักษ์ใน

พระมหากษัตริย์และพระเกียรติคุณของพระองค์ซึ่งสอดคล้องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามบริบทของสังคมตลอดช่วงรัชสมัย

จากการรวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาบทอาศรัย จะเห็นได้ว่า มีผู้ที่ศึกษาเกี่ยวกับบทอาศรัยไว้อย่างหลากหลาย ทั้งที่เป็นบทอาศรัยพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ มักจะนิยมศึกษาในด้านรูปแบบ เนื้อหา การใช้ภาษา และกลวิธีในการแต่ง นอกจากนี้ยังมีการศึกษาในด้านประวัติความเป็นมา บทบาท คุณค่า ทักษะของผู้แต่งที่มีต่อพระมหากษัตริย์ คตินิยมในการแต่ง ลักษณะของการสืบทอดจารีตนิยมในการแต่ง และภาพลักษณ์ซึ่งทำให้ผู้ศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาบทอาศรัยมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ผู้ศึกษาจะนำเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องไปใช้ไปในการเขียนที่มาและความสำคัญ และใช้เป็นแนวทางในการศึกษาภาพลักษณ์และกลวิธีการนำเสนอภาพลักษณ์กษัตริย์ในบทอาศรัยเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาภาพลักษณ์ของพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ในวรรณกรรม

การศึกษาภาพลักษณ์ของพระมหากษัตริย์ในบทอาศรัยเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ผู้ศึกษาได้รวบรวมเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาภาพลักษณ์ของพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ในวรรณกรรม 6 รายการ ดังนี้

ประคอง นิมมานเหมินท์ (2542) เขียนบทความเรื่อง ภาพพระมหากษัตริย์ไทยจากวรรณคดียอพระเกียรติ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาพพระมหากษัตริย์ไทยจากวรรณคดียอพระเกียรติ โดยศึกษาจากวรรณคดียอพระเกียรติพระมหากษัตริย์ 5 พระองค์ คือ สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ สมเด็จพระเจ้าปราสาททอง สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช วรรณคดียอพระเกียรติพระมหากษัตริย์ 5 พระองค์ ได้สะท้อนให้เห็นภาพของพระมหากษัตริย์ 5 สมัยในลักษณะทั้งที่คล้ายคลึงและแตกต่างกัน ส่วนที่คล้ายคลึงกันคือ ทรงเป็นผู้มีบุญญาบารมี ทรงศรัทธาและคำจูนพระพุทธศาสนา และทรงเมตตาต่อคนทั้งปวง ส่วนที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของสังคม ซึ่งทำให้ภาพพระมหากษัตริย์เปลี่ยนแปลงจากการเป็นเทพเจ้าและพระโพธิสัตว์มาเป็นพระมหากษัตริย์ที่เป็นมนุษย์แต่ทรงมีพระปรีชาสามารถ มีพระเมตตา และเอาใจใส่ประชาชนอย่างใกล้ชิด

ปัทมา ติฆประเสริฐกุล (2547) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง ภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์ไทยในวรรณคดีสมัยอยุธยา ผลการศึกษาพบว่า พระมหากษัตริย์ในวรรณคดีสมัยอยุธยามีคุณสมบัติ

7 ประการ ได้แก่ การมีชาติกำเนิดและตระกูลสูง การมีบุญ การมีรูปร่างและบุคลิกลักษณะที่ดี การมีความรอบรู้ การมีพระราชทรัพย์ การมีพระราชอำนาจและฤทธานุภาพ และมีเกียรติยศ นอกจากนี้พระองค์ยังปฏิบัติหน้าที่สำคัญของพระมหากษัตริย์ 2 ประการ คือ การเป็นนักปกครอง และการเป็นนักรบ

ภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์ทั้งด้านคุณสมบัติและด้านหน้าที่ดังกล่าวมีปรากฏในวรรณคดีสมัยอยุธยา แต่ละประเภทแตกต่างกันตามจุดมุ่งหมายและลักษณะของวรรณคดีนั้น โดยวรรณคดียกพระเกียรติให้ภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์ที่ตีเลิศสมบูรณ์มากที่สุด เพราะเป็นวรรณคดีที่มุ่งสวดติพระมหากษัตริย์ว่าตีเลิศ วรรณคดีที่มีภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์สมบูรณ์เป็นลำดับต่อมา คือ วรรณคดีนิทาน กวีจะแสดงให้เห็นภาพพระมหากษัตริย์ว่าตีเลิศคล้ายกับพระมหากษัตริย์ในวรรณคดียกพระเกียรติ ยกเว้นการมีชาติกำเนิดที่สูง พระมหากษัตริย์ในวรรณคดีพิธีกรรมและประเพณี ภาพลักษณ์สมบูรณ์เป็นลำดับต่อมาและมีลักษณะใกล้เคียงกับพระมหากษัตริย์ในวรรณคดียกพระเกียรติ โดยเฉพาะเรื่องการมีชาติกำเนิดสูงและการเป็นนักปกครองที่ดี ส่วนวรรณคดีคำสอนมีภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์ชัดเจนน้อยที่สุด เพราะเป็นวรรณคดีที่มุ่งเสนอหลักปฏิบัติที่ดีของพระมหากษัตริย์

นอกจากนี้ภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์ในวรรณคดีอยุธยายังมีลักษณะพื้นฐานสำคัญเหมือนกับพระมหากษัตริย์ตามแนวคิดของทั้งศาสนาพราหมณ์และศาสนาพุทธ และที่สำคัญพระองค์ก็มีลักษณะของผู้ทรงพลังอำนาจและน่าเกรงขามเหมือนพระมหากษัตริย์ตามแนวคิดของศาสนาพราหมณ์ และมีลักษณะเป็นผู้ปฏิบัติธรรมหรือธรรมราชาเหมือนพระมหากษัตริย์ตามแนวคิดของศาสนาพุทธด้วย

วัฒน์ชัย หมั่นยิ่ง (2533) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง **ภาพลักษณ์ของผู้ปกครองในบทละครรามเกียรติ์ สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี** โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาพลักษณ์ของผู้ปกครองและพรรณนาเกี่ยวกับศาสนา การศาล การป้องกันบ้านเมือง ในบทละครรามเกียรติ์สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี ผลการศึกษาพบว่า บทละครรามเกียรติ์สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีได้สะท้อนภาพลักษณ์ของผู้ปกครองไว้ ได้แก่ ผู้ปกครองสืบเชื้อสายจากเผ่าพงศ์ษัตริย์ที่ยิ่งใหญ่ ผู้ปกครองเป็นนักรบที่กล้าหาญ ผู้ปกครองมีการสอบถามความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญก่อนจะดำเนินการใด ๆ ผู้ปกครองเป็นผู้ยึดมั่นในความยุติธรรมและศีลธรรม และผู้ปกครองควรชมเชยผู้ทำความดีและลงโทษผู้ทำความผิด นอกจากนี้บทละครรามเกียรติ์พระเจ้ากรุงธนบุรียังสะท้อนพรรณนาเกี่ยวกับการศาสนา การศาล และการป้องกันบ้านเมือง ซึ่งมีความสัมพันธ์กับการปกครองบ้านเมืองและเหตุการณ์บ้านเมืองในสมัยกรุงธนบุรี

ชลดา เรื่องรักษ์ลิขิต (2550) เขียนบทความเรื่อง **ความรักหลากหลายมิติในลิลิตตะเลงพ่ายกับภาพลักษณ์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช วีรบุรุษต้นแบบ** สรุปได้ว่า สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระปรมานุชิตชิโนรสทรงมีกลวิธีอันแยบคายในการนำเสนอภาพลักษณ์สมเด็จพระนเรศวร

มหาราชในฐานะวีรบุรุษนักรบที่ฉลาดและห้าวหาญ และในฐานะพระมหากษัตริย์หรือนักปกครองที่ทรงคุณธรรม โดยทรงทำให้ภาพลักษณ์สมเด็จพระนเรศวรในฐานะวีรบุรุษค่อย ๆ ชัดเจนขึ้นทีละน้อย ๆ ผ่านการบรรยายความรักรูปแบบต่าง ๆ ของตัวละครสำคัญหลากหลายตัวในเรื่อง ภาพลักษณ์ดังกล่าวไม่ใช่ภาพลักษณ์ที่สะท้อนออกมาจากผลงานที่กวีแต่งขึ้นเท่านั้น แต่เป็นภาพตัวแทนสมเด็จพระนเรศวร ที่กวีตั้งใจสร้างสรรค์ขึ้นอย่างประณีตจากความคิดและจินตนาการ นอกเหนือจากภาพลักษณ์ที่ทรงได้มาจากเอกสารทางประวัติศาสตร์ ทั้งนี้เพื่อให้สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงเป็นวีรบุรุษต้นแบบที่สมบูรณ์มากที่สุดของไทย

มารศรี สอทิพย์ (2551) เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง **เรื่องเล่าทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับสมเด็จพระนเรศวรมหาราช: กลวิธีการเล่าเรื่องกับการสร้างภาพลักษณ์** โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีของเรื่องเล่าทางประวัติศาสตร์ประเภทต่าง ๆ เกี่ยวกับสมเด็จพระนเรศวรมหาราชกับการสร้างภาพลักษณ์ของสมเด็จพระนเรศวรมหาราชที่สัมพันธ์กับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมไทย ผลการศึกษาพบว่า กลวิธีการเล่าเรื่องที่ใช้ในการนำเสนอภาพลักษณ์ของสมเด็จพระนเรศวรมหาราชมีความหลากหลาย ได้แก่ การสร้างความขัดแย้งเพื่อเสนอแก่นเรื่อง การสร้างตัวละคร การสร้างฉาก การนำเสนอมุมมองในการเล่าเรื่อง การใช้คำเรียกสมเด็จพระนเรศวรมหาราช การใช้ความเปรียบ และการตั้งชื่อเรื่อง ภาพลักษณ์หลักของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช เป็นพระมหากษัตริย์ผู้ยิ่งใหญ่ในด้านบุญบารมี และเป็นผู้มีเมตตา ส่วนภาพลักษณ์เสริมแตกต่างกันไปตามบริบททางสังคมและวัฒนธรรมในยุคสมัยของการประพันธ์ ทั้งนี้บริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่มีผลต่อการประกอบสร้างภาพลักษณ์ของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ได้แก่ การชำระพระราชพงศาวดาร วาทกรรมชาตินิยม ความขัดแย้งทางความคิดทางการเมืองในสังคมไทย คติความเชื่อทางศาสนา แนวคิดเรื่องการสร้างวีรบุรุษ และวัฒนธรรมวรรณศิลป์ นอกจากนี้เรื่องเล่าทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับสมเด็จพระนเรศวรมหาราชก็มีความแตกต่างกันไปตามประเภทของเรื่องเล่า แต่จะมีการนำเสนอภาพลักษณ์สำคัญของสมเด็จพระนเรศวรมหาราชในฐานะวีรบุรุษผู้ยิ่งใหญ่

ทัศนีย์ ทานตวณิช (2558) เขียนบทความเรื่อง **ภาพลักษณ์ของสมเด็จพระเพทรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี** ในบทเพลงเทิดพระเกียรติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาพลักษณ์และกลวิธีการนำเสนอภาพลักษณ์ของสมเด็จพระเพทรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีไว้ 7 ภาพลักษณ์ ได้แก่ พระผู้ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจอันอุดม พระผู้ทรงบุญญาบารมี พระผู้ทรงเป็นปราชญ์ พระผู้ทรงจริยวัตรอันงดงาม พระผู้ทรงเป็นมิ่งขวัญและสายใจของชาวไทย พระผู้ทรงคุณธรรม และพระผู้เปี่ยมด้วยเมตตาธรรม กลวิธีการนำเสนอภาพลักษณ์ของผู้ประพันธ์มี 5 วิธี ได้แก่ การตั้งชื่อเพลง การสร้างความเปรียบ การใช้คู่ตรงข้าม การบรรยายรายละเอียด และการสรรคำ ภาพลักษณ์ที่นำเสนอสอดคล้องกับความเป็นจริงและสอดคล้องกับภาพลักษณ์ของผู้มีภาวะผู้นำ

ส่วนกลวิธีการนำเสนอภาพลักษณ์ทำให้บทเพลงเทิดพระเกียรติสื่อภาพลักษณ์ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีได้อย่างชัดเจน

จากการรวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาภาพลักษณ์ของพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ในวรรณกรรม จะเห็นได้ว่า มีผู้ที่ศึกษาเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ ตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบันผ่านวรรณกรรมไทยจำนวนมาก ซึ่งสะท้อนภาพลักษณ์ของพระมหากษัตริย์ผ่านมุมมองและคติความเชื่อของกวี ทำให้ผู้ศึกษาเห็นภาพลักษณ์ของพระมหากษัตริย์ทั้งที่เป็นลักษณะร่วมและลักษณะเฉพาะของแต่ละพระองค์ได้อย่างชัดเจน อีกทั้งทำให้ผู้ศึกษามีความรู้ความเข้าใจรอบความคิดเกี่ยวกับการศึกษาภาพลักษณ์และกลวิธีการนำเสนอภาพลักษณ์มากขึ้น ผู้ศึกษาจึงรวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องไปใช้เป็นแนวทางในการสร้างกรอบความคิด แบ่งประเด็น และวิเคราะห์ภาพลักษณ์และกลวิธีการนำเสนอภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์ในบทอาศிரวาทเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชต่อไป

ทั้งนี้จากการรวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชในวรรณกรรม เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพระมหากษัตริย์ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาบทอาศிரวาท เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์ในวรรณกรรม จะเห็นว่ายังไม่มีผู้ศึกษาในประเด็นภาพลักษณ์และกลวิธีการนำเสนอภาพลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชผ่านบทอาศிரวาทเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา ที่เผยแพร่ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ปีพุทธศักราช 2558 ซึ่งเป็นปีสุดท้ายที่มีการถวายพระพรชัยมงคลก่อนพระองค์เสด็จสวรรคต ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาในประเด็นนี้

บทที่ 2

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการศึกษาบทอาศிரวาทเนื่องในโอกาส วันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

บทอาศிரวาทเป็นวรรณคดีของพระเกียรติประภทหนึ่งที่ใช้แสดงออกถึงความจงรักภักดีของประชาชนที่มีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ นอกจากบทอาศிரวาทจะมีเนื้อหาสรรเสริญพระเกียรติของพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ ยังสะท้อนบริบททางสังคมและความสัมพันธ์ทางความคิด ความรู้สึก ระหว่างราษฎรกับพระมหากษัตริย์ผู้ปกครองประเทศในทุกยุคทุกสมัยอย่างชัดเจน ในยุคสมัยของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บทอาศிரวาทเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาเป็นการแสดงความจงรักภักดีแด่พระมหากษัตริย์วิธีหนึ่ง

ในบทนี้ ผู้ศึกษาจะขอกล่าวถึงข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับบทอาศிரวาท และพระราชประวัติของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาบทอาศிரวาทเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช: ภาพลักษณ์และกลวิธีการนำเสนอในบทต่อไป

1. บทอาศிரวาท

การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับบทอาศிரวาทเป็นการทำความเข้าใจเบื้องต้นก่อนที่จะวิเคราะห์ข้อมูลอย่างละเอียด ผู้ศึกษาจะกล่าวถึงบทอาศிரวาทใน 3 ประเด็น ได้แก่ ความหมายของบทอาศிரวาท ประวัติความเป็นมาของบทอาศிரวาท และลักษณะของบทอาศிரวาท ดังนี้

1.1 ความหมายของบทอาศிரวาท

อาศிரวาทหรือเศียรวาท หมายถึง คำอวยพรที่ผู้น้อยใช้กับผู้ใหญ่ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1370) ซึ่งสื่อความหมายกว้าง ในการปรากฏจริงนั้นเรามักจะนำมาใช้ในความหมายที่เฉพาะเจาะจง หมายถึง บทประพันธ์ร้อยกรองขนาดสั้นที่มีเนื้อความเฉลิมพระเกียรติและถวายพระพรชัยมงคลพระมหากษัตริย์ พระราชินี และพระบรมวงศานุวงศ์ ที่ประพันธ์ขึ้นในโอกาสสำคัญต่าง ๆ เช่น วันเฉลิมพระชนมพรรษา วันคล้ายวันพระราชสมภพ วันคล้ายวันพระบรมราชาภิเษก เป็นต้น

ประคอง นิมมานเหมินท์ (2538: 25) ได้ให้ความหมายของบทอาศிரวาท หรืออาเศียรวาทสรุปได้ว่า บทอาศிரวาท คือบทร้อยกรองที่แต่งขึ้นเพื่อน้อมถวายพระพรชัยมงคลแด่องค์พระประมุขของชาติ หรือพระบรมวงศานุวงศ์ในโอกาสสำคัญ เช่น วันเฉลิมพระชนมพรรษา วันคล้ายวันพระราชสมภพ อาจแต่งด้วยคำประพันธ์ชนิดใดก็ได้ได้ตามความถนัดของผู้ประพันธ์ โดยมี “สาร” คือ

ความรู้สึกจงรักภักดีในนามของหมู่คณะ หรือประชาชนชาวไทยเป็นส่วนรวม เนื้อความอาจกล่าวถึงพระราชกรณียกิจที่องค์พระประมุขทรงบำเพ็ญเพื่อประโยชน์ของประชาราษฎร์หรือเรื่องอื่นใดที่เป็น การเชิดชูพระเกียรติคุณ และคำลงท้ายด้วยคำถวายพระพรชัยมงคลในบางโอกาส บทอาศิรวาทอาจมี ความหมายคลุมไปถึงบทเฉลิมพระเกียรติพระมหากษัตริย์พระองค์ใดพระองค์หนึ่ง เนื่องในโอกาสที่ ตรงกับวันสำคัญด้วย เช่น วันพระบรมราชสมภพ วันสวรรคต วันที่มีเหตุการณ์สำคัญของ บ้านเมืองก็ได้

ดรรคา วรรณวิช (2551: 51) อธิบายความหมายของบทอาศิรวาทไว้ว่า

อาศิรวาท หมายถึง คำอวยพร เช่นเดียวกับคำว่า อาศิรพจน์ อาศิรพาท อาศิรวจนะ อาเศียรพจน์ อาเศียรพาท อาเศียรวัจนะ และอาเศียรวาท เป็นคำที่ผู้น้อยใช้กับผู้ใหญ่ สังคมไทยในที่นี้ผู้น้อยคือไพร่ฟ้า ประชาชน ส่วนผู้ใหญ่คือสถาบันกษัตริย์ ดังนั้นคำว่า อาศิรวาทจึงใช้กับ พระมหากษัตริย์เท่านั้น ร้อยกรองอาศิรวาทจึงหมายถึง บทร้อยกรองที่แต่งขึ้น เพื่อเทิดทูนเฉลิมพระเกียรติ ถวายพระพรสถาบันกษัตริย์ อันได้แก่ พระมหากษัตริย์ และพระบรมวงศานุวงศ์ ไม่ใช่เขียนขึ้นเพื่ออวยพรสามัญชน ด้วยกันเอง

นอกจากนี้แล้ว นิคม รัตนปริชาชัย (2554: 20) ยังได้อธิบายเกี่ยวกับบทอาศิรวาทไว้ว่า

บทอาศิรวาท บทร้อยกรองเฉลิมพระเกียรติ และวรรณกรรม ยอพระเกียรติล้วนมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน นั่นคือมุ่งเทิดพระเกียรติคุณของ พระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ จึงทำให้เราสังเกตได้ชัดเจนถึง ลักษณะเฉพาะของงานเขียนดังกล่าวนี้ อย่างไรก็ตามบทอาศิรวาท บทร้อยกรองเฉลิมพระเกียรติ และวรรณกรรมยอพระเกียรติ ล้วนเกิดจากการ หลอมรวมจิตใจทุกดวงของคนไทยที่แสดงให้เห็นถึงความรักและเทิดทูนสถาบัน พระมหากษัตริย์ อีกทั้งยังแสดงให้เห็นถึงความกตัญญูอันเป็นคุณธรรมที่สำคัญ ยิ่งที่คนไทยยึดถือและให้ความสำคัญตลอดมา

จากคำนิยามของผู้ทรงคุณวุฒิหลากหลายท่านข้างต้นสรุปได้ว่า บทอาศิรวาท หมายถึง บทอวยพรที่ประพันธ์ขึ้นเพื่อเทิดพระเกียรติ ยกย่องพระมหากษัตริย์หรือพระบรมวงศานุวงศ์ เป็นสื่อ แสดงความจงรักภักดีของประชาชนที่มีต่อพระมหากษัตริย์ โดยใช้รูปแบบคำประพันธ์ร้อยกรอง ชนิดต่าง ๆ ตามความนิยมและความเหมาะสม

1.2 ประวัติความเป็นมาของบทอาศிரวาท

“บทอาศிரวาท” มีปรากฏอยู่ในสังคมไทยมาตั้งแต่อดีต โดยวิวัฒนาการมาจากวรรณคดีของพระเกียรติ โดยถูกดัดแปลงรูปแบบการนำเสนอให้มีความกระชับขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับที่ (อภิรักษ์ณัฏฐ์ เกษมผลกุล, อ้างถึงใน เก๋ แดงสกุล, 2558: ซ) ได้อธิบายเกี่ยวกับบทอาศிரวาทไว้ว่า

อาศிரวาทนี้มีอยู่ในสังคมไทยมาช้านาน นักวิชาการสันนิษฐานว่า “อาศிரวาท” มาจาก “ประณามพจน์” คือบทไหว้ในตอนต้นของวรรณคดีเรื่องยาวที่เนื้อหามักกล่าวถึงการสดุดีพระรัตนตรัย มหาเทพ พระมหากษัตริย์ รวมถึงคุณแห่งบุพการีและครูอาจารย์ ต่อมามีการนำเนื้อหาในส่วนประณามพจน์เฉพาะส่วนที่กล่าวถึงการเฉลิมพระเกียรติพระมหากษัตริย์ไปแต่งเป็นการเฉพาะ เป็นวรรณคดีขนาดยาวเรียกกันโดยทั่วไปว่า วรรณคดีของพระเกียรติ ภายหลังคลี่คลายเป็นร้อยกรองขนาดสั้น เรียกกันว่า อาศிரวาท บ้าง อาศิริพาท บ้าง หรือ อาเศียรวาท บ้าง และใช้เฉพาะพระบรมวงศานุวงศ์เท่านั้น

จากคำกล่าวข้างต้นส่วนประณามพจน์ในวรรณคดีของพระเกียรติขนาดยาว เช่น “บทประณามพจน์” ในวรรณคดีเรื่อง ลิลิตยวนพ่าย ที่มีการกล่าวบูชาพระรัตนตรัย การสรรเสริญพระคุณเทพเจ้าทั้ง 3 องค์ ได้แก่ พระพรหม พระนารายณ์ และพระอิศวร รวมทั้งมีการสรรเสริญขอพระเกียรติสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ซึ่งมีเนื้อหาและจุดมุ่งหมายคล้ายคลึงกับบทอาศிரวาทในปัจจุบัน ดังความว่า

● ศรีสิทธิสวัสดิ์ ชัยศดุมงคล วิมลวิบูล อุดุลยา
ดิเรก เอกภูธรกรกช ทศนัชสมุชลิต วิภิสิตโรโซดม บรมนบ
อภิวาท บาทธโรไชพระโคดม สันุพระสัทธิธรรมาทิตย บพิตร
มทิทธิมหาพาร มหานดาทยาศรย หฤทยธรรงค ทรงทวตั้งษา
มหาบุรุษลักษณะ อัครอัชโฏษดร บวรสัตตมงคล อนนตญาณ
อนก อเศกษาอภิต อสิตยานุพยญ ชนพิรญชิต ฉายฉัพพิช
รงษี พยงรพีพรรณ จันทรโกภี โขติสหัสซชวาล วิศาลแสง
รุ่งเ้า เท้าหกห้องฟ้าหล้าสี่สบ ดารนพมณฑล สรณากิวน
ทนสัทธิธรรมาคม อุดมามีวันทนอรรษฎารยาภิวาท อาทียุคชุก
เขน เปนกรลีกรลำพรรณิตล จลพิจลต่างต่าง พ่างจขัว้ทาง
สี่หล้า ฟ้าทงหกพกหงาย รสายสยบภพมณฑล

ในเกษมณันน บันนพรหมพิชญ์ อิศวรผู้อศุลยเดช เหตุบพิตร
 คิคกรณาประชาราษฎร์ อยยวจพินาศทงมุล สุญภพนสบสิ่ง
 ธจิ่งแก่งแสรังสรwab รวบเอาอัษฏามูรรมติมามิศร ด้วยบพิตร
 เสรีจ ก็เสด็จมาอุบัติ ในกรษัตริย์ ทวีติวงษพงษชอภิชาติ รังบ
 ราชริปู ชูแผ่นดินให้หงาย ทายแผ่นดินให้ขัว ล้ากรัณธรัตน์
 วัดเถรี ตรีโลกยบให้อูน หนูนพระพุทศศาสนให้ตรง ดำรง
 กรษัตริให้กรสามนต์ ประหารทุกขให้เกษย ไชเกษตรให้เกษม
 เปรมใจราษฎรนิกร กำจรรยศโยค ดิลกโลกยอาศรย ชยชยนฤ
 เบนทราทรงเดช ฎล่งดินฟ้าฟุ้ง ข่าวขจร ฯ ๑๓

(กรมศิลปากร, 2514: 2-3)

นอกจากนี้ยังพบหลักฐานการตีพิมพ์บทอาศิรวาท เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในอดีต โดย พันทิพา สังข์เจริญ (2528: 3-4) ได้ค้นคว้าหลักฐานจาก หอสมุดแห่งชาติที่เก่าที่สุด คือ บทถวายพระพรชัยมงคลในปี พุทธศักราช 2456 และได้อธิบายว่า

หนังสือพิมพ์ที่หอสมุดแห่งชาตินั้นอยู่ในสภาพชำรุดเสียหายมาก การสืบหา
 หลักฐานการพิมพ์บทถวายพระพรจึงศึกษาจากหนังสือพิมพ์บางฉบับที่อยู่ในสภาพดี
 พอที่จะใช้ค้นคว้าได้เท่านั้น และตั้งข้อสันนิษฐานไว้ด้วยว่าน่าจะมีการตีพิมพ์บท
 ถวายพระพรของคณะผู้จัดทำหนังสือพิมพ์มาตั้งแต่สมัยรัชกาลพระบาทสมเด็จพระ
 พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวแล้ว ส่วนบทถวายพระพรที่ตีพิมพ์ในปี พ.ศ. 2456 ดังกล่าว
 ข้างต้นนั้น ใช้คำประพันธ์ประเภทร้อยแก้วอยู่ต่อส่วนท้ายของข่าวการฉลองและ
 เฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ความว่า “แลด้วยความชื่นชมยินดี
 ในกาลสมัย ฉนี้ ข้าพระพุทธเจ้าพร้อมกันตั้งสัตยาธิษฐาน ขออัญเชิญอำนาจคุณ
 พระไตรรัตน์ แลเทพานุภาพทั้งสรรพสิ่งที่ศักดิ์สิทธิ์ในสากลโลกย์ จงเพิ่มความอภิบาล
 บำรุง สมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร ขอให้ทรงพระเจริญ
 ยิ่ง ๆ ขึ้นไป ประกอบสรรพความเจริญดีทั่วประเทศสยาม บำราศสรรพอุปสัค ภัยพิบัติ
 ทั้งปวงเทอญ...” นอกจากนี้แล้วยัง ได้พบว่าในบทถวายพระพรบางช่วงปีแต่งเป็นร้อย
 ยาว... การเขียนบทถวายพระพรเนื่องในโอกาสเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระ
 พระเจ้าอยู่หัวตีพิมพ์ลงในหนังสือพิมพ์ได้ถือปฏิบัติสืบต่อกันมาจนถึงรัชกาลปัจจุบัน

บทอาศิรวาท มีรูปแบบทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง มีเนื้อหากล่าวถึงเรื่องราวที่
 เกี่ยวเนื่องกับพระมหากษัตริย์ หรือพระบรมวงศานุวงศ์ เช่น พระราชประวัติ พระราชจริยวัตร

พระราชกรณียกิจ การถวายพระพรชัยมงคล เป็นต้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสรรเสริญพระเกียรติพระมหากษัตริย์ งานเขียนประเภทนี้จึงถือว่าเป็น “วรรณกรรมเฉลิมพระเกียรติ” หรือ “วรรณกรรมยกย่องพระเกียรติ” ที่มีอยู่ในสังคม วัฒนธรรมไทยมาช้านาน ดังที่ ธาณินทร์ จัตุหะศรี (2547: 2) ได้อธิบายเกี่ยวกับบทอาศิรวาทว่า

วรรณกรรมเฉลิมพระเกียรติยังคงดำรงอยู่ตลอดมาในสังคมวัฒนธรรมไทย ตั้งแต่ในยุคที่บ้านเมืองปกครองด้วยระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ที่พระมหากษัตริย์มีสถานะเป็นเทวราชาหรือสมมติเทพ จนกระทั่งถึงยุคที่ปกครองด้วย ระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข วรรณกรรมเฉลิมพระเกียรติแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันพระมหากษัตริย์กับประชาชนในแง่มุมต่าง ๆ สื่อแสดง ความจงรักภักดีที่ประชาชนมีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ทั้งยังเป็นเครื่องมือสร้าง สิทธิธรรมทางการเมืองแก่พระมหากษัตริย์ นอกจากนี้ยังสะท้อนภาพลักษณ์ของ พระมหากษัตริย์ พระราชินี หรือพระบรมวงศานุวงศ์ในมุมมองของประชาชนอีกด้วย

ปัจจุบันแม้ประเทศไทยเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย วรรณกรรมยกย่องพระเกียรติก็ยังคงทรงไว้ซึ่งคุณค่าและบทบาทที่เกี่ยวข้องกับพระมหากษัตริย์อย่างชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งวรรณกรรมยกย่องพระเกียรติที่มีรูปแบบเป็นกวีนิพนธ์ขนาดสั้น หรือ “บทอาศิรวาท” ที่เผยแพร่ในสื่อต่าง ๆ เช่น วันเฉลิมพระชนมพรรษา วันฉัตรมงคล เป็นต้น บทอาศิรวาทจึงจัดเป็น วรรณกรรมยกย่องพระเกียรติยุคใหม่ที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันพระมหากษัตริย์กับ คนไทยในสังคมได้เป็นอย่างดี เช่นเดียวกับวรรณกรรมยกย่องพระเกียรติที่มีมาแต่เดิม (ปราโมทย์ สุกุลรักความสุข, 2561: 3)

จากข้อมูลประวัติความเป็นมาของบทอาศิรวาทข้างต้นจะเห็นว่า บทอาศิรวาทมีต้นเค้าจาก บทพระนามพจน์ในวรรณคดียกย่องพระเกียรติ ด้วยยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปจึงทำให้บทอาศิรวาทถูก ดัดแปลงให้เป็นกวีนิพนธ์ขนาดสั้น และถือได้ว่าบทอาศิรวาทเป็นวรรณกรรมยกย่องพระเกียรติประเภท หนึ่งที่ประชาชนใช้เป็นสื่อแสดงออกถึงความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ และได้รับความ นิยมในยุคสมัยปัจจุบัน

1.3 ลักษณะของบทอาศிரวาท

บทอาศிரวาทเป็นบทประพันธ์ที่สวดวีรกรรมของบุคคลสำคัญในสังคม ที่ได้ทำคุณงามความดีไว้ ซึ่งอำนาจ นันทะเสน (2543: 45-46) ได้อธิบายเกี่ยวกับลักษณะการสวดและการอาศிரวาทสรุปได้ว่า ในการสวดต่อบุคคลสำคัญหรือผู้ที่สร้างเกียรติคุณให้แก่ประเทศชาติหรือบ้านเมืองนั้นมีลักษณะการสวดที่หลากหลายลักษณะ ดังนี้

1. การสวดและการอาศிரวาทในวาระที่เกิดวีรกรรมนั้น ๆ หมายถึง มีการสวดที่ยกย่องเชิดชูกันในขณะที่เกิดวีรกรรม โดยจะยกย่องสรรเสริญกันด้วยภาษาพูดหรือข้อเขียนต่าง ๆ เพื่อให้สังคมได้รับรู้ในคุณความดีที่บุคคลผู้นั้นได้กระทำ เช่น การบริจาคทรัพย์เพื่อสร้างสาธารณกุศล การช่วยเหลือเพื่อผู้ยากไร้ในสังคม การช่วยเหลือให้เด็กในชนบทมีอาหารกลางวันรับประทาน เป็นต้น การสวดและการอาศிரวาทอาจใช้วิธีการทำข่าวผ่านหนังสือพิมพ์ หรือผ่านทางโทรทัศน์ก็ได้

2. การสวดและการอาศிரวาทหลังจากที่วีรกรรมนั้นผ่านไปแล้ว การสวดในลักษณะนี้เป็นการสวดในคุณความดีของผู้ที่ได้กระทำดีผ่านพ้นไปแล้ว แต่อาจมีสิ่งแวดล้อมที่ทำให้ต้องสวดต่อบุคคลนั้น ๆ เช่น การพูดถึงผลงาน หรือความสามารถของพระยาอนูมานราชชนในวันภาษาไทยแห่งชาติ เป็นต้น

3. การสวดและการอาศிரวาทเมื่อครบรอบวาระวีรกรรมนั้น ๆ เป็นการสรรเสริญบุคคลเมื่อเวลาเวียนมาบรรจบครบรอบวันตาย หรือวันเกิดของบุคคลผู้ควรได้รับการสวด อาทิวสันเฉลิมพระชมพรรษา วันสุนทรภู่ วันรัฐธรรมนูญ เป็นต้น

4. การสวดและการอาศிரวาทเมื่อถึงโอกาสพิเศษที่ส่วนราชการกำหนดขึ้นเพื่อเป็นการเฉลิมฉลองในโอกาสใดโอกาสหนึ่ง เช่น ในปี พ.ศ. 2535 เป็นปีกาญจนาภิเษกจะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดงานฉลองปีกาญจนาภิเษก ซึ่งจัดให้มีการประกวดบทอาศிரวาทราชสวดเพื่อเฉลิมฉลองปีกาญจนาภิเษก เป็นต้น

จากข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของบทอาศிரวาทข้างต้น จะเห็นว่าบทอาศிரวาทเป็นบทประพันธ์ที่สร้างสรรค์ขึ้นเพื่อสวดวีรกรรมของบุคคลสำคัญในวาระโอกาสต่าง ๆ ทั้งในรูปแบบภาษาพูดหรือข้อเขียน โดยนำเสนอผ่านสื่อมวลชนให้สังคมได้รับรู้

2. พระราชประวัติของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับพระราชประวัติของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชเป็นการทำความเข้าใจเบื้องต้นก่อนที่จะวิเคราะห์ข้อมูลในด้านภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์อย่างละเอียดต่อไป ผู้ศึกษาจะกล่าวถึงพระราชประวัติของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชใน 3 ประเด็น ได้แก่ พระราชประวัติ พระราชกรณียกิจ และพระราชจริยวัตร ดังต่อไปนี้

2.1 พระราชประวัติ

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เป็นพระราชโอรสในสมเด็จพระมหิตลาธิเบศ อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เสด็จพระราชสมภพ เมื่อวันจันทร์ เดือนอ้าย ขึ้น 12 ค่ำ ปีเถาะ นพศก จุลศักราช 1289 ตรงกับวันที่ 5 ธันวาคม พุทธศักราช 2570 ณ โรงพยาบาลเมาท์ออเบิร์น (Mount Auburn) เมืองแคมบริดจ์ (Cambridge) รัฐแมสซาชูเซตส์ (Massachusetts) ขณะสมเด็จพระบรมราชชนกทรงศึกษาวิชาการ แพทย์และประทับอยู่ในสหรัฐอเมริกา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช มีสมเด็จพระเชษฐภคินี 1 พระองค์ คือ สมเด็จพระพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ และสมเด็จพระบรมเชษฐา 1 พระองค์ คือ พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร ดังนั้น จึงนับว่าพระองค์เป็นพระราชโอรสพระองค์เล็กในสมเด็จพระบรมราชชนกและสมเด็จพระบรมราชชนนี เมื่อแรกทรงพระราชสมภพทรงดำรงพระอิสริยยศเป็น พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า ได้รับพระราชทานนามจากพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 ว่า ภูมิพลอดุลยเดช มีความหมายว่าพลังของแผ่นดิน เป็นอำนาจที่หาใดเปรียบมิได้

พุทธศักราช 2471 เมื่อสมเด็จพระบรมราชชนกทรงสำเร็จการศึกษาปริญญาแพทยศาสตรบัณฑิต ได้ทรงนำครอบครัวเสด็จจากสหรัฐอเมริกานิวัตประเทศไทย และได้ประทับ ณ วังสระปทุม ซึ่งเป็นที่ประทับของสมเด็จพระศรีสวรินทราบรมราชเทวี พระบรมอัยยิกา ต่อมาไม่นาน สมเด็จพระบรมราชชนกได้ทรงพระประชวรและเสด็จสวรรคตในวันที่ 24 กันยายน พุทธศักราช 2472 ขณะพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชยังทรงพระเยาว์

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงเริ่มศึกษาเป็นครั้งแรกในประเทศไทย ที่โรงเรียนอนุบาลของมิสซิลเดวิส (Mrs.Davies) ต่อมาเมื่อพุทธศักราช 2475 ขณะพระชนมพรรษา 5 พรรษา ทรงศึกษาชั้นต้นที่โรงเรียนมาแตร์เดอี เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร เป็นเวลา 5 เดือน และเมื่อเสด็จพระราชดำเนินไปประทับที่ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ แล้วทรงเข้าศึกษาระดับประถมศึกษาที่โรงเรียนเมียร์มองต์ (Ecole Miremont) ในกรุงโลซาน ตั้งแต่เดือนกันยายน พุทธศักราช 2476

พุทธศักราช 2478 – 2484 ทรงเข้าศึกษาในโรงเรียนนานาชาติของเอกชนชื่อ โรงเรียนนูแวลเดอ ลา สวิส โรมองด์ (Ecole Nouvelle de la Suisse Romound) ต่อจากนั้น ทรงเข้าศึกษาที่โรงเรียนยิมนาส คลาสสิก กังโตนาล แห่งเมืองโลซาน (Gymnas Classique Cantonal) เมื่อเดือนกรกฎาคม พุทธศักราช 2488 ทรงสอบไล่ Baccalauréat และได้รับประกาศนียบัตรทางอักษรศาสตร์ (Diplôme de Bachelier ès Letters) และเดือนตุลาคมปีเดียวกันได้ทรงเข้าศึกษาต่อในแผนกวิทยาศาสตร์ วิทยาลัยโลซาน

วันที่ 9 มิถุนายน พุทธศักราช 2489 เสด็จเสด็จถึงวิทยาลัยราชสมบัติสืบต่อจากสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล พระบรมเชษฐาธิราช และได้เสด็จพระราชดำเนินจากประเทศไทยกลับไปยังสวิตเซอร์แลนด์เพื่อทรงศึกษาต่อ และได้ทรงเลือกศึกษาวิชาใหม่ คือ นิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ ณ มหาวิทยาลัยโลซาน เพื่อให้เป็นประโยชน์เหมาะสมแก่การเป็นประมุขของประเทศ

ระหว่างที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชทรงศึกษาอยู่ในต่างประเทศนั้น ได้ทรงพบกับหม่อมราชวงศ์สิริกิติ์ กิติยากร ต่อมาเมื่อสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชทรงประสบอุบัติเหตุรถยนต์พระที่นั่งชนกับรถบรรทุกที่ถนนเมืองบอมเบย์ ทรงเข้ารับการรักษาพระองค์ ณ โรงพยาบาลมอร์เซล หม่อมราชวงศ์สิริกิติ์ กิติยากร ได้เฝ้าฯ ถวายการพยาบาลโดยตลอด ต่อมาได้ประกอบพิธีหมั้นเมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม พุทธศักราช 2492 และในวันที่ 28 เมษายนศกเดียวกันทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดการพระราชพิธีราชาภิเษกสมรสกับหม่อมราชวงศ์สิริกิติ์ กิติยากร ในการพระราชพิธีครั้งนั้น ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สถาปนาหม่อมราชวงศ์สิริกิติ์ กิติยากร ขึ้นเป็น สมเด็จพระราชินีสิริกิติ์ ต่อมาทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้แต่งตั้งการพระราชพิธีบรมราชาภิเษกขึ้นเมื่อวันที่ 3-5 พฤษภาคม พุทธศักราช 2493 เสด็จดำรงสิริราชสมบัติเป็นพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ 9 แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์โดยสมบูรณ์ตามโบราณราชประเพณี พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชได้ทรงยึดมั่นและทรงปฏิบัติตามพระปฐมบรมราชโองการตลอดตราบจนปัจจุบัน ในโอกาสพระราชพิธีบรมราชาภิเษกนั้นได้โปรดเกล้าฯ ให้สถาปนาเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระราชินีสิริกิติ์ ขึ้นเป็น สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินี

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินี ได้มีพระประสูติกาลพระราชธิดาพระองค์แรกคือ สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าอุบลรัตน์ราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี และมีประสูติกาลพระราชโอรสพระราชธิดาอีก 3 พระองค์ตามลำดับคือ สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าชิราลงกรณ สมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าสิรินธรเทพรัตนสุตา กิติวัฒนาดุลโสภาคย์ และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์อัครราชกุมารี

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชเสด็จออกผนวช เมื่อพุทธศักราช 2499 เพื่อสืบทอดโบราณราชประเพณีเจริญรอยตามสมเด็จพระบูรพมหากษัตริย์ และด้วยพระราชศรัทธาส่วนพระองค์ที่มีต่อพระบวรพุทธศาสนา พระองค์ทรงดำรงสิริราชสมบัติยาวนานยิ่งกว่าสมเด็จพระบูรพมหากษัตริย์พระองค์ใดในประเทศไทย และยาวนานกว่าพระมหากษัตริย์ทุกพระองค์ในโลกปัจจุบัน (กรมศิลปากร, 2556: 3-21)

นอกจากนี้ ประยูรท์ จันทรโอชา (อ้างถึงใน กระทรวงวัฒนธรรม, 2559: 5) ยังได้กล่าวถึงพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชไว้ว่า พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรามานธิปัตย์จักรีนฤพดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ 9 แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ เป็นพระมหากษัตริย์ที่ทรงตั้งมั่นอยู่ในทศพิธราชธรรมอย่าง

แน่วแน่ ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจน่านับการ เพื่อความกินดีอยู่ดีและคุณภาพชีวิตที่ดีของพสกนิกร และความเจริญรุ่งเรืองอย่างยั่งยืนของประเทศชาติ พระบรมราชาโฆวาทและพระราชดำรัสที่พระราชทานไว้ในโอกาสต่าง ๆ ล้วนแล้วแต่เป็นแนวทางในการดำรงชีวิต บนความพอเพียงพอดี และมีภูมิคุ้มกันแก่ชีวิต และเพื่อให้อาณาประชาราษฎร์ได้อยู่อย่างร่มเย็นเป็นสุข นับเป็นบุญของปวงชนชาวไทยทั้งหลายที่ได้เกิดมาภายใต้ร่มพระบารมีของพระมหากษัตริย์ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐที่มีสายพระเนตรยาวไกลและมีพระราชจริยวัตรที่งดงาม ทรงเป็นศูนย์รวมใจของคนไทยทั้งชาติ พสกนิกรไทยต่างจงรักภักดี เคารพสักการะ เทิดทูนไว้เป็นพ่อแห่งแผ่นดิน และสถิตแนบแน่นในดวงใจปวงชนชาวไทยชั่ววันรันดร์ เมื่อศุภสมัยสำคัญเนื่องในพระองค์เวียนมาทุกครั้ง พสกนิกรทุกหมู่เหล่าต่างสมานฉันท์จัดกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติแสดงความจงรักภักดีโดยพร้อมเพรียงภิญโญยิ่งเสมอมา ด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณอย่างหาที่สุดมิได้

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชเสด็จสวรรคตในวันพฤหัสบดีที่ 13 ตุลาคม พุทธศักราช 2559 เป็นวันแห่งความวิปโยคของพสกนิกรชาวไทยทั้งประเทศ นับเป็นปีสิ้นสุดการครองราชย์ ยาวนานถึง 70 ปี 4 เดือน 7 วัน

2.2 พระราชกรณียกิจ

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่อุทิศพระวรกาย และพระราชหฤทัยปฏิบัติพระราชกรณียกิจน่านับการเพื่อยังประโยชน์สุขแก่ประชาชนและประเทศ ดังที่ สมบัติ จำปาเงิน (2550: 21-47) ได้กล่าวถึงพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชสรุปได้ว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่ทรงงานหนักมาอย่างต่อเนื่อง เพื่อแก้ไขปัญหาทุกข์สุขของราษฎรทุกเพศวัยเหล่าชั้นวรรณะ ทรงเป็นกันเองพระราชทานความใกล้ชิด และความอบอุ่นแก่พสกนิกรที่ได้มีโอกาสเฝ้าแหน

พระราชกรณียกิจต่าง ๆ ที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงปฏิบัติเพื่อประโยชน์สุขของพสกนิกรไทยมีหลายประการ จะขอลำดับไว้พอเป็นที่เข้าใจดังนี้

ด้านการปกครอง ในด้านการปกครองประเทศ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่ตั้งอยู่ในทศพิธราชธรรม มีพระราชจริยวัตรที่งดงาม ตามปฐมบรมราชโองการตอนเสด็จขึ้นเสวยราชสมบัติ “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” พระองค์ทรงปกครองประเทศโดยผ่านทางรัฐบาล รัฐสภา และศาล ที่เรียกว่า อำนาจอธิปไตยที่พระองค์ต้องทรงมีพระราชวินิจฉัยก่อนลงพระปรมาภิไธยในกฎหมายต่าง ๆ ทุกครั้งผ่านความเห็นชอบของรัฐสภา รวมทั้งพระบรมราชโองการ พระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกาต่าง ๆ บางครั้ง

เหตุการณ์บ้านเมืองถึงขั้นวิกฤต พระองค์ก็ทรงเข้าคลี่คลายเหตุการณ์ปัญหาเหล่านั้นด้วยพระองค์เอง จนนำมาสู่ความสงบสุขทุกครั้ง

ด้านการบำรุงพระศาสนา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเลื่อมใสศรัทธาพระพุทธศาสนาอย่างยิ่ง เพราะทรงได้รับการอบรมปลูกฝังความรู้และคุณธรรมด้านพระพุทธศาสนาตั้งแต่ยังทรงพระเยาว์จากสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี อีกทั้งยังทรงศึกษาจากตำรับตำราด้วย ทรงเป็นพุทธมามกะและองค์อัครศาสนูปถัมภก และให้ความเสมอภาคในการนับถือศาสนาของประชาชน โดยไม่ปิดกั้นเชื้อชาติที่เข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภาร ทุกวันสำคัญจะเสด็จพระราชดำเนินบำเพ็ญพระราชกุศลทางศาสนา เช่น วันมาฆบูชา และวิสาขบูชา เสด็จไปถวายผ้าพระกฐิน ณ พระอารามหลวงต่าง ๆ ทรงให้สร้างและบูรณปฏิสังขรณ์วัดวาอาราม นอกจากนี้พระองค์ทรงสละราชสมบัติและออกผนวชด้วยความเลื่อมใสศรัทธา ทรงยึดมั่นหลักธรรมในการประกอบพระราชกรณียกิจต่าง ๆ ล้วนเป็นลักษณะทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น หลักธรรมนั้นใช้ได้ทั้งในการบริหาร การปกครอง สังคม และเศรษฐกิจอื่น ๆ แต่ที่สำคัญคือทรงดำรงมั่นในหลักธรรมของพระพุทธศาสนาอย่างเคร่งครัดตลอดระยะเวลาแห่งการครองราชสมบัติจนเป็นที่ประจักษ์ชัดต่อประชาชนชาวไทยตลอดมา

ด้านศิลปวัฒนธรรม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่มีพระปรีชาสามารถในศิลปะต่าง ๆ จนได้รับยกย่องเป็นศิลปินแห่งชาติ แม้ว่าจะทรงปรีชาสามารถทางด้านดนตรี จิตรกรรมและประติมากรรมเป็นพิเศษ แต่ก็ทรงสนพระราชหฤทัยเรื่องศิลปวัฒนธรรมด้านอื่น ๆ และการดูแลทรัพยากรทางวัฒนธรรมทั้งหลาย โดยทรงสนับสนุนส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมทุกแขนงรวมทั้งภาษาไทยอันเป็นภาษาประจำชาติ

ด้านการสาธารณสุข พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเจริญรอยตามพระบรมราชชนก ซึ่งทรงเป็นแพทย์และได้รับการถวายพระราชสมัญญาว่า “พระบิดาแห่งการแพทย์แผนปัจจุบันของไทย” และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีผู้ทรงเป็นพยาบาลและได้รับการถวายพระราชสมัญญาว่า “พระมารดาแห่งการสาธารณสุขไทย” ทั้งสองพระองค์ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจทางการแพทย์และการสาธารณสุขเพื่อประโยชน์ของประชาชน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวสนพระราชหฤทัยด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนทางสาธารณสุข และได้ทรงส่งเสริมกิจการแพทย์ไปพร้อม ๆ กัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการต้านโรคร้ายไข้เจ็บของราษฎร ได้พระราชทานพระราชทรัพย์แก่กองวิทยาศาสตร์สภากาชาดไทย สร้างศูนย์ผลิตวัคซีน บี.ซี.จี ป้องกันวัณโรค พระราชทานพระราชทรัพย์จัดตั้งกองทุน (มูลนิธิ) ราชประชาสมาสัย สนับสนุนการดำเนินงานปราบปรามโรคเรื้อนและสร้างโรงเรียนสำหรับบุตรหลานผู้ป่วยโรคเรื้อนด้วย ในการเสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมราษฎรในภูมิภาคต่าง ๆ ได้ทรงจัดหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ พระราชทานวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือแพทย์ เวชภัณฑ์ และ

ยานพาหนะช่วยราษฎรที่สุขภาพไม่สมบูรณ์ ขาดทุนทรัพย์ นอกจากนี้ยังช่วยเหลือแพทย์ทางการแพทย์ ก่อสร้างอาคาร อุปกรณ์ที่จำเป็นแก่โรงพยาบาลที่ขาดแคลนงบประมาณ ยังได้พระราชทาน ทุนการศึกษาค้นคว้าวิจัยทุนการผลิตวัคซีน ทรงจัดตั้งหน่วยแพทย์หลวงและหน่วยแพทย์พระราชทาน หน่วยพันตกรรมพระราชทาน โปรดเกล้าฯ ให้ตั้งทุน (มูลนิธิ) อานันทมหิตล เพื่อส่งเสริมการไปศึกษา ต่อด้านการแพทย์ในต่างประเทศ

ด้านการศึกษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงจัดตั้งโรงเรียนส่วนพระองค์ ได้แก่ โรงเรียน จิตรลดา โรงเรียนวัด โรงเรียนในพระบรมราชูปถัมภ์ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ พระองค์ พระราชทานทุนการศึกษาสนับสนุนแก่ผู้ศึกษาโดยตรง นอกเหนือจากสถานศึกษา เพื่อให้กลับมา พัฒนาประเทศ ทุนการศึกษามีหลายประเภท เช่น ทุนอานันทมหิตล ทุนเล่าเรียนหลวง ทุนศึกษา สงเคราะห์สำหรับครอบครัวที่ประสบสาธารณภัย ทุนการศึกษาสำหรับนักเรียนที่ขาดแคลน และยัง ช่วยเหลือครูด้วยการตั้งมูลนิธิช่วยครูอาวุโส นอกจากนี้ยังทรงมุ่งเน้นให้การศึกษาการแนะแนวอาชีพ แก่ราษฎร เป็นการศึกษา นอกโรงเรียนให้รู้จักแก้ปัญหา ศึกษาวิธีการประกอบอาชีพใหม่ ๆ และ พัฒนาความรู้เฉพาะอย่างตามความสนใจของประชาชนแต่ละท้องถิ่น พระองค์ทรงโปรดเกล้าฯ ให้ตั้ง ศูนย์ศึกษาการพัฒนา เป็นศูนย์รวมทางวิชาการของภาค เพื่อศึกษาหาแนวทางวิธีการพัฒนาต่าง ๆ ที่ เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่ นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งโรงเรียนพระดาบส เป็นโครงการศึกษาอบรมตาม พระราชดำริ ผู้อบรมสามารถเลือกหลักสูตรโดยมีข้อจำกัด เช่น อบรมช่างวิทย์ ช่างไฟฟ้า ช่างเครื่องยนต์ เป็นต้น นอกจากนี้พระองค์ยังทรงโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งคณะกรรมการจัดทำโครงการ สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนขึ้น โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิต่าง ๆ 7 สาขา คือ สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ แพทยศาสตร์ และเทคโนโลยีเป็นผู้เขียน

ด้านกฎหมายและความยุติธรรม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงให้ความสำคัญในการที่ จะสร้างความยุติธรรมให้เกิดขึ้น ทรงตระหนักว่ากฎหมายที่ยุติธรรมมีความสำคัญ เพราะเป็นเกณฑ์ที่ จะทำให้บ้านเมืองมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยเป็นปกติสุข ถ้าเกิดความวุ่นวายไม่สงบ กฎหมายจะ เป็นเครื่องช่วยบรรเทาให้ปัญหาน้อยลง และที่ทรงให้ความสำคัญมากที่สุดคือความยุติธรรม การใช้ กฎหมายเพื่อให้เกิดความยุติธรรมทางปฏิบัติ การรักษาวัตถุประสงค์ของกฎหมายแต่ละฉบับให้แน่ว แน่มั่นคงรักษาคดีจรรยา ความสุจริตและมโนธรรมของนักกฎหมายไว้อย่างรอบคอบ ในการ พระราชทานความเป็นธรรมแก่ราษฎรนอกจากเรื่องการถวายฎีการ้องทุกข์แล้ว เมื่อคดีถึงที่สุดทรงมี พระราชอำนาจในการพระราชทานอภัยโทษ ทรงย้ำเตือนนักกฎหมายว่า กฎหมายเป็นเพียงเครื่องมือ สำหรับแสวงหาความยุติธรรม แต่กฎหมายจะชำระความถูกต้องเที่ยงตรงเปี่ยมประสิทธิภาพได้ ขึ้นอยู่กับการใช้ให้ถูกต้องตามเจตนารมณ์ของกฎหมายนั้น ๆ เป็นสำคัญ นักกฎหมายจึงต้องมีเจตนา อันสุจริตปราศจากอคติต่าง ๆ เพื่อความสงบเรียบร้อยและความร่มเย็นของบ้านเมือง

ด้านเศรษฐกิจ เศรษฐกิจหลักของประเทศไทย ขึ้นอยู่กับภาคเกษตรกรรม แต่เกษตรกรที่เป็นประชาชนส่วนใหญ่มีชีวิตอยู่อย่างยากลำบาก ขาดแคลนน้ำ ไม่มีที่ดินทำกินหรือไม่เพียงพอ ปัญหาความยากจน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงรับรู้อย่างดี ได้พระราชทานพระราชดำริต่าง ๆ เพื่อแก้ไขสภาพชีวิตความเป็นอยู่ ทำให้มีโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริจำนวนหลายพันโครงการที่ช่วยให้ราษฎรมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นทุกด้าน นอกจากนี้ยังมีแนวพระราชดำริเรื่อง “เศรษฐกิจพอเพียง” ทรงแนะนำให้ประกอบอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้นอกเหนือจากการทำเกษตรกรรมเพียงอย่างเดียว แนวพระราชดำริเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่เป็นหลักที่ประชาชนยึดถือปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ เป็นหลักในการดำเนินชีวิตที่เน้นความพอเพียง นอกจากนี้ยังทรงสนับสนุนให้ประชาชนหันมาใช้สินค้าไทย โดยใช้วัตถุดิบและแรงงานของคนไทย นับเป็นพระปรีชาสามารถที่ทำให้คนไทยหันมาสนใจสินค้าไทยมากขึ้น

ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงมีส่วนช่วยส่งเสริมสัมพันธไมตรีระหว่างไทยกับมิตรประเทศต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง การเสด็จเยี่ยมเยียนของพระองค์สามารถที่จะสร้างความเข้าใจให้บรรดาผู้คนพลเมืองในประเทศนั้น ๆ ได้รู้จักประเทศไทยและวัฒนธรรมดีขึ้น นับว่าพระองค์ได้ทำประโยชน์แก่ประเทศอย่างมาก เท่ากับเป็นผู้ประกันเอกราชให้แก่ชาติที่มีมิตรประเทศเชื่อถือ และจะช่วยสนับสนุนป้องกันภัยให้เมื่อถูกรุกราน จะทำให้ไทยอยู่อย่างสงบสุข อยู่ดีกินดี มีเอกราช อยู่อย่างมีเกียรติตลอดไป

ด้านการประติษฐ์ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงคิดค้นกังหันน้ำชัยพัฒนาซึ่งเป็นเครื่องกลเติมอากาศแบบทุ่นลอย มีใบพัดเคลื่อนน้ำหมุนรอบเป็นวงกลม สำหรับใบเคลื่อนน้ำและวิดน้ำขึ้นไปกระจายสาดเป็นฝอยเล็ก ๆ เพื่อให้สัมผัสผิ้อากาศได้ทั่วถึงเพิ่มปริมาณออกซิเจนเข้าไปในน้ำได้อย่างรวดเร็ว กรมชลประทานดำเนินการประติษฐ์ตามพระราชดำริ ใน พ.ศ. 2532 ใช้ติดตั้งเพื่อบำบัดน้ำเสียได้ผลดี ติดตั้งเคลื่อนย้ายง่ายใช้สะดวก ได้สิทธิบัตรทรัพย์สินทางปัญญาใน พ.ศ. 2536 นอกจากนี้พระองค์ยังทรงประติษฐ์คิดค้นสิ่งต่าง ๆ อีกมากมาย เพื่อช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นแก่ประชาชนและประเทศ

ด้านการขนส่งจราจร พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงมีความรู้ความเข้าใจ่องแท่นหลักวิศวกรรมจราจร ซึ่งหมายถึงการจัดการให้การเคลื่อนที่ของคนและสินค้าเป็นไปด้วยความสะดวก ปลอดภัย มีประสิทธิภาพ ทรงแสดงพระอัจฉริยภาพในการแก้ไขทุกขั้นตอน ตั้งแต่การวางแผนการออกแบบก่อสร้างระบบถนนและระบบราง การจัดการความปลอดภัยและการควบคุมการสัญจร ซึ่งมีโครงการก่อสร้างถนนวงแหวนรัชดาภิเษก ก่อสร้างจากบริเวณแยกอรุณอมรินทร์จนถึง

คลองบางกอกน้อย และจากนั้นต่อไปยังเส้นทางแยกพุทธมณฑลสาย 2 อีก 1 กิโลเมตรเป็นทางคูขนานลอยฟ้าที่ช่วยแก้ปัญหาจราจรของกรุงเทพมหานครและปริมณฑลได้มากมาย

ด้านแผนที่ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงมีพระอัจฉริยภาพด้านแผนที่เป็นอย่างมาก เวลาเสด็จพื้นที่จริงจะทรงตรวจสอบรายละเอียดในแผนที่กับภูมิประเทศจริงเสมอ และสามารถพบข้อคลาดเคลื่อน จะโปรดเกล้าฯ ให้แก้ไขเพื่อประโยชน์ในการวางแผนโครงการพัฒนาต่าง ๆ ต่อไปอย่างละเอียด

ด้านการเกษตร พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงเน้นเรื่องการค้นคว้าทดลองและวิจัยพันธุ์พืชต่าง ๆ ทั้งพืชเศรษฐกิจ เช่น หม่อน ไหม ยางพารา พืชเพื่อปรับปรุงดินและพืชสมุนไพร ตลอดจนศึกษาเกี่ยวกับแมลงศัตรูพืช พันธุ์สัตว์ต่าง ๆ ที่เหมาะสม เช่น โค กระบือ แพะ แกะ พันธุ์ปลา และสัตว์ปีก ทรงเน้นมิให้พึ่งพาอยู่กับพืชเกษตรเพียงอย่างเดียว ให้มีรายได้เพิ่มขึ้นจากอุตสาหกรรมในครัวเรือน

ด้านสิ่งแวดล้อม พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงให้ความสำคัญด้านสิ่งแวดล้อม ส่วนใหญ่เป็นการทะนุบำรุง ปรับปรุงสภาพทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น เช่น ให้การเรียนรู้การอนุรักษ์ดินและน้ำ การปรับปรุงดิน การจัดสรรพัฒนาปฏิรูปที่ดินว่างเปล่า จัดสรรให้เกษตรกรซึ่งไม่มีที่ดินทำกินในรูปสหกรณ์ โดยไม่ให้สิทธิในการถือครอง ได้พระราชทานทฤษฎีใหม่ให้ดำเนินการในพื้นที่ทำกินขนาดเล็กประมาณ 15 ไร่ ด้วยวิธีการจัดสรรให้เหมาะสมกับการเกษตรแบบผสมผสานอย่างได้ผล ทรงเน้นการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งน้ำให้เกษตรกรพึ่งพาตนเองโดยไม่ทำลายสภาพแวดล้อม การแก้ไขปัญหาพัฒนาป่าให้อยู่ในสภาพสมบูรณ์ โดยเฉพาะที่เป็นต้นน้ำลำธารให้คงอยู่ในสภาพเดิม ซึ่งก่อให้เกิดโครงการพัฒนาและบำรุงป่าไม้ขึ้นทั่วประเทศ ได้แก่ โครงการเกี่ยวกับพัฒนาเพื่อการเพาะปลูกและอุปโภคบริโภค โครงการเกี่ยวกับการพัฒนาเพื่ออนุรักษ์ต้นน้ำลำธาร โครงการเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการผลิตไฟฟ้าพลังงาน โครงการเกี่ยวกับการระบายน้ำออกจากที่ลุ่มหรือพื้นที่ส่งน้ำชลประทาน โครงการเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาอุทกภัย

ด้านการส่งเสริมอาชีพ สืบเนื่องจากโครงการต่าง ๆ บรรลุวัตถุประสงค์แล้ว จะทำให้เกิดการส่งเสริมอาชีพแก่ราษฎรในพื้นที่ใกล้เคียง ส่วนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริประเภทการส่งเสริมอาชีพโดยตรงก็มีเป็นจำนวนมาก เพื่อให้ราษฎรสามารถพึ่งตนเองได้ เช่น โครงการฝึกรอบรมและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรในหมู่บ้านรอบศูนย์การศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โครงการส่งเสริมศิลปอาชีพพิเศษ โครงการส่งเสริมอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มขนาดเล็ก

ด้านการคมนาคม พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงให้ความสำคัญเรื่อง การคมนาคม ส่วนใหญ่เป็นโครงการเกี่ยวกับการปรับปรุงถนน การก่อสร้างถนนเพื่อความสะดวกใน การจราจรและสัญจรทั่วไป นำความเจริญไปสู่ชนบท เป็นที่สังเกตว่าโครงการพัฒนาทุกโครงการจะ เริ่มจากการปรับปรุงและก่อสร้างถนนเป็นการเปิดประตูนำความเจริญไปสู่ชนบท

ด้านอักษรศาสตร์ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงมีพระปรีชา สามารถและทรงมีคุณูปการด้านภาษาและวรรณกรรม โดยทรงมีงานพระราชนิพนธ์ทั้งงานแปลและที่ ทรงพระอักษรรวมทั้งสิ้น 7 เรื่อง ซึ่งล้วนแต่เป็นหนังสือที่ประทับอยู่ในใจของประชาชน ได้แก่ พระราชานุกิจรัชกาลที่ 8 เมื่อข้าพเจ้าจากสยามมาสู่สวีเดน นายอินทร์ผู้ปิดทองหลังพระ ตีโต พระมหาชนก ทองแดง และพระราชดำรัส พระราชนิพนธ์ทุกเรื่องสะท้อนให้เห็นถึงพระปรีชาสามารถ ด้านวรรณกรรมในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช อีกทั้งยังแฝงคุณค่าและมี ประโยชน์แก่ประชาชน

2.3 พระราชจริยวัตร

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงมีพระราชจริยวัตรอันงดงาม พระองค์ ทรงมีระเบียบวินัย มีเหตุผล ช่างสังเกต เอื้อเฟื้อต่อผู้ด้อยโอกาส ใช้ชีวิตพอเพียง ใฝ่เรียนรู้ เป็นนักประดิษฐ์ นักทดลอง และมีพระวิริยะอุตสาหะ ฯลฯ ซึ่งเกิดจากการอภิบาลของสมเด็จพระ บรมราชาชนนี ดังที่ พงศกิติฐ์ เสมสันต์ และอรสุดา เจริญรัตน์ (2550: 7-11) กล่าวถึง พระราชจริยวัตรของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช สรุปได้ว่า

ในช่วงทรงพระเยาว์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงได้รับการอภิบาลอย่าง ดีจากสมเด็จพระบรมราชชนนี ทรงเติบโตขึ้นท่ามกลางความเรียบง่ายและเป็น ธรรมชาติ สมเด็จพระบรมราชชนนีทรงอบรมให้ช่วยเหลือตนเอง มีระเบียบวินัย มี เหตุผล และเอื้อเฟื้อต่อผู้ด้อยโอกาสกว่า จนเป็นพื้นฐานสำคัญในพระอุปนิสัย พระบรมราชชนนีทรงเป็นตัวอย่างในการเป็นนักเก็บข้อมูลและจัดบันทึกอย่างเป็น ระบบ และที่สำคัญคือ ทรงได้รับการปลูกฝังรากฐานทางวัฒนธรรมไทยอย่างลึกซึ้ง พระองค์ทรงพบเห็นและเรียนรู้วิถีชีวิตแบบไทยผ่านกิจกรรมหลายอย่าง เช่น การใส่ บาตร การปล่อยนก ปล่อยปลา เป็นต้น ต่อมาเมื่อโลกเผชิญภาวะสงครามโลกครั้งที่ 2 ปีพุทธศักราช 2482 – 2488 เผชิญกับปัญหาข้าวยากหามาแพง ในสถานการณ์ ดังกล่าว จึงทำให้ราชสกุลมหิตลทรงดำเนินวิถีชีวิตอย่างประหยัด พระบาทสมเด็จพระ

พระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมีพระคุณลักษณะที่ทรงใฝ่เรียนรู้เป็นอย่างยิ่ง สมนพระราชหฤทัยและเข้าพระราชหฤทัยได้ดีในสิ่งต่าง ๆ รอบพระองค์ โปรดการเล่น กีฬา และทรงดนตรี ทรงได้รับการปลูกฝังให้รู้จักรับผิดชอบสิ่งของเครื่องใช้ส่วนพระองค์ หากมีพระราชประสงค์ของเล่นชิ้นใดเป็นพิเศษ ต้องทรงเก็บหอมรอบริบซื้อเองหรือจัดทำขึ้นเอง ครั้งหนึ่งมีพระราชประสงค์จะได้รถไฟที่วิ่งด้วยไฟฟ้า ก็มีพระอุตสาหะประกอบด้วยพระองค์เองจากวัสดุในที่ประทับ พระอุปนิสัยอดทนพระราชหฤทัยมุ่งมั่นในงานที่ทรงทำอยู่ ความเป็นนักประดิษฐ์ ใฝ่เรียนรู้ เป็นพระราชจริยวัตรที่เด่นชัด ซึ่งสะท้อนให้เห็นในเวลาต่อมาจากการที่อุทิศพระองค์เพื่อขจัดทุกข์ของอาณาประชาราษฎร์

จากข้อมูลข้างต้นที่เกี่ยวกับบทธาสิรวาทและพระราชประวัติของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช จะช่วยสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความหมาย ความเป็นมา และลักษณะของบทธาสิรวาท ซึ่งเป็นข้อมูลที่ผู้ศึกษานำมาใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ รวมถึงมีความเข้าใจในพระราชประวัติของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ที่เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ และจะทำให้เห็นภาพพระมหากษัตริย์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชในลักษณะต่าง ๆ ที่นำเสนอผ่านบทธาสิรวาทเฉลิมพระเกียรติได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

บทที่ 3

ภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์ในบทอาศิรวาทเนื่องในโอกาส

วันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

บทอาศิรวาทเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เป็นบทประพันธ์ที่ประชาชนแต่งขึ้นเพื่อเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 5 ธันวาคม เป็นสื่อประการหนึ่งที่แสดงออกถึงความจงรักภักดีของประชาชนไทยที่มีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ดังที่ ปราโมทย์ สกลรักความสุข (2561: 151) ได้กล่าวถึงบทอาศิรวาทในฐานะเป็นสื่อแสดงความจงรักภักดีว่า

บทอาศิรวาทพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมีบทบาทสำคัญในการทำหน้าที่เป็นสื่อแสดงความจงรักภักดีของพสกนิกรที่มีต่อพระองค์และสถาบันพระมหากษัตริย์ กล่าวคือบทอาศิรวาทเป็นพื้นที่เฉพาะสำหรับการถวายพระพรชัยมงคลพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชในโอกาสต่าง ๆ

เนื้อหาของบทอาศิรวาทที่ผู้ประพันธ์ได้เลือกสรรและนำเสนอออกมา ทั้งพระราชกรณียกิจ พระราชประวัติ พระอัจฉริยภาพ พระปรีชาสามารถ การสดุดีพระเกียรติคุณ การถวายพระพรชัยมงคล และเรื่องราวต่าง ๆ อันเกี่ยวเนื่องกับพระองค์ เพื่อยกย่องและเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช สามารถสะท้อนภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์ของพระองค์ผ่านมุมมองผู้ประพันธ์ในฐานะประชาชนได้อย่างเด่นชัด

จากการศึกษาบทอาศิรวาทเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พบภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์ 2 ลักษณะ คือ ภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์แบบอุดมคติ และภาพลักษณ์เฉพาะพระองค์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช จะเห็นได้ดังต่อไปนี้

1. ภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์แบบอุดมคติ

ภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์แบบอุดมคติ คือ ลักษณะ หรือภาพที่เกิดจากความนึกคิดของมนุษย์ที่มีต่อพระมหากษัตริย์ โดยภาพที่เกิดขึ้นในความนึกคตินั้นเป็นภาพของพระมหากษัตริย์ที่มีคุณลักษณะเป็นมาตรฐานแห่งความดี ความงาม

บทอาศิรวาท เป็นบทร้อยกรองที่ประพันธ์ขึ้นเพื่อสรรเสริญ ยอพระเกียรติ เฉลิมพระเกียรติพระมหากษัตริย์ในแง่มุมต่าง ๆ ดังนั้นบทอาศิรวาทจึงปรากฏภาพลักษณ์ของพระมหากษัตริย์ที่เป็น

ภาพลักษณ์แบบอุดมคติ ซึ่งเป็นคติความเชื่อและค่านิยมที่สืบทอดมาแต่อดีต มีปรากฏในวรรณคดี ยอพระเกียรติเรื่องต่าง ๆ เพื่อให้ภาพของพระมหากษัตริย์ที่นำเสนอออกมาเป็นผู้ที่สมบูรณ์แบบ

จากการศึกษาบทอาศรัยวาทเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พบภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์แบบอุดมคติ 10 ลักษณะ ได้แก่ พระมหากษัตริย์เป็นผู้มีชาติกำเนิดสูง พระมหากษัตริย์เป็นผู้มีบุญบารมี พระมหากษัตริย์เป็นผู้มีคุณธรรม พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นปราชญ์ พระมหากษัตริย์เป็นผู้มีพระราชจริยวัตรอันงดงาม พระมหากษัตริย์เป็นผู้มีเกียรติยศ พระมหากษัตริย์เป็นผู้ยิ่งใหญ่เหนือกษัตริย์ พระมหากษัตริย์เป็นองค์เอกอัครศาสนูปถัมภกพระมหากษัตริย์เป็นผู้มีความสามารถในการบริหาร ปกครองบ้านเมือง พระมหากษัตริย์เป็นศูนย์รวมใจของคนในชาติ ดังต่อไปนี้

1.1 พระมหากษัตริย์เป็นผู้มีชาติกำเนิดสูง

ชาติกำเนิด หรือชาติตระกูล เป็นสิ่งสำคัญที่สะท้อนให้เห็นภูมิหลังและสถานะของแต่ละบุคคล พระมหากษัตริย์ซึ่งอยู่ในฐานันดรศักดิ์ที่สูงที่สุดของประเทศ จึงจะต้องเป็นผู้ที่มีชาติกำเนิดสูง เพื่อให้สมพระเกียรติ และเพื่อให้ประชาชนศรัทธา เคารพนับถือ และจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์

จากการศึกษาบทอาศรัยวาทเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พบภาพลักษณ์ที่พระมหากษัตริย์เป็นผู้มีชาติกำเนิดสูง 2 ลักษณะ ได้แก่ พระมหากษัตริย์เป็นพระโพธิสัตว์ และพระมหากษัตริย์เป็นดั่งเทพเจ้า จะเห็นได้ดังนี้

1.1.1 พระมหากษัตริย์เป็นพระโพธิสัตว์

พระโพธิสัตว์ เป็นบุคคลที่ปรารถนาจะตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในอนาคต ซึ่งเป็นความเชื่อทางพระพุทธศาสนา ปรากฏในพระสุตันตปิฎก ขุททกนิกาย ดังที่ ปัทมา ทิมประเสริฐกุล (2547: 290) สรุปไว้ว่า “ในทุกขนิยายกล่าวถึงพระโพธิสัตว์สถิตอยู่สวรรค์ชั้นดุสิต เมื่อหมู่เทพมาทูลขอให้ลงไปเกิดในโลกมนุษย์ เพื่อช่วยให้มนุษย์พบทางแห่งการหลุดพ้นและให้พระพุทธศาสนามั่นคง พระองค์จึงได้มากำเนิดในตระกูลกษัตริย์” ผู้ประพันธ์ได้ยกย่องพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชเป็นพระโพธิสัตว์ ซึ่งเป็นชนบของวรรณคดี ยอพระเกียรติที่ใช้ยกย่องพระมหากษัตริย์ตั้งแต่ในอดีต ดังเนื้อความว่า

ทรงเป็นพระโพธิสัตว์ขจัดทุกข์

เป็นแบบอย่างปวงประชาในชาติตรี

อำนวยการสุขพิพัฒน์เพิ่มเฉลิมศรี

พระจักรีเกียรติยศปรากฏไกล

(สมาคมศิษย์เก่าบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต: 2558)

ผู้ประพันธ์ยังได้นำเสนอว่าพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชเป็นพระโพธิสัตว์ผู้่องใส บริสุทธิ์ จะเห็นได้จากบทอาศรัยทบทเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาของศาลแรงงาน ดังเนื้อความว่า

เอกองค์มหाराช
นिरาศทุกขนิรันดร์

โพธิสัตว์ประภัสสร
ราชฎรสำนึกคุณ
(ศาลแรงงานกลาง: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ได้กล่าวยกย่องพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงเป็น “พระโพธิสัตว์” เพื่อเทิดพระเกียรติพระองค์ในบทอาศรัยทบทเฉลิมพระเกียรติ โดยกล่าวเปรียบพระองค์ว่าทรงเป็นพระโพธิสัตว์ที่คอยบำบัดทุกข์บำรุงสุขของอาณาประชาราษฎร์ อีกทั้งพระองค์ยังทรงเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ประชาชนในชาติ การยกย่องพระมหากษัตริย์ในลักษณะนี้เป็นคติความเชื่อและขนบของการประพันธ์วรรณคดียพระเกียรติที่มีมาแต่โบราณ สะท้อนความคิดสำคัญของผู้ประพันธ์ในฐานะตัวแทนประชาชนที่มองว่าพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระโพธิสัตว์ ซึ่งเป็นบุคคลที่ปรารถนาการตรัสรู้ที่จะได้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในอนาคต การยกย่องพระองค์เป็นพระโพธิสัตว์ก่อให้เกิดภาพของพระมหากษัตริย์เป็นผู้ที่มีบุญบารมี มีพระบรมเดชาานุภาพ อันเกิดจากการมีชาติกำเนิดที่สูงส่ง

1.1.2 พระมหากษัตริย์เป็นดังเทพเจ้า

เทพเจ้า คือ เทวดาผู้เป็นใหญ่ที่มีอำนาจควบคุมธรรมชาติ ผู้ประพันธ์ได้ยกย่องพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชเป็นดังเทพเจ้าพระองค์ต่าง ๆ ที่มีคุณูปการแก่โลกและมนุษยชาติ การสรรเสริญพระมหากษัตริย์ว่าเป็นเทพเจ้า หรือ “เทวราชา” เป็นคติความเชื่อของศาสนาฮินดู ซึ่งรับมาจากเขมรอีกทอดหนึ่ง (ศรีศักร วัลลิโภดม, 2549: 7) เป็นการยพระเกียรติพระมหากษัตริย์ให้มีความยิ่งใหญ่และมีพระบรมเดชาานุภาพ ดังเนื้อความว่า

วันที่ห้าธันวาคม
กราบบาทพระบิดร
ธ ทรงหวังรัฐศาสตร์
เสด็จทั่วธานี

ทวยราษฎร์ก้มประนมกร
ผู้เลิศล้ำทั่วฟ้าดิน
ประชาชาติไม่สร้างสิ้น
ดุษพรหมอินทร์สร้างโลกา

(ชมรมการศึกษาเพื่อการท่องเที่ยวยั่งยืน จังหวัดนครราชสีมา: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์กล่าวยกย่องพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชว่าเป็นดั่งเทพเจ้า โดยกล่าวว่า พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงใส่พระราชหฤทัยเกี่ยวกับการเมืองการปกครองของประเทศ พระองค์จึงทรงเสด็จพระราชดำเนินทั่วประเทศเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นแก่ประชาชนและพัฒนาประเทศให้ดีขึ้นเปรียบเสมือน “พระพรหม” และ “พระอินทร์” ที่สร้างโลก ทั้งนี้พระพรหมมีประวัติที่กล่าวไว้ในศาสนาพราหมณ์ว่ามีองค์เดียวและเป็นผู้สร้างโลก (สุรศักดิ์ ทอง, 2553: 23-24) ส่วนพระอินทร์เป็นหนึ่งในตรีเทพ เป็นเจ้าแห่งเทพทั้งปวงและปกครองชั้นบรรยากาศลงมาถึงพื้นโลก (อรุณศักดิ์ กิ่งมณี, 2551: 120) การที่ผู้ประพันธ์กล่าวว่าพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชเสมือนพระพรหมและพระอินทร์ เพื่อยกย่องพระองค์ที่ทรงมีคุณูปการแก่ประชาชนและประเทศ ให้ภาพของพระองค์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่ยิ่งใหญ่ มีบุญบารมี อันมีชาติกำเนิดเหนือมนุษย์ธรรมดาทั่วไป

บทอาศรวาทเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ของกรมปศุสัตว์ ปรากฏภาพพระมหากษัตริย์ที่ทรงเป็นเทพผู้วิเศษและผ่องแผ้วบริสุทธิ์ ดั่งเนื้อความว่า

ทรงเป็นเทพอันพิเศษ

แสนพิสุทธิ์

ทรงเป็นพระผู้แก้

กอบกู้ ทุกสถาน

(กรมปศุสัตว์: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ได้กล่าวว่า พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงเป็นเทพพิเศษ ซึ่งนอกเหนือจากเทพทั่วไปที่มีอยู่ เป็นเทพที่ผ่องแผ้ว บริสุทธิ์ พระองค์ทรงเป็นผู้ที่คอยแก้ปัญหาวิกฤตการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับประชาชนและประเทศ ผู้ประพันธ์ได้รับคติความเชื่อเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์มาจากในอดีต สมัยที่มีการปกครองแบบระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ การปกครองในลักษณะนี้เป็นการปกครองแบบเทวสิทธิ์ อำนาจอธิปไตยอยู่ที่พระมหากษัตริย์เพียงผู้เดียว เสมือนพระมหากษัตริย์เป็นเจ้าชีวิตมีพระราชอำนาจเด็ดขาด สามารถกำหนดชะตาชีวิตของผู้อยู่ภายใต้การปกครองได้ การที่ผู้ประพันธ์นำเสนอภาพในลักษณะนี้เป็นการรับอิทธิพลการประพันธ์ของพระเกียรติมาจากวรรณคดีโบราณ โดยไม่ได้มีจุดประสงค์เพื่อสะท้อนระบอบการปกครองของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ซึ่งในรัชสมัยของพระองค์ประเทศไทยได้เปลี่ยนการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตยแล้ว แต่ผู้ประพันธ์มีจุดประสงค์เพื่อยกย่องพระเกียรติพระองค์ให้ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่ยิ่งใหญ่อันมีชาติกำเนิดจากเทพ อีกทั้งผู้ประพันธ์ต้องการจะสื่อให้เห็นถึงพระบุญญาธิการของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่ทรง

บทอาศிரวาทเฉลิมพระเกียรติข้างต้น ได้มีการนำเสนอภาพของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่มีพระบุญญาบารมีเกริกก้องไปทั่วทั้งแผ่นดิน การนำเสนอภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์ในลักษณะนี้ เป็นภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์แบบอุดมคติ ซึ่งผู้ประพันธ์มุ่งเน้นยอพระเกียรติแต่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ให้พระองค์เป็นผู้ที่มีพระบุญญาธิการ พระเกียรติยศแผ่ไพศาลไปทั่วทั้งแผ่นดิน

นอกจากนี้บทอาศிரวาทเฉลิมพระเกียรติ ของกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ยังได้ปรากฏภาพของพระมหากษัตริย์เป็นผู้มีบุญบารมีคุ้มประเทศ ซึ่งจะเห็นได้จากบทอาศிரวาทเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เนื้อความว่า

พระภูมินทร์องค์กษัตริย์ร่มฉัตรแก้ว   ๖ เพริศแพรววารีวัตรประจักษ์สยาม
พระบุญญาคุ้มรัฐทุกเขตคาม   เทิดพระนามภูมิพลมหาราชา
(กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก: 2558)

บทอาศிரวาทเฉลิมพระเกียรติข้างต้น ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึง พระบุญญาบารมีของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่แผ่คุ้มประเทศ โดยผู้ประพันธ์ได้มีแนวคิดว่าการที่ประเทศไทยพัฒนาและเจริญรุ่งเรืองในทุกวันนี้ เกิดจากพระบุญญาบารมีของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติเป็นพระมหากษัตริย์พระองค์ที่ 9 แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจ อุทิศพระองค์เพื่อบำบัดทุกข์บำรุงสุขของประชาชนในประเทศ การที่ผู้ประพันธ์นำเสนอเนื้อหาบทอาศிரวาทเฉลิมพระเกียรติในลักษณะนี้ ทำให้ภาพพระมหากษัตริย์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่มีบุญบารมีมาก ส่งผลให้ประชาชนบังเกิดสุขและประเทศเจริญรุ่งเรือง

1.3 พระมหากษัตริย์เป็นผู้มีคุณธรรม

“คุณธรรม” หมายถึง สถานภาพคุณงามความดี (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 263) พระราชาที่ตั้งอยู่ในธรรมได้ชื่อว่าเป็นธรรมราชา แนวคิดเรื่องธรรมราชาเป็นความคิดที่มีปรากฏทั้งศาสนาพุทธและศาสนาพราหมณ์ฮินดู แต่ธรรมของแต่ละศาสนาก็มีความแตกต่างกันไป เนื่องจากพระมหากษัตริย์ไทย ทรงเป็นพุทธมามกะ ดังนั้นธรรมที่ยึดถือคือธรรมในพระพุทธศาสนา

(เสาวณิต วิงวอน, 2538: 80) พระมหากษัตริย์ปกครองบ้านเมืองด้วยคุณธรรม หรือคุณงามความดี จะทำให้ประเทศชาติและประชาชนประสบแต่ความเจริญและความสุขที่ยั่งยืน

จากการศึกษาบทอาศรัยวาทเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พบภาพลักษณ์ที่เสริมความเป็นพระมหากษัตริย์ผู้มีคุณธรรม 3 ลักษณะ ได้แก่ พระมหากษัตริย์เป็นผู้น้ำพระทัย พระมหากษัตริย์เป็นผู้มีเมตตา และพระมหากษัตริย์เป็นผู้มีทศพิธราชธรรม จะเห็นได้ดังนี้

1.3.1 พระมหากษัตริย์เป็นผู้น้ำพระทัย

น้ำพระทัย หรือน้ำใจ คือ ความจริงใจที่ไม่เห็นแก่เพียงเรื่องของตนเอง แต่เห็นอกเห็นใจ เห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์ เป็นคุณธรรมพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับพรหมวิหาร 4 และสังคหวัตถุ 4 เมื่อพระมหากษัตริย์มีคุณธรรมพื้นฐาน คือ การมีน้ำพระทัย สิ่งดีงามที่พระองค์อุทิศ และพระราชทานแก่ประชาชน ก็จะนำพาประโยชน์และความสุขมายังประชาชนในประเทศ บทอาศรัยวาทเฉลิมพระเกียรติปรากฏภาพของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชเป็นพระมหากษัตริย์ผู้น้ำพระทัย ดังเนื้อความว่า

น้ำพระทัย ฐ เลอลบ

พระบาทคั่นพระกรณยีน

เทียมพิภพกระแสดินธุ์

พระพักตร์ผินยงผองชน

(สำนักงานศาลยุติธรรม: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึง พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชว่าทรงเป็นพระมหากษัตริย์ผู้น้ำพระทัยเหนือกว่าผู้อื่นใด เปรียบน้ำพระทัยของพระองค์ว่ามีมากและยิ่งใหญ่เสมือนแม่น้ำที่กว้างใหญ่ ที่หล่อเลี้ยงสรรพชีวิต ด้วยน้ำพระทัยที่พระองค์มีแก่ประชาชน จึงทำให้พระองค์ทรงมีพระราชฤทัยใส่ดูแลประชาชนอย่างใกล้ชิด พระราชกรณียกิจต่าง ๆ ที่ทรงทำเพื่อประชาชนจนเป็นที่ประจักษ์แก่สายตา บทอาศรัยวาทเฉลิมพระเกียรติซึ่งเป็นตัวแทนและสื่อการแสดงออกถึงความจงรักภักดี จึงให้ภาพของพระองค์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่มีน้ำพระทัยยิ่งใหญ่ ห่วงใย และใกล้ชิดกับพสกนิกร

ผู้ประพันธ์ยังได้นำเสนอภาพของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่มีน้ำพระทัยที่บริสุทธิ์ดุจกระแสน้ำ จะเห็นได้จากบทอาศรัยวาทเฉลิมพระเกียรติ ของศาลแพ่ง ความว่า

คุ่มเกล้าผองเหล่าราษฎร์

เปี่ยมด้วยพระเมตตา

ไทยทั้งชาติทุกทิศา

จากปากฟ้ามาสู่ดิน

น้ำพระทัยที่พิสุทธิ์

เสโทแท้ที่ไหลริน

เปรียบประดุจกระแสน้ำ

เป็นอาภินประจักษ์ใจ

(ศาลแพ่ง: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึงน้ำพระทัยของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบริสุทธิเปรียบเสมือนกระแส น้ำ พระองค์จึงได้ทรงอุทิศพระวรกาย และพระราชหฤทัยปฏิบัติพระราชกรณียกิจอย่างหนักเพื่อประชาชนจนเป็นที่ประจักษ์แก่สายตาของปวงชนชาวไทยทุกหมู่เหล่าทั่วประเทศ บทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติจึงทำให้เห็นถึงน้ำพระทัยที่ยิ่งใหญ่และบริสุทธิ์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ซึ่งเป็นภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์ในแบบอุดมคติ

นอกจากนี้บทอาศิรวาทเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ของสมาคมการค้าที่ปรึกษาและผู้ประกอบการไทย ได้นำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับพระองค์ที่ทรงพระราชทานน้ำพระทัยแก่พสกนิกรชาวไทยตลอดรัชสมัย ดังความว่า

ธ คือพ่อก่อเกื้อทำเพื่อลูก

ธ ทรงปลูกความดีงามความยิ่งใหญ่

ธ ช่วยพสกนิกรสุขสันต์อยู่มีใจ

พระราชทานน้ำพระทัยให้เรื่อยมา

(สมาคมการค้าสตรีที่ปรึกษาและผู้ประกอบการไทย: 2558)

บทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติข้างต้น ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึง พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่ทรงพระราชทานน้ำพระทัยแก่ประชาชนตลอดรัชสมัยที่พระองค์ทรงครองสิริราชสมบัติ น้ำพระทัยอันเปี่ยมล้นด้วยคุณธรรม ความดีที่ยิ่งใหญ่ จึงได้ทรงช่วยเหลือ ดูแลพสกนิกรของพระองค์อย่างต่อเนื่อง ทำให้ประชาชนในประเทศมีความสุขอันเกิดจากการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ผู้ประพันธ์ต้องการสื่อให้เห็นว่าพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมิได้ทรงเป็นพระมหากษัตริย์เพียงด้วยพระราชภาระ แต่พระองค์ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจในฐานะผู้นำสูงสุดของประเทศด้วยพระราชหฤทัยที่บริสุทธิ์

1.3.2 พระมหากษัตริย์เป็นผู้มีเมตตา

“เมตตา” หมายถึง ความรักและความเอ็นดู ความปรารถนาจะให้ผู้อื่นได้สุข (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 918) ความเมตตา เป็นส่วนหนึ่งของหลักพรหมวิหาร 4 และเป็นคุณสมบัติที่พระมหากษัตริย์ในฐานะผู้ปกครองจะต้องมีให้แก่ประชาชน เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นแก่ประชาชนด้วยใจเมตตา ดังเนื้อความว่า

ฉัตรแก้วปกเกล้า	ดุจบิดร
พระเมตตาเปี่ยมอาทร	พสกชาติ
สายพระเนตรสองพระกร	ดำเนินกิจ
ทุกสิ่งล้วนเพื่อราษฎร	รอดพ้น ทุกข์ภัย

(สภาสตรีแห่งชาติ ในพระบรมราชินูปถัมภ์: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึง พระเมตตาในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่มีแก่ประชาชนไทยว่า พระองค์ทรงเป็นฉัตรแก้วที่คุ้มครองประชาชนเหมือนบิดาคุ้มครองบุตร ทรงมีพระเมตตาที่เอื้ออาทรต่อพสกนิกรอย่างเต็มเปี่ยม พระองค์ทรงดำเนินพระราชกิจทุกอย่างเพื่อราษฎรได้พ้นจากทุกข์ภัย บทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติจึงสะท้อนให้เห็นภาพของพระองค์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ผู้มีความเมตตาแก่ประชาชน การสรรเสริญด้วยคุณธรรมประการนี้ทำให้พระองค์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่เปี่ยมด้วยคุณธรรม

ผู้ประพันธ์ยังได้มีการนำเสนอเกี่ยวกับพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่ทรงมีพระเมตตาแก่ประชาชน ดังนี้ข้อความในบทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติ ของชมรมผู้สูงอายุโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ความว่า

ธ ตั้งมั่นในเมตตาประชาราษฎร	ให้ปราศจากทุกข์เข็ญเป็นสุขี
มีอาชีพมีงานทำรายได้มี	เศรษฐกิจพอเพียงด้วยพัฒนา
	(ชมรมผู้สูงอายุโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์: 2558)

นอกจากนี้ผู้ประพันธ์ได้มีการนำเสนอภาพของพระมหากษัตริย์เป็นผู้ที่มีพระเมตตาอันเป็นการเกื้อประโยชน์นานาประการแก่ประชาชนและประเทศ จะเห็นได้จากบทอาศิรวาทเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ของจังหวัดนนทบุรี ความว่า

พระเมตตาเกื้อประโยชน์พูนโพดผล	พระกรุณามหาชนชาวสยาม
พระบาทแก้มคุ้มเกล้าร่มเขตคาม	พระเกียรติรามเรืองชาติราษฎรสุขใจ
	(จังหวัดนนทบุรี: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ได้กล่าวถึงพระเมตตาของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่ทรงมีพระเมตตา พระมหากษัตริย์คุณแก่ประชาชนชาวไทย พระคุณลักษณะของพระองค์ประการนี้ ทำให้พระองค์ทรงเอาพระราชหฤทัยใส่ความเป็นอยู่ของประชาชน และทรงรับทราบปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ทรงใช้พระอัจฉริยภาพของพระองค์ที่มีอย่างรอบด้าน คิดค้นแนวทางแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างรัดกุม พระเมตตาจึงถือเป็นคุณธรรมพื้นฐานประการหนึ่งที่พระมหากษัตริย์ผู้ปกครองประเทศจะต้องมีให้แก่ประชาชนในแผ่นดิน บทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรตินี้จึงให้ภาพพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงเป็นพระมหากษัตริย์ผู้มีคุณธรรมมีพระราชหฤทัยเมตตาผู้อยู่ใต้การปกครองของพระองค์

1.3.3 พระมหากษัตริย์เป็นผู้มีทศพิธราชธรรม

ทศพิธราชธรรม หมายถึง จริยวัตรที่พระเจ้าแผ่นดินทรงประพฤติเป็นหลักธรรมประจำพระองค์ หรือคุณธรรมของผู้ปกครองบ้านเมือง มี 10 ประการ ได้แก่ ทาน-การให้ ศีล-การรักษากายวาจาให้เรียบร้อย บริจาค-ความเสียสละ อาชวชะ-ความซื่อตรง มัททวะ- ความอ่อนโยน ตบะ-การข่มกิเลส อักโกธะ-ความไม่โกรธ อวิหิงสา-ความไม่เบียดเบียน ชันติ-ความอดทน อวิโรธนะ-ความไม่คลาดจากธรรม (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 548) การที่พระมหากษัตริย์ตั้งอยู่ในทศพิธราชธรรม ปกครองบ้านเมืองให้เป็นไปโดยธรรม จะก่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชนและประเทศชาติ

ในบทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติของสมาคมชาวกรุงศรีอยุธยา ได้กล่าวถึงทศพิธราชธรรม อันเป็นหลักธรรมประจำพระองค์พระมหากษัตริย์ไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชได้ทรงตั้งมั่นอยู่ในทศพิธราชธรรมดังเนื้อความว่า

พระชันษาแปดสิบแปดมหาอุกษ	พระเกียรติเกริกกระปือไกลในวิถี
พระทศพิธราชธรรมประเพณี	พระราชกรณียะเนกอนันต์
	(สมาคมชาวกรุงศรีอยุธยา: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ได้กล่าวถึงหลักทศพิธราชธรรมอันเป็นหลักธรรมประจำพระองค์พระมหากษัตริย์ โดยทรงปกครองบ้านเมืองให้มีความเป็นไปโดยธรรมและยังประโยชน์สุขแก่ประชาชน ซึ่งตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันพระมหากษัตริย์ไทยทรงยึดหลักทศพิธราชธรรมในการปกครองประเทศ อันเนื่องมาจากการประกาศตนเป็นพระธรรมิกราช หรือพระราชผู้ทรงธรรม และสอดคล้องสัมพันธ์กับบริบทสังคมไทย ซึ่งยึดถือศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ ทั้งนี้

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชได้ทรงยึดถือปฏิบัติมาตลอดรัชสมัยของพระองค์ อันเป็นคุณธรรมประการสำคัญที่ทรงสืบทอด และทรงปฏิบัติเยี่ยงสมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราช

ในบทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติของสภากาชาดไทย ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึง พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่ทรงปกครองประเทศโดยตั้งมั่นอยู่บนหลัก ทศพิธราชธรรม ดังเนื้อความว่า

๘ ทรงมีทศพิธราชธรรม	พอเพียงล้ำเชิดชูชาติศาสตร์ไสว
อิสริยยศคิงออฟคิงเฟริศพริ่งไกล	งามวิไลราชกิจพิศอัศจรรย์
	(กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ได้กล่าวเน้นว่า พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา ภูมิพลอดุลยเดชทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่มีทศพิธราชธรรม อันเป็นคุณธรรมสำคัญที่ผู้ปกครอง จะต้องนำมาใช้ปฏิบัติอย่างเด่นชัด ด้วยคุณธรรมที่พระองค์ทรงนำมาใช้ในการปกครองและบริหาร ประเทศ ทำให้พระองค์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่เปี่ยมด้วยคุณธรรมของนักปกครอง

นอกจากนี้ในบทอาศิรวาทของสมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย ได้นำเสนอเกี่ยวกับการปกครองบ้านเมืองโดยใช้หลักทศพิธราชธรรมของพระบาทสมเด็จพระ ปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ดังเนื้อความว่า

ทรงปกครองแผ่นดินไทย	โดยทศพิธราชธรรม
เศรษฐกิจพอเพียงทรงแนะนำ	ช่วยชาติ
ทรงงานเพียรตรากตรำ	กว่าหก สิบเก้าปี
ทวยราษฎร์กราบเบื้องบาท	ถวายรัก รักดี

(สมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึงการปกครองประเทศโดยยึดหลัก ทศพิธราชธรรม หรือราชธรรม 10 ประการ ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ตั้งแต่ต้นรัชสมัยจนถึงสิ้นรัชสมัย พระองค์ทรงบำเพ็ญทศพิธราชธรรมอย่างครบถ้วนบริบูรณ์ทุก ประการ ซึ่งยังผลให้ประชาชนไทยมีความเป็นอยู่อย่างผาสุกเสมอมา สมดังพระปฐมบรมราชโองการ ที่ทรงพระราชทานไว้เมื่อพระองค์เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติ ความว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” ภาพของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในมุมมองของประชาชนจึงเป็นพระมหากษัตริย์ผู้ทรงไว้ซึ่งทศพิธราชธรรม

จากการศึกษาภาพลักษณ์ของพระมหากษัตริย์แบบอุดมคติ พบว่า บทอาศิรวาทเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชได้นำเสนอภาพพระมหากษัตริย์เป็นผู้มีคุณธรรม ได้แก่ พระมหากษัตริย์เป็นผู้มีน้ำพระทัย พระมหากษัตริย์เป็นผู้มีเมตตา และพระมหากษัตริย์เป็นผู้มีทศพิธราชธรรม การที่ผู้ประพันธ์นำเสนอภาพของพระองค์ในลักษณะนี้ ทำให้ภาพของพระองค์เป็น “ธรรมราชา” ที่มีได้ทรงปกครองบ้านเมืองด้วยหลักรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์เพียงอย่างเดียว แต่ปกครองบ้านเมืองและประชาชนด้วยหลักคุณธรรม ซึ่งเป็นพระคุณสมบัติของพระมหากษัตริย์ตามคติความเชื่อทางพระพุทธศาสนา

1.4 พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นปราชญ์

“ปราชญ์” หมายถึง ผู้มีปัญญารอบรู้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 715) พระมหากษัตริย์ที่มีความรอบรู้สรรพวิทยาต่าง ๆ จะสามารถช่วยแก้ปัญหาและพัฒนาประเทศได้อย่างรอบด้าน การศึกษาบทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติปรากฏภาพลักษณ์ที่แสดงถึงพระมหากษัตริย์ผู้เป็นปราชญ์ ซึ่งประกอบไปด้วยคุณลักษณะต่าง ๆ ของความเป็นนักปราชญ์ ได้แก่ ผู้มีปฏิภาณ ผู้มีสายพระเนตรกว้างไกล ผู้มีความรอบรู้ และผู้มีพระปรีชาสามารถ ดังต่อไปนี้

1.4.1 พระมหากษัตริย์เป็นผู้มีปฏิภาณ

“ปฏิภาณ” คือ เขาวนไวนในการกล่าวแก้หรือโต้ตอบโต้ฉบับปล้นทันที่และแยกคาว (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 695) การมีไหวพริบปฏิภาณ สามารถแก้ปัญหาได้อย่างทันท่วงทีถือเป็นคุณสมบัติหนึ่งของการเป็นนักปราชญ์ ดังเนื้อความว่า

ทรงพินิจคิดค้น	โครงการ
หลายหลากมากมายประมาณ	มิได้
เกริกด้วยพระปฏิภาณ	ล้าลึก
ทวยสุขทวยราษฎร์ให้	อุ่นเกล้า เนเกษม

(สมาคมผู้อาสาสมัครและช่วยการศึกษา ผู้จัดงานวันพ่อแห่งชาติ: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึง พระราชปฏิภาณของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ที่ได้ทรงคิดแก้ปัญหาสถานการณ์และวิกฤตต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นแก่ประชาชนและประเทศชาติได้อย่างฉับพลัน ทันเหตุการณ์ ทำให้ประชาชนในชาติมีชีวิตที่ดีขึ้น และเกิดความสุข ผู้ประพันธ์ได้นำเสนอภาพของพระองค์เป็นพระมหากษัตริย์ที่เป็นผู้มีปฏิภาณ ซึ่งเป็นทักษะที่ส่งเสริมความเป็นนักปราชญ์

1.4.2 พระมหากษัตริย์เป็นผู้มีสายพระเนตรกว้างไกล

การมีสายพระเนตรที่กว้างไกล หรือการมี “วิสัยทัศน์” หมายถึง การมองการณ์ไกล (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 1126) การมีวิสัยทัศน์เชื่อมโยงและแสดงออกถึงการเป็นนักปราชญ์ พระมหากษัตริย์ที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล ทำให้สามารถพัฒนาบ้านเมืองให้เจริญรุ่งเรืองเทียบเท่านานาประเทศได้ ดังเนื้อความว่า

ฉัตรแก้วปกเกล้า	ดุจบิดร
พระเมตตาเปี่ยมอาทร	พสกชาติ
สายพระเนตรสองพระกร	ดำเนินกิจ
ทุกสิ่งล้วนเพื่อราษฎร	รอดพ้น ทุกข์ภัย

(สภาสตรีแห่งชาติ ในพระบรมราชินูปถัมภ์: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึง สายพระเนตรที่กว้างไกลของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ที่ทรงคิดหาวิธีต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาประเทศให้เท่าทันนานาประเทศ พระราชกรณียกิจต่าง ๆ หรือแม้กระทั่งโครงการในพระราชดำริของพระองค์ที่เกิดจากสายพระเนตรอันกว้างไกลที่ทรงคิดค้นวิธีการแก้ปัญหาในระยะยาว และทันสมัย การที่ผู้ประพันธ์นำเสนอในลักษณะนี้ ทำให้บทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติปรากฏภาพของพระองค์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ผู้ที่มีสายพระเนตรกว้างไกล สะท้อนพระคุณลักษณะของการเป็นนักปราชญ์ที่บริหารประเทศได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้ยังมีการนำเสนอเกี่ยวกับการที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงมีสายพระเนตรกว้างไกล ทรงทอดพระเนตรเห็นปัญหาของประชาชนได้อย่างถึงแก่นแท้ จะเห็นได้จากบทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติ ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดอุทัยธานี ความว่า

คราเดือตร้อนอุทกภัยทั่วไทยหมอง	พระองค์ตรองการช่วยเหลือเอื้อทุกหน
พระราชทรัพย์ทรงประทานดาลประดณ	สายพระเนตรเจษฎ์ทรงยลชนห้วงโย

(ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดอุทัยธานี: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึงสายพระเนตรที่กว้างไกลของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่ทรงทอดพระเนตรเห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นกับประชาชนและประเทศอย่างลึกซึ้งและถึงแก่นของปัญหา เนื่องจากพระองค์ทรงห่วงใยทุกข์สุขของประชาชน จึงได้ทรงใส่พระราชหฤทัยในทุกวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้น และทรงเร่งหาแนวทางแก้ปัญหาได้อย่าง

ฉับพลัน พระคุณสมบัติประการนี้ เป็นการที่ผู้ประพันธ์มุ่งยกพระเกียรติพระองค์ จึงทำให้ภาพของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่ทรงมีสายพระเนตรกว้างไกลในการปกครอง พัฒนาประเทศ

1.4.3 พระมหากษัตริย์เป็นผู้มีความรอบรู้

ความรอบรู้ คือ รู้หลายอย่าง รู้กว้างขวาง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 976) เป็นคุณสมบัติหนึ่งที่สำคัญของการเป็นนักปราชญ์ หากมีความรอบรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ ก็จะสามารถพัฒนาและปกครองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังเนื้อความว่า

ธ เป็นปราชญ์ทรงเป็นครูรอบรู้หลัก

ทรงเป็นกษัตริย์ที่คนรักประจักษ์หลัก

ธ เป็นแบบอย่างความเมตตา

ช่วยเหลือคนรากหญ้าทั่วหน้ากัน

(สมาคมการค้าสตรีที่ปรึกษาและผู้ประกอบการไทย: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึง พระคุณลักษณะรอบรู้ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ซึ่งพระองค์มีความรอบรู้และมีพระอัจฉริยภาพทั้งศาสตร์และศิลป์อย่างรอบด้าน พระองค์ยังทรงสามารถถ่ายทอดความรู้เหล่านั้นได้อย่างดีเยี่ยม ความรอบรู้นี้ทำให้พระองค์สามารถบริหารและปกครองประเทศได้อย่างครบถ้วนบริบูรณ์ และสามารถเข้าถึงปัญหาของกลุ่มคนจากหลากหลายสาขาอาชีพ พระคุณลักษณะนี้เป็นคุณลักษณะสำคัญที่ผู้เป็นปราชญ์จำเป็นจะต้องมี ผลงาน พระอัจฉริยภาพ และพระราชกรณียกิจต่าง ๆ อันเป็นที่ประจักษ์แก่สายตาของอาณาประชาราษฎร์ ผู้ประพันธ์จึงสรรเสริญพระเกียรติและนำเสนอภาพของพระองค์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่เป็นผู้มีความรอบรู้เช่นนักปราชญ์

1.4.4 พระมหากษัตริย์เป็นผู้มีพระปรีชาสามารถ

พระปรีชา หรือปรีชา หมายถึง ปัญญาสามารถ ความรอบรู้จัดเจน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 719) นอกจากจะต้องรอบรู้ พระมหากษัตริย์จะต้องมีความสามารถรอบด้านในเชิงปฏิบัติ ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่ผู้เป็นนักปราชญ์จะต้องมี เพื่อใช้ในการบริหารและปกครองประเทศ ดังเนื้อความว่า

ธ ทรงครองแผ่นดิน

โดยธรรม

ธ ทรงคายน้อมนำ

ก่อเกิด

พระปรีชาเลิศล้ำ
พระทรงปกโอบเอื้อ

ดุจประทีปส่องทาง
ไพโรฟ้าประชาสยาม
(มูลนิธิร่วมน้ำใจต้านภัยเอดส์: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึง พระปรีชาสามารถอันเลิศล้ำของ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระปรีชาสามารถของพระองค์เป็นที่ประจักษ์แก่ บุคคลทั่วไปทั้งในและต่างประเทศ ทรงเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ประชาชนในการปฏิบัติและพัฒนาตน พระคุณลักษณะประการนี้ ทำให้ผู้ประพันธ์ได้นำเสนอภาพของพระองค์เป็นพระมหากษัตริย์ผู้มี พระปรีชาสามารถเป็นเลิศ เพื่อยกย่องพระเกียรติของพระองค์

ผู้ประพันธ์ยังได้นำเสนอเกี่ยวกับพระปรีชาสามารถของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่ยังประโยชน์แก่ประชาชนและประเทศ ดังบทอาศิรวาท เฉลิมพระเกียรติของบริษัทสินทรัพย์ประกันภัย จำกัด มหาชน ความว่า

ดุจหยาดฝนหล่นจากฟ้ามาคลายทุกข์ บำรุงสุขพสกกริแม่ทั่วหล้า
เอกองค์เดียว ฐ ทรงชัยในโลกา **พระปรีชาสามารถก้องปองปวงไทย**
(บริษัทสินทรัพย์ประกันภัย จำกัด มหาชน: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึง พระปรีชาสามารถอันล้ำเลิศของ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ที่ยังประโยชน์แก่ประชาชนและประเทศ ด้วยพระปรีชาสามารถรอบด้านของพระองค์จึงทรงสามารถพัฒนาประเทศให้ผ่านวิกฤตต่าง ๆ ไปได้ อีกทั้งยังทรงบำบัดทุกข์บำรุงสุขของประชาชนทั่วประเทศให้พัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น

นอกจากนี้ผู้ประพันธ์ยังได้นำเสนอเกี่ยวกับพระปรีชาสามารถของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่มีได้เป็นที่ประจักษ์แก่ประชาชนในประเทศเท่านั้น แต่ยังเป็น ที่ประจักษ์และชื่นชมทั่วโลก จะเห็นได้จากบทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติ ของสมาคมแพทย์ทหารแห่งประเทศไทย ดังเนื้อความว่า

ธ เกริกก้องเกียรติเกรียงไกรยิ่งใหญ่ **เทศประจักษ์พระปรีชาตริงตราผล**
เทิดพระนามนักพัฒนาสง่าล้ำ **เลิศวิมลสดุดีศรีราชา**
(สมาคมแพทย์ทหารแห่งประเทศไทย: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึง พระปรีชาสามารถของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่เป็นที่ยอมรับและชื่นชมในสายตาของชาวต่างประเทศ ตลอด 70 ปี ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระองค์ทรงทุ่มเทพระวรกายและพระสติปัญญา ในการแก้ปัญหาและพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชนผ่านโครงการในพระราชดำริต่าง ๆ จำนวนมาก ทั้งนี้เกิดจากพระปรีชาสามารถอย่างรอบด้านของพระองค์ จึงทำให้พระองค์ทรงปกครองประเทศได้อย่างครอบคลุมและทั่วถึง นอกจากนี้ยังทรงแสดงพระองค์ให้ชาวต่างชาติได้เห็นถึงพระปรีชาสามารถของพระองค์ จนเป็นที่ยอมรับและชื่นชมในต่างประเทศ ในบทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติผู้ประพันธ์จึงได้เทิดพระเกียรติพระองค์ให้เป็นพระมหากษัตริย์ผู้มีพระปรีชาสามารถมีพระบรมเดชาานุภาพเป็นที่ประจักษ์แก่สายตาชาวโลก ซึ่งเป็นภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์แบบอุดมคติและเป็นพระคุณลักษณะที่จำเป็นต่อพระมหากษัตริย์ผู้ปกครองประเทศ

จากการศึกษาภาพลักษณ์ที่พระมหากษัตริย์ทรงเป็นนักปราชญ์ในบทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติ ทำให้เห็นว่าภาพพระมหากษัตริย์ที่เป็นผู้มีปฏิภาณ มีสายพระเนตรกว้างไกล มีความรอบรู้ มีพระปรีชาสามารถ ซึ่งพระคุณลักษณะย่อยเหล่านี้เสริมความเป็นนักปราชญ์ของพระมหากษัตริย์ได้อย่างชัดเจน การยกย่องพระเกียรติของพระมหากษัตริย์ที่เป็นปราชญ์ จึงเป็นภาพลักษณ์แบบอุดมคติที่ประกอบสร้างให้พระมหากษัตริย์เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีพระอัจฉริยภาพอย่างรอบด้านเหนือกว่าบุคคลทั่วไป

1.5 พระมหากษัตริย์เป็นผู้มีพระราชจริยวัตรอันงดงาม

“จริยวัตร” หมายถึง หน้าที่พึงประพฤติปฏิบัติ ความประพฤติ ท่วงทีวาจา และกิริยามารยาท (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 303) พระมหากษัตริย์ในฐานะผู้ปกครองประเทศจะต้องมีพระราชจริยวัตรที่งดงาม จึงเป็นที่ประทับใจของประชาชน บทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติปรากฏภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์เป็นผู้มีพระราชจริยวัตรอันงดงาม ดังเนื้อความว่า

พระภูมินทร์องค์กษัตริย์ร่มฉัตรแก้ว

ธ เปริตแพรว์จริยวัตรประจักษ์สยาม

พระบุญญาคุ้มรัฐทุกเขตคาม

เทิดพระนามภูมิพลมหาราชา

(กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึง พระราชจริยวัตรอันงดงามของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช อันเป็นที่ประจักษ์แก่สายตาของประชาชนไทย ผู้ประพันธ์นำเสนอ

ภาพของพระมหากษัตริย์เป็นผู้มีพระราชจริยวัตรอันงดงามเพื่อเป็นการยอพระเกียรติให้พระองค์ทรงมีความมั่งคั่งทางด้านความประพฤติ ท่วงทีวาจา กิริยามารยาท สมบูรณ์แบบ ทำให้เกิดภาพของพระมหากษัตริย์เป็นผู้ที่มีความใกล้ชิด อ่อนโยน และเอาพระราชหฤทัยใส่ประชาชนของพระองค์

ในบทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติ ของคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ได้กล่าวถึงพระราชจริยวัตรของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่ครองใจของประชาชนไทย ดังนี้

ภูมิพลังของแผ่นดินทุกถิ่นเทศ	พระปกเกล้าคุ้มเกล้าชาวสยาม
พระราชจริยวัตรครองใจไทยทุกนาม	ทรงไตร่ถามห่วงใยทั่วปฐพี
(คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล: 2558)	

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึงพระราชจริยวัตรอันงดงามของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่ครองใจพสกนิกรทั่วประเทศ ซึ่งพระองค์ทรงเอาพระราชหฤทัยใส่ความเป็นอยู่ของประชาชน ผู้ประพันธ์ได้ยอพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชให้เป็นพระมหากษัตริย์ที่มีพระคุณลักษณะที่ดีพร้อม สมพระเกียรติผู้เป็นพระมหากษัตริย์ของประเทศ อีกทั้งการที่ผู้ประพันธ์นำเสนอว่า “พระราชจริยวัตรครองใจไทยทุกนาม” ยังทำให้เห็นถึงการยอมรับ ซึ่ชื่นชมของประชาชนไทยที่มีแต่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ภาพพระมหากษัตริย์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่ปรากฏในบทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติจึงเป็นพระมหากษัตริย์ผู้มีพระราชจริยวัตรงดงาม ครองใจพสกนิกรทั่วประเทศ

1.6 พระมหากษัตริย์เป็นผู้มีเกียรติยศ

เกียรติยศ คือ การได้รับความยกย่องนับถือโดยฐานะตำแหน่งหน้าที่ หรือชาติชั้นวรรณะ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 150) พระมหากษัตริย์อยู่ในฐานะผู้ปกครองสูงสุดของประเทศ ประพฤติปฏิบัติตนตามบทบาทและหน้าที่ของผู้ปกครอง และได้กระทำความดีไว้อย่างมาก จึงเป็นบุคคลที่ได้รับการยกย่องว่า เป็นผู้ที่มีเกียรติยศอันยิ่งใหญ่เหนือบุคคลอื่นใด บทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติปรากฏภาพลักษณะพระมหากษัตริย์เป็นผู้มีเกียรติยศ ดังนี้

พระผู้ทรงยิ่งใหญ่เหนือกษัตริย์	ผลงานชัดเจนค้ำถุมินทร์ปิ่นสยาม
เลิศกษัตริย์ศาสตร์ยิ่งใหญ่นาม	ทั้งภพสามเกียรติยศปรากฏไกล
(สมาคมนักข่าวสารการบ้านาญกรุงเทพมหานคร: 2558)	

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึง พระเกียรติยศของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่ปรากฏไกลไปทั้งสามภพ ขจรขยายไปทั่ว การที่ผู้ประพันธ์นำเสนอภาพของพระมหากษัตริย์ในลักษณะนี้เป็นการยกย่องพระเกียรติพระองค์ให้เป็นผู้มีพระเกียรติยศยิ่งใหญ่ เกินที่จะมีผู้ใดเทียบเทียมพระเกียรติยศของพระองค์ได้

ผู้ประพันธ์บทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติ ของศาลแขวงนนทบุรี ได้กล่าวถึงพระเกียรติยศที่เกริกก้อง แผ่ไพศาลไปทั่วของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ดังนี้

พระเกียรติไกลเกริกก้อง	สากล
พระเดชพระคุณดล	เด่นด้าว
หลากพระราชดำริตาลผล	พูนพิพัฒน์ ยิ่งเฮย
เรื่องรุ่งธรรมอะคร้าว	เฟริศพร้อม พูนศรี
	(ศาลแขวงนนทบุรี: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึงพระเกียรติยศของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่เกริกก้อง ขจรไกลไปทั่วทั้งในแผ่นดินไทยและนานาประเทศ พระองค์มิได้ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจเฉพาะในประเทศเท่านั้น แต่ยังทรงเสด็จเยือนต่างประเทศเพื่อเชื่อมสัมพันธ์ไมตรีระหว่างกัน แม้เป็นลักษณะของอาคันตุกะ แต่พระองค์ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจในฐานะทูตไปพร้อมกันอีกด้วย และด้วยพระอัจฉริยภาพอันโดดเด่นของพระองค์ ส่งผลสะท้อนทำให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศไทยปรากฏแก่สายตาชาวโลก ผู้ประพันธ์จึงได้เทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชว่าทรงเป็นพระมหากษัตริย์ผู้มีพระเกียรติยศเกริกก้องไปทั่วไป

นอกจากนี้ในบทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติของสมาคมศิษย์เก่าอัสสัมชัญศรีราชา ได้มีการกล่าวยกย่อง สรรเสริญพระเกียรติยศของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ดังนี้

เฉลิมพระชนม์ธิดาเจ้า	จอมไผท
พระเกียรติ ๘ เกริกไกร	ยิ่งล้ำ
พระธรรมก้องนิริตคัย	พิสุทธิ์ ยิ่งแฮ
พระกรุณาธิคุณค้ำ	ทั่วฟ้า แดนไทย
	(สมาคมศิษย์เก่าอัสสัมชัญศรีราชา: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึง พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ของเหล่าปวงชนชาวไทย เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาจึงได้สรรเสริญขอพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชว่าทรงมีพระเกียรติยศที่ยิ่งใหญ่ พระคุณสมบัติประการนี้เป็นพระคุณสมบัติของพระมหากษัตริย์ในแบบอุดมคติที่มีปรากฏแก่พระมหากษัตริย์ทุก ๆ พระองค์

1.7 พระมหากษัตริย์เป็นผู้ยิ่งใหญ่เหนือกษัตริย์

พระมหากษัตริย์ผู้ยิ่งใหญ่เหนือกษัตริย์ เป็นคติความเชื่อที่มีมาแต่โบราณ ซึ่งในอดีตคือ “พระจักรพรรดิราช” เป็นพระมหากษัตริย์ที่เป็นใหญ่เหนือราชาทั้งหลายด้วยคุณธรรม ได้แก่ ทศพิธราชธรรม จักรวรรดิวัตร และราชสังคหวัตถุ (คึกฤทธิ ปราโมช, 2516: 23-26) การยกย่องพระมหากษัตริย์เป็นผู้ยิ่งใหญ่เหนือกษัตริย์เป็นการขอพระเกียรติพระมหากษัตริย์ของตนให้มีพระบรมเดชานุภาพที่ยิ่งใหญ่เหนือกษัตริย์พระองค์อื่น บทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติปรากฏภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์เป็นผู้ยิ่งใหญ่เหนือกษัตริย์ ดังนี้

พระผู้ทรงยิ่งใหญ่เหนือกษัตริย์	ผลงานชดองค์ภูมินทร์ป็นสยาม
เลิศกษัตริย์ศาสตร์ยั้งมิ่งพระนาม	ทั้งภพสามเกียรติยศปรากฏไกล
	(สมาคมข้าราชการบำนาญกรุงเทพมหานคร: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึง พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่ยิ่งใหญ่เหนือกษัตริย์ อันเกิดจากผลงาน และพระราชกรณียกิจของพระองค์ ที่เป็นที่ประจักษ์ การที่ผู้ประพันธ์นำเสนอภาพของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เป็นพระมหากษัตริย์ที่ยิ่งใหญ่ เป็นการยกย่อง สรรเสริญพระองค์ให้มีความน่าเกรงขาม มีพระบรมเดชานุภาพ เหนือกษัตริย์พระองค์อื่น

บทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติ ของโรงเรียนศรีบุญยานนท์ ได้กล่าวถึงพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่ยิ่งใหญ่กว่าพระมหากษัตริย์ชาติอื่น ๆ ดังนี้

ทรงปกครองโดยทศพิธราชธรรม	กว่าทศสิบเก้าณำนำสูให้
ทรงยิ่งกว่ากษัตริย์ชาติใดใด	พัฒนาไทยพัฒนาชาติพัฒนาชีวี
	(โรงเรียนศรีบุญยานนท์: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึงพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ที่ทรงมีพระบรมเชษานุภาพยิ่งใหญ่เหนือพระมหากษัตริย์ชาติอื่น ๆ ในโลก ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่ตั้งมั่นอยู่ในทศพิธราชธรรม ทรงพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนและพัฒนาประเทศให้ดียิ่งขึ้น การที่ผู้ประพันธ์นำเสนอเนื้อหาของบทอาศิรวาทในลักษณะนี้ มีจุดประสงค์เพื่อเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชให้เป็นพระมหากษัตริย์ที่ยิ่งใหญ่ สมพระเกียรติผู้เป็นพระมหากษัตริย์ปกครองประเทศ

นอกจากนั้นผู้ประพันธ์ยังได้นำเสนอว่า พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในโลก จะเห็นจากบทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติ ของจังหวัดอ่างทอง เนื้อความว่า

ไทยทุกคนคนทุกหมู่ต่างรู้จัก รวมใจภักดีถวายพระพรบวรข้า
 เติตราชนยิ่งใหญ่ในโลก ปวงประชาขอพระองค์ทรงพระเจริญ
 (จังหวัดอ่างทอง: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ได้กล่าวอวยพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชว่า ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในโลก การอวยพระเกียรติพระมหากษัตริย์ให้เป็นผู้ที่ยิ่งใหญ่เหนือกษัตริย์เป็นคติความเชื่อที่มีมาแต่อดีต เรียกว่า “จักรพรรดิราช” ซึ่งหมายถึงพระมหากษัตริย์และผู้นำอาณาจักรทั้งหลายปรารถนาจะเป็นพระมหาจักรพรรดิราช เพราะพระมหาจักรพรรดิราชเป็นพระมหากษัตริย์ที่เป็นใหญ่เหนือราชาทั้งหลายด้วยคุณธรรม ได้แก่ ทศพิธราชธรรม จักรวรรดิวัตร และราชสังคหวัตถุ (คึกฤทธิ์ ปราโมช, 2516: 23-26) จะเห็นได้ว่าคติความเชื่อแบบ “จักรพรรดิราช” และ “พระมหากษัตริย์ผู้ยิ่งใหญ่เหนือกษัตริย์” มีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน แต่ด้วยบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปจึงทำให้คติความเชื่อแบบ “จักรพรรดิราช” เป็นความเชื่อตามพระราชประเพณีในพระราชสำนักเท่านั้น และเกิดวาทะใหม่ในหมู่ราษฎรว่า “พระมหากษัตริย์ผู้ยิ่งใหญ่เหนือกษัตริย์” คติความเชื่อนี้แสดงให้เห็นถึงพระมหากษัตริย์ในอุดมคติของประชาชนที่มีปรากฏตั้งแต่โบราณกาล

1.8 พระมหากษัตริย์เป็นองค์เอกอัครศาสนูปถัมภก

ศาสนูปถัมภก หมายถึง ผู้ทะนุบำรุงศาสนา ถ้าใช้แก่พระมหากษัตริย์ เรียกว่า องค์เอกอัครศาสนูปถัมภก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 1143) ตั้งแต่อดีตสยามประเทศประกอบด้วยสถาบันหลัก 3 สถาบัน คือ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ การนับถือพระพุทธศาสนาของชนชาวไทยในทุกยุค

ทุกสมัยล้วนมีพระมหากษัตริย์เป็นองค์เอกอัครศาสนูปถัมภก ทรงทะนุบำรุงพระพุทธศาสนาและศาสนาต่าง ๆ ในพระราชอาณาจักร บทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติปรากฏภาพพระมหากษัตริย์ผู้เป็นองค์เอกอัครศาสนูปถัมภก ดังเนื้อความว่า

ทรงอุปถัมภ์ค้ำจุนหนุพระศาสนา   น้อมนำชาติราชฎ์บรรลุลู่วิถี
ปฏิบัติธรรมเนื่องนิจกิจพิธี   พระภูมิคือพระพุทธรธรรมสยามมินทร์
(สำนักพิมพ์โปลิศนิวส์: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึง การที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงอุปถัมภ์พระศาสนา ซึ่งการอุปถัมภ์ ทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาเป็นพระราชภาระประการหนึ่งของพระมหากษัตริย์ผู้ปกครองประเทศ ด้วยประเทศไทยมีพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติและเป็นสถาบันหลักของประเทศ พระมหากษัตริย์ไทยในทุกยุคทุกสมัยจึงปฏิบัติพระองค์เป็นองค์เอกอัครศาสนูปถัมภกเสมอมา

บทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติ ของกรมท่าอากาศยานได้กล่าวถึง การส่งเสริมศาสตร์และศิลป์ของชาติ ควบคู่กับการส่งเสริมพระศาสนาของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ดังเนื้อความว่า

ทรงเป็นปราชญ์ขัตติยมหาราช   ส่งเสริมศาสตร์ศิลป์ชาติศาสนา
ทุกแห่งหนแลประเทืองเฟื่องนครา   วัฒนาแมนเมืองแมนแดนพิมาน
(กรมท่าอากาศยาน: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึง พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงส่งเสริมศาสตร์และศิลป์ของชาติควบคู่กับการส่งเสริมพระศาสนาให้รุ่งเรือง นอกจากนี้จะทรงเป็นพุทธมามกะแล้วยังทรงเป็นองค์อัครศาสนูปถัมภก ด้วยการที่พระองค์ทรงอุปถัมภ์ศาสนาทุกศาสนา อันเนื่องมาจากประเทศไทยให้อิสระแก่ประชาชนในการนับถือศาสนา และมีผู้นับถือศาสนาอื่น ๆ เข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภาร การที่ผู้ประพันธ์นำเสนอเนื้อหาของบทอาศิรวาทในลักษณะนี้ ถือเป็นกรยอพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชให้เป็นพระมหากษัตริย์ที่ให้ความสำคัญกับสถาบันศาสนาอันเป็นสถาบันหลักของชาติ อีกทั้งยังทรงให้การอุปถัมภ์ทุก ๆ ศาสนาภายใต้พระบรมโพธิสมภารของพระองค์

1.9 พระมหากษัตริย์เป็นผู้มีความสามารถในการบริหาร ปกครองบ้านเมือง

หน้าที่ในการบริหาร ปกครองประเทศและประชาชนถือเป็นบทบาทหน้าที่ที่สำคัญอย่างยิ่งของพระมหากษัตริย์ที่พึงปฏิบัติ และจะต้องมีความรู้แจ่มชัดในด้านการเมืองการปกครอง เพื่อสามารถปกครองประชาชนให้เกิดสุข และประเทศชาติเจริญรุ่งเรือง จะเห็นได้ดังต่อไปนี้

1.9.1 พระมหากษัตริย์เป็นผู้ปกครองประชาชนให้ร่มเย็น

พระมหากษัตริย์ที่ดีและยิ่งใหญ่จะต้องสามารถปกครอง บำบัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่ประชาชนของตน ทำให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น บทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติปรากฏภาพพระมหากษัตริย์เป็นผู้ปกครองประชาชนให้ร่มเย็น ดังเนื้อความว่า

พระองค์ผู้ทรงยศ
 ปกเกล้าชาวประชา
 เกริกปรากฏเหนือแผ่นดินฟ้า
 ชนทั่วหล้าอยู่ร่มเย็น
 (สมาคมนักบริหารพัสดุแห่งประเทศไทย: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึง การทำหน้าที่ผู้ปกครองของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่ทรงปกครอง บำบัดทุกข์บำรุงสุขราษฎรในประเทศให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีความสงบสุข ร่มเย็น การที่ผู้ประพันธ์นำเสนอเนื้อหาของบทอาศิรวาทในลักษณะนี้ ทำให้เห็นภาพของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชเป็นพระมหากษัตริย์ที่ทรงทำหน้าที่ผู้ปกครองบ้านเมืองได้อย่างดีเยี่ยมและสมบูรณ์แบบ

บทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติ ของมหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช ได้กล่าวถึงโครงการในพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่ยังประโยชน์สุขแก่ประชาชน ดังเนื้อความว่า

๓ เปี่ยมล้นพระเมตตาคุณานับ
 พระราชดำริผลโครงการหมื่นพันมา
 ทรงสดับรับทุกข์ภัยในทิวศา
 เพื่อประชาร่มเย็นเป็นสุขใจ
 (มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช: 2558)

บทอาศิรวาทข้างต้น ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึง โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินานัปการของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่เอื้อประโยชน์แก่การพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชนและการพัฒนาประเทศ พระองค์ทรงห่วงใยทุกข์สุขของพสกนิกรชาวไทย โดยเฉพาะปัญหาเกี่ยวกับความทุกข์ยากของประชาชนที่ประสบกับความยากจน นับเป็น

พระมหากษัตริย์คุณอย่างหาที่สุคติได้ที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงอุทิศพระวรกายและพระราชหฤทัยในการปฏิบัติพระราชกรณียกิจเพื่อประชาชน เราจึงได้เห็นโครงการในพระราชดำริกว่า 4,596 โครงการ ที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชนและประเทศ การที่ปกครองประชาชนให้ร่มเย็นเป็นสุข จึงเป็นพระคุณลักษณะแบบอุดมคติของผู้เป็นพระมหากษัตริย์

อีกทั้งในบทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติ ของกรมประชาสัมพันธ์ ได้นำเสนอเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนทั่วประเทศ ดังเนื้อความว่า

พระราชกิจน้อยใหญ่ทรงบำเพ็ญ   **ประจักษ์ความร่มเย็นทุกแห่งหน**
 ในวาระมหามิ่งมงคล   ขอพระชนม์ยืนนานผ่านร้อยปี
 (กรมประชาสัมพันธ์: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ได้กล่าวถึงพระราชกรณียกิจน้อยใหญ่ที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงปฏิบัติเพื่อประชาชนและประเทศชาติ การปฏิบัติพระราชกรณียกิจเป็นพระราชภาระประการสำคัญที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว หรือพระมหากษัตริย์ผู้ปกครองประเทศจะต้องทรงกระทำเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น การที่ประชาชนมีความสุข อยู่ในแผ่นดินอย่างร่มเย็น สะท้อนพระปรีชาสามารถในการปกครองบ้านเมืองของพระมหากษัตริย์ ผู้ประพันธ์จึงได้นำเสนอเนื้อหาบทอาศิรวาทเพื่อเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชให้เป็นพระมหากษัตริย์ที่ปกครองบ้านเมืองให้อยู่อย่างร่มเย็นภายใต้พระบรมโพธิสมภาร

1.9.2 พระมหากษัตริย์เป็นผู้ปกครองประเทศให้รุ่งเรือง

พระมหากษัตริย์ที่ดีและยิ่งใหญ่จะต้องสามารถปกครองและพัฒนาประเทศชาติให้เจริญรุ่งเรืองเทียบเท่ากับนานาประเทศ บทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติปรากฏภาพพระมหากษัตริย์เป็นผู้ปกครองประเทศให้รุ่งเรือง ดังเนื้อความว่า

หกสิบเก้าปีที่พระองค์ทรงครองราชย์ ประเทศชาติรุ่งเรืองประเทืองใส
 เหล่าทวยราษฎร์สุขศรัดีทั่วไทย   **ชาติก้าวไกลเกียรติก้องไปในโลกา**
 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึง การทำหน้าที่ผู้ปกครองของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ที่ทรงปกครอง บริหาร และพัฒนาบ้านเมืองให้เกิด

ความเจริญรุ่งเรือง เท้าทันนาประเทศ ทรงปฏิบัติหน้าที่ผู้นำสูงสุดของประเทศ ตลอด 69 ปี ทำให้ประเทศไทยเป็นที่รู้จักทั่วโลก ผู้ประพันธ์นำเสนอภาพของพระองค์ในฐานะผู้ปกครอง ที่ทรงปกครองประเทศให้เจริญรุ่งเรือง เพื่อเป็นการยกย่องพระองค์ว่าทรงเป็นพระมหากษัตริย์ผู้มีพระปรีชาสามารถ เป็นเลิศในด้านการเมืองการปกครองประเทศ ซึ่งเป็นพระคุณลักษณะที่สำคัญของพระมหากษัตริย์

นอกจากนี้บทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติ ของสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ได้นำเสนอเกี่ยวกับบ้านเมืองที่เจริญรุ่งเรืองในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ดังเนื้อความว่า

ทรงเป็นขวัญกำลังใจหทัยราษฎร์

สหกรณ์ไทยก้าวไกลมิ่วนวาย

ในโอกาสบ้านเมืองรุ่งเรืองหมาย

ทรงถวายแนะนำให้พอเพียง

(สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึงพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่ทรงเป็นกำลังแรงใจของปวงชนชาวไทย ด้วยพระมหากษัตริย์คุณอย่างหาที่สุดมิได้ของพระองค์ที่ทรงอุทิศพระวรกายและพระราชหฤทัยเพื่อบำบัดทุกข์บำรุงสุขประชาชน เมื่อประชาชนมีความสุขอันเนื่องมาจากมีคุณภาพชีวิตดี เหล่านี้จึงเป็นรากฐานในการพัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรือง การที่บ้านเมืองเจริญรุ่งเรืองนั้นเป็นเป้าหมายตามอุดมคติของพระมหากษัตริย์ การที่ผู้ประพันธ์นำเสนอเนื้อหาบทอาศิรวาทในลักษณะนี้จึงเป็นการยกย่องพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชว่าทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่ปกครองบ้านเมืองให้เจริญรุ่งเรือง ซึ่งความคิดเกี่ยวกับผู้นำในอุดมคติจะต้องเป็นผู้ที่บันดาลความสุขสมบูรณ์แก่บ้านเมืองและประชาชนนั้นพบในวรรณคดีเฉลิมพระเกียรติตั้งแต่สมัยอยุธยา เช่น เรื่องยวนพ่ายโคลงฉันท์ กวีได้กล่าวถึงการเสด็จมาอุบัติของสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถว่าเสด็จมาเพื่อขจัดทุกข์บำรุงสุขแก่ราษฎร ทั้งยังทรงบันดาลให้พืชพรรณธัญญาหารสมบูรณ์และเกิดความมั่งคั่งแก่บ้านเมือง (ประคอง นิมมานเหมินท์, 2542: 8)

จากการศึกษาภาพลักษณ์แบบอุดมคติที่พระมหากษัตริย์เป็นผู้มีความสามารถในการบริหารและปกครองบ้านเมือง โดยมีการนำเสนอว่า พระมหากษัตริย์เป็นผู้ที่ปกครองประชาชนให้ร่มเย็น และปกครองประเทศให้เจริญรุ่งเรือง การที่ผู้ประพันธ์นำเสนอภาพพระมหากษัตริย์ในลักษณะนี้เป็นการนำเสนอภาพพระมหากษัตริย์แบบอุดมคติ เพื่อยกย่องพระมหากษัตริย์ให้เป็นผู้ที่มีความสามารถ มีพระคุณสมบัติเหมาะสมกับเป็นผู้นำสูงสุดในการทำหน้าที่ปกครองและบริหารประเทศ

1.10 พระมหากษัตริย์เป็นศูนย์รวมใจของคนในชาติ

สถาบันพระมหากษัตริย์ เป็นศูนย์รวมใจของคนไทยตั้งแต่ในอดีตเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน อันเกิดจากรากฐานของสังคมไทยที่เคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์อย่างแนบแน่น บทอาศิริวาทเฉลิมพระเกียรตินำเสนอภาพพระมหากษัตริย์เป็นศูนย์รวมใจของคนในชาติ ดังนี้

ทรงเป็นศูนย์รวมใจไทยทั้งชาติ	ด้วยพระราชปณิธานอันหาญกล้า
ครองแผ่นดินโดยธรรมนำประชา	พระเกียรติคุณก้องฟ้าทั่วสากล
	(สถาบันพระปกเกล้า: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึง พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ที่ทรงเป็นศูนย์รวมใจของคนในชาติ ด้วยพระราชปณิธาน และการปกครองบ้านเมืองด้วยคุณธรรม ประชาชนจึงมีพระองค์เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ ผู้ประพันธ์มีจุดประสงค์เพื่อยกย่องพระองค์ว่าทรงสามารถปกครองประชาชนในประเทศให้มีความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้ การที่ประชาชนมีความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน สะท้อนได้ว่าประเทศชาตินั้นมีความสงบสุข ร่มเย็น

นอกจากนี้บทอาศิริวาทเฉลิมพระเกียรติ ของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 40 ยังได้นำเสนอว่า พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชคือศูนย์รวมใจของประชาชน ทำให้ประชาชนอุ้นใจที่อยู่ใต้ร่มบรมโพธิสมภาร ดังนี้

ประมวลบุญบวชกุศลสวดมนต์เพิ่ม	ประเสริมกุศลถวายแด่ในหลวง
ธ คือศูนย์รวมใจอุ้นในทรวง	ใจทุกดวงดำรงรักภักดีภูมินทร์
	(วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 40: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึงพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช คือศูนย์รวมใจ ทรงเป็นขวัญกำลังใจของประชาชน เหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์อันแนบแน่นระหว่างประชาชนกับสถาบันพระมหากษัตริย์ของไทยตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน แม้การปกครองจะเปลี่ยนแปลงไปตามกาลสมัย จากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขในปี พ.ศ. 2475 แต่ด้วยรากฐานสังคมไทยที่เคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ สถาบันนี้จึงยังคงมีบทบาทสำคัญต่อสังคมไทย ภาพลักษณ์ที่พระมหากษัตริย์เป็นศูนย์รวมใจของคนในชาติ จึงเป็นภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์แบบอุดมคติที่ผ่านมุมมองความคิดของประชาชน

การศึกษาภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์ที่ปรากฏในบทอาศิรวาทเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พบว่าปรากฏภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์แบบอุดมคติ 10 ลักษณะ ได้แก่ พระมหากษัตริย์เป็นผู้มีชาติกำเนิดสูง เป็นผู้มีบุญญาบารมี เป็นผู้มีความดีธรรม ทรงเป็นปราชญ์ เป็นผู้มีพระราชจริยวัตรอันงดงาม เป็นผู้มีเกียรติยศ เป็นองค์เอกอัครศาสนูปถัมภก เป็นผู้ยิ่งใหญ่เหนือกษัตริย์ เป็นผู้มีความสามารถในการบริหาร ปกครองบ้านเมือง และทรงเป็นศูนย์รวมใจของคนในชาติ ภาพลักษณ์แบบอุดมคติแต่ละลักษณะที่ผู้ประพันธ์ในฐานะประชาชนไทยได้นำเสนอผ่านบทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติ เป็นขนบของวรรณคดียอพระเกียรติที่มีจุดประสงค์เพื่อยกย่อง สรรเสริญพระมหากษัตริย์ให้มีความยิ่งใหญ่ มีความสมบูรณ์แบบ มีพระบรมเดชานุภาพ และให้ภาพที่สมพระเกียรติแต่พระมหากษัตริย์ในฐานะผู้ปกครองสูงสุดของประเทศ อันเอื้อประโยชน์แก่การปกครองประเทศ ซึ่งภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์ในแบบอุดมคติเป็นการสร้างความศักดิ์สิทธิ์และสิทธิธรรมแก่สถาบันพระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นอิทธิพลจากการปกครองภายใต้ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ นอกจากนี้การนำเสนอภาพลักษณ์ของพระมหากษัตริย์ในบทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติเช่นนี้ ยังสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะพระมหากษัตริย์ในอุดมคติของประชาชนไทย ซึ่งมีความคาดหวังในพระมหากษัตริย์ของตนได้อย่างเด่นชัด

2. ภาพลักษณ์เฉพาะพระองค์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

ภาพลักษณ์เฉพาะพระองค์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช คือลักษณะเฉพาะของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่เกิดขึ้นจากพระราชกรณียกิจของพระองค์ และผู้ประพันธ์ได้นำเสนอ ถ่ายทอดภาพเหล่านั้นออกมาในรูปแบบของบทประพันธ์อาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติ

จากการศึกษาบทอาศิรวาทเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พบภาพลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ปรากฏ 14 ประการ

2.1 พระมหากษัตริย์ผู้ยึดหลักความพอเพียง

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงพระราชทานแนวพระราชดำริเกี่ยวกับปรัชญาการใช้ชีวิตอย่างพอเพียงแก่ประชาชนชาวไทย เพื่อแก้ปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจและการใช้ชีวิตอย่างยั่งยืน ดังพระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 4 ธันวาคม 2541 ความว่า “คนเราถ้าพอในความต้องการ ก็มีความโลภน้อย เมื่อมีความโลภน้อย ก็เบียดเบียนคนอื่นน้อย ถ้าทุกประเทศมีความคิด อันนี้ไม่ใช่เศรษฐกิจ มีความคิดว่าทำอะไรต้องพอเพียง หมายความว่าพอประมาณ

ไม่สุดโต่ง ไม่วิกลอยอย่างมาก คนเราก็อยู่เป็นสุข...”(สุเมธ ตันติเวชกุล, 2554: 69) พระองค์ทรงเป็นต้นแบบของปรัชญาแห่งความพอเพียง ทรงมีพระราชจริยวัตรที่เกี่ยวกับกับการประหยัดและพอเพียงมากมาย บทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติจึงสะท้อนภาพของพระองค์เป็นพระมหากษัตริย์ผู้ยึดหลักความพอเพียง ดังเนื้อความว่า

ธ ทรงเป็นเจ้าฟ้ามหาราช
ธ ทรงเป็นพลังแห่งแผ่นดิน

ธ เปรื่องปราศัญญเลิศศาสตร์กวีศิลป์
ทุกชีวินอยู่พอเพียงเยี่ยงพ่อไทย
(สมาคมส่งเสริมบุคลิกสตรี: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึง พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชพระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นแบบอย่างด้านความพอเพียงแก่ประชาชน อันเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตให้ดำรงอยู่บนพื้นฐานความพอเพียง ซึ่งพระราชจริยวัตรประการนี้ทรงปฏิบัติพระองค์มาตั้งแต่ยังทรงพระเยาว์ จะเห็นได้จากบทพระราชทานสัมภาษณ์ในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (2530) ความว่า

ท่านเคยเล่าให้ฟังว่า เมื่อตอนเด็ก ๆ นั้น ท่านก็มีความสนพระทัยในงานช่างมาก แล้วก็ตอนท่านเล็ก ๆ สมเด็จย่าเลี้ยงท่านอย่างค่อนข้างเข้มงวด คือแม้แต่ของเล่นก็ไม่ได้มีของเล่นมากมายสำเร็จรูป อย่างพุ่มเฟี้อยเหมือนอย่างเด็ก ๆ สมัยนี้ แม้แต่เงินทองที่สมเด็จย่าให้เป็นค่าขนมแต่ละครั้งนั้น ก็ให้อย่างจำกัด จะซื้อหาอยากได้อะไรแต่อย่างก็ต้องคิดว่าเอาอะไรก่อน อะไรหลัง อะไรคุ้มดีไหม อย่างเช่น ท่านอยากได้วิทยุมาฟัง ท่านก็ต้องเข้าหุ้กับทุลกระหม่อมลุง ซื้อชิ้นส่วนของวิทยุทีละชิ้น เอามาประกอบเองเป็นวิทยุซึ่งก็ต้องฟังกัน 2 คน

วิถีแห่งความพอเพียงนี้ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชได้ทรงปฏิบัติในชีวิตส่วนพระองค์และทรงนำมาเป็นแนวทางการปกครองและการพัฒนาประเทศโดยตลอดในทุกด้าน (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550: 104) พระราชจริยวัตรที่เรียบง่ายและประหยัดเป็นที่ประจักษ์ชัดแก่สายตาประชาชน จึงทรงเป็นต้นแบบของความพอเพียง พระองค์ทรงสอนเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงเรื่อยมา เพื่อให้ประชาชนไทยรู้จักที่จะดำเนินชีวิตอยู่บนพื้นฐานของความพอเพียง พอกิน พอใช้ ภาพของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่เป็นพระมหากษัตริย์ผู้ยึดหลักความพอเพียง จึงปรากฏเด่นชัดในบทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติ

ในบทอาศรัยวาทเฉลิมพระเกียรติ ของมูลนิธิมวลชนเทิดทูนสถาบัน ได้กล่าวถึง พระราชดำริต่าง ๆ ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่ทรงยึดหลักความพอเพียงเป็นฐานตั้งเนื้อความว่า

ทุกคำริพอเพียงหล่อเลี้ยงชน	ให้พึ่งตนบนทางตามวิถี
ดำรงสรรสร้างแนวทางต่างวิถี	พึ่งตนดีมีสุขทั่วทุกคน
	(มูลนิธิมวลชนเทิดทูนสถาบัน: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึง พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่ทรงมีพระราชดำริโดยยึดหลักความพอเพียงเป็นสำคัญ ด้วยพระราชจริยวัตรที่ทรงประหยัด เรียบง่ายมาตั้งแต่ยังทรงพระเยาว์ ผนวกกับในปัจจุบันสถานการณ์โลกมีการเปลี่ยนแปลงเป็นสังคมแบบบริโภคนิยม ในปี พ.ศ. 2540 ได้เกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรงทั่วโลก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงนำเรื่องความพอเพียงมาเน้นเป็นแนวทางแก้ปัญหา (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550: 105) เมื่อประชาชนยึดหลักความพอเพียง สามารถพึ่งตนเองได้ ก็จะทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศทางหนึ่ง ภาพของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่ปรากฏในบทอาศรัยวาทเฉลิมพระเกียรติจึงทรงเป็นพระมหากษัตริย์ผู้มีพระราชดำรินบนพื้นฐานความพอเพียง

บทอาศรัยวาทเฉลิมพระเกียรติ ของราชบัณฑิตสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้กล่าวถึงว่า พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงสอนให้ประชาชนรู้แจ้งในหลักเศรษฐกิจพอเพียง ตั้งเนื้อความว่า

ทรงสอนสั่งให้รู้	พอเพียง
หลักเศรษฐกิจมาเรียง	เรื่องใช้
เป็นสัดส่วนเผด็จ	ผดุงชีพ
ส่วนเหลือเป็นรายได้เลี้ยง	ครัวเรือน

(ราชบัณฑิตสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึงพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงมีพระราชดำรัส พระบรมราโชวาทเกี่ยวกับความพอเพียงเพื่อพระราชทานแก่ประชาชนเป็นแนวทางนำไปใช้ในการดำเนินชีวิต ซึ่งจะนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีและยั่งยืน โดยในปี พ.ศ. 2503 พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชได้ตรัสถึงการแก้ไขภาวะเศรษฐกิจของประเทศขณะนั้นด้วยการประหยัด (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550: 104) ความว่า

...ในภาวะทางเศรษฐกิจของประเทศที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ ข้าพเจ้าใคร่จะได้กล่าวถึงความสำคัญของการประหยัด ซึ่งรัฐบาลได้ชักชวนให้แต่ละคนปฏิบัติ...การประหยัดดังกล่าวนี้จะมีผลดีไม่เฉพาะแก่ผู้ประหยัดเท่านั้น ยังจะเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติด้วย... ข้าพเจ้าขอฝากความคิดนี้ไว้เพื่อประกอบคำริของท่านทั้งหลายต่อไปด้วย

(พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันขึ้นปีใหม่ พุทธศักราช 2503)

ในปี พ.ศ.2517 พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชได้ตรัสถึงการสร้างพื้นฐาน คือ “ความพอมีพอกิน” ของประชาชนให้มั่นคงเป็นอันดับแรก ทรงให้เหตุผลว่า

...การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐานคือ ความพอมีพอกินพอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัดแต่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เมื่อได้พื้นฐานความมั่นคงพร้อมพอสมควรและปฏิบัติได้แล้ว จึงค่อยสร้างเสริมความเจริญและฐานะเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นโดยลำดับต่อไป หากแต่จะมุ่งสร้างความเจริญ ยกเศรษฐกิจขึ้นให้รวดเร็วแต่ประการเดียว โดยไม่ให้แผนปฏิบัติการสัมพันธ์กับสภาวะของประเทศและของประชาชนโดยสอดคล้องด้วย ก็จะเกิดความไม่สมดุลในเรื่องต่าง ๆ ขึ้น ซึ่งอาจกลายเป็นความยุ่งยากล้มเหลวในที่สุด ดังเห็นได้ที่อารยประเทศหลายประเทศกำลังประสบปัญหาทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรงอยู่ในเวลานี้

(พระบรมราโชวาทพระราชทานแก่นิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

18 กรกฎาคม พุทธศักราช 2517)

ต่อมาในปี พ.ศ. 2540 ได้เกิดวิกฤตการณ์ทางด้านเศรษฐกิจรุนแรงทั่วโลก พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงนำเรื่องความพอเพียงมาเน้นเป็นแนวทางแก้ปัญหา ทรงเรียกชื่อให้เห็นเด่นชัดสอดคล้องกับการแก้ปัญหาในสถานการณ์เวลานั้นว่า “เศรษฐกิจพอเพียง” (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550: 105) จะเห็นว่าพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงมีพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทเกี่ยวกับเรื่องความพอเพียง พระราชทานเพื่อให้ประชาชนได้ถูกคิดและนำไปปรับใช้ในชีวิตมาโดยตลอดอย่างต่อเนื่อง ด้วยพระอัจฉริยภาพและพระปรีชาสามารถของพระองค์ที่ทรงมีพระวิสัยทัศน์กว้างไกลจึงทำให้ทรงเห็นปัญหาล่วงหน้าอันจะเกิดขึ้นในอนาคต

นอกจากนี้ผู้ประพันธ์ได้นำเสนอเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่เปรียบเสมือนเข็มทิศนำทางประชาชนในการดำเนินชีวิต จะเห็นได้จากบทอาศรัยทเฉลิมพระเกียรติ ของบริษัทผลิตไฟฟ้า ร.ฟ.ท. จำกัด เนื้อความว่า

เศรษฐกิจพอเพียงนำชีวิต	ตั้งเข็มทิศชี้ช่องทางสว่างไสว
พินมรรคาทุกขารมณสมฤทัย	ชาติก้าวไกลด้วยวิถีมัชฌิมปัญญา
	(บริษัทผลิตไฟฟ้า ร.ฟ.ท. จำกัด: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เปรียบเสมือนเข็มทิศที่นำทางในการดำเนินชีวิต ทำให้ประชาชนพ้นจากวิกฤตความเดือนร้อน และทำให้ประเทศชาติพัฒนา ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นโครงการหนึ่งในพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เพื่อมุ่งให้พสกนิกรดำรงชีวิตอยู่บนพื้นฐานของความพอเพียง อยู่ได้อย่างยั่งยืน มั่นคง และปลอดภัย ภายใต้การเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกาภิวัตน์ นอกจากนี้จะพระราชทานแนวพระราชดำริเกี่ยวกับปรัชญาพอเพียง พระองค์ยังทรงปฏิบัติพระองค์เป็นแบบอย่างด้านความพอเพียง ด้วยภาพของพระองค์ที่เป็นที่ประจักษ์ชัด ทำให้ผู้ประพันธ์นำเสนอภาพเฉพาะของพระองค์เป็นพระมหากษัตริย์ผู้ยึดหลักความพอเพียงผ่านบทอาศรัยทเฉลิมพระเกียรติ

2.2 พระมหากษัตริย์ผู้มีพระวิริยะอุตสาหะในการเสด็จเยี่ยมราษฎร

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงมีพระวิริยะอุตสาหะและให้ความสำคัญต่อการเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมเยียนราษฎรยังสถานที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศไทย โดยเฉพาะในถิ่นทุรกันดาร เพื่อพระราชทานพระบรมราชนุเคราะห์ บำรุงอาณาประชาราษฎร์

พระราชกรณียกิจในการเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมเยียนราษฎรในปี พ.ศ. 2498 เป็นครั้งแรกที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินไปในพื้นที่ทุรกันดารในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นับตั้งแต่นั้น พระองค์โปรดที่จะเสด็จไปเยี่ยมเยียนราษฎรทั่วภูมิภาคสืบเนื่องมาทุกปี (พลาตีสย สิทธิธัญกิจ, 2549: 38) การเสด็จพระราชดำเนินไปยังพื้นที่ต่าง ๆ ทำให้ประชาชนเกิดสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ บทอาศรัยทเฉลิมพระเกียรติจึงสะท้อนภาพของพระองค์เป็นพระมหากษัตริย์ผู้มีพระวิริยะอุตสาหะในการเสด็จเยี่ยมราษฎร ดังเนื้อความว่า

ธ เป็นเช่นบิดร	รักอาทรด้วยพระทัย
เสด็จทั้งใกล้ไกล	ทั่วหล้าไทยไปเยี่ยมยล

(สมาคมผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนนอกระบบ: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึง การเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมพสกนิกรของ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ที่พระองค์ทรงมีพระวิริยะอุตสาหะเสด็จทั่วแผ่นดิน ทั้งใกล้และไกล เปรียบเสมือนพ่อที่รักและห่วงใยลูกด้วยหัวใจ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา ภูมิพลอดุลยเดชทรงเสด็จพระราชดำเนินไปในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศไทย โดยเฉพาะในถิ่นทุรกันดาร ที่ประชาชนมีความเดือดร้อน ทรงพระราชทานความช่วยเหลือแก่ประชาชนด้วยความเอา พระราชหฤทัยใส่ ตลอดรัชสมัยพระองค์ทรงให้ความสำคัญต่อพระราชกรณียกิจการเสด็จเยี่ยมราษฎร ทำให้ภาพของพระองค์เป็นพระมหากษัตริย์ที่มีความใกล้ชิดกับประชาชน มีพระวิริยะอุตสาหะในการ เสด็จพระราชดำเนินเพื่อเข้าถึงปัญหาและความเดือดร้อนของพสกนิกร ผู้ประพันธ์จึงน้อมนำ ภาพลักษณ์ของพระองค์ในลักษณะดังกล่าวมานำเสนอผ่านบทอาศรัยวาทเฉลิมพระเกียรติให้เห็นอย่าง เต็มชัด

บทอาศรัยวาทเฉลิมพระเกียรติ ของสำนักศาลยุติธรรม ได้นำเสนอเกี่ยวกับการเสด็จเยี่ยม เยือนราษฎรเพื่อทรงรับทราบและแก้ไขปัญหาของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ดังเนื้อความว่า

ยามบ้านเมืองหมองหม่น
ทูลคมสักเพียงใจ

ทรงคิดค้นและแก้ไข
เสด็จไปในทันที

(สำนักงานศาลยุติธรรม: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึงเหตุการณ์ในอดีตที่บ้านเมืองประสบกับ วิกฤตการณ์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะ เป็นปัญหาขาดแคลนที่ดินทำกิน ขาดแคลนทรัพยากรในการประกอบ อาชีพ ซึ่งเป็นปัญหาก่อให้เกิดความยากจน ถึงแม้สถานที่ที่จะเสด็จพระราชดำเนินจะมีความ ยากลำบาก แต่พระองค์ยังทรงมีพระวิริยะอุตสาหะในการเสด็จ ทำให้ได้ทรงรับฟังปัญหาที่เกิดขึ้นกับ ประชาชนอย่างใกล้ชิด พระองค์จึงทรงคิดค้นวิธีการแก้ปัญหาได้อย่างตรงจุดและเกิดสัมฤทธิ์ผล ด้วย ความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณอันหาที่สุดมิได้ ผู้ประพันธ์จึงได้หยิบยกพระราชกรณียกิจประการนี้ มานำเสนอในบทอาศรัยวาทเพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

บทอาศรัยวาทเฉลิมพระเกียรติ ของบริษัทดอกบัวคู่ จำกัด ได้กล่าวถึงการเดินทางที่ ยากลำบาก แต่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงมีพระวิริยะอุตสาหะในการเสด็จ พระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรในถิ่นทุรกันดาร ดังเนื้อความว่า

**เสด็จอย่างพระบาทเดินขึ้นเนินเขา
ข้ามห้วยหนองคลองบึงถึงตำบล**

**ผ่านลำเนาป่าไม้ฝ้ายฝืน
ทรงต้นต้นพบประพาสราษฎร
(บริษัทดอกบัวคู่ จำกัด: 2558)**

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึง เส้นทางที่ยากลำบากในการเสด็จพระราชดำเนิน เยี่ยมราษฎร หากภรณ์ที่หนึ่งไม่สามารถเข้าถึงสถานที่ที่พระองค์จะเสด็จไปพบประชาชนได้ พระองค์ก็จะทรงเสด็จพระราชดำเนินด้วยพระบาท ทรงฝ่าป่า เขา แม่น้ำ หรือแม้กระทั่งฝนที่ตกลงมาก็ไม่สามารถขัดขวางพระราชประสงค์ของพระองค์ที่จะเสด็จถึงชุมชนของราษฎรได้ ด้วยน้ำพระราชหฤทัย พระราชปณิธานอันหาญกล้า และทรงยึดมั่นตามพระปฐมบรมราชโองการ จึงทำให้พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมิได้ทรงทอดทิ้งประชาชน ทรงเอาพระราชหฤทัยใส่ความเป็นอยู่ประชาชนตลอดรัชสมัยของพระองค์

นอกจากนี้บทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติ ของสหพันธ์คนดนตรีแห่งประเทศไทย ได้นำเสนอ เกี่ยวกับพระบรมฉายาลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชในการเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎร จนเป็นที่ประทับใจของประชาชนไทย ดังเนื้อความว่า

**พระบรมฉายาลักษณ์
ทศคราพระภูวไนย**

ที่ประจักษ์ประทับใจ

เสด็จยาตรเยี่ยมราษฎร

(สหพันธ์คนดนตรีแห่งประเทศไทย: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึง พระบรมฉายาลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมเยือนราษฎรในภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ พระราชกรณียกิจการเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรในถิ่นทุรกันดาร เป็นพระราชกรณียกิจประการหนึ่งที่โดดเด่นของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ อีกทั้งยังเป็นภาพจำของประชาชนทั่วประเทศ เนื่องจากครั้งที่ปฏิบัติพระราชกรณียกิจได้มีการฉายพระบรมฉายาลักษณ์และได้นำเสนอ เผยแพร่ทางสื่อต่าง ๆ ทั้งในสื่อสิ่งพิมพ์และสถานีวิทยุโทรทัศน์ ในปัจจุบันก็ยังคงมีการเผยแพร่พระบรมฉายาลักษณ์การปฏิบัติพระราชกรณียกิจประการนี้ในสื่อใหม่อย่างแพร่หลาย ภาพของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชจึงเป็นพระมหากษัตริย์ที่ทรงมีพระวิริยะอุตสาหะในการเสด็จเยี่ยมราษฎร

2.3 พระมหากษัตริย์ผู้คิดริเริ่มโครงการเพื่อชาติและประชาชน

ตลอดระยะเวลา 70 ปี ที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงครองราชย์ พระองค์ทรงเล็งเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นในประเทศและสภาพความเป็นอยู่ของประชาชน จึงทรงมีพระราชดำริโครงการต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือประชาชน ซึ่งโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ มีจำนวนทั้งสิ้น 4,596 โครงการ ด้วยพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ที่บำบัดทุกข์บำรุงสุขประชาชนและประเทศ ทำให้ประชาชนเกิดความซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์อย่างหาที่สุดมิได้ ทั้งนี้บทอาศรัยวาทเฉลิมพระเกียรติจึงสะท้อนภาพของพระองค์ที่เป็นพระมหากษัตริย์ผู้คิดริเริ่มโครงการ ดังเนื้อความว่า

ทรงเป็นดั่งร่มโพธิ์แก้วแพรวพิลาส
หลากโครงการพระราชดำริทรงกรุณา
 ทรงนำชาติไทยเป็นสุขทุกทิศา
 ชาวประชาร่วมแซ่ซ้องพระทรงชัย
 (สมาคมสตรีไทยดีเด่นแห่งชาติ: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึง โครงการในพระราชดำริจำนวนมากที่เกิดจากพระมหากรุณาธิคุณในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระองค์ทรงนำประเทศไทยให้พัฒนาขึ้น พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงได้ริเริ่มโครงการต่าง ๆ จำนวนมาก เพื่อใช้พัฒนา แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างครอบคลุม เห็นได้อย่างชัดเจนว่าโครงการต่าง ๆ ยังประโยชน์แก่ประชาชนและประเทศชาติ และเป็นที่รู้จักโดยทั่วไป ผู้ประพันธ์จึงได้นำเสนอภาพลักษณ์ของพระองค์ผ่านพระราชกรณียกิจประการนี้ ทำให้เห็นภาพพระมหากษัตริย์ผู้คิดริเริ่มโครงการเพื่อชาติและประชาชนได้อย่างเด่นชัด

บทอาศรัยวาทเฉลิมพระเกียรติ ของกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ได้กล่าวถึงโครงการในพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่ทรงพระราชทานเพื่อประโยชน์แก่ประชาชนและประเทศ ดังเนื้อความว่า

ธ ดำริโครงการหลวงเพื่อราษฎร์รัฐ
 ทรงแนะนำหลักปรัชญาเพื่อปวงชน
 ทรงจัดทุกเภทภัยทุกแห่งหน
 หวังทุกคนคนไทยได้ร่มเย็น
 (กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึง พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่ทรงมีพระราชดำริ ริเริ่มโครงการต่าง ๆ จำนวนมาก เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับประชาชน

ทรัพยากรธรรมชาติ เศรษฐกิจ อันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศ จึงถือได้ว่า โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นรูปแบบการดำเนินกิจกรรมด้านการพัฒนารูปแบบหนึ่ง ซึ่งมีลักษณะหลากหลายและครอบคลุมพื้นที่เกือบทุกจังหวัดในประเทศไทย (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, 2546: 5) ด้วยพระอัจฉริยภาพ พระปรีชาสามารถ และพระวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลอันสอดคล้องกับการบริหารประเทศในยุคประชาธิปไตยของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชจึงทำให้ภาพของพระองค์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่ริเริ่มโครงการจำนวนมากเพื่อพัฒนาประเทศ

จะเห็นได้ว่าโครงการในพระตำราธิราชนันทนาการของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่ทรงคิดค้น ริเริ่มเพื่อยังประโยชน์แก่ประชาชนไทยและประเทศ ไม่ว่าจะเป็นพระราชกรณียกิจด้านการเกษตรและการยกระดับสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน พระราชกรณียกิจด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พระราชกรณียกิจด้านการแพทย์และสาธารณสุข พระราชกรณียกิจด้านการศึกษา พระราชกรณียกิจด้านศาสนา พระราชกรณียกิจด้านความมั่นคงภายในประเทศ พระราชกรณียกิจด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ พระราชกรณียกิจด้านศิลปวัฒนธรรม พระราชกรณียกิจด้านการกีฬา เป็นต้น โครงการจำนวนมาก เหล่านี้เกิดขึ้นจากความรักและความห่วงใยพสกนิกรของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่พระราชทานแก่ประชาชน ภาพการทรงงานอันเป็นที่ประจักษ์ชัด ทำให้พระองค์เป็นพระมหากษัตริย์ที่พัฒนาประเทศด้วยรูปแบบ “โครงการในพระราชดำริ” ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมราว 2490 โครงการในพระราชดำริถือเป็นลักษณะเฉพาะอันเป็นเอกลักษณ์ (identity) ของพระราชกรณียกิจในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ซึ่งแตกต่างจากพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ที่มีต่อราษฎรในอดีต (ชนิตา ชิตบัณฑิตย์, 2550: 4) ภาพของพระมหากษัตริย์ที่เป็นผู้ริเริ่มโครงการเพื่อชาติและประชาชน จึงเป็นภาพลักษณ์เฉพาะพระองค์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่ผู้ประพันธ์ได้นำเสนอผ่านบทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติ

2.4 พระมหากษัตริย์ผู้เป็นครูของแผ่นดิน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงเห็นความสำคัญของการศึกษา ดังที่ได้ทรงมีพระราชดำรัสเกี่ยวกับการศึกษาไว้ ในวันที่ 27 กรกฎาคม 2507 (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550: 157) ความตอนหนึ่งว่า

การศึกษาเป็นปัจจัยในการสร้างและพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ และคุณธรรมของบุคคล สังคมและบ้านเมืองใดให้การศึกษาที่ดีแก่เยาวชน

ได้อย่างครบถ้วน พอเหมาะกับทุก ๆ ด้าน สังคมและบ้านเมืองนั้นก็จะมีพลเมืองที่มีคุณภาพ ซึ่งสามารถธำรงรักษาความเจริญมั่นคงของประเทศชาติไว้ได้และพัฒนาให้ก้าวหน้าต่อไปได้ตลอด

พระองค์ได้ทรงมีคุณูปการแก่การศึกษาของประชาชนในชาติ ทำให้เกิดโครงการในพระราชดำริที่สนับสนุนและส่งเสริมการศึกษาจำนวนมาก อีกทั้งตลอดรัชสมัยพระองค์ยังทรงพระราชทานพระราชดำรัส พระบรมราโชวาทแก่ประชาชนเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาและการดำรงชีวิต ภาพของพระองค์ที่เป็นพระมหากษัตริย์ผู้เป็นครูของแผ่นดินจึงปรากฏในบทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติ ดังเนื้อความว่า

ทรงเป็นกษัตริย์ผู้สร้าง	การเกษตร
ทรงเป็นครูแห่งประเทศ	โดยแท้
ทรงเป็นเทพอันพิเศษ	แสนพิสุทธิ์
ทรงเป็นพระผู้แก้	กอบกู้ ทุกสถาน
	(กรมปศุสัตว์: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึง พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชว่าทรงเป็นครูของประเทศ พระองค์ทรงมีคุณูปการแก่การศึกษาของประเทศไทย ทรงริเริ่มโครงการต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการศึกษา อีกทั้งพระองค์ยังทรงสอน แนะนำแนวทางต่าง ๆ แก่ประชาชน พระราชกรณียกิจและพระราชจริยวัตรที่เด่นชัดของพระองค์ ทำให้ผู้ประพันธ์น้อมนำมาประพันธ์เป็นบทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติ จึงได้ปรากฏภาพเฉพาะของพระองค์ที่ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ผู้เป็นครูของแผ่นดิน

บทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติ ของสภานายความในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้กล่าวถึง พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่ทรงสอนให้ประชาชนไทยดำเนินชีวิตด้วยหลักการทางเศรษฐกิจพอเพียง ดังเนื้อความว่า

ทรงประทานหล้ากวิชาหาเลี้ยงชีพ	ทรงให้รับผิดชอบค้ำจุนงานทุกที่
ทรงริเริ่มสอนให้ไทยอยู่ดี	ทรงช่วยชี้สอนไว้ให้พอเพียง
	(สภานายความในพระบรมราชูปถัมภ์: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ได้กล่าวถึงพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่ทรงพระราชทานความรู้ต่าง ๆ แก่ประชาชนเพื่อนำไปใช้ประกอบสัมมาอาชีพ ซึ่งความรู้ต่าง ๆ อยู่บนพื้นฐานของความพอเพียงมากกว่าเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ซึ่งเป็นหลักคิดที่พระองค์ทรงมุ่งเน้นในการพัฒนาประเทศมาโดยตลอด ความรู้ที่พระองค์พระราชทานจึงเป็นความรู้ที่ทำให้คุณภาพชีวิตของประชาชนมีความมั่นคงและยั่งยืน รวมถึงนำไปสู่การพัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรืองและมั่นคง หลักแนวคิดนี้เรียกว่า “ศาสตร์พระราชา” ด้วยพระมหากรุณาธิคุณที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงพระราชทานความรู้ต่าง ๆ แก่ประชาชนและประเทศตลอดพระชนม์ชีพของพระองค์ จึงทำให้พระคุณลักษณะเฉพาะที่โดดเด่นประการนี้ สะท้อนภาพของพระองค์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่ถ่ายทอดความรู้เพื่อยังประโยชน์แก่ประชาชนและประเทศ

นอกจากนี้บทอาศรัยวาเชลิมพระเกียรติ ของสมาคมข้าราชการบำนาญกรุงเทพมหานคร ได้กล่าวถึงพระอัจฉริยภาพในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่ทรงเป็นครูผู้รอบรู้ในศาสตร์หลายแขนง

หลายโครงการขนานนามให้โลกรู้ **พระคือครูของราษฎร์หลายศาสตร์ไซ้**
 ทรงดำรัสคุณค่าศึกษาไทย **ล้วนชี้ให้ราษฎร์เห็นเป็นหลักธรรม**
 (สมาคมข้าราชการบำนาญกรุงเทพมหานคร: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น จะเห็นได้ว่า ตลอดระยะเวลาที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงครองราชสมบัติกว่า 70 ปี พระองค์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่มีพระอัจฉริยภาพ และความรู้รอบด้าน อันเกิดจากพระราชจริยวัตรที่ทรงเป็นนักคิดค้น ใฝ่รู้ เมื่อมีปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้น และทรงรับทราบปัญหาเหล่านั้น พระองค์จึงทรงศึกษาและคิดค้นหาทางแก้ไข เมื่อทรงค้นพบวิธีการในการแก้ปัญหาจะทรงพระราชทานความรู้ต่าง ๆ แก่ข้าราชการบริหารและประชาชนด้วยพระองค์เอง มิได้ทรงมีรับสั่งให้ไปปฏิบัติเพียงอย่างเดียว หลักการสอนของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระองค์จะทรงเน้นการปฏิบัติให้ลูกศิษย์ดู และจงใจให้มาสนใจเอง ไม่เคยทรงสั่งหรือทรงบังคับให้ทำ จะทรงสอนอย่างละเอียดให้เข้าใจทุกแง่มุม (สุเมธ ตันติเวชกุล, 2554: 41) ด้วยพระราชจริยวัตรที่ทรงแสดงออกในด้านการถ่ายทอดความรู้อันแนบกาย จึงทำให้ภาพของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงเป็นพระมหากษัตริย์ผู้เป็นครูของแผ่นดิน

2.5 พระมหากษัตริย์ผู้ทรงงานหนัก

ตลอดสมัยของพระบาทสมเด็จพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระองค์ทรงทุ่มเทเทพพระราชหฤทัยและพระวรกาย อุทิศเวลาเพื่อแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นกับประชาชนและประเทศชาติ พระองค์ทรงเป็นพระเจ้าแผ่นดินที่ทรงรับฟังปัญหา ทรงเข้าไปแก้ไขไม่ทรงวางเฉย ซึ่งพระองค์จะทรงวางเฉยก็ได้ จะส่งหน่วยราชการต่าง ๆ ไปก็ได้ แต่ทรงเลือกที่จะทรงทำด้วยพระองค์เอง อันนี้คือจุดที่แตกต่าง จนกระทั่งต่างประเทศยกย่องพระองค์ว่าทรงเป็น Working Monarch พระเจ้าแผ่นดินที่ทรงงาน (สุเมธ ตันติเวชกุล, 2554: 31) ภาพของพระองค์ที่สะท้อนผ่านบทอาศิริบาทเฉลิมพระเกียรติ จึงปรากฏภาพพระองค์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่ทรงงานหนัก ดังเนื้อความว่า

จะจารจดไม่หมดสิ้นทุกถิ่นที่
พระเสโทหลังท่วมพระวรกาย

ทรงงานหนักทวยราษฎร์เทิดมหาราช
พระองค์ทรงเป็นมิ่งขวัญขึ้นถดถิด

พระภูมิทรงงานมากล้นหลากหลาย

พระทัยหมายให้ราษฎร์สุขทุกคน
(มูลนิธิ 5 ธันวาคมมหาราช: 2558)

ทรงเปรี๊ยะปราดหลากสาขาจักรีศรี

บารมีขอพระองค์ทรงพระเจริญ
(สโมสรไลออนส์สากลภาค 310-เอ 2: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึงพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงงานหนัก และมีพระราชกรณียกิจมากมายเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของราษฎร พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงงานหนักเพื่อพัฒนาประเทศและบำบัดทุกข์บำรุงสุขพสกนิกรของพระองค์ตลอดรัชสมัย ด้วยพระราชกรณียกิจและผลงานต่าง ๆ ของพระองค์เป็นที่ประจักษ์ชัด บทอาศิริบาทเฉลิมพระเกียรติจึงปรากฏภาพของพระองค์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ผู้ทรงงานหนักซึ่งเป็นภาพลักษณ์เฉพาะพระองค์อย่างเห็นได้ชัด

นอกจากนี้ผู้ประพันธ์ยังได้กล่าวถึงพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่ทรงงานหนัก แม้ทรงประชวรก็ได้หยุดพักพระวรกาย จะเห็นได้จากบทอาศิริบาทเฉลิมพระเกียรติ ของศาลแพ่งกรุงเทพใต้ เนื้อความว่า

พอหลวงท่านทรงงานมานานนัก
อยากให้พักรักษาพระวรกาย

ไม่หยุดพักแม้ประชวรล้วนใจหาย

ขอทรงคลายห่วงราษฎร์ชาติแผ่นดิน
(ศาลแพ่งกรุงเทพใต้: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึง “พ่อหลวง” หรือพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่ทรงงานมาตลอดรัชสมัยของพระองค์ แม้ทรงประชวรพระองค์ก็ยังคงทรงงาน โดยมีพระราชกระแสรับสั่ง และติดตามงานโดยตลอด ซึ่งข่าวในพระราชสำนักได้มีการนำเสนอข่าวพระอาการประชวรและเมื่อทรงหายจากพระอาการประชวรก็ยังคงทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับผู้ถวายงานใกล้ชิด (สุเมธ ตันติเวชกุล, 2554: 33) ได้กล่าวว่า “...แม้พระองค์จะประทับอยู่ที่โรงพยาบาลศิริราช ก็ยังทรงงานไม่ได้หยุด ในห้องประทับติดตั้งคอมพิวเตอร์และระบบไอทีเชื่อมโยงฐานข้อมูลของหน่วยงานต่าง ๆ พระองค์ทรงมีรับสั่งและทรงชี้แนะแนวทางแก้ปัญหา...” ด้วยความจงรักภักดี ความเคารพ เทิดทูนในพระมหากษัตริย์อันเป็นที่รักของปวงชนชาวไทย ผู้ประพันธ์จึงได้นำเสนอบทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติโดยถ่ายทอดความรู้สึกที่ประชาชนเป็นห่วงพระพลานามัยของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ภาพที่พระองค์เป็นพระมหากษัตริย์ผู้ทรงงานหนักจึงปรากฏชัดในบทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรตินี้

2.6 พระมหากษัตริย์ผู้มีพระราชสมัญญา “มหाराช”

มหाराช หมายถึง คำซึ่งมหาชนถวายเพื่อเฉลิมพระเกียรติพระมหากษัตริย์ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 886) ซึ่งเป็นพระนามของพระมหากษัตริย์หรือผู้ปกครองที่ได้กระทำภารกิจอย่างมากมายจึงได้รับการยกย่อง ดังที่ สมบัติ จำปาเงิน (2550: 16) ได้กล่าวถึงการเทิดพระเกียรติถวายพระราชสมัญญา “มหाराช” แต่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ไว้ว่า

ในปี พ.ศ. 2520 คณะบุคคลอันประกอบด้วยประชาชนทุกสาขาอาชีพได้พร้อมกันแสดงความจงรักภักดี และสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ ด้วยการน้อมเกล้าฯ ถวายพระราชสมัญญา “มหाराช” พร้อมจัดงานถวายพระพรเฉลิมพระเกียรติในวันเฉลิมพระชนมพรรษาโดยใช้ชื่อว่า “5 ธันวาคมมหाराช” ต่อมาเพื่อความพร้อมเพรียงในหมู่พสกนิกรชาวไทย ในอันที่จะถวายพระราชสมัญญา “มหाराช” จึงได้สำรวจประชามติทั่วประเทศ ปรากฏว่าประชาชนเห็นชอบเป็นเอกฉันท์ รัฐบาลจึงได้ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตถวายพระราชสมัญญา “มหाराช” เมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2530

บทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติจึงปรากฏภาพของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชเป็นพระมหากษัตริย์ผู้มีพระราชสมัญญา “มหाराช” ดังเนื้อความว่า

ประณตน์น้อมสักการะพระทรงฉัตร	จอมกษัตริย์สยามมินทร์ปิ่นสยาม
ปวงชนไทยมอบใจภักดีทุกเขตคาม	เฉลิมพระนามมหाराชประกาศไกล
	(มูลนิธิไทยรวมใจ: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึง การเฉลิมพระราชสมัญญา “มหाराช” แต่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ซึ่งเป็นคำที่ยกย่องพระมหากษัตริย์ที่ได้กระทำภารกิจไว้มาก ซึ่งพระราชสมัญญานี้ไม่ได้ปรากฏในพระมหากษัตริย์ทุกพระองค์ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชเป็นพระมหากษัตริย์ที่ทรงงานหนักเพื่อพัฒนาประเทศ จึงเกิดผลงานต่าง ๆ และมีการนำเสนอให้ประชาชนเห็นพระราชกรณียกิจตลอดรัชสมัย ทำให้ประชาชนเกิดความซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณ จึงได้พร้อมใจถวายพระราชสมัญญา “มหाराช” แต่พระองค์ท่าน ด้วยพระคุณลักษณะเฉพาะประการนี้ ทำให้ผู้ประพันธ์ในฐานะพสกนิกรน้อมนำมาเสนอในบทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติ ซึ่งสะท้อนภาพของพระมหากษัตริย์ผู้มีพระราชสมัญญา “มหाराช” อย่างชัดเจน

ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึง พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงเป็น “ปราชญ์ขัตติยมหาราช” จะเห็นได้จากบทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติ ของกรมท่าอากาศยาน ดังเนื้อความว่า

ทรงเป็นปราชญ์ขัตติยมหาราช	ส่งเสริมศาสตร์ศิลป์ชาติศาสนา
ทุกแห่งหนแลประเทืองเฟื่องนครา	วิวัฒนาแผ่นดินเมืองแมนแดนพิมาน
	(กรมท่าอากาศยาน: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึง พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ที่ทรงเป็นมหาราชผู้เป็นปราชญ์ ด้วยพระอัจฉริยภาพ พระราชจริยวัตร พระปรีชาสามารถที่ปรากฏผ่านพระราชกรณียกิจ และผลงานต่าง ๆ ของพระองค์ อันเป็นที่ประจักษ์แก่สายตาประชาชนในประเทศและต่างประเทศ กอปรด้วยพระราชสมัญญา “มหाराช” ที่สะท้อนถึงความยิ่งใหญ่อันเกิดจากพระราชกรณียกิจของพระองค์ ประชาชนจึงเทิดพระเกียรติพระองค์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่ยิ่งใหญ่และเป็นผู้มีพระคุณลักษณะเป็นปราชญ์

บทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติ ของสมาคมชาวปักซ์ใต้ ในพระราชูปถัมภ์ ได้กล่าวถึง พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงเป็น “มหाराชผู้มีความคิดว่องไวคล่องแคล่ว” ดังเนื้อความว่า

ขอเดชะฝ่าละอองธุลีพระบาท	ประชาชาติเทิดทูนองค์พระทรงศรี
มหाराชทรงเปรี๊องปราดเหนือปฐพี	พระกรณีกินรำพันทรงบันดาล
	(สมาคมชาวปักซ์ใต้ ในพระราชูปถัมภ์: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึง พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงเป็นมหาราชผู้มีความคิดว่องไวคล่องแคล่ว ด้วยพระราชจริยวัตรของพระองค์ที่ทรงคิดแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างฉับพลัน และทันท่วงที แสดงให้เห็นถึงพระราชปฏิภาณอันเป็นเลิศของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ผู้ประพันธ์จึงได้เทิดพระเกียรติพระองค์ทรงเป็น “มหาราชผู้เปรี๊ยะปราดในปฐพี” บทอาศิรวาทเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มักจะปรากฏการเทิดพระเกียรติพระองค์ โดยกล่าวถึงพระราชสมัญญา “มหาราช” ประกอบกับคำอื่น ๆ เพื่อสรรเสริญพระเกียรติ ซึ่งเป็นพระคุณลักษณะเฉพาะของพระมหากษัตริย์ที่ปฏิบัติพระกรณียกิจมากมายเพื่อประชาชนและประเทศ

2.7 พระมหากษัตริย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการเกษตรและชลประทาน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงให้ความสำคัญต่อการพัฒนาเกษตร ซึ่งมีรากฐานเกี่ยวเนื่องกับการพัฒนาชลประทาน เนื่องจากเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลักของประชาชนไทย ทรงได้อุทิศพระองค์ในการคิดหาวิธีแก้ปัญหาและพัฒนาโดยตลอด จึงก่อให้เกิดโครงการอันเนื่องมาพระราชดำริจำนวนมาก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชหฤทัยต่อการที่จะอุทิศพระองค์เพื่อพัฒนาความเป็นอยู่ของปวงชนชาวไทยให้ดีขึ้น ทรงเห็นว่าการพัฒนาด้านเกษตรกรรมนั้น เป็นหลักสำคัญของการพัฒนาประเทศ ซึ่งเกษตรกรรมนั้นต่างประสบปัญหาจากความไม่รู้ทางวิชาการ ความยากจน และโรคภัยไข้เจ็บ ยิ่งราษฎรอยู่ไกลความเจริญด้วยแล้ว มีความลำบาก และจำเป็นต้องมีถนนหนทางไปมาได้สะดวกและมีแหล่งน้ำสำหรับการเพาะปลูก (พลาดิศจัย สิทธิธัญกิจ, 2549: 106) บทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติปรากฏภาพของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชเป็นพระมหากษัตริย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการเกษตรและชลประทาน ดังเนื้อความว่า

กษัตริย์หนึ่งเดียวเชี่ยวชาญด้านชลศิลป์   แฝกคลุมดินมิให้แยกแตกเป็นเสี่ยง
ทำฝนเทียมแกล้งดินทุ่งบ่ารุงเลี้ยง   มีชื่อเสียงกษัตริย์เกษตรด้วยเหตุนี้
(สมาคมแม่ดีเด่นและพ่อตัวอย่างแห่งชาติ: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึง พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เป็นพระมหากษัตริย์ที่เชี่ยวชาญด้านชลประทานและการเกษตร เช่น โครงการด้านน้ำต่าง ๆ แฝกคลุมดิน ฝนเทียม การแกล้งดิน พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงให้ความสำคัญเกี่ยวกับการเกษตร เพราะทรงตระหนักดีว่าการเกษตรมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศ พระองค์ทรงพระราชทานความรู้ต่าง ๆ เพื่อปรับปรุง พัฒนาการเกษตรแก่ประชาชนทั่วประเทศ

ด้วยพระราชกรณียกิจทางด้านการเกษตรที่เด่นชัดของพระองค์ ผู้ประพันธ์จึงได้หยิบยกนำมา ประพันธ์บทอาศิรวาทเพื่อยกย่องพระองค์ ภาพที่ปรากฏในบทอาศิรวาทจึงเป็นภาพที่พระองค์ทรง เป็นพระมหากษัตริย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการเกษตรและชลประทาน

ในบทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติ ของกรมปศุสัตว์ ได้กล่าวถึงพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่ทรงสร้าง คิดค้น และพัฒนาวิทยาการทางการเกษตร ดังเนื้อความว่า

ทรงเป็นกษัตริย์ผู้สร้าง	การเกษตร
ทรงเป็นครูแห่งประเทศ	โดยแท้
ทรงเป็นเทพอันพิเศษ	แสนพิสุทธ์
ทรงเป็นพระเจ้าผู้แก้	กอบกู้ ทุกสถาน (กรมปศุสัตว์: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึง พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ที่ทรงริเริ่ม คิดค้นนวัตกรรมและวิทยาการต่าง ๆ เกี่ยวกับการเกษตร ทรงมีแนวพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตทางการเกษตรที่สำคัญคือ 1) การทดลองค้นคว้าและวิจัย พระองค์ ทรงเห็นว่าการพัฒนาการเกษตรที่จะได้ผลจริงนั้นต้องอาศัยวิชาการทุกด้านมาบูรณาการ พิจารณา พัฒนาต่อยอด ลงมือทดลองค้นคว้าวิจัย ด้วยการปฏิบัติโดยตรงอย่างค่อยเป็นค่อยไป 2) เกษตรผสมผสาน พระองค์ทรงเน้นมิให้เกษตรกรพึ่งพาอยู่กับพืชเกษตรเพียงอย่างเดียว เพราะจะเกิดความเสียหายง่าย เนื่องจากความแปรปรวนของตลาด และความไม่แน่นอนของธรรมชาติ วิธีการที่พระองค์ เสนอ คือ เกษตรทฤษฎีใหม่ 3) การอนุรักษ์และฟื้นฟูธรรมชาติ ทรงเห็นว่า การร่วมกันอนุรักษ์และ พัฒนาฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นตน จะมีผลโดยตรงต่อการพัฒนาการเกษตร 5) การใช้ ประโยชน์จากธรรมชาติ ทรงเน้นการใช้ประโยชน์จากธรรมชาติให้มากที่สุด และ 6) ความสุข ทรงให้ ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในระยะยาว มีความเจริญก้าวหน้าอย่างค่อยเป็น ค่อยไป โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในด้านการพัฒนาการเกษตรที่กระจายอยู่ทั่วประเทศนั้น ได้ส่งผลโดยตรงต่อวิถีชีวิตที่มั่นคงและเป็นสุขของเกษตรกรเป็นอย่างมาก (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550: 151-156) แนวพระราชดำริที่ทรงมุ่งเน้นพัฒนาการเกษตร จึงแสดงให้เห็นถึงความสนพระราชหฤทัยที่จะคิดค้น พัฒนาการเกษตรซึ่งเป็นอาชีพหลักของประเทศ พระราชกรณียกิจที่ โดดเด่นประการนี้ จึงปรากฏเป็นภาพพระมหากษัตริย์ผู้สร้างการเกษตรเด่นชัดในบทอาศิรวาท เฉลิมพระเกียรติ

นอกจากนี้ผู้ประพันธ์ยังได้กล่าวถึง พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ที่ทรงมีพระอัจฉริยภาพด้านการเกษตร จะเห็นได้จากบทอาศิริวาทเฉลิมพระเกียรติของสำนักพิมพ์โพลิศนิวส์ ดังเนื้อความว่า

ทรงเชี่ยวชาญชำนาญการเกษตร	ทุกประเภททรงชำนาญคำปรึกษา
โครงการหลวงสำเร็จกิจทั่วอาณา	เขตพาราท้องถิ่นแผ่นดินไทย
	(สำนักพิมพ์โพลิศนิวส์: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึง ความสนพระราชหฤทัยในด้านการเกษตรของ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทำให้พระองค์ทรงเชี่ยวชาญด้านการเกษตร ทรงริเริ่มโครงการเพื่อพัฒนาการเกษตร และทรงพระราชทานความรู้เกี่ยวกับการเกษตรแก่ข้าราชการ และประชาชน จะเห็นได้จาก (สุเมธ ตันติเวชกุล, 2554: 16) ผู้ถวายงานใกล้ชิดพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชได้กล่าวว่า “พระองค์ทรงมีความรอบรู้เชี่ยวชาญทางการเกษตร เพราะเป็นกิจกรรมที่พระองค์ทรงงานอยู่ทรงสอนทุกอย่าง ให้รู้จักดิน น้ำ ลม ไฟ รู้จักธรรมชาติ รู้จักคน...” พระองค์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่มีคุณูปการต่อการเกษตรของไทย ทำให้พสกนิกรต่างเชิดชู พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชเป็นพระมหากษัตริย์นักเกษตร ซึ่งถือเป็นพระคุณลักษณะเฉพาะที่โดดเด่นของพระองค์ประการหนึ่ง

2.8 พระมหากษัตริย์ผู้เป็นนวัตกรรม

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงมีพระอัจฉริยภาพในด้านการคิดค้น และแสวงหาเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับประชาชนและประเทศของพระองค์ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงประดิษฐ์เครื่องจักรกลหลากหลายประเภท ซึ่งมีชื่อเสียงขจรขยายไปถึงต่างแดน โดยในปี 2543 The Belgium Chamber of Inventor ซึ่งเป็นองค์กรสิ่งประดิษฐ์ที่เก่าแก่ที่สุดในยุโรป ได้ทูลเกล้าฯ ถวายรางวัลเทิดพระเกียรติแด่พระองค์ และในประเทศไทย ทรงได้รับการเทิดพระเกียรติและถวายพระราชสมัญญานาม “พระบิดาแห่งการประดิษฐ์ไทย” วันที่ 2 กุมภาพันธ์ เป็นวันนักประดิษฐ์ และพระราชสมัญญานาม “พระบิดาแห่งนวัตกรรมไทย” วันที่ 5 ตุลาคม เป็นวันนวัตกรรมแห่งชาติ (สุเมธ ตันติเวชกุล, 2554: 43-44) บทอาศิริวาทเฉลิมพระเกียรติปรากฏภาพของพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชเป็นพระมหากษัตริย์ผู้เป็นนวัตกรรม ดังเนื้อความว่า

พระบิดานักประดิษฐ์แห่งสากล   นักวิทยาศาสตร์เพื่อมองคนเป็นนิจศีล
สมพระเกียรติภูมิพลังแห่งแผ่นดิน   พัฒนาถิ่นที่อาศัยให้ราษฎร
(สภาองค์การพัฒนาเด็กและเยาวชน ในพระราชูปถัมภ์ฯ: 2558)

จากบทประพันธ์ข้างต้น จะเห็นว่าผู้ประพันธ์ได้กล่าวยกย่องพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชว่าทรงเป็น “พระบิดานักประดิษฐ์แห่งสากล” ด้วยทรงสนพระราชหฤทัยในเรื่องการช่าง การประดิษฐ์ตั้งแต่ยังทรงพระเยาว์ จึงได้ทรงพัฒนา ต่อยอดเรื่อยมา

เมื่อพระองค์ทรงพระเยาว์นั้นโปรดที่จะประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ ด้วยพระองค์เอง เช่น ทรงพันลวดเพื่อสร้างมอเตอร์ไฟฟ้า ทรงแกะไม้เป็นเครื่องร่อน เป็นต้น เนื่องจากสมเด็จพระชนนีไม่ได้พระราชทานของเล่นมากมาย จึงทำให้พระองค์สนพระองค์ทรงสนพระราชหฤทัยในการประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ เป็นงานอดิเรกมาก จนถึงกับมีห้องปฏิบัติการงานช่างอยู่ในพระตำหนักวิลลาวัฒนา นครโลซานต์ (พลาตีย์ สิริธัญกิจ, 2549: 59) เมื่อทรงครองราชสมบัติแล้วทรงประดิษฐ์คิดค้นนวัตกรรมต่าง ๆ อันเป็นประเทศแก่การพัฒนาประเทศ ทำให้พระองค์ทรงได้รับทูลเกล้าฯ ถวายรางวัลมากมายจากต่างประเทศ อีกทั้งยังทรงได้การเทิดพระเกียรติและถวายพระราชสมัญญานาม “พระบิดาแห่งการประดิษฐ์ไทย” พระอัจฉริยภาพด้านการประดิษฐ์ สร้างสรรค์นวัตกรรมต่าง ๆ ทำให้ภาพของพระองค์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ผู้เป็นนวัตกร

นอกจากนี้บทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติ ของสมาคมบัญชีแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ยังได้นำเสนอเกี่ยวกับพระอัจฉริยภาพของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่ทรงประดิษฐ์ คิดค้นนวัตกรรมทางการเกษตรต่าง ๆ ดังเนื้อความว่า

พ่อดำริทรงผลงานโครงการหลวง	สร้างเพื่อปวงทวยราษฎรรับสนับสนุน
สร้างกั้นกันช่วยพัฒนาถือการณ	สร้างแก้มลิงอุ้มน้ำอำชื้นใจ
สร้างเศรษฐกิจเพื่อพอเพียงหล่อเลี้ยงชีพ	สร้างหญ้าแฝกบีบบังขวางทางน้ำไหล
โครงการเชื่อมคลองน้ำส่งทรงห่วงใย	ดำเนินในใจปวงชนล้นรำพัน

(สมาคมบัญชีแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึง พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงริเริ่มโครงการหลวง ทรงริเริ่มสร้างกั้นกันน้ำช่วยพัฒนา ทรงริเริ่มให้สร้างแก้มลิง ทรงริเริ่มโครงการเศรษฐกิจพอเพียง ทรงริเริ่มให้ใช้หญ้าแฝกคลุมดิน ทรงริเริ่มการสร้างเขื่อน สิ่งต่าง ๆ เกิดจากพระมหากรุณาธิคุณและความเอาพระราชนิเวศน์ใส่พสกนิกรของพระองค์ พระบาทสมเด็จพระ

พระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงได้คิดริเริ่มกระทำการต่าง ๆ จำนวนมาก เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นแก่ประเทศไทยและประชาชน การริเริ่ม คิดค้น ประดิษฐ์นวัตกรรมของพระองค์ สะท้อนให้เห็นภาพของพระมหากษัตริย์ผู้เป็นนวัตกรดังปรากฏในบทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติได้อย่างชัดเจน

2.9 พระมหากษัตริย์ผู้เป็นอัครศิลปิน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงมีพระอัจฉริยภาพด้านศิลปะหลากหลายแขนง ทั้งด้านดนตรีคีตศิลป์ ทัศนศิลป์ วรรณศิลป์ และหัตถศิลป์ พระองค์ทรงมีคุณูปการแก่วงการศิลปะและศิลปินไทยมาโดยตลอด ทรงพัฒนาประเทศควบคู่ไปกับการพัฒนาศิลปะของชาติ

สถาบันดนตรีและศิลปะแห่งกรุงเวียนนา ได้ทูลเกล้าฯ ถวายปริญญาสมาชิกกิตติมศักดิ์เป็นลำดับที่ 23 ในงานพระราชทานพิธีเพลง เมื่อ พ.ศ. 2507 และ พ.ศ. 2529 คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติได้ทูลเกล้าฯ ถวายพระราชสมัญญานามพระองค์ทรงเป็น “อัครศิลปิน” (พลาตีสยสิทธิ์ธัญกิจ, 2549: 85) จากการศึกษาบทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติพบว่า พระองค์เป็นผู้มีอัจฉริยภาพด้านภาษาและวรรณกรรม และผู้มียุทธศาสตร์ด้านการประพันธ์เพลง ดังต่อไปนี้

2.9.1 ผู้มีพระอัจฉริยภาพด้านภาษาและวรรณกรรม

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงมีพระอัจฉริยภาพทางด้านภาษาและการพระราชทานวรรณกรรม เห็นได้จากผลงานพระราชทานแปล และพระราชทานวรรณกรรมเรื่องต่าง ๆ ถึงแม้พระองค์จะทรงมีพระราชกรณียกิจในการพัฒนาประเทศจำนวนมาก แต่ก็ทรงมีพระวิริยะอุตสาหะในการแปล และพระราชทานวรรณกรรมออกมาอย่างต่อเนื่อง แสดงให้เห็นถึงพระปรีชาสามารถ พระอัจฉริยภาพด้านภาษาและวรรณกรรมของพระองค์ บทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติปรากฏภาพของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชเป็นผู้มีพระอัจฉริยภาพด้านภาษาและวรรณกรรม ดังเนื้อความว่า

เป็นหลักชาติไทยทั้งชาติล้วนสำนึก
อัครศิลปินวรรณกรรมสนพระทัย
ทรงทำศึกกับความจนไม่หวั่นไหว
ล้วนหลักชัยให้ยึดมั่นในพระองค์
(สโมสรโลออนส์สากลภาค 310-เอ 2: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึง พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงเป็นอัครศิลปินด้านวรรณกรรม พระองค์ทรงมีพระอัจฉริยภาพด้านวรรณกรรมทั้งพระราชทานวรรณกรรม เช่น เรื่องพระราชทานกึ่ง รัชกาลที่ 8 เรื่องเมื่อข้าพเจ้าจากสยามมาสู่สวีตเซอร์แลนด์ เรื่องพระมหาชนก เรื่องทองแดง เรื่องพระราชดำรัส และทรงแปลวรรณกรรม เช่น

เรื่องนายอินทร์ผู้ปิดทองหลังพระ เรื่องติโต ตลอดรัชสมัยพระองค์ทรงอุทิศพระวรกายทรงงานด้านการเมืองการปกครองประเทศ แต่พระองค์ก็ยังสามารถพระราชนิพนธ์วรรณกรรมอันทรงคุณค่า ผู้ประพันธ์ได้นำเสนอผลงานของพระองค์ผ่านบทอาศรัยวาทเพื่อเทิดพระเกียรติพระองค์ท่าน บทอาศรัยวาทจึงสะท้อนภาพของพระองค์เป็นพระมหากษัตริย์ผู้มีพระอัจฉริยภาพด้านภาษาและวรรณกรรมอย่างชัดเจน

อีกทั้งผู้ประพันธ์ยังได้กล่าวถึงวรรณคดีเรื่อง พระมหาชนก พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช จะเห็นได้จากบทอาศรัยวาทเฉลิมพระเกียรติของสำนักพิมพ์โพลิศนิวส์ ดังเนื้อความว่า

 ทรงเจนจัดการดนตรีกริพจน์
พระมหาชนกเลื่องชื่อลือระบิล
 เรียงเรียบร้อยรจนาสง่าศิลป์
 ท้าวธานีนเทิดคุณค่าวิชาการ
 (สำนักพิมพ์โพลิศนิวส์: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึงวรรณคดี เรื่อง พระมหาชนก พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย และเป็นประโยชน์แก่วงวิชาการวรรณคดี ซึ่งเป็นพระราชนิพนธ์ที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงพระราชทานเพื่อเป็นของขวัญแก่ประชาชน ในวโรกาสกาญจนาภิเษก พ.ศ. 2539 โดยทรงพระราชนิพนธ์จากมหาชนกชาดกในนิบาตชาดก ในคัมภีร์พระไตรปิฎก พระมหาชนกเป็นพระชาติลำดับสองในทศชาติของพระโพธิสัตว์ก่อนที่จะมาตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า โดยได้รับการยกย่องในเรื่องการบำเพ็ญวิริยะบารมี หรือความเพียร ด้วยการลอยคออยู่กลางทะเลหลังจากเรือแตกเป็นเวลาราว 7 วัน 7 คืน โดยไม่ย่อท้อ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2555: 201) นอกจากนี้พระองค์ยังได้ทรงปรับสำนวนภาษาให้เข้ากับยุคสมัยมากยิ่งขึ้น โดยเลือกใช้คำที่เข้าใจง่าย แต่ก็ยังคงสำนวนเก่าบางสำนวนไว้ ทรงใช้ภาษาอังกฤษและทวนาครีกำกับอยู่ด้วย และได้ทรงใช้ภาพประกอบเพื่อความสวยงามและง่ายต่อความเข้าใจ

2.9.2 ผู้มีพระอัจฉริยภาพด้านการพระราชนิพนธ์เพลง

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ไม่เพียงแต่มีพระปรีชาสามารถในการทรงดนตรีเท่านั้นแต่ยังทรงสามารถพระราชนิพนธ์เพลงต่าง ๆ จนปรากฏผลงานเพลงพระราชนิพนธ์อันไพเราะจำนวนมาก (พลาดิษฐ์ สิทธิธัญกิจ, 2549: 84) เมื่อผลงานของพระองค์

เป็นที่ประจักษ์ จึงปรากฏภาพของพระองค์ผู้เป็นกวีพระราชนิพนธ์เพลง ในบทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติ ดังเนื้อความว่า

ทรงเจนจัดการดนตรีกวีพจน์	เรียงร้อยบรรณาสง่าศิลป์
พระมหาชนกลีองซื่อลือระบิล	ท้าวธานีเทิดคุณค่าวิชาการ
	(สำนักพิมพ์โปลิศนิวส์: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึง พระอัจฉริยภาพ พระปรีชาสามารถ ความเชี่ยวชาญ ด้านการทรงดนตรีและการพระราชนิพนธ์เพลงของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระองค์ทรงมีพระปรีชาสามารถด้านดนตรี โดยเฉพาะเครื่องดนตรีประเภทเป่าทุกชนิด พระองค์เคยทรงดนตรีร่วมกับนักดนตรีระดับโลกจำนวนมาก อาทิ เบนนี กูดแมน เป็นต้น นอกจากนี้ยังทรงเป็นครูดนตรีเมื่อครั้งที่ทรงตั้งวงสหายพัฒนา พระองค์ยังทรงได้พระราชนิพนธ์เพลงมากกว่า 40 เพลง ได้แก่ เพลงแสงเทียน เพลงสายฝน เพลงใกล้รุ่ง เพลงยามเย็น เป็นต้น ด้วยพระปรีชาสามารถในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทางด้านการดนตรีที่มีความโดดเด่น จึงได้มีการนำเสนอจนเป็นภาพจำของพสกนิกร ทำให้ผู้ประพันธ์ในฐานะพสกนิกรนำมาประพันธ์บทอาศิรวาทเพื่อเทิดพระเกียรติพระองค์ในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาและโอกาสต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ภาพที่ปรากฏจึงเป็นภาพของพระมหากษัตริย์ผู้มีพระอัจฉริยภาพด้านการพระราชนิพนธ์เพลง

นอกจากนี้ผู้ประพันธ์ยังได้นำเสนอเกี่ยวกับ เพลงใกล้รุ่ง พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช จะเห็นได้จากบทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติสภาแม่ดีเด่นแห่งชาติ ในพระอุปถัมภ์ ดังเนื้อความว่า

ขอเดชะฝ่าละอองธุลีพระบาท	เย็นน้ำหยาดก็นึ๊กได้ฝนในหลวง
ยिनเพลงใกล้รุ่งต้นก็ขึ้นทรวง	ยลข้าวรวงระลึกบุญคุณแผ่นดิน
	(สภาแม่ดีเด่นแห่งชาติ ในพระอุปถัมภ์: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึง เพลงใกล้รุ่ง ซึ่งเป็นเพลง พระราชนิพนธ์ลำดับที่ 4 ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เพลงใกล้รุ่ง หรือ NEAR DAWN ทรงพระราชนิพนธ์ขึ้นในสมัยที่ทรงเป็นสมเด็จพระอนุชาธิราช ในรัชกาลที่ 8 ตอนปลายรัชกาล คำร้องภาษาไทยแต่งโดยนายประเสริฐ ญ นคร และ ม.จ.จักรพันธ์ฯ ทรงช่วย สำหรับคำร้องภาษาอังกฤษโปรดเกล้าฯ ให้คุณหญิงนพคุณ ทองใหญ่ ญ อยู่ชยา แต่งขึ้น และม.จ.จักรพันธ์ฯ ทรง

ช่วยแก้ไขให้ด้วย เพลงนี้ได้โปรดเกล้าฯ ให้นำออกบรรเลงครั้งแรกในงานของสมาคมส่งเสริมการเลี้ยงไก่แห่งประเทศไทย ในวันที่ 4 มิถุนายน 2489 โดยวงดนตรีสุนทราภรณ์ (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2530: 46) ด้วยพระอัจฉริยภาพประการนี้ จึงทำให้ภาพของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงเป็นพระมหากษัตริย์ผู้เป็นอัครศิลปินที่มีพระอัจฉริยภาพด้านการพระราชนิพนธ์เพลงปรากฏอย่างเด่นชัด

2.10 พระมหากษัตริย์นักพัฒนา

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงมีพระอัจฉริยภาพแห่งการเป็นผู้นำที่พัฒนาประเทศ พระองค์ทรงคิดค้นแนวทางแก้ปัญหาเพื่อพัฒนาประเทศให้ผ่านพ้นวิกฤตต่าง ๆ อันนำมาซึ่งความเจริญรุ่งเรืองของบ้านเมือง และความสุขของประชาชน พระองค์ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณแก่ประชาชนชาวไทยและเป็นที่ประจักษ์แก่สายตาของนานาประเทศ

ในปี 2549 องค์การสหประชาชาติได้ทูลเกล้าฯ ถวายรางวัลความสำเร็จสูงสุดด้านการพัฒนามนุษย์แด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (สุเมธ ตันติเวชกุล 2554: 45) บทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติสะท้อนภาพของพระองค์เป็นพระมหากษัตริย์นักพัฒนา ดังเนื้อความว่า

ธ เกริกก้องเกียรติเกรียงไกรยิ่งใหญ่นี้ก   เทศประจักษ์พระปรีชาตรึงตราผล
เทิดพระนามนักพัฒนาสง่าล้น   เลิศวิมลสดุดีศรีราชา
 (สมาคมแพทย์ทหารแห่งประเทศไทย: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึง การเทิดพระนามพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชว่าเป็น “นักพัฒนา” พระเกียรติและพระปรีชาสามารถของพระองค์เป็นที่รู้จักไปทั่วโลก พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงอุทิศพระวรกายและพระราชหฤทัยทรงงาน เพื่อพัฒนาประเทศและความเป็นอยู่ของประชาชนตลอดรัชสมัย พสกนิกรทุกหมู่เหล่าต่างซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ พระคุณลักษณะของพระองค์ประการนี้จึงเป็นสิ่งที่ผู้ประพันธ์นำมาประพันธ์บทอาศิรวาทเพื่อเฉลิมพระเกียรติ ภาพของพระองค์ที่ปรากฏเด่นชัดจึงสะท้อนภาพของพระมหากษัตริย์ผู้เป็นนักพัฒนา

บทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติ ของสำนักงานกลางศูนย์ประสานงานองค์การชุมชนเครือข่ายองค์การพัฒนาชุมชน ได้กล่าวถึงพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงเป็นต้นแบบนักพัฒนา ดังเนื้อความว่า

กราบพระบาทพระองค์ผู้ทรงศักดิ์ เป็นที่รักปวงประชาข้าทั้งผอง
เป็นต้นแบบนักพัฒนานักปกครอง โลกแห่งซึ่งสรรเสริญองค์ภูมิ

(สำนักงานกลางศูนย์ประสานงานองค์การชุมชน เครือข่ายองค์การพัฒนาชุมชน: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึง พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่ทรงเป็นต้นแบบนักพัฒนา นักปกครอง เป็นที่รับรู้และยอมรับทั่วโลก พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงเป็นต้นแบบของนักพัฒนาที่มีพระราชปณิธานอันแน่วแน่ในการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยทรงยึดหลักว่าการพัฒนาต้องเหมาะสมกับสภาพทางภูมิศาสตร์ เชื้อชาติ วัฒนธรรม ความเชื่อทางศาสนา ตลอดจนภูมิหลังทางเศรษฐกิจ อีกทั้งพระองค์ยังทรงมุ่งเน้นทางการศึกษา ซึ่งทรงเล็งเห็นถึงความสำคัญของการศึกษาอันจะเป็นรากฐานในการพัฒนาประชาชน และนำสู่การพัฒนาประเทศ

นอกจากนี้บทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติ ของคณะชมรมผู้สูงอายุอำเภอท่าเรือ ได้กล่าวถึง พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงเป็นนักพัฒนาที่เปี่ยมด้วยความปรานี ดังเนื้อความว่า

ทั้งชวานายากรู้ได้ไถหว่าน พระราชทานความสุขดับทุกข์เข็ญ
ทั้งชาวเขาห่างไกลสุดล้ำเค็ญ พระทรงเป็นนักพัฒนาด้วยปรานี

(คณะชมรมผู้สูงอายุอำเภอท่าเรือ: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึง พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่ทรงปฏิบัติพระองค์เป็นนักพัฒนาผู้มีความปรานี การที่ผู้ประพันธ์นำเสนอภาพพระองค์ในลักษณะนี้เพื่อสื่อให้เห็นถึงการที่พระองค์มิได้ทรงพัฒนาประชาชนและประเทศให้เจริญก้าวหน้าแบบเร่งรัด หรือแบบรื้อสร้าง แต่พระองค์ทรงคำนึงถึงผลกระทบต่าง ๆ ด้วยวิธีการที่เอื้อประโยชน์แก่กันและพัฒนาแบบค่อยเป็นค่อยไป แต่มีความมั่นคง

กระบวนการพัฒนาในการพัฒนาในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช คือ การพัฒนาที่ก่อให้เกิดความก้าวหน้าอย่างยั่งยืน ต้องอาศัยทั้งการมีคนที่มีความสามารถ มีวิทยาการที่ดี และมีการบริหารจัดการที่ดี การพัฒนาอย่างค่อยเป็นค่อยไปเป็นลำดับ ต่อยอดจากรากฐานเดิมที่มั่นคง มิใช่เร่งรัดก้าวกระโดด หรือนิยมชมชอบสิ่งใหม่ ๆ โดยทิ้งของเดิม หรือนำแนวคิด วิทยาการเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้โดยไม่คำนึงถึงความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพการณ์ของท้องถิ่น นอกจากนี้ยังทรงเน้นว่าการจะพัฒนาประเทศได้นั้นต้องพัฒนาคนเป็นอันดับแรก เพื่อให้คนมีความรู้ ความเข้าใจ สามารถแสดงความคิดเห็น สามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนา (วิพรรณ ประจวบเหมาะ, 2549: 10)

2.11 พระมหากษัตริย์นักคิด

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงมีพระอัจฉริยภาพในด้านการคิดริเริ่ม เพื่อแก้ปัญหาของประชาชนและประเทศ เห็นได้จากโครงการในพระราชดำริ สิ่งประดิษฐ์ที่พระองค์ทรงคิดค้นขึ้น หรือผลงานที่เกิดจากพระอัจฉริยภาพในด้านต่าง ๆ จำนวนมาก ล้วนแต่เป็นผลผลิตทางความคิดของพระองค์ทั้งสิ้น บทอาศிரวาทเฉลิมพระเกียรติจึงมีการยกย่องพระองค์เป็นกษัตริย์นักคิด ดังเนื้อความว่า

ธ ทรงเป็นยิ่งกว่ามหากษัตริย์
พระทรงเป็นนักคิดพิจารณา

ธ ทรงเป็นนักปฏิบัติสืบค้นหา
พระทรงเป็นนักพัฒนาคู่ฟ้าไทย
(ชมรมนักธุรกิจโชคดี: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึง พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ว่า ทรงเป็นนักคิดพิจารณา ทรงปฏิบัติและสืบค้นข้อมูล เป็นนักพัฒนาและเป็นยิ่งกว่าพระมหากษัตริย์ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงลงพื้นที่ เสด็จเยี่ยมประชาชน และมีพระราชวินิจฉัยจากข้อมูล หรือปัญหาที่เกิดขึ้นจริง เพื่อสามารถแก้ปัญหาได้อย่างตรงจุด ผลงานและโครงการต่าง ๆ ที่เกิดจากพระราชดำริของพระองค์ แสดงให้เห็นว่าพระองค์ทรงเป็นนักคิดที่เป็นเลิศ ผู้ประพันธ์จึงได้หยิบยกพระราชจริยวัตรด้านนี้ของพระองค์นำเสนอผ่านบทอาศிரวาทเฉลิมพระเกียรติ นอกจากนี้บทอาศிரวาทเฉลิมพระเกียรติ ของนักศึกษาวិทยาลัยเสนาธิการทหารรุ่น 57 ได้กล่าวถึงพระราชกรณียกิจต่าง ๆ ที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงคิดค้นเพื่อประชาชน ดังเนื้อความว่า

หลายราชกิจทรงค้นคิดเพื่อทวยราษฎร์
รอยพระบาท ราชดำริผลิบ้าง

ทุกอย่างบาทไม่หยุดจรดไปทั่ว
สะพรั่งทั่วผืนแผ่นดินถิ่นไทยงาม

(นักศึกษาวิทยาลัยเสนาธิการทหารรุ่น 57: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึง พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่ทรงคิดค้นวิธีการต่าง ๆ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนและพัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรืองตามพระราชประสงค์ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงเป็นนักคิดและให้ความสำคัญกับวิถีชีวิตอย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2550: 389) ได้ประมวลวิถีคิดแบบต่าง ๆ จากพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัส ความว่า

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงให้ความสำคัญกับวิธีคิดแบบต่าง ๆ ได้แก่ การคิดตีความถูกต้อง การคิดพิจารณาเที่ยวตรงเป็นระเบียบ การคิดพิจารณาตามเหตุผล การคิดสุจริตและเป็นประโยชน์ด้วยสติปัญญา การคิดด้วยจิตเป็นกลาง ความคิดริเริ่ม ความคิดอิสระ การคิดวินิจฉัย การคิดสร้างสรรค์ การคิดทบทวน

จากพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสสะท้อนให้เห็นถึงการที่พระองค์ทรงให้ความสำคัญต่อการคิด และจะเห็นว่าพระองค์ก็ทรงปฏิบัติพระองค์เป็นต้นแบบของนักคิดอย่างครบถ้วนตามพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสที่ทรงพระราชทานไว้ จึงทำให้ทรงสามารถพัฒนาประเทศให้ฝ่าวิกฤตการณ์ต่าง ๆ มาได้ พระคุณลักษณะประการนี้จึงทำให้ภาพของพระองค์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์นักคิด

2.12 พระมหากษัตริย์นักวิทยาศาสตร์

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงนำวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมมาใช้ในพระราชกรณียกิจเกี่ยวกับการพัฒนาประเทศเกือบทุกด้าน ซึ่งพระอัจฉริยภาพด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมนี้ ปรากฏให้เห็นมากมายหลายด้าน ทั้งเรื่องดิน น้ำ ภูมิอากาศ เครื่องจักร การสื่อสาร พลังงาน ยิ่งไปกว่านั้นยังทรงดำรงพระองค์เป็นแบบอย่างของนักวิทยาศาสตร์ ด้วยวิธีการทำงานแบบวิทยาศาสตร์ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2555: 44) ทำให้ภาพของพระองค์เป็นพระมหากษัตริย์นักวิทยาศาสตร์ ดังที่ปรากฏในบทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติความว่า

พระบิดานักประดิษฐ์แห่งสากล   นักวิทยาศาสตร์เพื่อมองชนเป็นนิจศีล
สมพระเกียรติภูมิพลังแห่งแผ่นดิน   พัฒนาถิ่นที่อาศัยให้ราษฎร
(สภากองศ์การพัฒนาเด็กและเยาวชน ในพระราชูปถัมภ์ฯ: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึง พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงเป็นนักวิทยาศาสตร์ที่ปฏิบัติพระองค์เพื่อพัฒนาประเทศและประชาชน พระองค์ทรงมีวิธีคิดที่เป็นขั้นเป็นตอน เริ่มจากการศึกษาข้อมูล สืบหาข้อมูลโดยเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรในถิ่นทุรกันดาร ด้วยพระจริยวัตร พระราชดำริ และผลงานต่าง ๆ ของพระองค์ ที่ล้วนเกี่ยวข้องกับหลักทางวิทยาศาสตร์ ทำให้ภาพของพระองค์เป็นพระมหากษัตริย์นักวิทยาศาสตร์ปรากฏชัด

นอกจากนี้บทอาศรัยวาทเฉลิมพระเกียรติ ของสหพันธ์สมาคมสตรีนักธุรกิจและวิชาชีพแห่งประเทศไทย ได้กล่าวถึงพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่ทรงพระราชทานสิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรม อันเกิดจากหลักทางวิทยาศาสตร์ ยังประโยชน์แก่ประชาชนและประเทศดังเนื้อความว่า

พระมหากษัตริย์นักพัฒนาสัมฤทธิ์ผล   สาธารณสุขเพื่อมวลชนโดยถ้วนหน้า
วิทยาศาสตร์ประทานเห็นทันตา   ชัยพัฒนาฝนหลวงเพื่อปวงชน
 (สหพันธ์สมาคมสตรีนักธุรกิจและวิชาชีพแห่งประเทศไทย: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึงการที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่พระองค์ทรงใช้หลักการทางวิทยาศาสตร์ในการคิดค้นวิธีเพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาประเทศ จนเกิดผลสัมฤทธิ์เป็นที่ประจักษ์ชัด

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงติดตามความก้าวหน้าด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง และทรงนำความรู้ทางวิชาการดังกล่าวมาทดลองยืนยันกับสภาพแวดล้อมของไทยด้วยพระองค์เอง ในด้านการปฏิบัติพระองค์ทรงงานทุกเรื่อง โดยใช้หลักวิทยาศาสตร์ เริ่มต้นจากทรงสังเกตสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ต่าง ๆ ที่ได้เสด็จพระราชดำเนินและทรงนำมาตั้งสมมุติฐาน เก็บข้อมูล วิเคราะห์ผล เพื่อที่จะพระราชทานแนวทางในการพัฒนาอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การวิจัยและพัฒนา ทำต้นแบบ ทดลองตลาด และแก้ไขปรับปรุง โดยเมื่อดำเนินการเป็นที่ได้ผลแล้ว พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชจะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้นำไปเผยแพร่แก่ราษฎร ส่วนราชการ และหน่วยงานภาคเอกชนขยายผลสู่การใช้ประโยชน์ต่อไป (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2555: 45) ด้วยพระอัจฉริยภาพทางด้านวิทยาศาสตร์ที่ได้ทรงนำมาประยุกต์ใช้ในการปกครองบ้านเมือง บทอาศรัยวาทเฉลิมพระเกียรติที่ได้นำเสนอออกมาจึงสะท้อนภาพของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงเป็นพระมหากษัตริย์นักวิทยาศาสตร์ของไทย

2.13 พระมหากษัตริย์ผู้นำโลกด้านสิทธิบัตร

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ทรงเป็นพระมหากษัตริย์พระองค์แรก ที่ได้รับทูลเกล้าฯ ถวายสิทธิบัตรจากการประดิษฐ์คิดค้นเครื่องกลเติมอากาศที่ผิวน้ำหมุนช้าแบบทุ่นลอยที่รู้จักกันทั่วไปในนาม “กังหันน้ำชัยพัฒนา” เพื่อสงเคราะห์ช่วยเหลือพสกนิกรที่ได้รับผลกระทบจากภาวะเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมทางน้ำที่กำลังเป็นปัญหาสำคัญของโลก

อยู่ในขณะนี้ (สมยศ จันทะวงษ์, 2543: 1) นอกจากนี้ผลงานกึ่งหันน้ำชัยพัฒนา ยังเป็นที่รู้จักและได้รับรางวัลในระดับนานาชาติจำนวนมาก บทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติจึงมีการสรรเสริญพระองค์ในฐานะพระมหากษัตริย์ผู้นำโลกด้านสิทธิบัตร ดังเนื้อความว่า

พระทรงเป็นผู้นำโลกด้านสิทธิบัตร   พระทรงเป็นเอกษัตริย์ด้านภาษา
พระทรงเป็นมหากษัตริย์นักพัฒนา   พระทรงเป็นนักปรัชญาแห่งสากล
(สภาองค์การพัฒนาเด็กและเยาวชน ในพระราชูปถัมภ์ฯ: 2558)

ผู้ประพันธ์ยังได้กล่าวถึงสิทธิบัตรที่ทรงได้รับทูลเกล้าฯ ถวายนั้นเป็นการประกาศให้เห็นถึงพระราชกรณียกิจที่พระองค์ทรงปฏิบัติ จะเห็นได้จากบทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติของสมาคมเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค ความว่า

สิทธิบัตรประกาศพระราชกิจ   ทรงดำรงอุทิศและทรงสอน
ด้านอุทกวิทยาทั่วนาคร   เพื่อราษฎรพ้นจากอุทกภัย
(สมาคมเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึง พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชว่าทรงเป็นผู้นำโลกด้านสิทธิบัตร และสิทธิบัตรที่ทรงได้รับทูลเกล้าฯ ถวายนั้นเป็นการประกาศให้ชาวโลกเห็นถึงพระราชกรณียกิจอันเกิดจากพระอัจฉริยภาพที่รอบด้านของพระองค์ อีกทั้งพระองค์ยังทรงเป็นพระมหากษัตริย์พระองค์แรกของโลกที่ได้รับทูลเกล้าฯ ถวายสิทธิบัตรจากการประดิษฐ์เครื่องกลเติมอากาศ ด้วยพระเกียรติคุณของพระองค์ที่โดดเด่น และไม่เหมือนผู้ใด ผู้ประพันธ์ได้หยิบยกพระเกียรติคุณดังกล่าวมานำเสนอเป็นบทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติเพื่อยกย่องพระเกียรติแต่พระองค์ จึงได้ปรากฏภาพพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงเป็นพระมหากษัตริย์ผู้นำโลกด้านสิทธิบัตรอย่างเด่นชัด

2.14 พระมหากษัตริย์ผู้ครองราชย์ยาวนาน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่ได้รับการยกย่องว่า เป็นพระมหากษัตริย์ที่ครองราชย์ยาวนานที่สุดในโลก และยาวนานที่สุดในประเทศไทย ซึ่งพระองค์ทรงขึ้นครองสิริราชสมบัติเมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2489 จวบจนสิ้นรัชสมัยของพระองค์ในวันที่ 13 ตุลาคม 2559 รวมเป็นระยะเวลา 70 ปี 126 วัน ด้วยพระชนมพรรษา 89 พรรษา ทรงอุทิศ

พระราชหฤทัยและพระวรกายเพื่อบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ประชาชนและพัฒนาประเทศให้ดีขึ้น บทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติได้มีการสรรเสริญพระเกียรติของพระองค์ว่าเป็นพระมหากษัตริย์ผู้ครองราชย์ยาวนาน ดังเนื้อความว่า

เฉลิมพระชนมพรรษามหาราช   **ปกครองชาติยาวนานผ่านสมัย**
ทรงทศพิธราชธรรมนำปัจจัย   ด้วยน้ำพระทัยโลมทั่วธรณิน
(วิทยาลัยเทคโนโลยีสยามบริหารธุรกิจ SBAC นนทบุรีและสะพานใหม่: 2558)

นอกจากนี้บทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติ ของสโมสรอาสาภกาชาติ สำนักงานอาสาภกาชาติ สภากาชาดไทย ได้กล่าวถึงพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ผู้ครองสิริราชสมบัติยาวนานกว่าพระมหากษัตริย์พระองค์อื่น ดังเนื้อความว่า

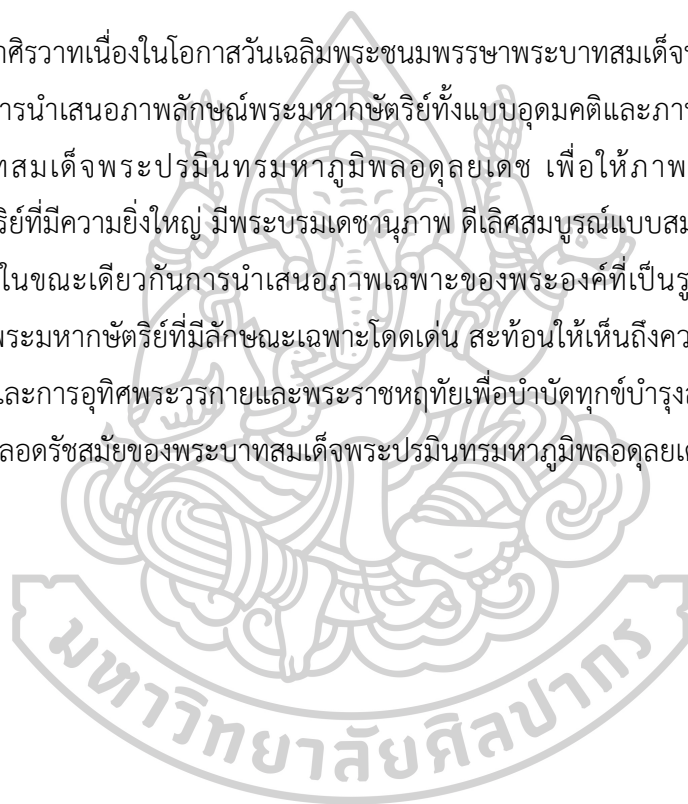
๘ ทรงเป็นกษัตริราชเจ้า   **ครองราชย์ยืนยาวกว่าพระองค์ไหน**
ทรงอุปถัมภ์ชาติทุกศาสตร์ ณ แดนไทย   มิต้องให้เดือดร้อนช่วยผ่อนคลาย
(สโมสรอาสาภกาชาติ สำนักงานอาสาภกาชาติ สภากาชาดไทย: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึง พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่ทรงครองราชสมบัติ ปกครองบ้านเมืองด้วยทศพิธราชธรรมมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน และทรงเป็นพระมหากษัตริราชเจ้าที่ครองสิริราชสมบัติยาวนานกว่าพระมหากษัตริย์พระองค์อื่น ซึ่งการกล่าวยอพระเกียรติข้างต้นก็มีความสอดคล้องกับข้อมูลปัจจุบันที่บันทึกว่า พระองค์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ผู้เสวยราชสมบัตินานที่สุดในโลก และยาวนานที่สุดในประเทศไทย พระคุณลักษณะที่มีความเป็นเลิศนี้ ทำให้ผู้ประพันธ์น้อมนำเสนอในบทอาศิรวาทเพื่อเทิดพระเกียรติพระองค์ แสดงให้เห็นพระบรมเดชานุภาพในฐานะนักปกครองของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชได้เป็นอย่างดี ภาพที่ปรากฏผ่านบทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติจึงสะท้อนให้เห็นว่าพระองค์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ไทยที่ครองสิริราชสมบัติอย่างยาวนาน

จากการศึกษาภาพลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชในบทอาศิรวาทเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ปรากฏภาพลักษณ์เฉพาะของพระองค์ 14 ประการได้แก่ พระมหากษัตริย์ผู้ยึดหลักความพอเพียง ผู้มีพระวิริยะอุตสาหะในการเสด็จเยี่ยมราษฎร ผู้คิดริเริ่มโครงการเพื่อชาติและประชาชน ผู้เป็นครูของแผ่นดิน ผู้ทรงงานหนัก ผู้มีพระราชสมัญญา “มหาราช” ผู้เชี่ยวชาญด้านการเกษตรและชลประทาน ผู้เป็นนวัตกร

ผู้เป็นอัครศิลปิน ผู้เป็นนักพัฒนา ผู้เป็นนักคิด ผู้เป็นนักวิทยาศาสตร์ ผู้นำโลกด้านสิทธิบัตร และผู้ครองราชย์ยาวนาน ผู้ประพันธ์ได้นำพระราชกรณียกิจ พระราชจริยวัตร พระอัจฉริยภาพ และพระเกียรติคุณของพระองค์มานำเสนอ บทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติจึงปรากฏภาพของพระองค์ ที่เป็นรูปธรรมอย่างเด่นชัด เพื่อยกย่อง เทิดพระเกียรติพระองค์ว่าทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่มี พระปรีชาสามารถครบถ้วนและเป็นเลิศในการปกครองประเทศ ภาพลักษณ์เฉพาะพระองค์ของ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชจึงเป็นภาพของพระมหากษัตริย์ที่มีลักษณะ เฉพาะโดดเด่น

บทอาศิรวาทเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพล อดุลยเดช มีการนำเสนอภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์ทั้งแบบอุดมคติและภาพลักษณ์เฉพาะพระองค์ ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เพื่อให้ภาพของพระองค์ทรงเป็น พระมหากษัตริย์ที่มีความยิ่งใหญ่ มีพระบรมเดชานุภาพ ดีเลิศสมบูรณ์แบบสมกับเป็นผู้ปกครองสูงสุด ของประเทศ ในขณะเดียวกันการนำเสนอภาพเฉพาะของพระองค์ที่เป็นรูปธรรม ทำให้ภาพของ พระองค์เป็นพระมหากษัตริย์ที่มีลักษณะเฉพาะโดดเด่น สะท้อนให้เห็นถึงความใกล้ชิดกับประชาชน ความห่วงใย และการอุทิศพระวรกายและพระราชหฤทัยเพื่อบำบัดทุกข์บำรุงสุขประชาชนและพัฒนา ประเทศชาติตลอดรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

บทที่ 4

กลวิธีการนำเสนอภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์ในบทอาศิรวาทเนื่องในโอกาส วันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

การศึกษากลวิธีการนำเสนอภาพลักษณ์ของพระมหากษัตริย์ในบทอาศิรวาทเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พบว่ามีการใช้กลวิธีทางวรรณศิลป์ที่หลากหลายเพื่อนำเสนอภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชออกมาได้อย่างเด่นชัด

วรรณศิลป์ หมายถึง ศิลปะในการประพันธ์หนังสือ หรือ ศิลปะทางวรรณกรรม (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554: 1100) ในความหมายที่กว้างที่สุด คำว่า วรรณศิลป์หรือภาษาวรรณศิลป์ จึงหมายถึง ภาษาวรรณคดี คือภาษาที่ใช้สร้างวรรณคดี (สุจิตรา จงสถิตย์วัฒนา, 2558: 1)

กลวิธีทางวรรณศิลป์ที่นำเสนอภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชในบทอาศิรวาทเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา พบว่ามีทั้งหมด 5 กลวิธี ได้แก่ กลวิธีการใช้คำ กลวิธีการใช้ภาพพจน์ กลวิธีการใช้สัญลักษณ์ กลวิธีการใช้สำนวน และกลวิธีการใช้โวหาร จะเห็นได้ดังนี้

1. กลวิธีการใช้คำ

การใช้คำ คือ การที่ผู้ประพันธ์เลือกสรรคำ หรือถ้อยคำนำมาเรียบเรียงในบทประพันธ์เพื่อสื่อความหมายไปยังผู้รับสาร ตามจุดมุ่งหมายของผู้ประพันธ์ การศึกษาบทอาศิรวาทเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พบการใช้คำ 4 ลักษณะ ได้แก่ การซ้ำคำและซ้ำวลี การซ้อนคำ การใช้คำเรียกพระมหากษัตริย์ และการใช้คำขยายความดังต่อไปนี้

1.1 การซ้ำคำและซ้ำวลี

1) การซ้ำคำ คือ การใช้คำเดียวกันกล่าวซ้ำหลายแห่งในบทประพันธ์หนึ่งบท เพื่อย้ำความให้หนักแน่นขึ้น การซ้ำคำในแง่วรรณศิลป์มักจะซ้ำคำที่สำคัญ ซึ่งจะช่วยสร้างความชัดเจน
หนักแน่นของสารที่กวีต้องการสื่อ (ธเนศ เวศร์ภาดา, 2549: 38) ผู้ประพันธ์ได้
ใช้การซ้ำคำ
ดังเนื้อความว่า

พ่อดำริทรงผลิงานโครงการหลวง
สร้างกัณฑ์ชัยพัฒนาเกื้อการุณ

สร้างเพื่อปวงทวยราษฎร์รับสนับสนุน
สร้างแก้มลิงอุ้มน้ำฉ่ำชื่นใจ

สร้างเศรษฐกิจเพื่อพอเพียงหล่อเลี้ยงชีพ   **สร้างหญ้าแฝกปีบั้งขวางทางน้ำไหล**
โครงการเชื่อมคลองน้ำส่งทรงห่วงใย   **ดำเนินใจปวงชนล้นรำพัน**
 (สมาคมบัญชีแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น มีการซ้ำคำว่า “สร้าง” ในตำแหน่งที่ต่างกัน เห็นได้จากเนื้อความว่า “สร้างเพื่อทวยราษฎร์รับสนับสนุน” “สร้างกั้นหน้ำชัยพัฒนาเกื้อการุณ” “สร้างแก้มลิงอุ้มน้ำฉ่ำชื่นใจ” “สร้างเศรษฐกิจเพื่อพอเพียงหล่อเลี้ยงชีพ” “สร้างหญ้าแฝกปีบั้งขวางทางน้ำไหล” จะเห็นได้ว่าผู้ประพันธ์ได้ซ้ำคำว่า “สร้าง” เพื่อเน้นย้ำและนำเสนอภาพลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชว่าทรงเป็นนวัตกร ที่ประดิษฐ์คิดค้นนวัตกรรมต่าง ๆ จำนวนมาก เพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาประเทศ

ทรงเป็นศูนย์รวมใจไทยทั้งชาติ   ด้วยพระราชปณิธานอันหาญกล้า
 ครองแผ่นดินโดยธรรมนำประชา   พระเกียรติคุณก้องฟ้าทั่วสากล
 ดังพระนามผู้สร้างสุขไทยทุกถิ่น   เป็นกำลังของแผ่นดินทุกแห่งหน
 แนวนพระราชดำริองค์ภูมิพล   นำปวงชนบรรลुชัยไทยพัฒนา
 นิติธรรมนำไทยได้ร่มฉัตร   ทรงวิวัฒน์ประชานิธิไทยก้าวหน้า
 สถาบันพระปกเกล้าชาวประชา   ไทยทั่วหล้าขอพระองค์ทรงพระเจริญ
 (สถาบันพระปกเกล้า: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น มีการซ้ำคำว่า “นำ” ในตำแหน่งที่ต่างกัน เห็นได้จากเนื้อความว่า “ครองแผ่นดินโดยธรรมนำประชา” “นำปวงชนบรรลุชัยไทยพัฒนา” “นิติธรรมนำไทยได้ร่มฉัตร” จะเห็นได้ว่าผู้ประพันธ์ได้ซ้ำคำว่า “นำ” เพื่อเน้นย้ำให้เห็นถึงพระราชภาระของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชในฐานะผู้ปกครองสูงสุดของประเทศที่ทรงนำพาประชาชนและประเทศให้ผ่านพ้นวิกฤตต่าง ๆ ซึ่งพระองค์ทรงปกครองประเทศด้วยหลักธรรมะ สมดังพระปฐมบรมราชโองการของพระองค์ที่ทรงพระราชทานไว้ว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรมเพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม”

สองพระหัตถ์ปกเกล้าประชาราษฎร์   **สองพระบาททรงดำเนินเนินไศล**
สองพระเนตรทรงเมตตาข้าไผท   **สองพระกรรมทรงไว้ซึ่งธรรมา**
 (กรมประมง: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น มีการซ้ำคำว่า “สอง” ในตำแหน่งที่ต่างกัน และได้้นำคำเรียกส่วนต่าง ๆ ของพระวรกายมาประกอบเข้าด้วยกัน จะเห็นได้จากเนื้อความว่า “สองพระหัตถ์ปกเกล้าประชาราษฎร์” “สองพระบาททรงดำเนินเนินไศล” “สองพระเนตรทรงเมตตาข้าไผท” “สองพระกรรมทรงไว้ซึ่งธรรมา” ผู้ประพันธ์ได้ซ้ำคำว่า “สอง” เพื่อเน้นย้ำความหมายและให้เกิดความไพเราะของเสียง โดยสื่อให้เห็นถึงพระราชจริยวัตรและการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่พระองค์ทรงอุทิศพระวรกายเพื่อบำบัดทุกข์บำรุงสุขของประชาชนและเพื่อพัฒนาประเทศ อีกทั้งยังมีนัยแสดงให้เห็นถึงการที่พระองค์ทรงงานด้วยพระองค์เองจึงได้ทรงรับทราบถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และทรงพระราชทานความช่วยเหลือด้วยพระเมตตาธรรม

2) การซ้ำวลี คือ การเลือกใช้กลุ่มคำ หรือวลีเดียวกัน ในตำแหน่งเดียวกันหรือต่างกัน มีความหมายอย่างเดียวกัน เพื่อเน้นย้ำความหมายให้เข้าใจลึกซึ้งยิ่งขึ้น ผู้ประพันธ์ได้ใช้การซ้ำวลี ดังเนื้อความว่า

ทรงเป็นกษัตริย์ผู้สร้าง	การเกษตร
ทรงเป็นครูแห่งประเทศ	โดยแท้
ทรงเป็นเทพอันพิเศษ	แสนพิสุทธิ์
ทรงเป็นพระผู้แก้	กอบกู้ ทุกสถาน

(กรมศิลปากร: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น มีการซ้ำวลีว่า “ทรงเป็น” ในตำแหน่งที่ต่างกัน จะเห็นจากเนื้อความว่า “ทรงเป็นกษัตริย์ผู้สร้างการเกษตร” “ทรงเป็นครูแห่งประเทศ” “ทรงเป็นเทพอันพิเศษ” “ทรงเป็นพระผู้แก้” เพื่อเน้นย้ำให้เห็นภาพของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชในลักษณะต่าง ๆ ชัดเจนขึ้น ทั้งที่ทรงเป็นกษัตริย์เกษตร ทรงเป็นครูของแผ่นดิน ทรงเปรียบเสมือนเทพ และทรงเป็นผู้ที่คอยแก้ปัญหา ทำให้เห็นว่าพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงมีพระปรีชาสามารถ พระอัจฉริยภาพรอบด้าน

พระองค์คือเอกกษัตริย์พัฒนา	พระองค์คือพระราชามไหศวรรย์
พระองค์คือปิตุรงค์ผู้ทรงธรรม	พระองค์คือพระราชันแห่งผองไทย

(ชมรมชวษยานดาขาว: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น มีการซ้ำคำว่า “**พระองค์คือ**” ในตำแหน่งที่ต่างกัน จะเห็นจากเนื้อความว่า “**พระองค์คือ**เอกกษัตริย์พัฒนา” “**พระองค์คือ**พระราชามหิศววรรษย์” “**พระองค์คือ**ปีตรงค์ผู้ทรงธรรม” “**พระองค์คือ**พระราชนันท์แห่งผองไทย” การซ้ำวลีในลักษณะนี้เป็นการเน้นย้ำความให้เห็นว่าพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่มีพระปรีชาสามารถในด้านการปกครองประเทศอย่างสมบูรณ์แบบ ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่พัฒนาประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรือง ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่มีอำนาจยิ่งใหญ่ ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่เสมือนพ่อผู้ตั้งมั่นอยู่ในคุณธรรมของปวงชนชาวไทย การซ้ำวลีดังบทประพันธ์ข้างต้นจึงสะท้อนให้เห็นภาพลักษณ์ต่าง ๆ ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชผ่านมุมมองของพสกนิกรได้อย่างชัดเจน

มิเพียงลมพายุฝนบนฟากฟ้า
มิเพียงผู้ยากไร้ไม่พอกิน

มิเพียงสายเชือกกล้วยลาสินธุ์
ที่ทุกขสันภัยร้ายสลายลง

(สมาคมกีฬาแบดมินตันแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น มีการซ้ำวลีว่า “**มิเพียง**” ในตำแหน่งที่ต่างกัน จะเห็นจากเนื้อความว่า “**มิเพียง**ลมพายุฝนบนฟากฟ้า” “**มิเพียง**สายเชือกกล้วยลาสินธุ์” “**มิเพียง**ผู้ยากไร้ไม่พอกิน” ผู้ประพันธ์ได้ซ้ำวลีเพื่อให้เกิดความไพเราะของเสียงจากการซ้ำวลีในตำแหน่งต่าง ๆ ของวรรค อีกทั้งยังเน้นย้ำความหมายเพื่อชี้ให้เห็นถึงความใส่ใจพระราชหฤทัยของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชในการศึกษาค้นคว้า และพัฒนาทรัพยากรต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนและประเทศ ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรทางธรรมชาติ เช่น ลม ฝน แม่น้ำ หรือแม้กระทั่งการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งหมายถึงประชาชนในประเทศ พระองค์ทรงเล็งเห็นถึงความสำคัญ of ทรัพยากรทั้งสองประการ เนื่องจากทรัพยากรเหล่านั้นเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศ ภาพของพระมหากษัตริย์ที่ทรงใส่ใจพระราชหฤทัยในการพัฒนาทรัพยากรต่าง ๆ ของชาติจึงปรากฏในบทอาศிரวาทเฉลิมพระเกียรติออกมาได้อย่างเด่นชัด

1.2 การซ้อนคำ

การซ้อนคำ คือ การนำคำเดียว 2 คำ ที่มีความหมายหรือเสียงใกล้เคียงกันมาเข้าคู่กัน โดยตำแหน่งของคำซ้อนอาจจะอยู่ชิดหรือแยกจากกันเพื่อเล่นคำล้อกัน (จิตรลดา สุวัตติกุล, 2529: 220) ผู้ประพันธ์ใช้การซ้อนคำ ดังเนื้อความว่า

ทรงเชี่ยวชาญชำนาญการเกษตร
โครงการหลวงสำเร็จกิจทั่วอาณา

ทุกประเภททรงขึ้นนำคำปรึกษา
เขตพาราห้องถิ่นแผ่นดินไทย
(สำนักพิมพ์โปลิศนิวส์: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น มีการซ้อนคำว่า “**เชี่ยวชาญ**” ซึ่งหมายถึง สันทัดจัดเจน ชำชอง มีความชำนาญมาก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 390) กับคำว่า “**ชำนาญ**” ซึ่งหมายถึง เชี่ยวชาญ จัดเจน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 379) จะเห็นได้ว่าทั้ง 2 คำ มีความหมายเหมือนกันนำมาซ้อนเรียงกัน การที่ผู้ประพันธ์นำทั้ง 2 คำ มาซ้อนกัน เพื่อสร้างความไพเราะของเสียงพยางค์ในบทประพันธ์และเป็นการเน้นย้ำความหมายของคำ สื่อให้เห็นภาพของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่ทรงเชี่ยวชาญด้านการเกษตรเป็นอย่างมาก

ทรง**อุปถัมภ์**คำ**จูน**หนูนพระศาสน์   น้อมนำชาติราชฎ์บรรลุสุวิถี
ปฏิบัติธรรมเนื่องนิจกิจพิธี   พระภูมิคือพระพุทธรธรรมสยามมินทร์
(สำนักพิมพ์โปลิศนิวส์: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น มีการซ้อนคำว่า “**อุปถัมภ์ คำจูน หนูน**” จากความว่า “ทรงอุปถัมภ์คำจูนหนูนพระศาสน์” ซึ่งคำว่า “อุปถัมภ์” หมายถึง คำจูน, คำชู, สนับสนุน, เลี้ยงดู (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 1426) คำว่า “คำจูน” หมายถึง อุดหนุนให้ดำรงอยู่ได้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 260) คำว่า “หนูน” หมายถึง ส่งเสริม (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 1293) จะเห็นได้ว่าทั้ง 3 คำ มีความหมายในลักษณะที่คล้ายกัน เป็นทำนองเดียวกัน การที่ผู้ประพันธ์นำคำกลุ่มนี้มาซ้อนกัน เพื่อสร้างความไพเราะของเสียงที่สัมผัสกันภายในวรรค กล่าวคือ พยางค์ที่ 3 ของคำว่า “**อุปถัมภ์**” สัมผัสกับพยางค์ที่ 1 ของคำว่า “**คำจูน**” และพยางค์ที่ 2 ของคำว่า “**คำจูน**” สัมผัสกับคำว่า “**หนูน**” ทั้งนี้ยังเป็นการเน้นย้ำความหมายของสารที่ผู้ประพันธ์ต้องการจะสื่อ ทำให้เห็นภาพของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงเป็นองค์เอกอัครศาสนูปถัมภกที่ทรงทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาอันเป็นศาสนาประจำชาติไทย

ดูจสายน้ำหล่อเลี้ยงทุกชีวิต   ทรงสถิตทั่วแคว้นแดนไทยสิ้น
เสด็จถึงทุกแห่งในแผ่นดิน   แม้นในถิ่นแดนดงป่าพงไพร
(องค์การบริหารส่วนตำบลราชสถิตย์: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น มีการซ้อนคำว่า “**แดนดง ป่า พง ไพร**” จากความว่า “เสด็จถึงทุกแห่งในแผ่นดิน แม้นในถิ่นแดนดงป่าพงไพร” ซึ่งคำว่า “แดนดง” ดินแดนที่เป็นป่าลึกมีต้นไม้ใหญ่ขึ้นหนาแน่น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 420) “ป่า” หมายถึง ที่ที่มีต้นไม้ต่าง ๆ ขึ้นมา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 737) “พง” หมายถึง ดงหญ้าหรือดงไม้ที่เป็นหมู่ ๆ หรือที่รก ๆ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 800) “ไพร” หมายถึง ป่า (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 854) จะเห็นว่าในแต่ละคำที่ผู้ประพันธ์ได้นำมาซ้อนกันมีความหมายเหมือนกัน ซึ่งหมายถึง ป่า โดยผู้ประพันธ์ต้องการ

จะสื่อให้เห็นถึงหนทางที่ยากลำบากในการเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทำให้เห็นภาพของพระมหากษัตริย์ที่เสด็จเยี่ยมราษฎรในถิ่นทุรกันดารทั่วประเทศปรากฏออกมาอย่างเด่นชัด

1.3 การใช้คำเรียกพระมหากษัตริย์

การใช้คำเรียกพระมหากษัตริย์ เป็นการเลือกสรรถ้อยคำต่าง ๆ ที่หลากหลาย เพื่อใช้เรียกพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชในบทความเฉลิมพระเกียรติ จากการศึกษาบทความเฉลิมพระเกียรติในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ผู้ประพันธ์ได้เลือกสรรถ้อยคำเพื่อเรียกพระมหากษัตริย์ ปรากฏ 11 กลุ่มความหมาย ดังต่อไปนี้

1.3.1 ผู้เป็นพ่อแห่งแผ่นดิน

คำเรียกพระมหากษัตริย์ที่ผู้ประพันธ์ใช้เรียกพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่สื่อถึง “ผู้เป็นพ่อแห่งแผ่นดิน” แทนการเรียกพระนามของพระองค์ ซึ่งผู้ประพันธ์ได้ใช้คำว่า “พระชนกแห่งแผ่นดิน” “พระบรมชนกนาถชาวสยาม” “พระบิดุรงค์” “พ่อแห่งชาติ” ดังเนื้อความว่า

พระชนกแห่งแผ่นดินป็นประเทศ ภูวนาถภูมิพลมงคลนาม	พระปกเกล้าปกเกล้าชาวสยาม ทั่วเขตคามแซ่ซ้องก้องแผ่นดิน (สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน: 2558)
---	---

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ใช้คำเรียกพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชว่า “พระชนกแห่งแผ่นดิน” ซึ่งคำว่า “พระ” เป็นคำที่ใช้ประกอบหน้าคำอื่นเพื่อแสดงความยกย่อง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 809) ในบริบทนี้สื่อถึงพระมหากษัตริย์ เมื่อประกอบเข้ากับคำว่า “ชนก” หมายถึง ชายผู้ให้กำเนิด, พ่อ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 356) คำว่า “พระชนก” จึงมีความหมายว่า พ่อผู้เป็นกษัตริย์ จากเนื้อความที่กล่าวไว้ว่า “พระชนกแห่งแผ่นดิน” เป็นการกล่าวยกย่องพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชเป็นพ่อแห่งแผ่นดิน

สรวมชีพประณตน์อมเื้องพระบาท ผองพสกนิกรไทยทุกเขตคาม	พระบรมชนกนาถชาวสยาม เทิดพระนามพระองค์วงศ์จักรี (สมาคมชาวกรุงศรีอยุธยา: 2558)
---	--

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ใช้คำเรียกพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชว่า “พระบรมชนกนาถชาวสยาม” เป็นคำราชาศัพท์ประเภทเครือญาติ หมายถึง พ่อ ส่วนคำว่า “สยาม” เป็นชื่อเรียกประเทศไทยในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 1174) การที่ผู้ประพันธ์ใช้คำว่า “พระบรมชนกนาถชาวสยาม” เพื่อสื่อถึงพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชผู้ทรงเป็นพ่อของปวงชนในแผ่นดินไทย

พระบิดงศ์ทรงเดชพระบารมี
เกียรติก็ก้องทั่วท้องทุกถิ่นคาม

สถิตที่ในใจไทยสยาม
พระสยามแห่งองค์พระปรมินทร
(มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ใช้คำเรียกพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชว่า “พระบิดงศ์” ซึ่งหมายถึง พ่อ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 673) โดยกล่าวว่า “พระบิดงศ์ทรงเดชพระบารมี” การใช้คำเรียกขานพระองค์ในลักษณะนี้เป็นการกล่าวยกย่องพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชเป็นพ่อแผ่นดิน ผู้มีพระราชอำนาจและพระบารมี

กราบกำบังคมบาท
ทรงงานบันดาลดล

พ่อแห่งชาติของปวงชน
ผ่านทุกข์ทนทุกคนไทย
(สมาคมชาวนครนายก: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ใช้คำเรียกพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชว่า “พ่อแห่งชาติ” เป็นการยกย่องพระองค์ว่าทรงเป็นเสมือนพ่อผู้มีพระคุณ ควรค่าแก่การแสดงความเคารพและแสดงความกตัญญู

การใช้คำเรียกขานพระมหากษัตริย์ว่า “พระชนกแห่งแผ่นดิน” “พระบรมชนกนาถชาวสยาม” “พระบิดงศ์” “พ่อแห่งชาติ” แสดงให้เห็นว่า ผู้ประพันธ์ในฐานะพสกนิกรมีมุมมองความคิดต่อพระมหากษัตริย์ว่าทรงเป็นพ่อของแผ่นดินที่มีความใกล้ชิดกับประชาชน โดยพระมหากษัตริย์มีหน้าที่ปกครองบ้านเมือง และดูแลทุกข์สุขของประชาชน เสมือนพ่อที่ดูแลลูก การเรียกขานพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชว่าเป็น “พ่อแห่งชาติ” ส่วนหนึ่งอาจเป็นผลจากการกำหนดให้วันที่ 5 ธันวาคม ซึ่งเดิมตรงกับวันคล้ายวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ให้เป็น “วันพ่อแห่งชาติ” การใช้คำเรียกขานพระองค์ในลักษณะนี้จึงช่วยเน้นย้ำความสำคัญทางความคิด ความรู้สึกของประชาชนที่มีต่อพระมหากษัตริย์อันเป็นที่เคารพ ศรัทธา จึงได้ปรากฏกวีใช้อย่างแพร่หลายตลอดรัชสมัยของพระองค์

1.3.2 ผู้เป็นอัครศิลปิน

คำเรียกพระมหากษัตริย์ที่ผู้ประพันธ์ใช้เรียกพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชว่า “ผู้เป็นอัครศิลปิน” แทนการเรียกพระนามของพระองค์ในบทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติ โดยใช้คำว่า “เอกอัครศิลปิน” “อัครศิลปิน” ดังเนื้อความว่า

พระทรงเป็นยิ่งกว่ามหากษัตริย์   องค์ปิ่นรัฐทรงเป็นปราชญ์แห่งศาสตร์ศิลป์
สมพระนามยิ่ง**เอกอัครศิลปิน**   องค์กษัตริย์ทรงนิยามความพอเพียง
(สมาคมแม่ดีเด่นและพ่อตัวอย่างแห่งชาติ: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ใช้คำเรียกพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชว่า “**เอกอัครศิลปิน**” ซึ่งคำว่าเอก หมายถึง หนึ่ง, ดีเลิศ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 1431) คำว่า “อัคร” หมายถึง เลิศ, ยอด (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 1390) “ศิลปิน” หมายถึง ผู้มีความสามารถแสดงออกซึ่งคุณสมบัติทางศิลปะ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 1145) เอกอัครศิลปิน จึงหมายถึง ผู้เป็นยอดทางด้านศิลปะ การที่ผู้ประพันธ์ใช้คำเรียกพระมหากษัตริย์ในลักษณะนี้ เพื่อนำเสนอภาพของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่ทรงมีพระอัจฉริยภาพเป็นเลิศด้านศิลปะแขนงต่าง ๆ

ธ ทรงเป็น**อัครศิลปิน**บดินทร์ชาติ   ทรงครองทศพิธราชธรรมนำยิ่งใหญ่
ทั้งโครงการพระราชดำริริการณ้ไกล   ทรงเป็นศูนย์รวมใจไทยประชา
(สมาคมข้าราชการบำนาญ: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ใช้คำเรียกพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชว่า “**อัครศิลปินบดินทร์ชาติ**” ซึ่งคำว่า “อัคร” หมายถึง เลิศ, ยอด (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 1390) “ศิลปิน” หมายถึง ผู้มีความสามารถแสดงออกซึ่งคุณสมบัติทางศิลปะ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 1145) บดินทร์ หมายถึง พระเจ้าแผ่นดิน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 648) อัครศิลปินบดินทร์ชาติ จึงหมายถึง พระเจ้าแผ่นดินผู้เป็นยอดทางด้านศิลปะ ผู้ประพันธ์ใช้คำเรียกขานพระองค์ในลักษณะนี้ เพื่อนำเสนอภาพของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชว่าทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่มีได้มีพระปรีชาสามารถในด้านการเมืองการปกครองเท่านั้น แต่พระองค์ยังทรงสนพระราชหฤทัยเกี่ยวกับศิลปะประเภทต่าง ๆ สะท้อนถึงพระอัจฉริยภาพทางด้านศิลปะ ศาสตร์ที่แสดงออกถึงความเจริญงอกงาม การสร้างสรรค์ทางอารมณ์และความคิดของมนุษย์

1.3.3 ผู้เป็นนักพัฒนา

คำเรียกพระมหากษัตริย์ที่ผู้ประพันธ์ใช้เรียกพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชว่า “ผู้เป็นนักพัฒนา” แทนการเรียกพระนามของพระองค์ในบทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติ โดยใช้คำว่า “พระมหากษัตริย์นักพัฒนา” “กษัตริย์นักพัฒนา” “นักพัฒนามนุษย์ห้ำ” ดังเนื้อความว่า

พระมหากษัตริย์นักพัฒนาสัมฤทธิ์ผล	สาธารณสุขเพื่อมวลชนโดยถ้วนหน้า
วิทยาศาสตร์ประทานเห็นทันตา	ชัยพัฒนาฝนหลวงเพื่อปวงชน

(สหพันธ์สมาคมสตรีนักธุรกิจและวิชาชีพแห่งประเทศไทย: 2558)

สายน้ำที่ไหลเล่า	เปี่ยมล้นเท่าพระเมตตา
กษัตริย์นักพัฒนา	มิ่งขวัญเกล้าของชาวไทย

(สหพันธ์คนดนตรีแห่งประเทศไทย: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ใช้คำเรียกพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชว่า “พระมหากษัตริย์นักพัฒนา” “กษัตริย์นักพัฒนา” ผู้ประพันธ์ใช้คำเรียกพระนามพระมหากษัตริย์ในลักษณะนี้เพื่อนำเสนอภาพของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงเป็นกษัตริย์นักพัฒนา อันเกิดจากพระราชกรณียกิจต่าง ๆ ที่ทรงริเริ่มโครงการเพื่อพัฒนาประเทศและความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น

บารมีพระเลิศล้ำ	ไผ่
ครองราชย์ยั่งยืนสมัย	เจ็ดจ้า
ชาวโลกเทิดทูนใน	ปรีชเยศ พระแฮ
นักพัฒนามนุษย์ห้ำ	ประจักษ์แจ้ง เจริญผล

(มูลนิธิกฤตานุสรณ์ ในพระราชนิพนธ์: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ใช้คำเรียกพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชว่า “นักพัฒนามนุษย์ห้ำ” ผู้ประพันธ์ใช้คำเรียกพระนามพระมหากษัตริย์ในลักษณะนี้เพื่อนำเสนอภาพของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงเป็นกษัตริย์นักพัฒนามนุษย์ ซึ่งตลอดรัชสมัยของพระองค์ ได้ทรงพัฒนาคุณภาพชีวิตของพสกนิกรในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านความรู้ ความคิด อาชีพ ให้พสกนิกรสามารถดำรงชีวิตได้อย่างเป็นสุขบนพื้นฐานความพอเพียง

ซึ่งตรงกับวัตถุประสงค์หลักของโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Programme - UNDP) เป็นผลให้พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงเป็นบุคคลแรกที่ได้รับทูลเกล้าฯ ถวายรางวัล United Nations Development Programme – UNDP Human Development Lifetime Achievement Award โดยรางวัลนี้เป็นตัวแทนความสำเร็จสูงสุดด้านการพัฒนามนุษย์ ซึ่งเมื่อทรัพยากรมนุษย์ได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพแล้ว ย่อมนำมาซึ่งการพัฒนาประเทศต่อไปอีกด้วย

1.3.4 ผู้เป็นปราชญ์

คำเรียกพระมหากษัตริย์ที่ผู้ประพันธ์ใช้เรียกพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชว่า “ผู้เป็นปราชญ์” แทนการเรียกพระนามของพระองค์ ในบทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติ โดยใช้คำว่า “จอมปราชญ์” “องค์จักรีจอมปราชญ์” ดังเนื้อความว่า

ขอเดชะฝ่าละอองธุลีพระบาท พระภูมินทร์คู่แผ่นดินวงศ์จักรี	จอมปราชญ์ มหาราชสุริยศรี แม่บารมีปกเกล้าเหล่าประชา (สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน: 2558)
--	---

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ใช้คำเรียกพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชว่า “**จอมปราชญ์**” ซึ่งคำว่า “จอม” หมายถึง ผู้ที่ยอดเยี่ยมในหมู่ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 306) “ปราชญ์” หมายถึง ผู้มีปัญญารอบรู้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 715) จอมปราชญ์ จึงหมายถึง ผู้เป็นยอดในหมู่ของผู้มีปัญญา ผู้ประพันธ์ได้ใช้คำเรียกพระมหากษัตริย์ในลักษณะนี้เพื่อนำเสนอภาพของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชว่าทรงเป็นผู้มีความรอบรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ มีพระราชจริยวัตรตามแบบของผู้มีปัญญา

ดิถีศุภมาสมาบรรจบ แปดสิบแปดพรรษาพระภูมิ	ศิโรนบเบื้องบาทบทศรี องค์จักรีจอมปราชญ์ ราชภูริร่วมเย็น (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์: 2558)
--	--

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ใช้คำเรียกพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชว่า “**องค์จักรีจอมปราชญ์**” ซึ่งคำว่า “องค์จักรี” เป็นคำเรียกขานพระมหากษัตริย์ในราชวงศ์จักรี ในบริบทนี้ได้กล่าวถึง พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช คำว่า “จอม” หมายถึง ผู้ที่ยอดเยี่ยมในหมู่ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 306) “ปราชญ์”

หมายถึง ผู้มีปัญญารอบรู้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 715) “องค์จักรีจอมปราชนัญ” จึงหมายถึง พระมหากษัตริย์ในราชวงศ์จักรีผู้เป็นยอดในหมู่ผู้มีปัญญา การที่ผู้ประพันธ์ใช้คำเรียกขานพระองค์ในลักษณะนี้ ทำให้ภาพของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่ปกครองประเทศอย่างผู้มีพระสติปัญญาที่เป็นเลิศ เมื่อพระมหากษัตริย์เป็นผู้มีพระสติปัญญาที่เป็นเลิศก็จะส่งผลให้สามารถพัฒนาประเทศอย่างรอบด้าน นำมาซึ่งความสงบสุขและความเจริญแก่ประเทศ

1.3.5 ผู้เป็นพระบิดานักประดิษฐ์

คำเรียกพระมหากษัตริย์ที่ผู้ประพันธ์ใช้เรียกพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชว่า “ผู้เป็นพระบิดานักประดิษฐ์” แทนการเรียกพระนามของพระองค์ในบทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติ ดังนี้ข้อความว่า

พระบิดานักประดิษฐ์แห่งสากล	นักวิทยาศาสตร์เพื่อมองชนเป็นนิจศีล
สมพระเกียรติภูมิพลังแห่งแผ่นดิน	พัฒนาถิ่นที่อาศัยให้ราษฎร์
	(สภาองค์การพัฒนาเด็กและเยาวชนฯ: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ใช้คำเรียกพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชว่า “พระบิดานักประดิษฐ์” การที่ผู้ประพันธ์ใช้คำเรียกพระองค์ในลักษณะนี้ เนื่องจากพระองค์ทรงได้รับการเทิดพระเกียรติและถวายพระราชสมัญญานาม “พระบิดาแห่งการประดิษฐ์ไทย” ในวันที่ 2 กุมภาพันธ์ เป็นวันนักประดิษฐ์ (สุเมธ ตันติเวชกุล, 2554: 44) และทรงเป็นที่ยอมรับระดับโลก ผู้ประพันธ์จึงได้นำพระคุณลักษณะเด่นนี้มานำเสนอเพื่อให้เห็นภาพของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชว่าทรงเป็น พระบิดานักประดิษฐ์ของไทย ที่มีผลงานการประดิษฐ์อันเป็นประโยชน์แก่ประชาชนและประเทศชาติจำนวนมาก

1.3.6 ผู้เป็นนักวิทยาศาสตร์

คำเรียกพระมหากษัตริย์ที่ผู้ประพันธ์ใช้เรียกพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชว่า “ผู้เป็นนักวิทยาศาสตร์” แทนการเรียกพระนามของพระองค์ในบทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติ ดังนี้ข้อความว่า

พระบิดานักประดิษฐ์แห่งสากล	นักวิทยาศาสตร์เพื่อมองชนเป็นนิจศีล
สมพระเกียรติภูมิพลังแห่งแผ่นดิน	พัฒนาถิ่นที่อาศัยให้ราษฎร์
	(สภาองค์การพัฒนาเด็กและเยาวชนฯ: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ใช้คำเรียกพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชว่า “**นักวิทยาศาสตร์**” ด้วยพระจริยวัตร พระราชกรณียกิจ และผลงานอันเป็นที่ประจักษ์ของพระองค์ มีความเกี่ยวข้องและสอดคล้องกับหลักการทางวิทยาศาสตร์ ผู้ประพันธ์จึงได้ใช้คำเรียกพระองค์เพื่อนำเสนอภาพของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชเป็นพระมหากษัตริย์นักวิทยาศาสตร์

1.3.7 ผู้เป็นกษัตริย์ที่ยิ่งใหญ่

คำเรียกพระมหากษัตริย์ที่ผู้ประพันธ์ใช้เรียกพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชว่า “**ผู้เป็นกษัตริย์ที่ยิ่งใหญ่**” แทนการเรียกพระนามของพระองค์ในบทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติ โดยใช้คำว่า “**มหาราช**” “**มหาราชผู้ทรงธรรม**” ดังเนื้อความว่า

ขอเดชะฝ่าละอองธุลีพระบาท	ประชาชาติเทิดทูนองค์พระทรงศรี
มหาราชทรงเปรี๊ยะโปรดเหนือปฐพี	พระกรณีกินรำพันทรงบันดาล
	(สมาคมชาวปักข์ใต้ ในพระราชนิพนธ์: 2558)

ถวายอภิวัต	มหาราชผู้ทรงธรรม
ทรงคุณอันเลิศล้ำ	พระอยู่แก้วมายาวไกล
	(ศาลแรงงานกลาง: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ใช้คำเรียกพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชว่า “**มหาราช**” คือ คำซึ่งมหาชนถวายเพื่อเฉลิมพระเกียรติพระมหากษัตริย์ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 886) “**มหาราช**” หมายถึง พระเจ้าแผ่นดินผู้เป็นใหญ่ นอกจากนี้ ผู้ประพันธ์ยังได้ใช้คำว่า “**มหาราชผู้ทรงธรรม**” ซึ่งมีการใช้คำว่า “**ทรงธรรม**” ขยายคำหลักคำว่า “**มหาราช**” หมายถึง พระเจ้าแผ่นดินผู้เป็นใหญ่ที่ตั้งมั่นอยู่ในธรรม ในบทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติได้มีการใช้คำเรียกพระองค์ว่า “**มหาราช**” อยู่จำนวนมาก เนื่องจากเป็นพระราชสมัญญาของพระองค์ เป็นการยกย่องพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชว่าเป็นพระมหากษัตริย์ที่ยิ่งใหญ่ ในขณะที่ผู้ประพันธ์ยังได้นำเสนอว่าพระองค์มิได้ทรงยิ่งใหญ่เพียงแค่อำนาจทางการปกครอง แต่ยังทรงตั้งมั่นพระองค์อยู่บนพื้นฐานของหลักคุณธรรมอีกด้วย

ปวงประชาขอเทิดไถ่องค์ราชัน	เป็นมิ่งขวัญให้ชาวไทยสุขถ้วนหน้า
ต่างแซ่ซ้องสดุดีมหาราชา	ตั้งทั่วหล้าขอพระองค์ทรงพระเจริญ
	(กรมทรัพย์สินทางทะเลและชายฝั่ง: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ใช้คำเรียกพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชว่า “**พระผู้ทรงยิ่งใหญ่เหนือกษัตริย์**” ผู้ประพันธ์ต้องการสื่อและยกย่องพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่มีความยิ่งใหญ่ ซึ่งความคิดเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ที่ยิ่งใหญ่เหนือกษัตริย์ เป็นคติความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับคติความเชื่อของศาสนาพุทธ เป็นคติความเชื่อของประชาชนที่มีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ซึ่งเรียกคติความเชื่อนี้ว่า “**จักรพรรดิราชา**” กล่าวคือ พระมหากษัตริย์และผู้นำอาณาจักรทั้งหลายปรารถนาจะเป็นพระมหากจักรพรรดิราชา เพราะพระมหากจักรพรรดิราชาเป็นพระมหากษัตริย์ที่เป็นใหญ่เหนือราชาทั้งหลายด้วยคุณธรรม ได้แก่ ทศพิธราชธรรม จักรวรรดิวัตร และราชสังคหวัตถุ (ศีกฤทธิ์ ปราโมช, 2516: 23-26) พระมหากจักรพรรดิราชาเป็นผู้ที่มีบุญมาก มีรัตนเป็นสมบัติที่มีค่า 7 ประการ ได้แก่ จักรแก้ว ข้างแก้ว ม้าแก้ว ดวงแก้ว นางแก้ว ขุนคลังแก้ว และลูกแก้ว (มณีปิ่น พรหมสุทธิรักษ์, 2530: 9) การที่ผู้ประพันธ์ใช้คำเรียกแทนพระองค์ในลักษณะนี้นับว่าเกี่ยวข้องกับพระราชกรณียกิจที่พระองค์ทรงปฏิบัติเพื่อประชาชนและประเทศชาติจนเห็นเป็นที่ประจักษ์ จึงได้มีการกล่าวยกย่องพระองค์ ก่อให้เกิดภาพของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่ยิ่งใหญ่ มีพระราชอำนาจและพระบรมเดชาานุภาพเหนือกษัตริย์พระองค์อื่น ๆ

1.3.8 ผู้มีคุณธรรม

คำเรียกพระมหากษัตริย์ที่ผู้ประพันธ์ใช้เรียกพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชว่าเป็น “**ผู้มีคุณธรรม**” แทนการเรียกพระนามของพระองค์ในบทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติ ดังเนื้อความว่า

พระองค์ผู้ทรงธรรม	วิสุทธิล้ำสว่างใส
สถิตสนิทใน	เป็นหลักชัยใจประชา
	(สมาคมชวามครนายนก: 2558)

พระทรงคุณอันประเสริฐแสนเลิศล้ำ	พระทรงธรรม ประทานสุขทุกทิศที่
พระทรงพลดลไพทพันไพร	พระทรงศรีสง่าแคว้นเสกแดนงาม
	(จังหวัดนนทบุรี: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ใช้คำเรียกพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชว่า “**ผู้ทรงธรรม**” “**พระทรงธรรม**” สื่อถึงพระมหากษัตริย์ที่ตั้งมั่นอยู่ในคุณธรรม โดยมีการใช้คำแทนบุคคลคำว่า “ผู้” “พระ” ขึ้นต้น การที่ผู้ประพันธ์ใช้คำเรียก

พระมหากษัตริย์ ในลักษณะนี้ ทำให้เห็นภาพของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชเป็นพระมหากษัตริย์ที่ทรงตั้งมั่นพระองค์และปกครองแผ่นดินด้วยคุณธรรม

1.3.9 ผู้มีความสง่างาม

คำเรียกพระมหากษัตริย์ที่ผู้ประพันธ์ใช้เรียกพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชว่าเป็น “ผู้มีความสง่างาม” แทนการเรียกพระนามของพระองค์ในบทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติ ดังเนื้อความว่า

พระทรงคุณอันประเสริฐแสนเลิศล้ำ	พระทรงธรรมประทานสุขทุกทิศที่
พระทรงพลดลไพทพันไพร	พระทรงศรี สง่าแคว้นเสกแดนงาม
	(จังหวัดนนทบุรี: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ใช้คำเรียกพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชว่า “**พระทรงศรี**” เป็นคำเรียกพระมหากษัตริย์ ที่สะท้อนให้เห็นการสรรเสริญพระมหากษัตริย์ว่ามีความงาม โดยในคำว่า “ศรี” หมายถึง ความงาม ความเจริญ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 1137) การที่ผู้ประพันธ์ใช้คำเรียกพระมหากษัตริย์ในลักษณะนี้ ทำให้เห็นภาพความสง่างามของพระมหากษัตริย์ในแบบอุดมคติ

1.3.10 ผู้มีเกียรติยศ

คำเรียกพระมหากษัตริย์ที่ผู้ประพันธ์ใช้เรียกพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชว่าเป็น “ผู้มีเกียรติยศ” แทนการเรียกพระนามของพระองค์ในบทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติ ได้แก่คำว่า พระองค์ผู้ทรงยศ พระทรงยศ ดังเนื้อความว่า

พระองค์ผู้ทรงยศ	เกริกปรากฏเหนือแผ่นฟ้า
ปกเกล้าชาวประชา	ชนทั่วหล้าอยู่ร่มเย็น
	(สมาคมนักบริหารพัสดุแห่งประเทศไทย: 2558)

ประเทศไทยได้พึ่งองค์ พระทรงยศ	จนปรากฏโลกยอมรับพร้อมขับขาน
สดุดีพระนามมาช้านาน	เทิดภูบาลทรงเป็นยอดพระราชนัน
	(มูลนิธิ 5 ธันวาคมหาราช: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ใช้คำเรียกพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชว่า “**ผู้ทรงยศ**” “**พระทรงยศ**” เป็นคำเรียกพระมหากษัตริย์ ที่สะท้อนให้เห็นการยกย่องพระมหากษัตริย์ว่า เป็นผู้มีความเกียรติยศ ซึ่งในคำว่า “ยศ” หมายถึง ความยกย่องนับถือ

เกียรติของตน เกียรติคุณ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 940) เมื่อใช้คำว่า “ทรง” ประกอบหน้าคำนาม คำว่า “ยศ” และขึ้นต้นด้วย “ผู้” และ “พระ” คำว่า “ผู้ทรงยศ พระทรงยศ” จึงหมายถึง พระมหากษัตริย์ ในบริบทนี้สื่อถึงพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช การที่ผู้ประพันธ์ ใช้คำเรียกพระมหากษัตริย์ในลักษณะนี้ ทำให้เห็นภาพของพระมหากษัตริย์ว่าทรงเป็นผู้มีเกียรติยศ ซึ่งเป็นภาพลักษณ์ของพระมหากษัตริย์ในแบบอุดมคติ

1.3.11 ผู้มีพละกำลังและอำนาจ

คำเรียกพระมหากษัตริย์ที่ผู้ประพันธ์ใช้เรียกพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชว่าเป็น “ผู้มีพละกำลังและอำนาจ” แทนการเรียกพระนามของพระองค์ใน บทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติ ได้แก่คำว่า พระทรงพล พระทรงศักดิ์ พระบิตูรงค์ทรงเดช ตั้งเนื้อความว่า

พระทรงคุณอันประเสริฐแสนเลิศล้ำ   พระทรงธรรมประทานสุขทุกทิศที่
พระทรงพลดลไฟทพันไฟรี   พระทรงศรีสง่าแคว้นเสกแดนงาม
(จังหวัดนนทบุรี: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ใช้คำเรียกพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชว่า “พระทรงพล” เป็นคำเรียกพระมหากษัตริย์ สะท้อนให้เห็นการยกย่องพระมหากษัตริย์ว่า เป็นผู้ที่มีพละกำลัง ซึ่งในคำว่า “พล” หมายถึง กำลัง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 817) การมีพละกำลังเป็นพระคุณสมบัติหนึ่งของพระมหากษัตริย์ การที่ผู้ประพันธ์ใช้คำเรียกพระองค์ในลักษณะนี้ เพื่อเป็นการยกย่องและนำเสนอภาพของพระมหากษัตริย์ให้เป็นผู้ที่แข็งแกร่ง นำयाเกรง ซึ่งการใช้คำเรียกพระนามในลักษณะนี้สอดคล้องกับพระนาม “ภูมิพล” หมายถึง ผู้เป็นกำลังของแผ่นดิน

ถวายเป็นมงคลเบื้องบาทพระทรงศักดิ์   ด้วยจงรักภักดีจะหาไหน
ปวงประชาทั่วแคว้นแผ่นดินไทย   ทุกดวงใจมั่นพร้อมน้อมสักการ
(สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ใช้คำเรียกพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชว่า “พระทรงศักดิ์” เป็นคำเรียกพระมหากษัตริย์ ซึ่งคำว่า “ศักดิ์” หมายถึง อำนาจ, ความสามารถ, กำลัง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 1138) ในบริบทนี้สื่อถึง พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ผู้ประพันธ์ใช้คำเรียกพระมหากษัตริย์ว่า “พระทรงศักดิ์”

สะท้อนภาพของพระมหากษัตริย์ที่เป็นผู้มีกำลัง มีพระราชอำนาจ และมีความสามารถในด้านการปกครอง สมกับเป็นพระมหากษัตริย์ผู้ปกครองประเทศ

พระปิตุรงค์ทรงเดชพระบารมี   สลิตที่ในใจไทยสยาม
เกียรติก็ก้องทั่วท้องทุกถิ่นคาม   พระสยามแห่งองค์พระปรมินทร
(มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ผู้ประพันธ์ใช้คำเรียกพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชว่า “**พระปิตุรงค์ทรงเดช**” คำว่า “พระปิตุรงค์” หมายถึง พ่อ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 673) ประกอบเข้ากับคำว่า “ทรงเดช” หมายถึง การมีอำนาจ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 442) “พระปิตุรงค์ทรงเดช” จึงหมายถึง พ่อผู้เปี่ยมด้วยอำนาจ การใช้คำเรียกพระมหากษัตริย์ในลักษณะนี้แสดงให้เห็นถึงพระมหากษัตริย์ผู้มีพระราชอำนาจในฐานะผู้ปกครองประเทศ

จากการศึกษาการใช้คำเรียกพระมหากษัตริย์ในบทอาศิรวาทเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พบว่า ผู้ประพันธ์ได้ใช้คำเรียกพระมหากษัตริย์แบบอุดมคติและคำเรียกพระมหากษัตริย์ที่เป็นลักษณะเฉพาะพระองค์ ซึ่งผู้ประพันธ์ได้ใช้คำเรียกพระมหากษัตริย์แบบอุดมคติ จำนวน 147 คำ มากกว่าการใช้คำเรียกพระมหากษัตริย์ที่เป็นลักษณะเฉพาะพระองค์ ซึ่งมีจำนวน 95 คำ จะเห็นว่าผู้ประพันธ์มีการใช้คำเรียกพระมหากษัตริย์ที่เป็นลักษณะเฉพาะพระองค์อย่างหลากหลาย เพื่อสะท้อนภาพลักษณ์เฉพาะของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชให้เด่นชัดขึ้น เช่น คำเรียกที่สื่อถึงผู้เป็นพ่อแห่งแผ่นดิน ผู้เป็นอัครศิลปิน ผู้เป็นนักพัฒนา ผู้เป็นพระบิดานักประดิษฐ์ และผู้เป็นนักวิทยาศาสตร์ แต่ทั้งนี้ผู้ประพันธ์ก็ยังคงใช้คำเรียกพระมหากษัตริย์ที่เป็นอุดมคติอยู่จำนวนมาก เช่น คำเรียกพระมหากษัตริย์ที่สื่อถึงผู้เป็นปราชญ์ ผู้เป็นกษัตริย์ที่ยิ่งใหญ่ ผู้มีคุณธรรม ผู้มีความสง่างาม ผู้มีเกียรติยศ ผู้มีพลังกำลังและอำนาจ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแม้ยุคสมัยเปลี่ยนแปลงไป แต่บทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติพระมหากษัตริย์ยังคงมีกรอบความคิดแบบชนบทที่เข้มแข็ง

1.4 การใช้คำขยายความ

การใช้คำขยายความ คือ การที่ผู้ประพันธ์ใช้คำเพื่อขยายความหมายของคำหลักหรือบอกกล่าวข้อความเพิ่มเติมในประโยค คำขยายในการศึกษาครั้งนี้หมายถึง คำวิเศษณ์ ซึ่งหมายถึง คำที่ทำหน้าที่ขยายความให้ชัดเจนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น (บรรจบ พันธุมธา, 2514: 129)

จากการศึกษาบทอาศรัยบทหนึ่งในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชพบว่า มีการใช้คำขยายความเพื่อสื่อถึงภาพลักษณ์ของพระมหากษัตริย์ 8 ลักษณะ ดังนี้

1.4.1 คำขยายสื่อการเป็นพระมหากษัตริย์ผู้มีคุณธรรม

คำที่ผู้ประพันธ์ใช้ขยายความจากคำหลัก เพื่อสื่อให้เห็นถึงภาพลักษณ์ของพระมหากษัตริย์ผู้มีคุณธรรม ดังนี้

ทรงเป็นศูนย์รวมใจไทยทั้งชาติ	ด้วยพระราชปณิธานอันหาญกล้า
<u>ครองแผ่นดินโดยธรรม</u> นำประชา	พระเกียรติคุณก้องฟ้าทั่วสากล
	(สถาบันพระปกเกล้า: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น มีการกล่าวว่า “ครองแผ่นดินโดยธรรมนำประชา” ผู้ประพันธ์ใช้คำว่า “โดยธรรม” ขยายคำหลักคำว่า “ครองแผ่นดิน” สื่อให้เห็นถึงพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชเป็นพระมหากษัตริย์ที่ทรงครองราชสมบัติ และปกครองบ้านเมืองบนรากฐานของธรรมะ และเป็นแบบอย่างของการเป็นผู้มีคุณธรรมแก่ประชาชนในประเทศ

<u>ทรงครองสิริราชย์</u> ด้วย	<u>พระคุณ ธรรม</u> เฮย
ทศพิธราชธรรมหนุน	เนื่องข้า
	(สมาคมผู้อาสาสมัครและช่วยการศึกษา ผู้จัดงานวันพ่อแห่งชาติ:2558)

บทประพันธ์ข้างต้น มีการกล่าวว่า “ทรงครองสิริราชย์ด้วย พระคุณ ธรรมเฮย” ผู้ประพันธ์ใช้คำว่า “พระคุณ ธรรม” ขยายคำหลักคำว่า “ทรงครองสิริราชย์” สื่อให้เห็นถึงพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่ทรงครองสิริราชสมบัติด้วยพระคุณธรรมซึ่งหลักธรรมที่พระองค์นำมาใช้ในการปกครองประเทศและประชาชนคือหลักทศพิธราชธรรม อันเป็นหลักธรรมประจำผู้ปกครอง

ถวายอภิวาท	<u>มหาราชผู้ทรงธรรม</u>
ทรงคุณอันเลิศล้ำ	พระอยู่ก้าวมายาวไกล
	(ศาลแรงงานกลาง: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น มีการกล่าวว่า “มหาราชผู้ทรงธรรม ทรงคุณอันเลิศล้ำ” ผู้ประพันธ์ใช้คำว่า “**ทรงธรรม**” ขยายคำหลักคำว่า “**มหาราช**” ความเหล่านี้อาจสื่อให้เห็นถึงภาพของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่ไม่ได้มีเพียงพระบรมเดชานุภาพ หรือความยิ่งใหญ่เท่านั้น แต่ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่ตั้งมั่นในคุณธรรมเป็นคุณแก่ประเทศชาติและประชาชนอีกด้วย

พระราชทานแนวทางสร้างชีวิต	กสิกิจพอเพียงพัฒนาผล
<u>พระราชดำริวิถีธรรมนำกมล</u>	มีงมกลนำไทยให้พัฒนา
	(สมาคมศิษย์ช่างดาครู้สคอนแวนท์: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น มีการกล่าวว่า “พระราชดำริวิถีธรรมนำกมล” ผู้ประพันธ์ใช้คำว่า “**วิถีธรรม**” ขยายคำว่า “**พระราชดำริ**” หมายถึง คิด, ใต้ตรง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 434) เพื่อสื่อให้เห็นถึงพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่ทรงมีพระราชดำริต่าง ๆ โดยยึดหลักคุณธรรมเป็นหัวใจสำคัญ

1.4.2 คำขยายสื่อการเป็นพระมหากษัตริย์ผู้ทรงงานหนัก

คำที่ผู้ประพันธ์ใช้ขยายความจากคำหลัก เพื่อสื่อให้เห็นถึงภาพลักษณ์ของพระมหากษัตริย์ผู้ทรงงานหนักเพื่อประชาชนและประเทศ ดังเนื้อความว่า

คือปลาอานูภาพอานน้ำทิพย์	ใกล้ไกลริบยังทรงงานดังประสงค์
พระเสโทหยาดหยดย่อยด้วยมันคง	ไทยยืนยงไว้เหนือหัวทั่วปฐพี
	(สโมสรไลออนส์สากลภาค 310-เอ 2: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น มีการกล่าวว่า “ใกล้ไกลริบยังทรงงานดังประสงค์ พระเสโทหยาดหยดย่อยด้วยมันคง ” จะเห็นว่าผู้ประพันธ์ได้ใช้คำว่า “**พระเสโทหยาดหยดย่อย**” ขยายความหลักว่า “**ทรงงานดังประสงค์**” การใช้คำขยายความในลักษณะนี้ทำให้เห็นภาพของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่ทรงงานหนักจนพระเสโทหยดย่อยเต็มพระวรกาย สะท้อนให้เห็นว่าพระองค์ทรงงานด้วยพระราชหฤทัยที่มันคงเพื่อความเป็นอยู่ของพสกนิกรและการพัฒนาประเทศ

อีกหญ้าแฝกคลุมดินอุ้มน้ำได้	ประโยชน์ใช้ทุกสิ่งล้วนสร้างสรรค์
ทั้งฝนหลวงก่อเกิดกำเนิดพันธุ์	ทุกคืนวันทรงงานหนักมิพักกาย
	(กรมทางหลวงชนบท: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น มีการกล่าวว่า “ทุกคืนวันทรงงานหนักมิพักกาย” จะเห็นว่า ผู้ประพันธ์ใช้คำว่า “หนัก” “มิพักกาย” ขยายคำหลักคำว่า “ทรงงาน” ทำให้เห็นภาพของ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่ทรงงานอย่างหนัก และไม่ได้พักผ่อนพระวรกาย บทอาศิรวาทนี้จึงสะท้อนความทุ่มเทพระราชหฤทัยและพระวรกายในการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชในฐานะกษัตริย์ผู้ปกครองประเทศ ได้เป็นอย่างดี

เพราะดลอุ่โนบเอื้อ อารี
พระกอบกิจกรณีนี หนักอึ้ง
(บริษัทดอกบัวคู่ จำกัด: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น มีการกล่าวว่า “พระกอบกิจกรณีนี หนักอึ้ง” จะเห็นว่า ผู้ประพันธ์ได้ใช้คำว่า “หนักอึ้ง” ขยายความหลักว่า “พระกอบกิจกรณีนี” สื่อให้เห็นถึงการปฏิบัติพระราชกรณียกิจนานัปการอย่างหนักเพื่อประชาชนและประเทศของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

1.4.3 คำขยายสื่อการเป็นพระมหากษัตริย์ผู้เมตตา

คำที่ผู้ประพันธ์ใช้ขยายความจากคำหลัก เพื่อสื่อให้เห็นถึงภาพลักษณ์ของพระมหากษัตริย์ผู้มีความเมตตาแก่ประชาชนในประเทศ ดังเนื้อความว่า

ภูวดลทรงยศเพียง ทิพากร
ทรงฤทธิเอื้ออาทร ถ่องทัน

(กลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรตินวมินทราทิศ 5 ภูมิภาค: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น มีการกล่าวว่า “ทรงฤทธิเอื้ออาทร ถ่องทัน” ผู้ประพันธ์ได้ใช้คำว่า “เอื้ออาทร” ขยายคำหลักคำว่า “ทรงฤทธิ” ทำให้เห็นภาพของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่ไม่ได้เป็นพระมหากษัตริย์ที่มีพระบรมเดชานุภาพเท่านั้น แต่พระองค์ทรงมีความเมตตา ความเอื้ออาทรแก่ประชาชนในชาติอย่างหาที่สุคติมิได้

สองพระหัตถ์ปกเกล้าประชาราษฎร์   สองพระบาททรงดำเนินเนินไศล
สองพระเนตรทรงเมตตาข้าไผท   สองพระกรรมทรงไว้ซึ่งธรรมา
 (กรมประมง: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น มีการกล่าวว่า “สองพระเนตรทรงเมตตาข้าไผท” ผู้ประพันธ์ได้ใช้คำว่า “ทรงเมตตาข้าไผท” ขยายคำหลักคำว่า “สองพระเนตร” สื่อให้เห็นว่าพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่มีความเมตตาแก่พสกนิกรในประเทศของพระองค์

1.4.4 คำขยายสื่อการเป็นพระมหากษัตริย์ผู้ปกครองบ้านเมืองให้ร่มเย็นและเจริญรุ่งเรือง

คำที่ผู้ประพันธ์ใช้ขยายความจากคำหลัก เพื่อสื่อให้เห็นถึงภาพลักษณ์ของพระมหากษัตริย์ผู้ปกครองบ้านเมืองให้ร่มเย็นและเจริญรุ่งเรือง ดังเนื้อความว่า

สมเด็จพระภูมิพลมหาราช   พระผู้ทรงสามารถปราบทุกข์เข็ญ
ทรงปกป้องผองไทยให้ร่มเย็น   พระผู้เป็นศูนย์รวมใจไทยทั่วกัน
 (สมาคมพ่อตัวอย่างแห่งชาติ: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น มีการกล่าวว่า “ทรงปกป้องผองไทยให้ร่มเย็น” ผู้ประพันธ์ได้ใช้คำว่า “ให้ร่มเย็น” ขยายความหลักคำว่า “ทรงปกป้องผองไทย” สื่อให้เห็นถึงภาพพระมหากษัตริย์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่ทรงปกครองประชาชนให้เกิดความสุขความร่มเย็น

หกลีบเก้าปีที่พระองค์ทรงครองราชย์   ประเทศชาติรุ่งเรืองประเทืองใส
 เหล่าทวยราษฎร์สุขศรัดี้ทั่วไทย   ชาติแก้วไกลเกียรติก้องไปในโลก
 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น มีการกล่าวว่า “หกลีบเก้าปีที่พระองค์ทรงครองราชย์ ประเทศชาติรุ่งเรืองประเทืองใส” จะเห็นว่าผู้ประพันธ์ใช้คำว่า “ประเทศชาติรุ่งเรืองประเทืองใส” ขยายความหลักคำว่า “ทรงครองราชย์” สื่อให้เห็นภาพของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่ทรงปกครองประเทศให้เจริญรุ่งเรือง

แก้วิกฤตให้เห็นเป็นโอกาส
สยามเย็นเป็นสุขทั่วทุกคน

ทรงนำชาติก้าวหน้าสง่าผล

โลกได้ยลสยามยิ้มอ้อมบุญญา

(สมาคมสตรีนักธุรกิจและวิชาชีพแห่งประเทศไทย: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น มีการกล่าวว่า “ทรงนำชาติก้าวหน้าสง่าผล” ผู้ประพันธ์ใช้คำว่า “ก้าวหน้า” และ “สง่าผล” ขยายความหลักว่า “ทรงนำชาติ” ทำให้เห็นว่าพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่ริเริ่มวิทยาการต่าง ๆ ที่ทันสมัย เพื่อพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า และเท่าทันนานาประเทศ

1.4.5 คำขยายสื่อการเป็นพระมหากษัตริย์นักพัฒนา

คำที่ผู้ประพันธ์ใช้ขยายความจากคำหลัก เพื่อสื่อให้เห็นถึงภาพลักษณ์ของพระมหากษัตริย์ผู้เป็นนักพัฒนา ดังเนื้อความว่า

พระมหากษัตริย์นักพัฒนาสัมฤทธิ์ผล   สาธารณสุขเพื่อมวลชนโดยถ้วนหน้า
วิทยาศาสตร์ประทานเห็นทันตา   ชัยพัฒนาผนหลวงเพื่อปวงชน

(สหพันธ์สมาคมสตรีนักธุรกิจและวิชาชีพแห่งประเทศไทย: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น มีการกล่าวว่า “พระมหากษัตริย์นักพัฒนาสัมฤทธิ์ผล” จะเห็นว่าผู้ประพันธ์ได้ใช้คำว่า “นักพัฒนา” ขยายคำหลักว่า “พระมหากษัตริย์” จึงทำให้เห็นภาพของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่ทรงเป็นกษัตริย์นักพัฒนา

1.4.6 คำขยายสื่อการเป็นพระมหากษัตริย์ผู้ครองราชย์ยาวนาน

คำที่ผู้ประพันธ์ใช้ขยายความจากคำหลัก เพื่อสื่อให้เห็นถึงภาพลักษณ์ของพระมหากษัตริย์ผู้ครองราชย์ยาวนาน ดังเนื้อความว่า

บารมีพระเลิศล้ำ   ไผท
ครองราชย์ยั่งยืนสมัย   เจ็ดจ้ำ

(มูลนิธิกตदानุสรณ์ ในพระราชูปถัมภ์: 2558)

ธ ทรงเป็นกษัตริราชเจ้า   ครองราชย์ยืนยาวกว่าพระองค์ไหน
ทรงอุปถัมภ์ชาติทุกศาสตร์ ณ แดนไทย   มิต้องให้เดือดร้อนช่วยผ่อนคลาย

(สโมสรอาสาชกาชาติ สำนักงานอาสาชกาชาติ สภาชกาชาติไทย: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น มีการกล่าวว่า “ครองราชย์ยังยืนสมัย” และ “ครองราชย์ยืนยาวกว่าพระองค์ไหน” จะเห็นว่าผู้ประพันธ์ใช้คำว่า “ยังยืนสมัย” ขยายความหลักว่า “ครองราชย์” และใช้คำว่า “ยืนยาวกว่าพระองค์ไหน” ขยายความหลักว่า “ครองราชย์” การใช้คำลักษณะนี้สื่อให้เห็นภาพของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่ครองสิริราชสมบัติอย่างยาวนาน เป็นระยะเวลา 70 ปี 126 วัน

1.4.7 คำขยายสื่อการเป็นพระมหากษัตริย์ผู้มีความล้ำสมัย

คำที่ผู้ประพันธ์ใช้ขยายความจากคำหลัก เพื่อสื่อให้เห็นถึงภาพลักษณ์ของพระมหากษัตริย์ผู้มีพระอัจฉริยภาพและพระปรีชาสามารถที่เป็นเลิศ และล้ำสมัย ดังเนื้อความว่า

ครบรอบแปดสิบแปดพระชันษา พระปรีชาทรงเลิศล้ำนำสมัย
 กอบภารกิจประสิทธิผลเพื่อคนไทย มีรายได้พอเพียงเลี้ยงชีพตน
 (สำนักพิมพ์โปลิศนิวส์: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น มีการกล่าวว่า “พระปรีชาทรงเลิศล้ำนำสมัย” ผู้ประพันธ์ได้ใช้คำว่า “ทรงเลิศล้ำ” และ “นำสมัย” ขยายคำหลักคำว่า “พระปรีชา” สื่อให้เห็นว่าพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่มีพระปรีชาสามารถเป็นเลิศ และมีความล้ำสมัย ซึ่งพระองค์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่รอบรู้และเท่าทันวิทยาการสมัยใหม่ต่าง ๆ รวมถึงการที่พระองค์ทรงคิดค้นวิทยาการใหม่ ๆ อยู่เสมอ

1.4.8 คำขยายแสดงให้เห็นถึงจำนวนมากและความยิ่งใหญ่

คำที่ผู้ประพันธ์ใช้ขยายความจากคำหลัก แสดงให้เห็นภาพพระมหากษัตริย์ที่มีน้ำพระทัยเต็มเปี่ยม พระบารมีที่ยิ่งใหญ่ และโครงการในพระราชดำริจำนวนมากของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ดังนี้

1) คำขยายสื่อการเป็นพระมหากษัตริย์ผู้มีน้ำพระทัยเต็มเปี่ยมและกว้างใหญ่

คำที่ผู้ประพันธ์ใช้ขยายความจากคำหลัก เพื่อสื่อให้เห็นถึงภาพลักษณ์ของพระมหากษัตริย์ผู้มีน้ำพระทัยเต็มเปี่ยมและกว้างใหญ่ ดังเนื้อความว่า

ชาวทช.ขอกราบลงตรงพระบาท น้ำพระทัยแผ่ไพศาลจำตราตรึง
 ทำอันวามหาราชเวียนมาถึง
 ปวงทวยราษฎร์ต่างได้พึ่งพระบารมี
 (กรมทรัพย์สินทางทะเลและชายฝั่ง: 2558)

พระเปรียบตั้งศูนย์รวมใจไทยทั้งชาติ
น้ำพระทัยทรงเปี่ยมล้นแผ่นดินทอง

พระราชาราชภูริร้อยดวงใจไทยทุกผอง
 ต่างแซ่ซ้องก้องหล้าสดุดี
 (การประปาส่วนภูมิภาค: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น มีการกล่าวว่า “น้ำพระทัยแผ่ไพศาลยังตราตรึง” และ “น้ำพระทัยทรงเปี่ยมล้นแผ่นดินทอง” ผู้ประพันธ์ใช้คำว่า “แผ่ไพศาล” ขยายคำหลักคำว่า “น้ำพระทัย” และใช้คำว่า “ทรงเปี่ยมล้น” ขยายคำหลักคำว่า “น้ำพระทัย” การใช้คำเหล่านี้ทำให้เห็นภาพของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่มีน้ำพระทัยเต็มเปี่ยมและแผ่ไปยังพสกนิกรทุกหมู่เหล่าของพระองค์อย่างทั่วถึง

2) คำขยายสื่อการเป็นพระมหากษัตริย์ผู้มีบารมียิ่งใหญ่

คำที่ผู้ประพันธ์ใช้ขยายความจากคำหลัก เพื่อสื่อให้เห็นถึงภาพลักษณ์ของพระมหากษัตริย์ผู้มีบุญญาบารมีที่ยิ่งใหญ่ ดังนี้ข้อความว่า

เอกราชันมิ่งขวัญชาติปกราชภูริรัฐ
พระบารมีแผ่ภิญโญยิ่งโอฬาร

เจตจรัสเปี่ยมเมตตามหาศาล
 ยิ่งยืนนานสืบศาสตร์ศิลป์แผ่นดินไทย
 (จังหวัดอ่างทอง: 2558)

บำบัดทุกข์บำรุงสุขราษฎร์
 แผ่นดินธรรมแผ่นดินทองครองปฐพี

พสกนิกรร่มเย็นเป็นสุขศรั
 ด้วยพระบุญญาบารมีทวีไกล
 (มวลงชบุรีรักสมัคคี: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น มีการกล่าวว่า “พระบารมีแผ่ภิญโญยิ่งโอฬาร” และ “พระบุญญาบารมีทวีไกล” จะเห็นว่าผู้ประพันธ์ได้ใช้คำว่า “แผ่ภิญโญยิ่งโอฬาร” หมายถึง แผ่ไปอย่างกว้างขวาง ยิ่งใหญ่ เลิศล้ำ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 1442) ขยายคำหลักคำว่า “พระบารมี” และใช้คำว่า “ทวีไกล” ขยายคำหลักคำว่า “พระบุญญาบารมี” ทำให้เห็นภาพของพระมหากษัตริย์ที่มีพระบุญญาบารมีมาก ซึ่งเป็นภาพลักษณ์ของพระมหากษัตริย์แบบอุดมคติ

3) คำขยายสื่อการเป็นพระมหากษัตริย์ผู้ริเริ่มโครงการจำนวนมากเพื่อชาติและประชาชน

คำที่ผู้ประพันธ์ใช้ขยายความจากคำหลัก เพื่อสื่อให้เห็นถึงภาพลักษณ์ของพระมหากษัตริย์ผู้ริเริ่มโครงการจำนวนมากเพื่อชาติและประชาชน ดังนี้ข้อความว่า

ทรงพินิจคิดค้น
หลายหลากมากมายประมาณ

โครงการ
มิได้

(สมาคมผู้อาสาสมัครและช่วยการศึกษา ผู้จัดงานวันพ่อแห่งชาติ: 2558)

พระราชดำริโครงการน่านปการ
การเกษตรอุตสาหกรรมนำพัฒนา

ด้วยพระโภธิสมภารเห็นทั่วหน้า
ด้วยพระอัจฉริยะปรีชาบารมี
(มวลชนรู้จักสามัคคี: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น มีการกล่าวว่า “ทรงพินิจคิดค้น โครงการ หลายหลากมากมาย ประมาณ มิได้” จะเห็นว่าผู้ประพันธ์ได้ใช้คำว่า “หลายหลาก” “มากมาย” “ประมาณมิได้” ขยายความหลักว่า “ทรงพินิจคิดค้นโครงการ” นอกจากนี้ผู้ประพันธ์ได้กล่าวว่า “พระราชดำริโครงการน่านปการ” โดยใช้คำว่า “น่านปการ” หมายถึง มีหลายอย่าง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 621) ขยายความหลักว่า “พระราชดำริโครงการ” สื่อให้เห็นถึงพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่คิดค้นโครงการจำนวนมากและมีความหลากหลาย เพื่อเอื้อประโยชน์แก่ประชาชนและพัฒนาประเทศของพระองค์

จากการศึกษาบทอาศรัยวาทเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชพบว่า ผู้ประพันธ์ได้ใช้คำขยายความเพื่อสื่อให้เห็นภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทำให้เห็นรายละเอียดของเนื้อความในบทอาศรัยวาท ซึ่งสะท้อนภาพลักษณ์เฉพาะพระองค์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชได้ชัดเจนขึ้น โดยในบทอาศรัยวาทเฉลิมพระเกียรติผู้ประพันธ์ได้ใช้คำขยายความที่สื่อถึงการเป็นพระมหากษัตริย์ผู้มีคุณธรรม และพระมหากษัตริย์ผู้ทรงงานหนักมากที่สุด สะท้อนให้เห็นภาพของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่ทรงงานหนักเพื่อความเป็นอยู่ของประชาชน และความเจริญรุ่งเรือง มั่นคงของประเทศ โดยที่พระองค์ทรงให้ความสำคัญกับประชาชนเป็นอันดับหนึ่ง อีกทั้งทรงปฏิบัติพระองค์และปกครองประเทศอยู่บนพื้นฐานของคุณธรรม

จากการศึกษากลวิธีการใช้คำเพื่อนำเสนอภาพลักษณ์ของพระมหากษัตริย์ในบทอาศรัยวาทเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชพบว่า ผู้ประพันธ์ได้ใช้กลวิธีการใช้คำเพื่อนำเสนอภาพลักษณ์ 4 ลักษณะ ได้แก่ การซ้ำคำ และซ้ำวลี การซ้อนคำ การใช้คำเรียกพระมหากษัตริย์ และการใช้คำขยายความ กลวิธีการใช้คำที่ผู้ประพันธ์เลือกใช้ทำให้ปรากฏภาพของพระมหากษัตริย์แบบอุดมคติและภาพเฉพาะพระองค์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชอย่างเด่นชัด

2. กลวิธีการใช้ภาพพจน์

ภาพพจน์ (Figures of Speech) คือ คำ หรือกลุ่มคำที่เกิดจากกลวิธีการใช้คำ เพื่อเกิดภาพที่แจ่มชัดและลึกซึ้งขึ้นในใจของผู้อ่านและผู้ฟัง (สุจิตรา จงสถิตย์วัฒนา, 2558: 37) บทอาศிரาวาทเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีการใช้ภาพพจน์เพื่อนำเสนอภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์ 5 ลักษณะ ได้แก่ อุปมา อุปลักษณ์ อติพจน์ ปฏิปุจฉา อุนนามนัย ดังต่อไปนี้

2.1 อุปมา

อุปมา (Simile) คือ ภาพพจน์เปรียบเทียบสิ่งที่เหมือนกัน โดยมีคำเชื่อม เช่น คำว่าเหมือน ดุจ ดัง เช่น ปาน ราว ประหนึ่ง เพียง เทียม ฯลฯ (สุจิตรา จงสถิตย์วัฒนา, 2558: 37) บทอาศிரาวาทเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีการใช้ภาพพจน์อุปมาในการนำเสนอมากที่สุด โดยมีการเปรียบเทียบ 3 ลักษณะ ได้แก่ การเปรียบพระองค์กับธรรมชาติ การเปรียบพระองค์กับสิ่งเหนือธรรมชาติ และการเปรียบพระองค์กับสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น ดังต่อไปนี้

2.1.1 การเปรียบพระองค์กับธรรมชาติ

การเปรียบพระองค์กับธรรมชาติ เป็นการที่ผู้ประพันธ์ใช้ภาพพจน์อุปมาเปรียบเทียบพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทั้งในด้านพระราชจริยวัตรและพระบารมีของพระองค์กับธรรมชาติที่ยิ่งใหญ่ อันเป็นทรัพยากรที่เป็นประโยชน์แก่สรรพสิ่งบนโลก ได้แก่ พระอาทิตย์ พระจันทร์ ฝน เมฆ น้ำ เป็นต้น

1) ใช้อุปมาเปรียบพระองค์กับพระอาทิตย์

ผู้ประพันธ์ได้ใช้ภาพพจน์อุปมาเปรียบเทียบพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชกับพระอาทิตย์ เพื่อให้เห็นความยิ่งใหญ่ของพระองค์ ดังเนื้อความว่า

ภูวดลทรงยศเพียง	ทิพากร
ทรงฤทธิ์เอื้ออาทร	ถ่องพัน
ไพรัชเทิดบวร	จอมปราษฎ์ ไทยเฮย
อัจฉริยภาพพัน	ทั่วหล้า ลือนาม

(กลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรตินวมิทรทาศิ 5 ภูมิภาค: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ที่กล่าวว่า “ภูวดลทรงยศเพียง ทิพากร” เป็นการใช้อุปมาอุปมา ที่มีคำเชื่อมว่าคำว่า “เพียง” หมายถึง เท่า เสมอ เหมือน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 848) คำว่า “ทิพากร” หมายถึง พระอาทิตย์ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 571) โดยผู้ประพันธ์

เปรียบเทียบพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชกับพระอาทิตย์ ทำให้เห็นภาพของพระมหากษัตริย์ที่เป็นผู้ยิ่งใหญ่ มีความน่ายำเกรง และมีพระบรมเดชานุภาพ

ธ เสด็จบำบัดทุกข์	บำรุงสุขทุกแห่งหน
ทั้งถิ่นไทยในสากล	บันดาลผลให้ไพบุลย์
ตั้งแสงสุริยทิพย์	ซึ่งสถิตในไอศุรีย์
พระบารมีที่เพิ่มพูน	เจิดจรัญญด้วยบุญญา
	(ศาลแพ่ง: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ที่กล่าวว่า “ตั้งแสงสุริยทิพย์” เป็นการใช้ภาพพจน์อุปมา โดยมีคำเชื่อมว่าคำว่า “ตั้ง” คำว่า แสงสุริยทิพย์ หมายถึง แสงจากดวงอาทิตย์ของเทวดา ซึ่งมีการประกอบคำ 3 คำเข้าด้วยกัน คือคำว่า “แสง” หมายถึง ความสว่าง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 1270) “สุริย” หรือ “สุริย์” แผลงมาจากคำว่า “สุริยะ” หมายถึง พระอาทิตย์, ดวงตะวัน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 1247) ส่วนคำว่า “ทิพย์” หมายถึง เป็นของเทวดา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 581) ผู้ประพันธ์ได้ใช้ภาพพจน์อุปมาเปรียบพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชกับแสงสว่างจากดวงอาทิตย์ เพื่อให้ภาพของพระองค์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่มีความยิ่งใหญ่ และมีความสำคัญยิ่งต่อประเทศและพสกนิกรไทย

พระเปรียบตั้งสุริยฉาย	เจิดประกายพรายแสงทุกแหล่งหล้า
เป็นร่มฉัตรปกเกล้าชาวประชา	พระเมตตางามวิสุทธิ์ดุจทิพย์ธาร
	(สมาคมข้าราชการบำนาญ: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ที่กล่าวว่า “พระเปรียบตั้งสุริยฉาย” เป็นการใช้ภาพพจน์อุปมา โดยมีคำว่า “เปรียบตั้ง” เป็นคำเชื่อมเพื่อเปรียบสิ่งหนึ่งกับอีกสิ่งหนึ่ง ผู้ประพันธ์ได้ใช้คำ 2 คำประกอบเข้าด้วยกัน คือคำว่า “สุริย” มาจากคำว่า “สุริยะ” หมายถึง พระอาทิตย์, ดวงตะวัน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 1247) และคำว่า “ฉาย” หมายถึง ส่องแสงออกไป (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 349) “สุริยฉาย” จึงหมายถึง แสงจากดวงอาทิตย์ ผู้ประพันธ์ได้ใช้ภาพพจน์อุปมาเปรียบเทียบพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชกับแสงจากดวงอาทิตย์ ซึ่งดวงอาทิตย์เป็นดาวฤกษ์ในระบบสุริยะ และแสงจากดวงอาทิตย์ที่ส่องกระทบมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของสิ่งมีชีวิตบนโลก บางวัฒนธรรมถือดวงอาทิตย์เป็นเทวดา การหมุนของโลกและวงโคจรรอบดวงอาทิตย์ของโลกเป็นรากฐานของปฏิทินสุริยคติที่ใช้กันในปัจจุบัน ดวงอาทิตย์จึงมีความยิ่งใหญ่และมีความสำคัญอย่างมาก

การเปรียบเทียบพระองค์ในลักษณะนี้เพื่อให้ภาพของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงเป็นพระมหากษัตริย์ยิ่งใหญ่ มีพระบรมเดชาานุภาพ และทรงเป็นพระมหากษัตริย์ผู้มีพระมหากรุณาธิคุณแก่ประชาชนและประเทศอย่างหาที่สุดมิได้

2) ใช้อุปมาเปรียบพระบารมีของพระองค์กับแสงจันทร์

ผู้ประพันธ์ได้ใช้ภาพพจน์อุปมาเปรียบเทียบพระบารมีของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชกับแสงจันทร์ที่ส่องสว่าง เพื่อแสดงให้เห็นพระบุญญาบารมีที่ยิ่งใหญ่ของพระองค์ ดังเนื้อความว่า

ห้ำอันงามหาราชชาติสยาม   ทวีเขตคามเกษมสุขหมดทุกข์เชื้อ
พระบารมีส่องสว่างตั้งจันทร์เพ็ญ   พระจึงเป็นขวัญเกล้าเอนาวันรันตร์
(มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ที่กล่าวว่า “พระบารมีส่องสว่างตั้งจันทร์เพ็ญ” เป็นการใช้อุปมาพจน์อุปมา ที่มีคำเชื่อมคำว่า “ตั้ง” ผู้ประพันธ์เปรียบเทียบพระบารมีของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชกับดวงจันทร์ โดยกล่าวว่าพระบารมีของพระองค์ส่องสว่างเหมือนกับแสงดวงจันทร์ที่เต็มดวง ซึ่งแสงจากดวงจันทร์ให้ความรู้สึกเย็น มากกว่าแสงจากดวงอาทิตย์ พระบารมีของพระองค์จึงสร้างความร่มเย็นให้แก่ประชาชน การที่ผู้ประพันธ์ใช้อุปมาในลักษณะนี้ ทำให้เห็นภาพของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชว่าทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่มีพระบุญญาบารมีมาก และแผ่ปกเกล้าประชาชน

3) ใช้อุปมาเปรียบพระองค์กับหยาดฝน

ผู้ประพันธ์ได้ใช้ภาพพจน์อุปมาเปรียบเทียบพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชกับหยาดฝนที่สร้างความอุดมสมบูรณ์ให้แก่สรรพชีวิตบนแผ่นดิน ดังเนื้อความว่า

ตั้งหยาดฝนขิลมหล้าพนาขึ้น   ธาณินทร์พั้นเหือดแห้งหายคลายไศกถอน
สยามรัฐวัฒนาสถาวร   พสกนิกรเปี่ยมสุขทุกทิวา

(สมาคมนักวิจัยข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ที่กล่าวว่า “ตั้งหยาดฝนชลอมหฬ้าพนาขึ้น” เป็นการใช้อุบายภาพพจน์อุปมา ที่มีคำเชื่อมคำว่า “ตั้ง” โดยผู้ประพันธ์เปรียบเทียบพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชกับหยาดฝนที่ให้ความชุ่มชื้นแก่ป่า ต้องการจะสื่อถึงน้ำพระทัยของพระองค์ที่ทรงมีคุณูปการแก่ประชาชนและทรัพยากรธรรมชาติ จะเห็นได้ว่าการเปรียบพระองค์เป็นตั้งหยาดฝน มีการเชื่อมโยงความคิดกับพระราชกรณียกิจของพระองค์ที่เกี่ยวกับ “ฝนหลวง” ผู้ประพันธ์จึงได้หยิบยกมาเปรียบเทียบเพื่อให้เห็นถึงน้ำพระทัยของพระองค์ที่ทรงมีแก่ประชาชนและประเทศ

ดูจหยาดฝนหล่นจากฟ้ามาคลายทุกข์	บำรุงสุขพสกศรีแผ่ทั่วหล้า
เอกองค์เดียว ฐ ทรงชัยในโลกา	พระปรีชาสามารถก้องปึงปวงไทย
	(บริษัทสินทรัพย์ประกันภัย จำกัด มหาชน: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ที่กล่าวว่า “ดูจหยาดฝนหล่นจากฟ้ามาคลายทุกข์” เป็นการใช้อุบายภาพพจน์อุปมา มีคำเชื่อมในการเปรียบ คำว่า “ดูจ” ผู้ประพันธ์ใช้อุบายภาพพจน์อุปมาเพื่อเปรียบเทียบพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชกับหยาดฝนที่หล่นมาจากฟ้า โดยได้กล่าวว่า หยาดฝนที่หล่นจากฟ้านั้นหล่นมาเพื่อมาคลายทุกข์ของประชาชนบนแผ่นดินไทย ผู้ประพันธ์ต้องการสื่อให้เห็นว่าพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่อุทิศพระวรกายและพระราชหฤทัยเพื่อแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นกับประชาชนและประเทศ จนประชาชนในแผ่นดินมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและก่อให้เกิดสุขในการดำเนินชีวิต การใช้ภาพพจน์ในลักษณะนี้จึงสร้างให้ภาพของพระองค์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ผู้ทรงคำนึงถึงประชาชนเป็นสำคัญ

หากราษฎร์ทุกข์ท่วมท้น	แดนดิน
พระเสด็จโปรดดูจเมฆินทร์	ร่มเกล้า
เสมือนฝนทิพย์ชลอมริน	หลังรด ใจนา
ปราษฎ์เทียบพระผ่านเฝ้า	ประหนึ่งเทพ ประทานพร

(สภาสตรีแห่งชาติ ในพระบรมราชินูปถัมภ์: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ที่กล่าวว่า “เสมือนฝนทิพย์ชลอมริน หลังรดใจนา” เป็นการใช้อุบายภาพพจน์อุปมา มีคำเชื่อมในการเปรียบ คำว่า “เสมือน” ผู้ประพันธ์ใช้อุบายภาพพจน์อุปมาเพื่อเปรียบเทียบพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชกับฝนทิพย์ ที่หลังรดหัวใจของประชาชน ผู้ประพันธ์พยายามเชื่อมโยงความคิดระหว่างธรรมชาติที่จับต้องได้อย่าง “ฝน” กับสิ่งเหนือธรรมชาติคือ “ทิพย์” หมายถึง เป็นของเทวดา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 581) ซึ่งผู้ประพันธ์ได้มุ่งเน้นความสำคัญไปที่ “ฝน” โดยต้องการจะสื่อให้เห็นถึงพระมหากษัตริย์คุณและพระเมตตาของ

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจต่าง ๆ เพื่อประชาชนตลอดรัชสมัยของพระองค์ ทำให้ประชาชนคลายจากความทุกข์อันเกิดจากคุณภาพชีวิตที่ไม่ดี อีกทั้งจะเห็นว่าผู้ประพันธ์ได้ใช้คำว่า “ทิพย์” ประกอบเข้ากับคำว่า “ฝน” สะท้อนให้เห็นถึงความคิดของประชาชนว่ามีคติความเชื่อเกี่ยวกับการมองพระมหากษัตริย์เป็นเทวดา การใช้ภาพพจน์ในลักษณะนี้ทำให้ภาพของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชเป็นพระมหากษัตริย์ที่ทรงทำสิ่งต่าง ๆ เพื่อประชาชนของพระองค์

4) ใช้อุปมาเปรียบเทียบพระองค์กับเมฆและท้องฟ้า

ผู้ประพันธ์ได้ใช้ภาพพจน์อุปมาเปรียบเทียบพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชกับเมฆและชั้นบรรยากาศ ที่คอยปกคลุมสิ่งต่าง ๆ และมีความกว้างใหญ่ไพศาล ดังเนื้อความว่า

หากราษฎร์ทุกข์ท่วมทับ	แดนดิน
พระเสด็จโปรดจุเมษินทร์	ร่มเกล้า
เสมือนฝนทิพย์ชโลมริน	หลังรด ใจนา
ปราษฎ์เทียบพระผ่านฟ้า	ประหนึ่งเทพ ประทานพร

(สภาสตรีแห่งชาติ ในพระบรมราชินูปถัมภ์: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ที่กล่าวว่า “พระเสด็จโปรดจุเมษินทร์ ร่มเกล้า” เป็นการใชภาพพจน์อุปมา ที่มีคำว่าเชื่อมว่า “จุ” โดยผู้ประพันธ์เปรียบเทียบการเสด็จเยี่ยมราษฎรของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชกับเมฆบนท้องฟ้า จะเห็นได้ว่าผู้ประพันธ์เชื่อมโยงความคิดของเมฆที่มีความกว้างใหญ่ไพศาลและปกคลุมไปทั่วแผ่นดินกับการเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรของพระองค์ ที่ทรงเสด็จพระราชดำเนินทั่วประเทศเพื่อพระราชทานความช่วยเหลือและแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ผู้ประพันธ์จึงได้เลือกสรรความยิ่งใหญ่ของธรรมชาติอย่าง “เมฆ” มาเปรียบกับพระราชกรณียกิจของพระองค์ที่ทรงคอยปกป้อง ดูแล และช่วยเหลือประชาชน ให้คลายจากความเดือดร้อน

ธ ตั้งเพชรตั้งทองของล้ำค่า
เป็นผู้ให้ความรักความเมตตา

ดุจเวหาโอบล้อมอ้อมภูษา
น้อมวันทาขอพระองค์พระเจริญ

(สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ที่กล่าวว่า “ดุจเวหาโอบล้อมอ้อมภุมา” เป็นการ
ใช้ภาพพจน์อุปมา ที่มีคำเชื่อมคำว่า “ดุจ” โดยผู้ประพันธ์เปรียบเทียบพระมหากษัตริย์
ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชกับ “เวหา” ซึ่ง หมายถึง ฟ้า, อากาศ
(ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 1131) และเปรียบประชาชนไทย กับ “ภุมา” โดยการที่ผู้ประพันธ์ใช้
ภาพพจน์ในลักษณะนี้เพื่อสื่อให้เห็นถึงพระมหากษัตริย์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา
ภูมิพลอดุลยเดชที่ทรงมีแก่ประชาชนชาวไทย ทั้งปกป้องคุ้มครองประเทศและประชาชนของพระองค์
ตลอดรัชสมัย ภาพของพระองค์จึงเป็นพระมหากษัตริย์ที่ทรงทำหน้าที่ผู้ปกครองประเทศได้อย่างดีเลิศ

5) ใช้อุปมาเปรียบน้ำพระทัยของพระองค์กับน้ำ

ผู้ประพันธ์ได้ใช้ภาพพจน์อุปมาเปรียบเทียบน้ำพระทัยของ
พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชกับน้ำ ซึ่งน้ำเป็นสสารชนิดหนึ่งที่มีอยู่มากบนผิว
โลก และเป็นสิ่งที่สำคัญต่อการดำรงชีพของสิ่งมีชีวิตบนโลก เพื่อแสดงให้เห็นน้ำพระทัยอันบริสุทธิ์
และยิ่งใหญ่ของพระองค์ที่มีแก่ประชาชน ดังเนื้อความว่า

คุ้มเกล้าผองเหล่าราษฎร์	ไทยทั้งชาติทุกทิศา
เปี่ยมด้วยพระเมตตา	จากฟากฟ้ามาสู่ดิน
น้ำพระทัยที่พิสุทธิ์	เปรียบประดุจกระแสสินธุ์
เสโทเทที่ไหลริน	เป็นอาภินประจักษ์ใจ
	(ศาลแพ่ง: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ที่กล่าวว่า “น้ำพระทัยที่พิสุทธิ์ เปรียบประดุจ
กระแสสินธุ์” เป็นการใช้ภาพพจน์อุปมา ที่มีคำเชื่อมคำว่า “เปรียบประดุจ” ซึ่งคำว่า “กระแสสินธุ์”
หมายถึง ลำน้ำ, แม่น้ำ, สายน้ำ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 1235) โดยผู้ประพันธ์เปรียบเทียบน้ำ
พระทัยของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชกับกระแสน้ำ น้ำเป็นทรัพยากรที่มี
ความสำคัญ และมีความยิ่งใหญ่ ผู้ประพันธ์ได้เชื่อมโยงความคิดของ “น้ำ” ซึ่งพระราชกรณียกิจของ
พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชเกี่ยวกับข้องกับน้ำเป็นจำนวนมาก การที่ผู้ประพันธ์
ใช้การเปรียบเทียบในลักษณะนี้ เพื่อสื่อให้เห็นถึงน้ำพระทัยอันยิ่งใหญ่ของพระบาทสมเด็จพระ
ปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่มีแก่ประชาชน

ดุจสายน้ำหล่อเลี้ยงทุกชีวิต	ทรงสถิตทั่วแคว้นแดนไทยสิ้น
เสด็จถึงทุกแห่งในแผ่นดิน	แม้ในถิ่นแดนดงป่าพงไพร
	(องค์การบริหารส่วนตำบลราชสถิตย์: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ที่กล่าวว่า “ดุษายน้ำหล่อเลี้ยงทุกชีวิต” เป็นการใช้ภาพพจน์อุปมา โดยมีคำเชื่อมเพื่อเปรียบเทียบ คำว่า “ดุษ” ผู้ประพันธ์เปรียบเทียบพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชกับสายน้ำที่หล่อเลี้ยงชีวิต ได้มีการเชื่อมโยงความคิดเกี่ยวกับแม่น้ำซึ่งมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของสิ่งมีชีวิตบนโลก โดยเฉพาะวิถีชีวิตของคนไทยที่มีความผูกพันกับแม่น้ำมาตั้งแต่ในอดีต ด้วยความสำคัญและความกว้างขวาง ยิ่งใหญ่ของแม่น้ำนี้ ผู้ประพันธ์จึงได้นำมาเปรียบเทียบกับพระองค์ เพื่อให้ภาพของพระองค์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่มีความยิ่งใหญ่และทรงมีคุณูปการแก่ประชาชนและประเทศไทย

ขอเดชะใต้ฝ่าพระบาทพระปกเกล้า	ทั่วประเทศสุขร่มเย็นเป็นทุกที่
พระหฤทัยเปี่ยมวิสุทธิคุณทิ	ทรงปรานีปวงประชามาเนากาล
(สมาคมผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทย: 2558)	

บทประพันธ์ข้างต้น ที่กล่าวว่า “พระหฤทัยเปี่ยมวิสุทธิคุณทิ” เป็นการใช้ภาพพจน์อุปมา ที่มีคำเชื่อมคำว่า “ดุษ” ซึ่งคำว่า “พระหฤทัย” หมายถึง จิตใจ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 1310) “วิสุทธิ” หมายถึง บริสุทธิ์ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 1126) โดยผู้ประพันธ์เปรียบเทียบน้ำพระราชหฤทัยของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชกับบ่อน้ำ ซึ่งคำว่า “บ่อน้ำ” หมายถึง แม่น้ำ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 604) ผู้ประพันธ์ต้องการสื่อให้เห็นถึงพระราชหฤทัยที่่องแผ้วบริสุทธิของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ที่ทรงมีพระเมตตาปรานีแก่พสกนิกรตลอดรัชสมัยของพระองค์

สิริน้อมถวายเบื้องยุคลบาท	ภูวนาถองค์ภูมิพลอดิศร
น้ำพระทัยดุษตั้งสายสาคร	ราชกรุ้มเย็นด้วยพระบารมี
(กรมทางหลวงชนบท: 2558)	

บทประพันธ์ข้างต้น ที่กล่าวว่า “น้ำพระทัยดุษตั้งสายสาคร” เป็นการใช้ภาพพจน์อุปมา ที่มีคำเชื่อมคำว่า “ดุษตั้ง” โดยผู้ประพันธ์ได้เปรียบเทียบน้ำพระทัยของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชกับ สายสาคร หมายถึง แม่น้ำ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 1212) ซึ่งผู้ประพันธ์ต้องการจะสื่อให้เห็นถึงน้ำพระทัยของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่หาที่สุคติได้ เหนือเช่นสายน้ำที่ทอดยาวและมีความกว้างขวาง การใช้ภาพพจน์ในลักษณะนี้จึงทำให้ภาพของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่มีน้ำพระทัยบริสุทธิ์และยิ่งใหญ่ ซึ่งพระองค์ทรงพระราชทานน้ำพระทัยอันบริสุทธิ์ให้แก่ประชาชนของพระองค์ทั่วทั้งแผ่นดิน

6) ใช้อุปมาเปรียบพระองค์กับชะง่อนผา

ผู้ประพันธ์ได้ใช้ภาพพจน์อุปมาเปรียบเทียบพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชกับชะง่อนผา ซึ่งชะง่อนผา คือส่วนของหินที่เป็นแฉ่งยื่นออกมาจากภูเขา เพื่อแสดงถึงความแข็งแกร่งในฐานะผู้ปกครองของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่ทรงปกป้อง ค้ำครองประชาชนในประเทศให้มีความสุข ร่มเย็น ดังเนื้อความว่า

ธ ดุจร่มบังร้อนชะง่อนผา

ดุจธารมหาสมุทรสุดเกษม

ดุจบิดาผู้ให้ใจอ้อมเอม

ไทยปรีดีเปรมยินดีและปรีดา

(สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ที่กล่าวว่า “ธ ดุจร่มบังร้อนชะง่อนผา” เป็นการใช้อุปมาพจน์อุปมา ที่มีคำเชื่อมคำว่า “ดุจ” โดยผู้ประพันธ์เปรียบเทียบพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชกับชะง่อนผา ที่แผ่ร่มบังสิ่งต่าง ๆ ซึ่งนัยของการนำชะง่อนผามาเปรียบเทียบแสดงถึงความแข็งแกร่งและคุณสมบัติเป็นร่มบังสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่เบื้องล่าง ผู้ประพันธ์ต้องการจะสื่อให้เห็นถึงบทบาทและหน้าที่ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชในฐานะกษัตริย์ซึ่งเป็นผู้ปกครองสูงสุดของประเทศ จึงจะต้องมีความแข็งแกร่ง และมีพระราชภาระในการปกป้อง ค้ำครองประเทศและประชาชนให้อยู่อย่างมีความสุข

7) ใช้อุปมาเปรียบพระองค์กับอัญมณีล้ำค่า

ผู้ประพันธ์ได้ใช้ภาพพจน์อุปมาเปรียบเทียบพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชกับอัญมณีที่มีค่า เพื่อแสดงให้เห็นถึงพระเกียรติยศของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ดังเนื้อความว่า

ธ ตั้งเพชรตั้งทองของล้ำค่า

ดุจเวหาโอบล้อมอ้อมภูผา

เป็นผู้ให้ความรักความเมตตา

น้อมวันทาขอพระองค์พระเจริญ

(สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ที่กล่าวว่า “ธ ตั้งเพชรตั้งทองของล้ำค่า” เป็นการใช้อุปมาพจน์อุปมา ที่มีคำเชื่อมคำว่า “ตั้ง” โดยผู้ประพันธ์เปรียบเทียบพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชกับเพชรและทอง ซึ่ง “เพชร” เป็นแร่ชนิดหนึ่งที่มีผลึกแวววาวคล้ายพิระมิตและความแข็งมากที่สุด เมื่อนำมาเจียรระโน จะเป็นอัญมณีที่มีค่าและงดงาม ส่วน “ทอง” เป็นธาตุแท้ชนิดหนึ่ง สีเหลืองสุกเปล่ง เป็นโลหะเนื้ออ่อนมีค่าสูง ความเปรียบทั้งสองประการมีนัยสื่อถึงความล้ำค่า ซึ่งคนไทยมีค่านิยมเกี่ยวกับเพชรและทองว่าเป็นของที่ล้ำค่า ผู้ประพันธ์ต้องการจะสื่อให้เห็นถึงความสัมพันธ์

ทางความคิดของประชาชนที่มีต่อพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชว่าพระองค์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่มีความสำคัญต่อความคิด ความรู้สึก และจิตใจของประชาชนไทย

2.1.2 เปรียบพระองค์กับสิ่งเหนือธรรมชาติ

การเปรียบพระองค์กับสิ่งเหนือธรรมชาติ เป็นการที่ผู้ประพันธ์ใช้ภาพพจน์อุปมาเปรียบเทียบพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชกับสิ่งเหนือธรรมชาติ ที่มนุษย์มีความเชื่อว่าเป็นสิ่งสำคัญ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ หรือเป็นสิ่งที่มีความค่า อันได้แก่ เทพเจ้า และน้ำทิพย์จากสวรรค์ เป็นต้น จะเห็นได้ดังนี้

1) ใช้อุปมาเปรียบพระองค์กับเทพเจ้า

ผู้ประพันธ์ใช้ภาพพจน์อุปมาเปรียบเทียบพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชกับเทพเจ้าองค์ต่าง ๆ ที่คอยคุ้มครองและมีคุณูปการแก่โลกและมนุษยชาติ ดังเนื้อความว่า

ธ ทรงหวังรัฐศาสตร์ ประชาชาติไม่สร้างสิ้น
เสด็จทั่วธานี ดุจพรหมอินทร์สร้างโลกา

(ชมรมการศึกษาเพื่อการท่องเที่ยวยั่งยืน จังหวัดนครราชสีมา: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ที่กล่าวว่า “ดุจพรหมอินทร์สร้างโลกา” เป็นการใช้ภาพพจน์อุปมา ที่มีคำเชื่อมคำว่า “ดุจ” โดยผู้ประพันธ์เปรียบเทียบพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชกับพระพรหมและพระอินทร์ ซึ่งเป็นเทพที่มีคุณูปการแก่โลกตามคติความเชื่อของศาสนาพราหมณ์-ฮินดู การที่ผู้ประพันธ์เปรียบเทียบในลักษณะนี้ ทำให้เห็นภาพของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชเป็นผู้ที่มีคุณูปการแก่ประเทศและประชาชนได้อย่างเด่นชัด

หากราษฎร์ทุกข์ทั่วมหัน	แดนดิน
พระเสด็จโปรดดุจเมฆินทร์	ร่มเกล้า
เสมือนฝนทิพย์ชโลมริน	หลังรด ใจนา
ปราชัญเทียบพระผ่านผ้า	ประหนึ่งเทพ ประทานพร

(สภาสตรีแห่งชาติ ในพระบรมราชินูปถัมภ์: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ที่กล่าวว่า “ประหนึ่งเทพ ประทานพร” เป็นการใช้ภาพพจน์อุปมา ที่มีคำเชื่อมคำว่า “ประหนึ่ง” โดยผู้ประพันธ์เปรียบเทียบพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชกับเทพที่ประทานพร ซึ่งการเปรียบเทียบในลักษณะนี้รับอิทธิพลทางคติความเชื่อมาจากอดีต ภายใต้ระบอบการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ซึ่งประชาชนมี

ความเชื่อว่า พระมหากษัตริย์ คือ สมมุติเทพ โดยได้รับบัญชาสวรรค์เพื่อจุติลงมาปกครองมวลมนุษยชาติ ผู้ประพันธ์ต้องการจะสื่อให้เห็นถึงพระอัจฉริยภาพด้านต่าง ๆ ของพระองค์ที่ทรงคิดค้นหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับประชาชนและประเทศ โดยพระราชทานแนวทางต่าง ๆ ทั้งในรูปแบบพระราชดำรัส พระบรมราโชวาท หรือโครงการในพระราชดำริ เสมือนเทพที่ประทานพรวิเศษแก่มวลมนุษย์ ความเปรียบนี้จึงก่อให้เกิดภาพของพระมหากษัตริย์ที่เป็นผู้มีพระบุญญาธิการอันมีชาติกำเนิดที่สูงส่ง ซึ่งส่งผลให้สามารถปกครองประเทศให้เจริญรุ่งเรืองได้

2) ใช้อุปมาเปรียบน้ำพระทัยพระองค์กับน้ำทิพย์จากสวรรค์

ผู้ประพันธ์ได้ใช้ภาพพจน์อุปมาเปรียบพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชกับน้ำทิพย์จากสวรรค์ ซึ่งน้ำทิพย์เป็นน้ำศักดิ์สิทธิ์ ที่มนุษย์มีความเชื่อว่าเป็นของเทวดา และมีที่มาจากสวรรค์ ดังเนื้อความว่า

สายน้ำแม่ใหญ่กว้าง	เพียงใด
มิเทียบน้ำพระทัย	ผ่านเกล้า
ดุน้ำทิพย์โหลมใจ	ปวงราษฎร์
โรยราทุกค่ำเช้า	ชุ่มชื่น ชื่นขวัญ

(มหาวิทยาลัยศรีปทุม: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ที่กล่าวว่า “ดุน้ำทิพย์โหลมใจ” เป็นการใชภาพพจน์อุปมา ที่มีคำเชื่อมว่า “ดุน” โดยผู้ประพันธ์เปรียบเทียบพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชกับน้ำทิพย์จากสวรรค์ การที่ผู้ประพันธ์เปรียบเทียบในลักษณะนี้เป็นการเชื่อมโยงความคิดเรื่องพระมหากษัตริย์มีชาติกำเนิดจากเทวดา จึงทำให้เห็นภาพของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่มีน้ำพระทัยยิ่งใหญ่

ดินแดนใดเดือดร้อนทรงผ่อนทุกข์	ให้ทวยราษฎร์เกษมสุขทุกแห่งหน
ดั่งน้ำทิพย์ชุบชีพของปวงชน	ที่หมองหม่นกลับสว่างกระจ่างใจ

(เนติบัณฑิตยสภา ในพระบรมราชูปถัมภ์: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ที่กล่าวว่า “ดั่งน้ำทิพย์ชุบชีพของปวงชน” เป็นการใชภาพพจน์อุปมา ที่มีคำเชื่อมคำว่า “ดั่ง” โดยผู้ประพันธ์เปรียบเทียบพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชกับน้ำทิพย์ ซึ่งน้ำทิพย์ คือ น้ำจากสวรรค์ที่เป็นของเหล่าเทวดา โดยผู้ประพันธ์

ต้องการจะสื่อถึงพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่ทรงใส่พระราชหฤทัยดูแลพสกนิกรทั่วประเทศ พระองค์จะเสด็จเยี่ยมราษฎร โดยเฉพาะในถิ่นทุรกันดารที่ประชาชนประสบปัญหาขาดแคลนด้านต่าง ๆ พระองค์ทรงรับทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยพระเนตรพระกรรณของพระองค์เอง จึงทรงมุ่งมั่นที่จะแก้ปัญหาเหล่านั้นให้บรรเทาลง หรือหมดสิ้นไป ความทุกข์ในใจของประชาชนจึงค่อย ๆ คลายลง เหมือนกับน้ำทิพย์ที่ชุบชีวิตของปวงชนตั้งที่ผู้ประพันธ์ได้กล่าวไว้ การใช้ความเปรียบในลักษณะนี้ทำให้ภาพของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่มีพระบุญญาบารมี ทรงมีพระปรีชาสามารถในการปกครอง สมพระเกียรติกับพระราชฐานะพระมหากษัตริย์ผู้ปกครองประเทศ

2.1.3 การเปรียบพระองค์กับสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น

การเปรียบพระองค์กับสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น เป็นการที่ผู้ประพันธ์ใช้ภาพพจน์อุปมาเปรียบเทียบพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชกับสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและประโยชน์แก่การดำรงชีวิตของมนุษย์ จะเห็นได้ดังนี้

1) ใช้อุปมาเปรียบปรัชญาของพระองค์กับเข็มทิศ

ผู้ประพันธ์ได้ใช้ภาพพจน์อุปมาเปรียบเทียบปรัชญาของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชกับเข็มทิศ ซึ่งเข็มทิศเป็นเครื่องมือสำหรับใช้หาทิศทาง เพื่อเดินทางไปยังจุดหมายปลายทาง แสดงให้เห็นถึงพระปรัชญาอันเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของประชาชน ดังเนื้อความว่า

เศรษฐกิจพอเพียงนำชีวิต

พันมรรคาทุกขารมณ์สมฤทัย

ตั้งเข็มทิศชี้ช่องทางสว่างไสว

ชาติก้าวไกลด้วยวิถีมุขีปัญญา

(บริษัทรถไฟฟ.ร.พ.ท. จำกัด: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ที่กล่าวว่า “เศรษฐกิจพอเพียงนำชีวิต ตั้งเข็มทิศชี้ช่องทางสว่างไสว” เป็นการใช้ภาพพจน์อุปมา ที่มีคำเชื่อมว่า “ตั้ง” โดยผู้ประพันธ์เปรียบพระปรัชญาของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชในด้านหลักความพอเพียงกับเข็มทิศนำทาง ผู้ประพันธ์ได้ยกย่องพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชว่าทรงมีพระอัจฉริยภาพในการเป็นนักคิด นักปรัชญา ที่ทรงหาแนวทางเพื่อพัฒนาประเทศและช่วยเหลือประชาชนที่เดือดร้อน

2) ใช้อุปมาเปรียบพระองค์กับแสงจากตะเกียง

ผู้ประพันธ์ได้ใช้ภาพพจน์อุปมาเปรียบเทียบพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชกับแสงสว่างจาก “ประทีป” ซึ่งหมายถึง ไฟที่มีเปลวสว่าง ตะเกียง โคม (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 707) ดังเนื้อความว่า

ประลัญชัยทรวงสร้างสรรค์แนวทางช่วย พระโอบด้วยพระเมตตาจะหาไหน
 ชนทุกข์ร้อนทรวงดับร้อนด้วยน้ำพระทัย พระเนตรไกลดูจประทีปชูปชัชพชน
 (นิคมอุตสาหกรรมการผลิต: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ที่กล่าวว่า “พระเนตรไกลดูจประทีปชูปชัชพชน” เป็นการใช้ภาพพจน์อุปมา ที่มีคำเชื่อมคำว่า “ดูจ” โดยผู้ประพันธ์เปรียบเทียบการมีสายพระเนตรที่กว้างไกลของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชกับแสงจากตะเกียง หรือโคมที่ส่องสว่าง การที่ผู้ประพันธ์ใช้ภาพพจน์เปรียบเทียบลักษณะนี้ เพื่อทำให้เห็นภาพของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงมีสายพระเนตรที่กว้างไกลในการปกครองและบริหารประเทศ

จากการศึกษาบทอาศรัยวาทเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชพบว่า ผู้ประพันธ์ใช้ภาพพจน์อุปมาเปรียบเทียบพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชกับน้ำมากที่สุด เนื่องจากน้ำเป็นทรัพยากรที่ยิ่งใหญ่ และมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์และสิ่งมีชีวิตบนโลก ประกอบกับพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงให้ความสำคัญในการจัดการทรัพยากรน้ำ จึงมีพระราชกรณียกิจที่เกี่ยวข้องกับน้ำจำนวนมาก ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผู้ประพันธ์นำน้ำมาเปรียบเทียบกับพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชเพื่อให้เห็นภาพพระมหากษัตริย์ที่ยิ่งใหญ่ของพระองค์ได้อย่างเด่นชัดขึ้นและมีนัยสำคัญ

2.2 อุปลักษณ์

อุปลักษณ์ (Metaphor) คือ การเปรียบสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่ง ซึ่งมีคุณสมบัติบางประการร่วมกัน มักใช้คำว่า “คือ” และ “เป็น” (ธเนศ เวศร์ภาดา, 2558: 43) บทอาศรัยวาทเฉลิมพระเกียรติมีการใช้อุปลักษณ์เพื่อนำเสนอภาพพระมหากษัตริย์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช 6 ลักษณะ ดังต่อไปนี้

2.2.1 ใช้อุปลักษณ์เปรียบเทียบพระองค์เป็นตัวละครในวรรณคดี

ผู้ประพันธ์ใช้ภาพพจน์อุปลักษณ์เปรียบเทียบพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชเป็นตัวละครในวรรณคดีเรื่องต่าง ๆ มีการปรากฏชื่อตัวละครสำคัญของเรื่อง ที่ชัดเจน โดยเลือกคุณสมบัติเด่นและคุณงามความดีของตัวละครเปรียบกับพระองค์ ดังตัวอย่าง

1) พระมหาชนก

ผู้ประพันธ์ได้ใช้ภาพพจน์อุปลักษณ์เปรียบเทียบพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชเป็นพระมหาชนก ซึ่งเป็นตัวละครเอกในเรื่อง “มหาชนกชาดก” และเรื่อง “พระมหาชนก” พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ดังเนื้อความว่า

พระทรงครองแผ่นดินทองโดยธรรมะ   **ทรงเป็นพระมหาชนก**ป้องปกสยาม
ทรงเป็นปราชญ์แห่งแผ่นดินถิ่นลือนาม   ทรงปัดความทุกข์ยากจากประชา
(สมาคมสตรีไทยดีเด่นแห่งชาติ: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ที่กล่าวว่า “ทรงเป็นพระมหาชนกป้องปกสยาม” เป็นการใชภาพพจน์อุปลักษณ์ มีคำเชื่อมว่า “เป็น” โดยผู้ประพันธ์นำตัวละคร “พระเจ้ามหาชนก” เปรียบกับพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ซึ่งพระเจ้ามหาชนกเป็นตัวละครเอกในวรรณคดีเรื่อง “พระมหาชนก” เป็นโอรสของพระอริราชชนกกับพระเทวี มีความกตัญญูต่อมารดาและผู้มีพระคุณ มีความขยัน อดทน ใช้วิธีคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ เพื่อเอาชนะปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ผู้ประพันธ์ได้นำคุณลักษณะของตัวละครพระเจ้ามหาชนกเปรียบกับพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชว่าทรงเป็นผู้มีพระราชจริยวัตรที่เป็นเลิศ

2) พระราม

ผู้ประพันธ์ได้ใช้ภาพพจน์อุปลักษณ์เปรียบเทียบยกย่องพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชเป็นพระราม ซึ่งเป็นตัวละครในวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ เป็นเหตุการณ์ที่พระรามได้ยกพลไปปราบทศกัณฐ์ที่กรุงลงกา ดังเนื้อความที่ว่า

พระคืออวตารราม   **รอนราพณ์**
ยงยิ่งพระเกียรติก้อง   เกริกหล้า เลอสรวง
(มูลนิธิกตัญญูธรรม ในพระราชูปถัมภ์: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ที่กล่าวว่า “พระคืออวตารราม รอนราพณ์” เป็นการใชภาพพจน์อุปลักษณ์ มีคำเชื่อมว่า “คือ” โดยผู้ประพันธ์นำตัวละคร “พระราม” ซึ่งเป็นตัวละครเอกในเรื่องรามเกียรติ์มาเปรียบกับพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ผู้ประพันธ์ต้องการจะสื่อถึงว่าพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงต่อสู้กับปัญหาและวิกฤตต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

แก่ประชาชนและประเทศ จนปัญหาเหล่านั้นได้คลี่คลายลง เหมือนกับพระรามที่เป็นสัญลักษณ์แห่ง “คุณธรรม” ต่อสู้กับตัวละครปักษียักษ์อย่างทศกัณฐ์ ซึ่งเป็นสัญลักษณ์แห่ง “อธรรม” จนได้รับชัยชนะ ภาพของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชจึงเป็นพระมหากษัตริย์ที่ต่อสู้กับปัญหาต่าง ๆ เพื่อประชาชนและประเทศ โดยปฏิบัติพระองค์อยู่บนรากฐานของคุณธรรมเหมือนกับพระราม

2.2.2 ใช้อุปลักษณ์เปรียบพระองค์เป็นพระโพธิสัตว์

ผู้ประพันธ์ใช้ภาพพจน์อุปลักษณ์เปรียบเทียบพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชเป็นพระโพธิสัตว์ ซึ่งพระโพธิสัตว์เป็นบุคคลที่ปรารถนาการตรัสรู้ที่จะได้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในอนาคต แสดงให้เห็นการมีชาติกำเนิดที่สูงส่งของพระมหากษัตริย์ ดังเนื้อความว่า

ทรงเป็นพระโพธิสัตว์ขจัดทุกข์   อำนวยสุขพิพัฒนเพิ่มเฉลิมศรี
เป็นแบบอย่างปวงประชาในชาติ   พระจักรีเกียรติยศปรากฏไกล
(สมาคมศิษย์เก่าบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ที่กล่าวว่า “ทรงเป็นพระโพธิสัตว์ขจัดทุกข์” เป็นการ
ใช้ภาพพจน์อุปลักษณ์ มีคำเชื่อมว่า “เป็น” โดยผู้ประพันธ์เปรียบพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา
ภูมิพลอดุลยเดชเป็นพระโพธิสัตว์ ซึ่งเป็นผู้ที่ปรารถนาการตรัสรู้ที่จะได้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
การใช้ภาพพจน์ในลักษณะนี้เพื่อนำเสนอภาพของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
ว่าทรงเป็นผู้มีชาติกำเนิดสูง มีพระบุญญาธิการมาก และเป็นพระมหากษัตริย์ที่ตั้งอยู่ในธรรม

เอกองค์มหาราช   **โพธิสัตว์ประภัสสร**
นिरาศทุกข์นินन्दรี   ราษฎรสำนึกคุณ

(ศาลแรงงานกลาง: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ที่กล่าวว่า “เอกองค์มหาราช โพธิสัตว์ประภัสสร”
เป็นการใช้ภาพพจน์อุปลักษณ์ มีการประกอบคำ 2 คำเข้าด้วยกัน คือคำว่า “โพธิสัตว์” หมายถึง
ท่านผู้ที่จะได้ตรัสรู้เป็นพระพุทเจ้า (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 852) และคำว่า “ประภัสสร”
หมายถึง ผ่องใส, บริสุทธิ์ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 710) โดยผู้ประพันธ์เปรียบ
พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชเป็นพระโพธิสัตว์ผู้ผ่องใส บริสุทธิ์ ผู้ประพันธ์
ต้องการจะสื่อให้เห็นถึงพระบุญญาธิการมีของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชอัน

เนื่องมาจากชาติกำเนิดที่สูงส่งกว่ามนุษย์ทั่วไป พระคุณสมบัติที่เป็นเลิศนี้ส่งผลให้พระองค์ทรงเป็น
มหाराชผู้ยิ่งใหญ่

2.2.3 ใช้อุปลักษณ์เปรียบพระองค์เป็นเทพเจ้า

ผู้ประพันธ์ใช้ภาพพจน์อุปลักษณ์เปรียบเทียบพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชเป็นเทพเจ้า ซึ่งเป็นคติความเชื่อตามขนบของวรรณคดีขอพระเกียรติในการ
สรรเสริญพระมหากษัตริย์ ดังเนื้อความว่า

ธ ทรงเป็นพ่อหลวงของปวงราษฎร์   ธ ทรงเป็นนักปราชญ์ด้านศาสตร์ศิลป์
ธ ทรงเป็นกำลังของแผ่นดิน   ธ ทรงเป็นเทพินทร์ปิ่นโมลี

(วิทยาลัยเทคโนโลยีสยามบริหารธุรกิจ SBAC นนทบุรีและสะพานใหม่: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ที่กล่าวว่า “ธ ทรงเป็นเทพินทร์ปิ่นโมลี” เป็นการใช้
ภาพพจน์อุปลักษณ์ มีคำเชื่อมว่า “เป็น” โดยผู้ประพันธ์เปรียบพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา
ภูมิพลอดุลยเดชเป็น “เทพินทร์” หมายถึง จอมแห่งเทวดา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 581)
ในบริบทนี้หมายถึงพระอินทร์ ผู้เป็นประมุขของเหล่าเทวดา การที่ผู้ประพันธ์ใช้ภาพพจน์นี้ที่อวยกย่อง
พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชว่าทรงมีพระบรมเดชานุภาพ และความยิ่งใหญ่ใน
ชาติกำเนิด

ทรงเป็นกษัตริย์ผู้สร้าง   การเกษตร
ทรงเป็นครูแห่งประเทศ   โดยแท้
ทรงเป็นเทพอันพิเศษ   แสนพิสุทธิ์
ทรงเป็นพระผู้แก้   กอบกู้ ทุกสถาน
(กรมปศุสัตว์: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ที่กล่าวว่า “ธ ทรงเป็นเทพอันพิเศษ” เป็นการใช้
ภาพพจน์อุปลักษณ์ ซึ่งมีคำเชื่อมคำว่า “เป็น” โดยผู้ประพันธ์เปรียบเทียบพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชเป็นเทพที่วิเศษ และผ่องแผ้วบริสุทธิ์ การที่ผู้ประพันธ์ใช้ความ
เปรียบในลักษณะนี้เพื่อสื่อให้เห็นถึงพระบุญญาธิการของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพล
อดุลยเดชที่ทรงมีชาติกำเนิดจากเหล่าเทวดา คติความเชื่อเหล่านี้สืบทอดมาแต่สมัยการปกครองแบบ
สมบูรณาญาสิทธิราชย์ และยังปรากฏให้เห็นในปัจจุบัน

2.2.4 ใช้อุปลักษณ์เปรียบพระองค์เป็นพ่อแห่งแผ่นดิน

ผู้ประพันธ์ใช้ภาพพจน์อุปลักษณ์เปรียบเทียบพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชเป็นพ่อแห่งแผ่นดิน โดยคนไทยมีความคิดที่ว่าพระมหากษัตริย์เป็นพ่อ เนื่องจากเป็นผู้ปกครองบ้านเมือง เป็นผู้สร้าง ผู้ให้ และคอยดูแลทุกข์สุขของประชาชนอย่างใกล้ชิดเสมือนพ่อผู้ให้กำเนิด ดังเนื้อความว่า

พระคือพ่อแห่งแผ่นดินป็นสยาม	ทั่วเขตคามงามหมดสิ้นทุกถิ่นฐาน
พระพลังยังดินฟ้าสุธาธาร	ทรงสืบสานจักรีวงศ์คงคู่ไทย
(สมาคมชาวปักษ์ใต้ ในพระราชาูปถัมภ์: 2558)	

บทประพันธ์ข้างต้น ที่กล่าวว่า “พระคือพ่อแห่งแผ่นดินป็นสยาม” เป็นการใช้อุปลักษณ์ มีคำเชื่อมว่า “คือ” ผู้ประพันธ์เปรียบพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชเป็นพ่อแห่งแผ่นดิน จะเห็นว่าผู้ประพันธ์ในฐานะพสกนิกรมีมุมมองความคิดต่อพระมหากษัตริย์ว่าทรงเป็นพ่อของแผ่นดินที่มีความใกล้ชิดกับประชาชน โดยพระมหากษัตริย์มีหน้าที่ปกครองบ้านเมือง และดูแลทุกข์สุขของประชาชน เสมือนพ่อที่ดูแลลูกและครอบครัว

พระองค์ผู้ทรงศรี	จอมบดีผู้เลิศล้ำ
ทรงเป็นพระบิดา	ปวงประชาทั้งแผ่นดิน
(สมาคมผู้บริหารพัสดุแห่งประเทศไทย: 2558)	

บทประพันธ์ข้างต้น ที่กล่าวว่า “ทรงเป็นพระบิดา ปวงประชาทั้งแผ่นดิน” เป็นการใช้อุปลักษณ์ มีคำเชื่อมว่า “เป็น” ผู้ประพันธ์เปรียบพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชเป็นพ่อของประชาชนทั้งแผ่นดิน ในบริบทนี้ผู้ประพันธ์ใช้คำว่า “พระบิดา” ซึ่งมีนัยของการยกย่องพระองค์ในฐานะพระมหากษัตริย์ พ่อที่ผู้ประพันธ์ต้องการจะสื่อถึงเป็นพ่อผู้เป็นกษัตริย์ของแผ่นดิน ภาพของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชจึงเป็นพระมหากษัตริย์ผู้เป็นดังพ่อที่มีพระคุณต่อประชาชนและแผ่นดินไทย

พระทรงเป็นพระบิดาอาณาจักร	ข้าพระบาทขอประณตก้มเศียร
รำลึกถึงแห่งพระคุณพระพากเพียร	บรรจงเขียนเทิดองค์พระราชัน
(มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี: 2558)	

บทประพันธ์ข้างต้น ที่กล่าวว่า “ทรงเป็นพระบิดา ปวงประชาทั้งแผ่นดิน” เป็นการใช้อุปลักษณ์ มีคำเชื่อมว่า “เป็น” ผู้ประพันธ์เปรียบพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชเป็นพ่อของประชาชนทั้งแผ่นดิน ในบริบทนี้ผู้ประพันธ์ใช้คำว่า “พระบิดา” ซึ่งมีนัยของการยกย่องพระองค์ในฐานะพระมหากษัตริย์ พ่อที่ผู้ประพันธ์ต้องการจะสื่อถึงเป็นพ่อผู้เป็นกษัตริย์ของแผ่นดิน ภาพของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชจึงเป็นพระมหากษัตริย์ผู้เป็นดังพ่อที่มีพระคุณต่อประชาชนและแผ่นดินไทย

มหาภูมิพลอดุลยเดชเป็นพระบิดาอาณาจักร ซึ่งคำว่า “พระบิดา” หมายถึง พ่อ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 673) “อาณาจักร” สื่อถึงแผ่นดินที่ปกครองด้วยระบอบกษัตริย์ แผลงจากคำว่า “ราชอาณาจักร” การที่ผู้ประพันธ์ใช้ภาพพจน์อุปลักษณ์เปรียบในลักษณะนี้ทำให้เห็นภาพของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่เป็นพ่อของแผ่นดินได้อย่างเด่นชัด

2.2.5 ใช้อุปลักษณ์เปรียบพระองค์เป็นครู

ผู้ประพันธ์ใช้ภาพพจน์อุปลักษณ์เปรียบเทียบพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชเป็นครูผู้ให้ความรู้ ซึ่งพระองค์ได้ทรงมีพระพระราชดำรัส พระบรมราโชวาท และพระราชดำริต่าง ๆ พระราชทานแก่ประชาชน อันเป็นแนวทางในการใช้ดำเนินชีวิตให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ดังเนื้อความว่า

ธ เป็นปราชญ์ทรงเป็นครูรอบรู้หลัก

ทรงเป็นกษัตริย์ที่คนรักประจักษ์หล้า

ธ เป็นแบบอย่างความเมตตา

ช่วยเหลือคนรากหญ้าทั่วหน้ากัน

(สมาคมการค้าสตรีที่ปรึกษาและผู้ประกอบการไทย: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ที่กล่าวว่า “ธ เป็นปราชญ์ทรงเป็นครูรอบรู้หลัก” เป็นการใชภาพพจน์อุปลักษณ์ มีคำเชื่อมว่า “เป็น” ผู้ประพันธ์เปรียบพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชเป็นครูที่รอบรู้หลักการต่าง ๆ การที่ผู้ประพันธ์ใช้ความเปรียบในลักษณะนี้ ทำให้ภาพของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงเป็นครูที่ให้ความรู้ ความหวังดี ปลูกฝังคุณธรรม และชี้แนะแนวทางในการดำเนินชีวิตให้แก่ประชาชน

ทรงเป็นกษัตริย์ผู้สร้าง

การเกษตร

ทรงเป็นครูแห่งประเทศ

โดยแท้

ทรงเป็นเทพอันพิเศษ

แสนพิสุทธิ์

ทรงเป็นพระผู้แก้

กอบกู้ ทุกสถาน

(กรมปศุสัตว์: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ที่กล่าวว่า “ทรงเป็นครูแห่งประเทศ โดยแท้” เป็นการใชภาพพจน์อุปลักษณ์ มีคำเชื่อมว่า “เป็น” ผู้ประพันธ์เปรียบพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชเป็นครูแห่งประเทศ ซึ่งผู้ประพันธ์ต้องการจะสื่อให้เห็นถึงพระอัจฉริยภาพของ

พระองค์ในฐานะครู ที่ทรงถ่ายทอดศาสตร์ต่าง ๆ อันนำมาซึ่งการพัฒนาคนและพัฒนาประเทศ ทำให้เห็นภาพของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ที่มีได้ทรงปฏิบัติพระองค์เป็นพระมหากษัตริย์ที่ทรงรับสั่งเพียงอย่างเดียว แต่พระองค์ทรงค่อย ๆ สอนให้ข้าราชการบริพาร และประชาชนเข้าใจได้อย่างถ่องแท้

หลายโครงการขนานนามให้โลกรู้
ทรงดำรงสคุณค่าศึกษาไทย

พระคือครูของราษฎร์หลายศาสตร์ไซ้
ล้วนชี้ให้ราษฎร์เห็นเป็นหลักธรรม

(สมาคมข้าราชการบำนาญกรุงเทพมหานคร: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ที่กล่าวว่า “พระคือครูของราษฎร์หลายศาสตร์ไซ้” เป็นการใช้ภาพพจน์อุปลักษณ์ มีคำเชื่อมว่า “คือ” ผู้ประพันธ์เปรียบพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชเป็นครูที่มีความรู้ในศาสตร์หลายแขนง พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงเป็นผู้ที่มีความรู้รอบด้านทั้งศาสตร์และศิลป์ พระองค์จึงทรงปกครองประเทศได้อย่างบริบูรณ์ การที่ผู้ประพันธ์ใช้ภาพพจน์ในลักษณะนี้ทำให้เห็นภาพของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่ทรงเชี่ยวชาญในหลายศาสตร์ อีกทั้งพระองค์ยังทรงถ่ายทอดหลักความรู้ในศาสตร์นั้น ๆ ให้แก่ประชาชนได้เป็นอย่างดี

2.2.6 ใช้อุปลักษณ์เปรียบพระองค์เป็นดวงใจของประชาชน

ผู้ประพันธ์ใช้ภาพพจน์อุปลักษณ์เปรียบเทียบพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชเป็นดวงใจของประชาชน “หัวใจ” ถือเป็นอวัยวะสำคัญที่ทำให้ดำรงชีพอยู่ได้ แสดงให้เห็นความสำคัญที่สถาบันพระมหากษัตริย์มีต่อประชาชนไทย ดังเนื้อความว่า

ประเทศไทยได้เป็นสุขทุกวันนี้
โอบอุ้มชาติผ่านพ้นภัยทั้งปวง

ด้วยบุญแห่งพระบารมีองค์พ่อหลวง
ธ คือดวงใจราษฎร์ชาติชื่นชม

(สมาคมศิษย์เก่ายานนาเวศวิทยาคม: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น ที่กล่าวว่า “ธ คือดวงใจราษฎร์ชาติชื่นชม” เป็นการใช้ภาพพจน์อุปลักษณ์ มีคำเชื่อมว่า “คือ” ผู้ประพันธ์เปรียบพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชเป็นดวงใจของราษฎร์ ซึ่งดวงใจ หรือหัวใจ เป็นอวัยวะสำคัญในการดำรงชีพของมนุษย์ การที่ผู้ประพันธ์ใช้ความเปรียบในลักษณะนี้ เพื่อสื่อให้เห็นว่าพระมหากษัตริย์ทรงมีความสำคัญต่อประชาชนไทยอย่างมาก

2.3 อติพจน์

อติพจน์ (Hyperbole) คือ การเปรียบเทียบโดยการกล่าวข้อความที่เกินจริง มักเปรียบเทียบในเรื่องปริมาณว่ามีมากเกินไป มีเจตนาเน้นข้อความที่กล่าวนั้นให้มีน้ำหนักยิ่งขึ้น (ธเนศ เวศร์ภาดา, 2558: 46) ดังเนื้อความว่า

จะจรรจดไม่หมดสิ้นทุกถิ่นที่ พระเสโทหลังท่อมพระวรกาย	พระภูมีทรงงานมากล้นหลากหลาย พระทัยหมายให้ราษฎรสุขทุกผู้คน (มูลนิธิ 5 ธันวาคมทศวรรษ: 2558)
---	---

บทประพันธ์ข้างต้น มีการกล่าวว่า “พระเสโทหลังท่อมพระวรกาย” เป็นการใช้ภาพพจน์อติพจน์ หรือการกล่าวเกินจริง ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึงพระเสโท หรือเหงื่อของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชหลังท่อมพระวรกาย อันเกิดจากการที่พระองค์ทรงงานหนัก ซึ่งในความเป็นจริงเหงื่อที่ไหลออกตามร่างกายไม่สามารถท่วมร่างกายได้ แต่การที่ผู้ประพันธ์กล่าวในลักษณะนี้ เพื่อต้องการสื่อให้เห็นภาพของพระองค์ว่าเป็นพระมหากษัตริย์ที่ทรงงานหนักอย่างมาก

พระผู้ทรงยิ่งใหญ่เหนือกษัตริย์ เลิศกษัตริย์ศาสตร์ยิ่งมิ่งพระนาม	ผลงานชดองค์ภูมินทร์ปิ่นสยาม ทั้งภพสามเกียรติยศปรากฏไกล (สมาคมข้าราชการบำนาญกรุงเทพมหานคร: 2558)
--	--

บทประพันธ์ข้างต้น มีการกล่าวว่า “ทั้งภพสามเกียรติยศปรากฏไกล” เป็นการใช้ภาพพจน์อติพจน์ ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึงพระเกียรติยศของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่ทรงปรากฏออกไปทั่วทั้งสามภพ ซึ่ง “สามภพ” หมายถึง สามโลก สามภพในคติความเชื่อของไตรภูมิพระร่วง กล่าวเรื่องภูมิทั้งสามอันเป็นที่อยู่ของสัตว์โลก ได้แก่ 1) กามภูมิ ประกอบด้วยโลกมนุษย์และสวรรค์อีก 6 ชั้น 2) รูปภูมิ คือ ภพของผู้มีรูป เป็นที่เกิดของรูปพรหมมี 16 ชั้น และ 3) อรูปภูมิ คือ ภพของผู้ไม่มีรูป หรืออรูปพรหม จะเห็นว่า “สามภพ” เป็นคติความเชื่อของคนไทย การที่ผู้ประพันธ์กล่าวว่า พระเกียรติยศของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่ปรากฏไปทั้งสามภพ จึงเป็นการกล่าวเกินจริง ทั้งนี้ผู้ประพันธ์มีวัตถุประสงค์เพื่อยอพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชให้มีความยิ่งใหญ่ ทรงมีพระเกียรติยศแผ่ไพศาล

ธ เปี่ยมล้นพระเมตตาคุณานับ พระราชดำริผลิโครงการหมื่นพันมา	ทรงสดับรับทุกข์ภัยในทศิศา เพื่อประชาร่วมเย็นเป็นสุขใจ (มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช: 2558)
---	--

บทประพันธ์ข้างต้น มีการกล่าวว่า “พระราชดำริผลิโครงการหมื่นพันมา” เป็นการ
ใช้ภาพพจน์อติพจน์ ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึงโครงการในพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทร
มหาภูมิพลอดุลยเดช โดยกล่าวว่ามีจำนวนนับหมื่นพัน ซึ่งในความเป็นจริงนั้นมีโครงการใน
พระราชดำริจำนวนทั้งสิ้น 4,596 โครงการ การที่ผู้ประพันธ์กล่าวในลักษณะนี้เพื่อให้เห็นถึงการ
ทรงงานหนักของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช โดยพระองค์ทรงริเริ่มโครงการ
ต่าง ๆ จำนวนมากเพื่อพัฒนาประเทศและคุณภาพชีวิตของประชาชน

แผ่นดินไทยใหญ่กว้างคณานับ
เป็นปิ่นเกศฉัตรแก้วของชาวไทย

ทรงประทับเสด็จทั่วแดนเหนือใต้

น้ำพระทัยไหลหลั่งล้นพสุธา

(สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น มีการกล่าวว่า “น้ำพระทัยไหลหลั่งล้นพสุธา” เป็นการ
ใช้ภาพพจน์แบบอติพจน์ โดยผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึงน้ำพระทัยของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา
ภูมิพลอดุลยเดชที่หลั่งออกมาจนล้นแผ่นดิน จะเห็นว่าการกล่าวเช่นนี้เป็นการกล่าวเกินจริง ซึ่งน้ำ
พระทัยของพระองค์เป็นความรู้สึกนึกคิด เป็นเพียงรูปธรรม ไม่สามารถหลั่งออกมาจนท่วมแผ่นดิน
เหมือนอย่างน้ำ ซึ่งเป็นของเหลวได้ ทั้งนี้ผู้ประพันธ์ต้องการจะสื่อให้เห็นถึงน้ำพระทัยอันเปี่ยมล้นที่
พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงพระราชทานแก่ประชาชนไทย

2.4 ปฏิพจน์

ปฏิพจน์ (Rhetorical question) คือ การใช้โวหารที่เป็นศิลปะของการใช้คำถาม
ซึ่งเป็นคำถามที่มีได้หวังคำตอบ (จิตรลดา สุวัตติกุล, 2529: 227) ดังเนื้อความว่า

สายน้ำที่ไหนเล่า

กษัตริย์นักพัฒนา

เปี่ยมล้นเท่าพระเมตตา

มิ่งขวัญเกล้าชาวไทย

(สหพันธ์คนดนตรีแห่งประเทศไทย: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น มีการกล่าวว่า “สายน้ำที่ไหนเล่า เปี่ยมล้นเท่าพระเมตตา” เป็น
การใช้คำถามเชิงวาทีศิลป์ เพื่อให้ผู้ฟังฉุกคิดในวาทีศิลป์ที่น่าเสนอ ผู้ประพันธ์ใช้ภาพพจน์ในลักษณะนี้
เพื่อต้องการสื่อให้เห็นถึงพระเมตตาของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชว่าทรงมี
มาก จึงทำให้เห็นภาพของพระองค์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่เปี่ยมด้วยพระเมตตา

กษัตริราชพระองค์ใด
เทียบได้แม้ฐิติแทบเบื้องบาท

ฤกษ์ได้ใส่ใจในปวงราษฎร์
มหाराชภูมิพลพระทรงชัย
(ชมรมคู่สมรสตุลาการศาลยุติธรรม: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น มีการกล่าวว่า “กษัตริราชพระองค์ใด ฤกษ์ได้ใส่ใจปวงราษฎร์” เป็นการใชภพพจน์ปฏิพจน์ หรือคำถามเชิงวาทศิลป์ เป็นคำถามที่ไม่ต้องการคำตอบ โดยผู้ประพันธ์กล่าวถึงว่า “พระมหากษัตริย์พระองค์ใดที่ใส่ใจราษฎร์” ซึ่งผู้ประพันธ์ได้ใช้ปฏิพจน์เพื่อให้เกิดคำถามและนำมาซึ่งการถกคิดในใจว่าคงไม่มีพระมหากษัตริย์พระองค์ใดที่เทียบได้กับพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่ทรงใส่พระราชหฤทัยพสกนิกรของพระองค์ตลอดรัชสมัยของการครองสิริราชสมบัติ

2.5 อุนนามนัย

อุนนามนัย (Synecdoche) คือ ภาพพจน์ที่เกิดจากการใช้คุณสมบัติเด่น ๆ ส่วนหนึ่ง เพื่อแทนความหมายทั้งหมด (สุจิตรา จงสถิตย์วัฒนา, 2558: 39) ดังเนื้อความว่า

ฉัตรแก้วปกเกล้า	ดุจบิตร
พระเมตตาเปี่ยมอาทร	พสกชาติ
สายพระเนตรสองพระกร	ดำเนินกิจ
ทุกสิ่งล้วนเพื่อราษฎร์	รอดพ้น ทุกข์ภัย

(สภาสตรีแห่งชาติ ในพระบรมราชินูปถัมภ์: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น มีการกล่าวว่า “สายพระเนตรสองพระกร ดำเนินกิจ” เป็นการใชภพพจน์อุนนามนัย โดยผู้ประพันธ์ได้กล่าวว่า พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงดำเนินกิจด้วยสองพระเนตรและสองพระกร การที่ผู้ประพันธ์ใช้ลักษณะเด่นของพระวรกายบางส่วนมากกล่าว เพื่อจะสื่อให้เห็นว่าพระองค์ทรงมีพระอัจฉริยภาพและพระปรีชาสามารถในการปกครอง ซึ่ง “สองพระเนตร” สื่อถึง การมีพระวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล “สองพระกร” สื่อถึง การลงมือปฏิบัติจริง แต่ในข้อเท็จจริงพระองค์ทรงอุทิศทั้งพระวรกายและพระราชหฤทัยในการดำเนินพระราชกรณียกิจ

ลูห้านวาคมอุดมฤกษ์
น้ำพระทัยฟ่องแผ้วคุ้มนิกร

พระขวัญเกริกภิญโญสโมสร
พระหัตถ์สองโอบอุ้มคุ้มครองไทย
(มหาวิทยาลัยสวนดุสิต: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น มีการกล่าว “พระหัตถ์สองโอบอุ้มคุ้มครองไทย” เป็นการใช้ภาพพจน์อนุนามนัย โดยผู้ประพันธ์ใช้ “สองพระหัตถ์” ซึ่งเป็นส่วนสำคัญมากกว่าแทนทั้งพระองค์ เพื่อต้องการสื่อให้เห็นว่าพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงปกป้อง ดูแลประชาชนและประเทศ โดยที่มีได้ทรงเห็นตเห็น้อยพระวรกาย ทรงตรากตรำทรงงานหนักเพื่อให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และประเทศได้พัฒนาเท่าทันนานาประเทศ

จากการศึกษากลวิธีการใช้ภาพพจน์เพื่อนำเสนอภาพของพระมหากษัตริย์ในบทอาศิรวาทเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีการใช้ภาพพจน์ 5 ลักษณะ ได้แก่ อุปมา อุปลักษณ์ อติพจน์ ปฏิพจน์ และอนุนามนัย ภาพพจน์ถือเป็นเครื่องมือทางวรรณศิลป์ที่สำคัญในการนำเสนอภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์ในบทอาศิรวาท จะเห็นได้ว่า ผู้ประพันธ์มีการใช้ภาพพจน์ในลักษณะต่าง ๆ ที่หลากหลาย ทำให้ภาพพระมหากษัตริย์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชนำเสนอออกมาได้อย่างเด่นชัด

3. กลวิธีการใช้สัญลักษณ์

สัญลักษณ์ คือ การใช้สิ่งหนึ่งแทนอีกสิ่งหนึ่ง เป็นการสร้างจินตภาพซึ่งใช้รูปธรรมชักนำไปสู่ความหมายอีกชั้นหนึ่ง ส่วนใหญ่มักจะเป็นที่เข้าใจในสังคม (ธเนศ เวศร์ภาดา, 2549: 52) ดังเนื้อความว่า

ฉัตรแก้วปกเกล้า	ดุษฎี
พระเมตตาเปี่ยมอาทร	พสกชาติ
สายพระเนตรสองพระกร	ดำเนินกิจ
ทุกสิ่งล้วนเพื่อราษฎร	รอดพ้น ทุกข์ภัย

(สภาสตรีแห่งชาติ ในพระบรมราชูปถัมภ์: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น มีการใช้สัญลักษณ์ “ฉัตรแก้ว” แทนความหมายพระมหากษัตริย์ ซึ่ง “ฉัตร” เป็นเครื่องสูงสำคัญสำหรับพระราชอิสริยยศของพระมหากษัตริย์ “แก้ว” เป็นอัญมณีอันล้ำค่า ในบริบทนี้เมื่อประกอบคำเข้าด้วยกันจึงสื่อความหมายถึงพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช การใช้สัญลักษณ์ในลักษณะนี้ทำให้เห็นภาพของพระมหากษัตริย์ที่มีพระเกียรติยศและมีพระบรมเดชานุภาพ

เพียงพอยั่งยืน
ประทีปส่องนำไทย
 เป็นวิถีสู่โลกใหม่
 พันมรรคาทุกขารมณ
 (กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น มีการใช้สัญลักษณ์ “ประทีป” แทนความหมาย แนวทางชี้แนะของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ผู้ประพันธ์ได้นำคุณสมบัติของ “แสงสว่างจากประทีป” ซึ่งเป็นรูปธรรมมาแทนความหมาย “แนวทางชี้แนะของพระองค์” ซึ่งเป็นนามธรรม การใช้สัญลักษณ์ในลักษณะนี้ ทำให้ผู้อ่านหรือผู้ฟังเกิดจินตภาพและเห็นภาพของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชเป็นผู้ที่คอยชี้แนะแนวทางในการแก้ปัญหาให้แก่ประชาชน

จากการศึกษาทฤษฎีการใช้สัญลักษณ์ ในบทอาศิรวาทเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พบว่าผู้ประพันธ์จะเลือกใช้สัญลักษณ์ที่เข้าใจง่าย เป็นสิ่งรอบตัวที่อยู่ในความรับรู้ของประชาชน หรือนำสิ่งที่เป็นรูปธรรมมาแทนความหมายสิ่งที่เป็นนามธรรม เป็นการใช้สัญลักษณ์ที่สามารถสะท้อนมุมมอง ความคิด ความเชื่อของประชาชนที่มีต่อพระมหากษัตริย์ ทฤษฎีการใช้สัญลักษณ์จึงเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้นำเสนอภาพลักษณ์ของพระมหากษัตริย์ออกมาได้อย่างชัดเจน

4. ทฤษฎีการใช้สำนวน

สำนวน คือ ถ้อยคำที่เรียบเรียงและมีความหมายลึกซึ้งในเชิงเปรียบเทียบ (दनัย ไชโยธา, 2551: 1) จากการศึกษาบทอาศิรวาทเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พบทฤษฎีการใช้สำนวนเพื่อนำเสนอภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์ดังเนื้อความว่า

ทศพิธราชธรรมนำไพศาล
 พระเกียรติเกริกก้องฟ้าสุราลัย
 พระองค์ท่านเปี่ยมเมตตาบำเลื่อมใส
 เป็นร่มโพธิ์ร่มไทรไทยทั้งปวง
 (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น มีการใช้สำนวนว่า “ร่มโพธิ์ร่มไทร” หมายถึง ที่พึ่ง ผู้ที่ให้ความคุ้มครองและความอบอุ่นใจ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 971) บทอาศิรวาทข้างต้นมีการใช้สำนวนที่ถูกต้องตามความหมาย เพื่อจะสื่อให้เห็นถึงภาพของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชผู้ทรงเป็นที่พึ่ง ให้ความคุ้มครอง และความอบอุ่นใจแก่ประชาชนไทย

ธ ทรงธรรมนำทางสร้างความหวัง
เพื่อโพธิ์ฟ้าหน้าใสทุกคน

ธ รวมพลังความเป็นไทยในทุกหน
บันดาลดลหลายศาสตร์ศิลป์ให้ถิ่นทอง
(สมาคมการค้าสตรีที่ปรึกษาและผู้ประกอบการไทย: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น มีการใช้สำนวนว่า “โพธิ์ฟ้าหน้าใส” หมายถึง ประชาชนอยู่เย็นเป็นสุข (ประเทือง คล้ายสุบรรณ, 2534: 1) ซึ่งเป็นสำนวนไทยโบราณที่ปรากฏอยู่ในหลักศิลาจารึกหลักที่หนึ่งของพ่อขุนรามคำแหง สำนวนดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงภาพพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชเป็นพระมหากษัตริย์ที่ทรงปกครองบ้านเมืองและประชาชนให้มีความสุขสงบ ร่มเย็น

จากการศึกษากลวิธีการใช้สำนวน พบว่าในบทอาศิรวาทเฟื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีการนำสำนวนไทยที่ถ่ายทอดความเข้าใจมานำเสนอให้เห็นภาพพระมหากษัตริย์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เพื่อให้ภาพของพระองค์ออกมาได้ชัดเจนและลึกซึ้ง ตามลักษณะของสำนวนไทยซึ่งเป็นถ้อยคำที่มีชั้นเชิง กินความหมายกว้าง และลึกซึ้ง

5. กลวิธีการใช้โวหาร

โวหาร หมายถึง ชั้นเชิง หรือสำนวนการแต่งหนังสือหรือพูด ถ้อยคำที่เล่นสำบัดสำนวน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542: 1134) ในอีกความหมายหนึ่งโวหารเป็นเครื่องมือสำคัญอีกประการหนึ่งที่กวีใช้ตกแต่งเนื้อความ (ธเนศ เวศร์ภาดา, 2549: 54) ดังต่อไปนี้

5.1 บรรยายโวหาร

บรรยายโวหาร หมายถึง สำนวนที่อธิบายเรื่องราวโดยถ้อยถ้วน เล่าเรื่องตามความรู้ของผู้แต่ง ได้แก่ การเล่าประวัติ ตำนาน รายงานหรือจดหมายเหตุและเรื่องราวต่าง ๆ ข้อสำคัญในการแต่งบรรยายโวหารนั้นคือ ต้องมีความรู้ทั้งทางภาษาและเรื่องราวดีและมีศิลปะในการแต่งดี (อุปกิตศิลปสาร, 2545: 338) การใช้บรรยายโวหารเป็นกลวิธีหนึ่งที่กวีใช้นำเสนอภาพลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช โดยนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับพระองค์ที่เป็นข้อเท็จจริงผ่านบทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติ ดังเนื้อความว่า

ทุกป่าเขาลำเนาไพรไทยทั่วถิ่น	พระภูมินทร์ทรงปกป้องผองพสกษา
ด้วยโครงการอันหลากหลายทั่วพารา	ทรงนำพาความสมดุศลคืนพนา
ขยายศาสตร์การเรียนรู้สู่ท้องถิ่น	ให้อยู่สุขทุกชีวินทั่วแหล่งหล้า
ป่าอยู่ได้ตนอยู่ได้สุขอุรา	ศาสตร์แห่งองค์พระราชภูมิพล
	(กรมป่าไม้: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น มีการใช้บรรยายโวหารในการกล่าวถึงพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่ทรงปกป้องทรัพยากรธรรมชาติของประเทศให้มีความอุดมสมบูรณ์ ด้วยโครงการในพระราชดำริจำนวนมากที่ใช้แก้ไขและพัฒนา พระองค์ทรงพระราชทานความรู้ต่าง ๆ ไปยังท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ป่าและคนจึงสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขด้วยศาสตร์แห่งพระราชา การใช้บรรยายโวหารทำให้เห็นภาพของพระองค์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่ทรงเป็นนักพัฒนาทั้งทรัพยากรมนุษย์และทรัพยากรธรรมชาติได้เป็นอย่างดี

พระทรงเป็นผู้นำโลกด้านสิทธิบัตร	พระทรงเป็นเอกษัตริย์ด้านภาษา
พระทรงเป็นมหากษัตริย์นักพัฒนา	พระทรงเป็นนักปรัชญาแห่งสากล
พระอัจฉริยภาพเลิศล้ำชลประทาน	การเกษตรผสมผสานสัมฤทธิ์ผล
เป็นที่สุดของมวลประชาชน	องค์ภูมิพลคือพลังแห่งแผ่นดิน

(สมาคมแม่ดีเด่นแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น มีการใช้บรรยายโวหารในการกล่าวถึงพระอัจฉริยภาพในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทั้งในด้านผู้นำโลกด้านสิทธิบัตร ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่เชี่ยวชาญด้านภาษาต่าง ๆ ทรงเป็นพระมหากษัตริย์นักพัฒนา ทรงเป็นนักปรัชญาที่ทั่วโลกต่างยอมรับ ทรงมีพระอัจฉริยภาพในด้านการชลประทาน การเกษตร จะเห็นได้ว่าพระอัจฉริยภาพต่าง ๆ ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่ปรากฏในบทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติได้สอดคล้องกับความเป็นจริงที่ประจักษ์แก่สายตาประชาชน การบรรยายพระอัจฉริยภาพจึงเป็นการเทิดพระเกียรติแด่พระองค์ อีกทั้งทำให้เห็นภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ที่ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ผู้มีพระอัจฉริยภาพรอบด้าน

ทรงเป็นกษัตริย์ผู้สร้าง	การเกษตร
ทรงเป็นครูแห่งประเทศ	โดยแท้
ทรงเป็นเทพอันพิเศษ	แสนพิสุทธิ์
ทรงเป็นพระผู้แก้	กอบกู้ ทุกสถาน
พระราชดำริทุกเรื่องล้วน	เฉียบคม
พระราชดำรัสชวนชื่นชม	แซ่ซ้อง
พระราชกรณียกิจ	เหมาะสม ทุกส่วน
พสกนิกรขอปกป้อง	พระเกียรติ ด้วยชีวี

(กรมปศุสัตว์: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น มีการใช้บรรยายโวหารในการกล่าวถึงพระอัจฉริยภาพ พระราชจริยวัตร และพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช โดยผู้ประพันธ์ได้กล่าวว่า พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชเป็นพระมหากษัตริย์ที่ทรงมีพระอัจฉริยภาพรอบด้าน ทั้งด้านการเกษตร ทรงเป็นครูของแผ่นดิน ทรงเป็นผู้แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับประชาชนและประเทศ พระองค์เสมือนเป็นเทพผู้ส่งผ่าน บริสุทธิ์ นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงพระราชจริยวัตรที่เกี่ยวกับพระราชดำริที่เฉียบคม พระราชดำรัสต่าง ๆ ที่ทรงถ่ายทอดออกมาได้อย่างน่าชื่นชม รวมทั้งพระราชกรณียกิจที่ทรงปฏิบัติเพื่อประโยชน์ของประชาชนและประเทศ ด้วยพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์จึงทำให้พสกนิกรจงรักภักดี เคารพศรัทธา และปกป้องพระเกียรติยศของพระองค์ การที่ผู้ประพันธ์ใช้บรรยายโวหารจึงทำให้เห็นภาพของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่มีพระอัจฉริยภาพรอบด้าน มีพระราชจริยวัตรที่งดงาม และทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่ปฏิบัติพระราชกรณียกิจนานัปการอย่างหนัก พระคุณลักษณะอันเป็นเลิศของพระองค์เหล่านี้จึงเอื้อประโยชน์แก่การพัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรือง

ธ ทรงเป็นเจ้าของอาหาร	ธ เปรื่องปราศรัยเลิศศาสตร์กวีศิลป์
ธ ทรงเป็นพลังแห่งแผ่นดิน	ทุกชีวินอยู่พอเพียงเลี้ยงพ้อไทย
ปวงประชาได้อยู่ดีและมีสุข	ทรงคลายทุกข์โดยธรรมนำสมัย
พลิกแผ่นดินรักษาน้ำเพื่อลูกไทย	ทวยราษฎร์ไซ้ร่วมเย็นใต้พระบุญญา
	(สมาคมส่งเสริมบุคคลิกสตรี: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น มีการใช้บรรยายโวหารในการกล่าวถึงพระบรมเดชาานุภาพของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช โดยกล่าวว่า พระองค์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ผู้ยิ่งใหญ่ ทรงมีพระอัจฉริยภาพและพระปรีชาสามารถในศาสตร์และศิลป์แขนงต่าง ๆ ทรงมีพระราชจริยวัตรด้านความพอเพียง และทรงเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตให้แก่ประชาชน พระองค์จึงเปรียบเสมือนเป็นพลังของแผ่นดิน อีกทั้งผู้ประพันธ์ยังได้บรรยายเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของประชาชนอันเนื่องมาจากพระองค์ได้ทรงพระราชทานความช่วยเหลือ คิดค้นแนวทางการจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัด และทรงแนะแนวทางการดำเนินชีวิตให้แก่พสกนิกรทุกหมู่เหล่า

5.2 พรรณนาโวหาร

พรรณนาโวหาร หมายถึง การเรียบเรียงข้อความโดยให้รายละเอียดเกี่ยวกับบุคคล สิ่งของ ธรรมชาติ สภาพแวดล้อม ตลอดจนความรู้สึกต่าง ๆ ของผู้เขียน เพื่อจะทำให้ผู้อ่านมีส่วนได้เห็น ได้ยิน และมีความรู้สึกเหมือนกับตัวผู้เขียน (กุหลาบ มัลลิกะมาส และวิพุธ โสภวงศ์, 2527: 25-27) ดังเนื้อความว่า

ตลอดแปดสิบแปดปีที่ผ่านมา	โลกหล้าด้วยประจักษ์ตระหนักได้
ว่าทวยราษฎร์เทิดพระองค์เป็นธงชัย	จึงพันภัยเภทผองของแผ่นดิน
มิเพียงลมพายุฝนบานพากฟ้า	มิเพียงสายเชือกกล้าชลาสินธุ์
มิเพียงผู้ยากไร้ไม่พอกิน	ที่ทุกข์สิ้นภัยร้ายสลายลง
ขออัญเชิญคุณพระรัตนตรัย	พลังใจประชาชนกุศลส่ง
เป็นพลวปัจจัยให้มั่นคง	บันดาลตลพระองค์ทรงพระเจริญ

(สมาคมกีฬาแบดมินตันแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น มีการใช้พรรณนาโวหาร เพื่อบรรยายถึงความจงรักภักดีของประชาชนไทยที่มีต่อพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระมหากษัตริย์คุณของพระองค์ที่ทรงมีแก่ประชาชนในด้านการบำบัดทุกข์บำรุงสุข พัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรือง และการกล่าวถวายพระพรชัยมงคลแด่พระองค์ท่าน การที่ผู้ประพันธ์ใช้พรรณนาโวหารนำเสนอภาพของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เพื่อให้เกิดภาพของพระองค์ที่ชัดเจนผ่านมุมมองอารมณ์ความรู้สึกของผู้ประพันธ์ในฐานะพสกนิกร

น้ำพระทัย ๘ เลอลบ	เทียมพิภพกระแสนินธุ์
พระบาทตั้งพระกรรณยิน	พระพักตร์ผินยังผองชน
ประทับ ณ รอยทุกข์	ราษฎร์ก็สุขทุกแห่งหน
พระทัยทัดพระหัตถ์ดล	พระเนตรยลอยู่อาจิน
แจ้งประจักษ์ ๘ รักราษฎร์	ชนทั้งชาติมิรู้สิ้น
ราษฎร์ก็ภักดีพระจักริน	เทิดถวิลพระจอมไทย
ยามบ้านเมืองหมองหม่น	ทรงคิดค้นและแก้ไข
ทุรคมสักเพียงใด	เสด็จไปในทันที

(สำนักงานศาลยุติธรรม: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น มีการใช้พรรณนาโวหาร โดยผู้ประพันธ์ได้พรรณนาถึงน้ำพระทัยของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่ยิ่งใหญ่เสมือนแผ่นดินและผืนน้ำ ผู้ประพันธ์ยังได้พรรณนาว่าพระองค์ทรงเอาพระราชหฤทัยใส่ทุกข์สุขของประชาชน ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจน่านับการด้วยพระองค์เอง พระองค์ทรงเสด็จเยี่ยมราษฎรแม้หนทางจะยากลำบาก จึงได้ทรงรับทราบปัญหาที่เกิดขึ้นแก่ประชาชน และทรงสามารถคิดแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างตรงจุดและถึงแก่นแท้ของปัญหาด้วยพระมหากรุณาธิคุณอันหาที่สุดมิได้ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่มีแก่ประชาชน จึงเป็นที่ประจักษ์ชัดว่าพระองค์ทรงรักและห่วงใยประชาชนของพระองค์ ประชาชนจึงจงรักภักดีแต่พระองค์ ผู้ประพันธ์ได้ใช้พรรณนาโวหาร โดยให้รายละเอียดของเนื้อความเกี่ยวกับพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชผ่านมุมมองของผู้ประพันธ์ในฐานะประชาชนได้อย่างมีจินตภาพ อันเกิดจากลีลาทางวรรณศิลป์ ก่อให้เกิดภาพของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่มีคุณูปการแก่ประชาชนและประเทศเป็นล้นพ้น อีกทั้งยังให้ภาพความจงรักภักดีของประชาชนที่มีต่อองค์พระมหากษัตริย์อันเป็นที่รักยิ่ง

น้ำท่วมและฝนแล้ง	แผ่นดินแห้งและทุกข์เข็ญ
ยากแค้นแสนลำเค็ญ	ธ ทรงเป็นยิ่งกว่าพรหม
ทรงปัดขจัดทุกข์	ที่เข็ญทุกข์และชื่นชม
ขันแค้นแสนระทม	ตรอมตรมก็สิ้นไป
พระองค์ผู้ทรงศักดิ์	ราชภักดีอันยิ่งใหญ่
เหนือฟ้าสุราลัย	ภูวนายเหนือราชา
พระองค์ผู้ทรงศรี	จอมบดินผู้เลิศเหล่า
ทรงเป็นพระบิดา	ปวงประชาทั้งแผ่นดิน

(สมาคมนักบริหารพัสดุแห่งประเทศไทย: 2558)

บทประพันธ์ข้างต้น มีการใช้พรรณนาโวหาร โดยผู้ประพันธ์ได้พรรณนาถึงวิกฤตการณ์ต่าง ๆ ในอดีต อันเกิดจากธรรมชาติ ทั้งน้ำท่วม อากาศแล้ง แผ่นดินแห้ง ซึ่งส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชน ทำให้ประชาชนเกิดทุกข์ระทม เมื่อพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงทราบถึงปัญหา จึงได้ทรงคิดค้นหาวิธีแก้ปัญหาดังกล่าว ทำให้ปัญหาต่าง ๆ ค่อย ๆ คลายไป ประชาชนจึงมีสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และได้เปรียบพระองค์เป็นยิ่งกว่าพระพรหม นอกจากนี้ผู้ประพันธ์ยังได้พรรณนารายละเอียดเกี่ยวกับเหตุการณ์ วิกฤตการณ์ในอดีต ความรู้สึกนึกคิดของประชาชน

และการยอพระเกียรติพระมหากษัตริย์ได้อย่างเด่นชัด ด้วยการใช้ภาษาอย่างมีศิลปะ ก่อให้เกิดจินตภาพ และอารมณ์ความรู้สึกร่วมกับบทประพันธ์ ภาพของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่ทรงเป็นพระมหากษัตริย์นักพัฒนา ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่ยิ่งใหญ่เหนือกษัตริย์จึงปรากฏเด่นชัดในบทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติ

จากการศึกษากลวิธีการใช้โวหารเพื่อนำเสนอภาพของพระมหากษัตริย์ในบทอาศิรวาทเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พบว่ามีการใช้โวหาร 2 ลักษณะ ได้แก่ บรรยายโวหาร และพรรณนาโวหาร การที่ผู้ประพันธ์เลือกใช้โวหารแต่ละประเภทในการบรรยายบทอาศิรวาท ทำให้บทอาศิรวาทแต่ละบทมีลีลาการประพันธ์ที่แตกต่างกัน โดยการใช้บรรยายโวหารจะเป็นการบรรยายเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจ พระราชจริยวัตร พระปรีชาสามารถ และพระบรมเดชาานุภาพของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ซึ่งมีการให้รายละเอียดที่เป็นข้อเท็จจริงและมีความชัดเจน ในการใช้พรรณนาโวหารมีการให้รายละเอียดเกี่ยวกับความรู้สึกของประชาชนที่มีแด่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช นอกจากนี้จะเห็นภาพอันเกิดจากภาษาที่งดงาม ยังสร้างอารมณ์ร่วมให้แก่ผู้อ่านผู้ฟังอีกด้วย การใช้โวหารในบทอาศิรวาทเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชจึงทำให้ภาพของพระมหากษัตริย์มีความเด่นชัดขึ้น

“กลวิธีทางวรรณศิลป์” เป็นกลวิธีที่ผู้ประพันธ์ใช้ในการนำเสนอภาพลักษณ์ของพระมหากษัตริย์ในบทอาศิรวาทเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พบว่ามีการใช้กลวิธีที่หลากหลาย ได้แก่ กลวิธีการใช้คำ กลวิธีการใช้ภาพพจน์ กลวิธีการใช้สำนวน กลวิธีที่ใช้สัญลักษณ์ และกลวิธีที่ใช้โวหาร กลวิธีทางวรรณศิลป์จึงถือว่าเป็นเครื่องมือสำคัญที่ทำให้ผู้ประพันธ์นำเสนอภาพลักษณ์ของพระมหากษัตริย์ในบทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติออกมาได้อย่างเด่นชัด

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผล

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทอาศรัยวาทเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในด้านภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์และกลวิธีการนำเสนอภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์ โดยศึกษาบทอาศรัยวาทเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช จากเทปบันทึกการถวายพระพรชัยมงคลของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ในสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย (NBT) ปีพุทธศักราช 2558 จำนวน 188 เทป บทอาศรัยวาทจำนวน 745 บท การศึกษาได้ใช้วิธีการวิจัยเอกสาร และเสนอผลการศึกษาแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการศึกษาพบว่า บทอาศรัยวาทเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชปรากฏภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์ 2 ลักษณะ ได้แก่ ภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์แบบอุดมคติ และภาพลักษณ์เฉพาะพระองค์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในด้านภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์แบบอุดมคติพบ 10 ลักษณะ ได้แก่ พระมหากษัตริย์เป็นผู้มีชาติกำเนิดสูง พระมหากษัตริย์เป็นผู้มีบุญบารมี พระมหากษัตริย์เป็นผู้มีคุณธรรม พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นปราชญ์ พระมหากษัตริย์เป็นผู้มีพระจริยวัตรอันงดงาม พระมหากษัตริย์เป็นผู้มีเกียรติยศ พระมหากษัตริย์เป็นผู้ยิ่งใหญ่เหนือกษัตริย์ พระมหากษัตริย์เป็นองค์เอกอัครศาสนูปถัมภก พระมหากษัตริย์เป็นผู้มีความสามารถในการบริหาร ปกครองบ้านเมือง และพระมหากษัตริย์เป็นศูนย์รวมใจของคนในชาติ ภาพลักษณ์แบบอุดมคติแต่ละลักษณะที่ผู้ประพันธ์ในฐานะประชาชนไทยได้นำเสนอผ่านบทอาศรัยวาทเฉลิมพระเกียรติ เป็นขนบของวรรณคดียกพระเกียรติที่มีจุดประสงค์เพื่อยกย่อง สรรเสริญพระมหากษัตริย์ให้มีความยิ่งใหญ่ มีความสมบูรณ์แบบ มีพระบรมเดชานุภาพ และให้ภาพที่สมพระเกียรติแต่พระมหากษัตริย์ในฐานะผู้ปกครองสูงสุดของประเทศ อันเอื้อประโยชน์แก่การปกครองประเทศ

ในด้านภาพลักษณ์เฉพาะพระองค์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชพบ 14 ประการ ได้แก่ พระมหากษัตริย์ผู้ยึดหลักความพอเพียง พระมหากษัตริย์ผู้มีพระวิริยะอุตสาหะในการเสด็จเยี่ยมราษฎร พระมหากษัตริย์ผู้คิดริเริ่มโครงการเพื่อชาติและประชาชน พระมหากษัตริย์ผู้เป็นครูของแผ่นดิน พระมหากษัตริย์ผู้ทรงงานหนัก พระมหากษัตริย์ผู้มีพระราชสมัญญา “มหाराช” พระมหากษัตริย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการเกษตรและชลประทาน

พระมหากษัตริย์ผู้เป็นนวัตกร พระมหากษัตริย์ผู้เป็นอัครศิลปิน พระมหากษัตริย์นักพัฒนา พระมหากษัตริย์นักคิด พระมหากษัตริย์นักวิทยาศาสตร์ พระมหากษัตริย์ผู้นำโลกด้านสิทธิบัตร และ พระมหากษัตริย์ผู้ครองราชย์ยาวนาน ผู้ประพันธ์ได้นำพระราชกรณียกิจ พระราชจริยวัตร พระอัจฉริยภาพ และพระเกียรติคุณของพระองค์มานำเสนอ บทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติจึงปรากฏ ภาพพระมหากษัตริย์ของพระองค์ที่เป็นรูปธรรมอย่างเด่นชัด เพื่อยกย่อง เทิดพระเกียรติพระองค์ว่า ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่มีพระปรีชาสามารถครบถ้วนและเป็นเลิศในการปกครองประเทศ

กลวิธีการนำเสนอภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์ในบทอาศิรวาทเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พบว่าผู้ประพันธ์ได้ใช้ “กลวิธีทางวรรณศิลป์” ในการนำเสนอภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์ ปรากฏ 5 กลวิธี ได้แก่ กลวิธีการใช้คำ กลวิธีการใช้ภาพพจน์ กลวิธีการใช้สัญลักษณ์ กลวิธีการใช้สำนวน และกลวิธีการใช้โวหาร

กลวิธีการใช้คำพบ 4 ลักษณะ ได้แก่ การซ้ำคำและซ้ำวลี การซ้อนคำ การใช้คำเรียกพระมหากษัตริย์ และการใช้คำขยายความ ซึ่งผู้ประพันธ์มีการใช้คำเรียกพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลที่หลากหลายน่าสนใจ สรรพคำเรียกที่สอดคล้องกับพระราชกรณียกิจและพระอัจฉริยภาพของพระองค์ พบ 11 กลุ่มความหมาย ได้แก่ ผู้เป็นพ่อแห่งแผ่นดิน ผู้เป็นอัครศิลปิน ผู้เป็นนักพัฒนา ผู้เป็นปราชญ์ ผู้เป็นพระบิดานักประดิษฐ์ ผู้เป็นนักวิทยาศาสตร์ ผู้เป็นกษัตริย์ที่ยิ่งใหญ่ ผู้มีคุณธรรม ผู้มีความสง่างาม ผู้มีเกียรติยศ ผู้มีพลังกำลังและอำนาจ กลวิธีการใช้คำที่ผู้ประพันธ์เลือกใช้นอกจากจะให้ความไพเราะในด้านเสียงและความหมายแล้ว ยังทำให้ปรากฏภาพของพระมหากษัตริย์แบบอุดมคติและภาพลักษณ์เฉพาะพระองค์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชออกมาอย่างเด่นชัด

กลวิธีการใช้ภาพพจน์พบ 5 ลักษณะ ได้แก่ อุปมา อุปลักษณ์ อติพจน์ ปฏิปจน์ และอนุนามนัย ในด้านภาพพจน์อุปมาพบว่า มีการเปรียบเทียบกับพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช 3 ลักษณะ ได้แก่ การเปรียบพระองค์กับธรรมชาติ การเปรียบพระองค์กับสิ่งเหนือธรรมชาติ และการเปรียบพระองค์กับสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น ภาพพจน์อุปลักษณ์พบ 6 ลักษณะ ได้แก่ การเปรียบพระองค์เป็นตัวละครในวรรณคดี เปรียบพระองค์เป็นพระโพธิสัตว์ เปรียบพระองค์เป็นเทพเจ้า เปรียบพระองค์เป็นพ่อแห่งแผ่นดิน เปรียบพระองค์เป็นครู และเปรียบพระองค์เป็นดวงใจของประชาชน ในด้านภาพพจน์อติพจน์พบว่า มีการกล่าวเกินจริงเพื่อให้เห็นถึงภาพพระมหากษัตริย์ที่ยิ่งใหญ่ ในด้านภาพพจน์ปฏิปจน์พบว่า มีการใช้คำถามเชิงวาทศิลป์เพื่อให้ผู้ฟังฉุกคิดเกี่ยวกับพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และเกิดภาพพระมหากษัตริย์ที่เด่นชัดขึ้น และในด้านภาพพจน์อนุนามนัยพบว่า มีการนำพระคุณลักษณะเด่นส่วนใดส่วนหนึ่งของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมากล่าวเพื่อให้ภาพของพระองค์ปรากฏชัด ภาพพจน์จึงเป็นเครื่องมือทางวรรณศิลป์ที่สำคัญในการนำเสนอภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์ในบท

อาศิรวาท จะเห็นได้ว่า ผู้ประพันธ์มีการใช้ภาพพจน์ในลักษณะต่าง ๆ ที่หลากหลาย ทำให้เกิดความซาบซึ้ง เกิดจินตภาพ ช่วยให้ภาพพระมหากษัตริย์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชนำเสนอออกมาได้อย่างเด่นชัด

กลวิธีการใช้สัญลักษณ์พบว่า มีการใช้สิ่งที่เป็นรูปธรรมซึ่งเห็นได้อย่างชัดเจนมาแทนความหมายของพระมหากษัตริย์ เช่น “ฉัตรแก้ว” แทนความหมายพระมหากษัตริย์ หรือแทนสิ่งที่เป็นนามธรรม เช่น “ประทีป” แทนความหมาย แนวทางชี้แนะ กลวิธีการใช้สำนวนพบ 2 สำนวน คือ สำนวนว่า “ร่มโพธิ์ร่มไทร” “ไฟร่ฟ้าหน้าใส” ซึ่งเป็นการนำสำนวนไทยมานำเสนอให้เห็นภาพพระมหากษัตริย์เด่นชัดและลึกซึ้ง กลวิธีการใช้โวหาร พบ 2 ลักษณะ ได้แก่ บรรยายโวหารและพรรณนาโวหาร ซึ่งผู้ประพันธ์มักจะใช้บรรยายโวหาร บรรยายพระอัจฉริยภาพ พระราชจริยวัตร พระปรีชาสามารถ และพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช โดยให้รายละเอียดข้อเท็จจริงที่ชัดเจน ในการใช้พรรณนาโวหารมักมีการให้รายละเอียดเกี่ยวกับความรู้สึกของประชาชนที่มีแต่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช กลวิธีทางวรรณศิลป์เป็นเครื่องมือทางภาษาที่ผู้ประพันธ์เลือกใช้ในการนำเสนอบทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติ ช่วยสร้างความไพเราะ ความงามในแง่ภาษา และทำให้ภาพพระมหากษัตริย์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชปรากฏออกมาได้อย่างเด่นชัดขึ้น

จากผลการศึกษาทั้งหมดพบว่าสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ตอนต้น กล่าวคือ บทอาศิรวาทเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชใช้กลวิธีทางวรรณศิลป์ในการนำเสนอภาพลักษณ์ของพระมหากษัตริย์แบบอุดมคติและภาพลักษณ์เฉพาะพระองค์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทำให้ได้ภาพของพระมหากษัตริย์ที่ยิ่งใหญ่และมีลักษณะเฉพาะที่โดดเด่น

อภิปรายผล

จากการศึกษาภาพลักษณ์แบบอุดมคติในบทอาศิรวาทเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช จะเห็นว่าภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์แบบอุดมคติเป็นขนบของวรรณคดียอพระเกียรติที่มีมาแต่อดีต โดยมีจุดประสงค์เพื่อสรรเสริญพระมหากษัตริย์ให้มีความยิ่งใหญ่ มีความสมบูรณ์แบบ มีพระบรมเดชานุภาพ และให้ภาพที่สมพระเกียรติแด่พระมหากษัตริย์ในฐานะผู้ปกครองสูงสุดของประเทศ อันเอื้อประโยชน์แก่การปกครองประเทศ ซึ่งภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์ในแบบอุดมคติเป็นการสร้างความศักดิ์สิทธิ์และสิทธิธรรมแก่สถาบันพระมหากษัตริย์ เป็นอิทธิพลจากการปกครองภายใต้ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ซึ่งสอดคล้องกับธานีรัตน์ จิตุหะศรี (2547: 20) ที่ได้กล่าวถึงภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์แบบอุดมคติไว้ว่า

ในวรรณกรรมของพระเกียรติสมัยโบราณ กวีได้แสดงภาพอุดมคติของพระมหากษัตริย์ในฐานะที่ทรงเป็นเทวราชาอย่างชัดเจน โดยการพรรณนาภาพของพระมหากษัตริย์ให้มีลักษณะกึ่งมนุษย์กึ่งเทพเจ้า เช่น เป็นเทพเจ้าอวตารลงมาเกิดหรือเป็นพระโพธิสัตว์ที่จะตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าในอนาคต มีพระบรมเดชาภาพ และบุญญาบารมีเหนือกว่าผู้อื่น มีพระปรีชาในสรรพศาสตร์ต่าง ๆ ... ดังปรากฏในยวนพ่ายโคลงต้น โคลงเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก เป็นต้น การแสดงอุดมคติดังกล่าวนี้ช่วยเอื้อให้เกิดผลทางการเมือง คือก่อให้เกิดความศักดิ์สิทธิ์และความชอบธรรมในพระราชอำนาจ ทั้งนี้จะสังเกตได้ว่า คุณสมบัติที่กวีสรรเสริญนั้นเป็นอุดมคติแห่งความดีงามของบุรุษอย่างชัดเจน

อีกทั้งการนำเสนอภาพลักษณ์ของพระมหากษัตริย์ในบทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติเช่นนี้ยังสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ทางความคิดและความรู้สึกของประชาชนที่มีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ และให้ภาพของพระมหากษัตริย์ในอุดมคติ ที่ประชาชนไทยคาดหวังต่อพระมหากษัตริย์อันเป็นที่รักยิ่งของตน

จากการศึกษาภาพลักษณ์เฉพาะพระองค์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชปรากฏภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์ที่เป็นรูปธรรม สามารถจับต้องได้ และมีหลักฐานทางประวัติศาสตร์อ้างอิง แสดงให้เห็นถึงพระมหากษัตริย์ผู้ที่อุทิศพระวรกายและพระราชหฤทัยเพื่อพัฒนาประเทศและพัฒนาคุณภาพชีวิตของราษฎรอย่างใกล้ชิด พระองค์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่มีความเป็น “มนุษย์” มากกว่าความเป็น “สมมุติเทพ” อย่างขนบวรรณคดียุคพระเกียรติในอดีต ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้สอดคล้องกับการศึกษาบทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ: ภาพของพระราชินีในอุดมคติ ของ ชานีรัตน์ จิตตะศรี (2547:20) ที่พบว่า

...ในบทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ผู้ประพันธ์มิได้เน้นแสดงภาพของพระองค์ให้มีความเป็นเทพที่สูงส่งยิ่งใหญ่เกินกว่าจะแตะต้องได้ แต่เน้นพรรณนาข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น และความใกล้ชิดที่พระองค์มีต่อราษฎร กอปรกับการใช้ภาษาที่เรียบง่ายขึ้น ทำให้เห็นว่าความคิดเรื่องเทวราชาคลายความขริมหาลงไป แต่ความคิดเรื่องปิตุราชากลับโดดเด่นและเห็นได้ชัดเจนเป็นรูปธรรมมากขึ้น ในบทอาศิรวาทปัจจุบัน

นอกจากนี้ภาพลักษณ์เฉพาะพระองค์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ที่ผู้ประพันธ์นำเสนอมากที่สุดและปรากฏซ้ำในบทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติ คือ ภาพของพระมหากษัตริย์ผู้ยึดหลักความพอเพียง รองลงมาคือ ภาพของพระมหากษัตริย์ผู้มีพระวิริยะอุตสาหะ ในการเสด็จเยี่ยมราษฎร และภาพของพระมหากษัตริย์ผู้คิดริเริ่มโครงการเพื่อชาติและประชาชน ซึ่งภาพของพระมหากษัตริย์ผู้ยึดหลักความพอเพียง เป็นภาพลักษณ์เฉพาะพระองค์ที่ต่างจากพระมหากษัตริย์พระองค์อื่น ๆ เนื่องด้วยภาพพระมหากษัตริย์ในมโนสำนึกของประชาชนทั่วไป ที่ปรากฏตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันนั้น คือภาพของพระบารมีที่มาจากความบริบูรณ์ด้วยพระราชทรัพย์ และพระราชสมบัตินานัปการ เป็นชนชั้นฐานันดรศักดิ์ที่มีความเป็นอยู่สุขสบาย แต่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชกลับทรงมีภาพของพระบารมีซึ่งประกอบสร้างขึ้นจากพระราชจริยวัตรที่แสดงออกถึงความพอเพียงมาตั้งแต่ทรงพระเยาว์ และทรงมีพระราชดำริโครงการด้านเศรษฐกิจพอเพียงที่ทรงเน้นย้ำมาตลอดรัชสมัย ซึ่งสอดคล้องกับวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจในยุคปัจจุบันที่เป็น “สังคมบริโภคนิยม” และเป็นทางเลือกหนึ่งเพื่อกระตุ้นเตือนให้ประชาชนอย่าหลงใหลไปตามกระแส โดยพระองค์ไม่ได้เป็นเพียงผู้คิดค้นและพระราชทานทฤษฎีเท่านั้น แต่ยังทรงเป็นต้นแบบในการปฏิบัติของประชาชนอีกด้วย

ภาพของพระมหากษัตริย์ผู้มีพระวิริยะอุตสาหะในการเสด็จเยี่ยมราษฎร เป็นภาพที่ผู้ประพันธ์นำเสนอในบทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติ เนื่องด้วยพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงให้ความสำคัญในการเสด็จเยี่ยมราษฎรทั่วประเทศ เพื่อทรงรับทราบปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นด้วยพระองค์เอง ซึ่งแสดงให้เห็นพระวิริยะอุตสาหะ การอุทิศพระวรกาย และพระราชหฤทัยของพระองค์ในการเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรในถิ่นทุรกันดารทั่วประเทศ อีกทั้งยังแสดงให้เห็นถึงความใกล้ชิดระหว่างพระมหากษัตริย์กับประชาชน ซึ่งเป็นภาพลักษณ์เฉพาะที่โดดเด่นของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

นอกจากนี้ผู้ประพันธ์ยังได้นำเสนอภาพของพระมหากษัตริย์ผู้คิดริเริ่มโครงการเพื่อชาติและประชาชนในบทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่พัฒนาประเทศและความเป็นอยู่ของประชาชนด้วยโครงการในพระราชดำริต่าง ๆ จำนวนมาก โครงการในพระราชดำรินี้ถือเป็นรูปแบบการพัฒนาที่เป็นรูปธรรม มีเป้าหมายและระเบียบวิธีการปฏิบัติที่ชัดเจน อันสอดคล้องกับบริบททางสังคมในยุคปัจจุบัน ซึ่งแตกต่างจากการปกครองของพระมหากษัตริย์พระองค์อื่น ๆ ในอดีต ภาพลักษณ์เฉพาะพระองค์เหล่านี้จึงเป็นภาพจำที่โดดเด่นและประทับอยู่ในใจของประชาชน ผู้ประพันธ์ในแต่ละหน่วยงานจึงได้หยิบยกมานำเสนอในบทอาศิรวาทเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา

การใช้วรรณศิลป์ในการนำเสนอภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์ จะเห็นว่าส่วนใหญ่มีการใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย กระชับ แต่อาจมีการใช้ศัพท์เฉพาะ หรือศัพท์สูงอยู่บ้างเนื่องจากเป็นลักษณะของบทอาศิรวาทซึ่งเป็นการกล่าวถึงสถาบันพระมหากษัตริย์ ทั้งนี้การที่ผู้ประพันธ์เลือกใช้คำง่ายและกระชับนั้นเป็นการเลือกใช้ภาษาที่เหมาะสมกับบริบททางสังคมปัจจุบัน อันเกิดจากข้อจำกัดทางฉันทลักษณ์ ผู้รับสาร และเวลาในการนำเสนอ โดยการนำเสนอบทอาศิรวาทผ่านทางสถานีวิทยุโทรทัศน์นั้นมีเวลาอย่างจำกัดและถูกเผยแพร่ไปยังมวลชนทั่วประเทศ ซึ่งบทอาศิรวาทไม่ได้ทำหน้าที่ยอพระเกียรติพระมหากษัตริย์เพียงอย่างเดียว แต่ยังมีบทบาทเพื่อให้ประชาชนได้รับรู้และซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณ และเรื่องราวอันเกี่ยวเนื่องกับพระมหากษัตริย์ ผู้ประพันธ์จึงจะต้องเลือกสรรภาษาที่เข้าใจง่ายและเนื้อหาที่เป็นแก่นสาระ มักจะใช้ความเปรียบพระองค์กับสิ่งรอบกายมนุษย์ หรืออยู่ในความรับรู้ของมนุษย์ เช่น ธรรมชาติที่แวดล้อมวิถีชีวิตมนุษย์ สิ่งเหนือธรรมชาติที่ผูกพันกับคติความเชื่อของคนไทย และสิ่งที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้น เพื่อนำเสนอภาพของพระองค์ให้ชัดเจน เข้าใจง่าย และกระชับ

ทั้งนี้การนำเสนอภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชในบทอาศิรวาทเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ที่ผู้ประพันธ์ได้ใช้วรรณศิลป์ในการปรุงแต่งคำและความ ช่วยก่อรูปทำให้ภาพของพระองค์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่เป็น **“อุดมคติแบบใหม่”** กล่าวคือ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงปฏิบัติพระองค์ในฐานะพระมหากษัตริย์ได้อย่างเพียบพร้อมรอบด้าน อีกทั้งทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจมากมายเพื่อประชาชนและประเทศด้วยพระองค์เอง ความเคารพ ศรัทธาของประชาชนที่มีต่อพระองค์จึงไม่ได้เกิดจากภาพพระมหากษัตริย์ในอุดมคติแบบเดิมเท่านั้น แต่เกิดจากการที่พระองค์ทรงกระทำให้เห็นชัดเป็นรูปธรรม ภาพลักษณ์เฉพาะของพระองค์ในแต่ละด้านจึงหลอมรวมและก่อรูปเป็นภาพของพระมหากษัตริย์ในอุดมคติแบบใหม่ ซึ่งเป็นการสร้างบรรทัดฐานพระคุณลักษณะของพระมหากษัตริย์แบบใหม่ที่สอดคล้องกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (democratic form of government with the King as Head of State) ตามหลักการแล้วพระมหากษัตริย์ในระบอบประชาธิปไตยทรงเป็นประมุขทางพิธีการ โดยที่อำนาจการปกครองอยู่ที่ฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการ แต่ด้วยสภาพทางสังคมบางบริบทของไทยที่ยังเกิดช่องว่างและยังไม่สอดคล้องกับการปกครองแบบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นระบอบที่รับมาจากวัฒนธรรมการปกครองของต่างประเทศ ทำให้พระมหากษัตริย์ไม่อาจดำรงพระราชฐานะเป็นเพียงประมุขในพิธีการได้ พระองค์จึงต้องทรงคิดค้นแนวทางแก้ปัญหาและปฏิบัติพระราชกรณียกิจต่าง ๆ เพื่อลดช่องว่างที่เกิดขึ้นกับปสกนิกรและประเทศของพระองค์ ซึ่งจะช่วยให้เกิดความสมดุลและสัมพันธ์กับการปกครองแบบประชาธิปไตยในประเทศไทย พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชจึงเป็น

พระมหากษัตริย์ที่ทรงปฏิบัติพระองค์ได้เหมาะสม สอดคล้องกับยุคโลกาภิวัตน์และระบอบการปกครองของประเทศในปัจจุบัน

ภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์พระคุณลักษณะต่าง ๆ ที่สะท้อนผ่านบทอาศิรวาทเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาแสดงให้เห็นว่า พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงเป็นพระมหากษัตริย์ผู้เป็นที่รัก เทิดทูน ศรัทธาของประชาชน และทรงเป็นกำลังของแผ่นดิน สมกับพระราชปณิธานและพระนาม “ภูมิพล” ของพระองค์อย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

ควรมีการศึกษาภาพลักษณ์และกลวิธีการนำเสนอภาพลักษณ์ของพระบรมวงศานุวงศ์ที่ปรากฏในบทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติโอกาสต่าง ๆ หรือในวรรณกรรมเฉลิมพระเกียรติรูปแบบอื่น อาทิ เพลงลูกทุ่งและเพลงไทยสากลเฉลิมพระเกียรติ กลอนลำเฉลิมพระเกียรติ เรียงความเฉลิมพระเกียรติ เป็นต้น เพื่อให้เห็นภาพอันสะท้อนถึงความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับสถาบันพระมหากษัตริย์

รายการอ้างอิง

- กรมศิลปากร. (2514). **ลิลิตยวนพ่าย**. กรุงเทพฯ: บรรณาการ.
- ก่องแก้ว วีระประจักษ์. (2546). “พระมหากษัตริย์กับงานวรรณกรรมของชาติ.” **ศิลปากร** 42, 1 (มกราคม-กุมภาพันธ์): 31-43.
- กุหลาบ มัลลิกะมาส และวิพุธ โสภวงศ์. (2527). **การเขียน 1**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- เก๋ แดงสกุล. (2558). **ราชสุตาอาศிரพาทพิลฐู: แนวคิดเรื่องขัตติยนารีและกลวิธีการใช้คำประพันธ์ในกวีนิพนธ์เฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี**. กรุงเทพฯ: นิติธรรมการพิมพ์.
- เกริกเกียรติ ไพบูลย์ศิลป์. (2557). “พุทธศาสนากับพระมหากษัตริย์ไทย พ.ศ. 2310-2394.” **ปริญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์ ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2555). **ตามรอยพระเจ้าอยู่หัว**. กรุงเทพฯ: ชัคเชส มีเดีย.
- ศีกฤทธิ ปราโมช, ม.ร.ว. (2516). **คำบรรยายวิชา พื้นฐานอารยธรรมไทย ตอนพื้นฐานทางวัฒนธรรม เรื่องสถาบันพระมหากษัตริย์**. ม.ป.ท.
- จิตรลดา สุวัฒน์กุล. (2529). “องค์ประกอบสุนทรียศาสตร์.” **เอกสารการสอนชุดวิชา 22414 ภาษาไทย 7 (วรรณคดีวิจารณ์สำหรับครู)**. สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- จุลทัศน์ พยาฆรานนท์. (2539). “สถาบันพระมหากษัตริย์ไทย.” **โลกประวัติศาสตร์** 2, 2 (เมษายน-มิถุนายน): 4-8.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2550). **ใต้ร่มพระบารมีพระบรมมหาราชวัง**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชนิดา ชิตบัณฑิตย์. (2550). **โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ: การสถาปนาพระราชอำนาจนำในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.
- ชลดา เรื่องรักษ์ลิขิต. (2550). “ความรักหลากหลายมิติในลิลิตตะเลงพ่ายกับภาพลักษณ์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช วีรบุรุษต้นแบบ.” **ราชบัณฑิตยสถาน** 32, 3 (กรกฎาคม-กันยายน): 611-628.
- ชะอุม์ โชติทอง. (2547). “การเขียนบทอาศிரพาท.” **ไทยทรรศน์**. no.7 (กรกฎาคม): 13-22.

- ชูศักดิ์ ศุภรันทน์. (2544). “วิเคราะห์บทร้อยกรองเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช เนื่องในวโรกาสพระราชพิธีกาญจนาภิเษก จากวารสารและนิตยสาร.” **มหาวิทยาลัยมหาสารคาม** 20, 2 (พฤศจิกายน 2544 – เมษายน 2545): 1-23.
- _____. (2546). “การแสดงออกซึ่งความจงรักภักดี.” **มหาวิทยาลัยมหาสารคาม** 22, 1 (มกราคม- มิถุนายน): 1-12.
- ชำนาญ รอดเหตุภัย. (2545). “พระราชอัจฉริยภาพแห่งพระมหากษัตริย์ไทยในการสร้างสรรค์ภาษาและวรรณกรรม.” งานวิจัยในกิจกรรมเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระผู้ทรงเป็น “ครูภาษาไทยของแผ่นดิน” สถาบันราชภัฏนครปฐม.
- दनัย ไชยโยธา. (2551). **รู้รักษ์ภาษาไทย: สำนวนโวหาร**. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮ้าส์.
- ทัศนีย์ ทานตวนิช. (2558) “ภาพลักษณ์ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในเพลงเทิดพระเกียรติ.” ใน **เอกสารประกอบการนำเสนอบทความวิชาการวันบูรพาภาษาไทย: ภาษาและวรรณกรรมอาเซียน วันที่ 3 กันยายน 2558**, ก-21. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธงชัย ดิษโส. (2547). “การศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมร้อยกรองเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช.” ปรินญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธเนศ เวศร์ภาดา. (2549). **หอมโลกวรรณศิลป์ การสร้างรสสุนทรีย์แห่งวรรณคดีไทย**. กรุงเทพฯ: ปาเจรา.
- ธานีรัตน์ จิตุหะศรี. (2547). “บทอาศิรวาทเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ: ภาพของพระราชินีในอุดมคติ.” **ภาษาและวรรณคดีไทย** 21 (ธันวาคม): 1-26.
- นาวิ หล้าประเสริฐ. (2550). “ภาษาวรรณศิลป์ในเพลงพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช.” ปรินญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิคม รัตนปรีชาชัย. (2554). “การศึกษาเชิงวิเคราะห์การใช้ภาษาและเนื้อหาบทอาศิรวาทที่สะท้อนภาพลักษณ์ของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์.” ปรินญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นิตยา แก้วคัลลมา. (2542). “ภาพสะท้อนเกี่ยวกับสถานภาพของพระมหากษัตริย์ในวรรณกรรมไทย” **ธรรมศาสตร์** 25, 1 (มกราคม-เมษายน): 127-135.
- บรรจบ พันธุมธธา. (2514). **ลักษณะภาษาไทย**. กรุงเทพฯ: ศูรสภา.
- ประคอง นิมมานเหมินท์. (2542). “ภาพพระมหากษัตริย์จากวรรณคดียพระเกียรติ.” **ภาษาและ**

วรรณคดีไทย 16 (ธันวาคม): 1-25.

- ประเทือง คล้ายสุบรรณ. (2530). **สำนวนไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สุทธิสารการพิมพ์.
- ปราโมทย์ สกุรักษ์ความสุข. (2554). “ความเปรียบเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ในวรรณคดี
 ยอพระเกียรติสมัยกรุงศรีอยุธยาถึงกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น.” *ปริญาศิลปศาสตร์
 มหาคณิศ สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*.
 _____ . (2560). “ทรงอยู่เหนือเทวดาและมนุษย์: พระราชฐานะพระมหากษัตริย์
 ในวรรณกรรมยอพระเกียรติ.” *ศิลปศาสตร์ มทร.ธัญบุรี* 1, 1 (มกราคม-มิถุนายน): 1-13.
 _____ . (2561). “คุณค่าและบทบาทของบทอาศิรวาทพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช.” *ปริญาศิลปศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาศิลปวัฒนธรรมวิจัย บัณฑิต
 วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*.
- ปัทมา ฑีฆประเสริฐกุล. (2547). “ภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์ไทยในวรรณคดีสมัยอยุธยา.”
*ปริญาอักษรศาสตร์มหาคณิศ สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยศิลปากร*.
 _____ . (2556). ยวนพ่ายโคลงฉันท์: “ความสำคัญที่มีต่อการสร้างขนบและพัฒนาการของ
 วรรณคดีประเภทยอพระเกียรติ.” *ปริญาอักษรศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย
 ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*.
- เผด็จ พัฒนาพิชัย. (2530). “พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับการปกครองเพื่อประชาชน.”
มศว ปทุมวัน 12, 1 (กันยายน): 1-17.
- พงศ์ศักดิ์ งามสันต์ และอรสุดา เจริญรัตน์. (2550). **ทรงเป็นแรงบันดาลใจ**. กรุงเทพฯ:
 กองยุทธศาสตร์สาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล.
- พลาดิษฐ์ สิทธิธัญกิจ. (2549). **ได้ร่มพระบารมีปกเกล้าฯ พระราชอัจฉริยภาพในหลวง**. กรุงเทพฯ:
 ไทยวัฒนาพานิช.
- พันทิพา สังข์เจริญ. (2528). “วิเคราะห์บทร้อยกรองเนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 5
 ธันวาคม.” *ปริญาานิพนธ์ การศึกษามหาคณิศ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*.
- มณีปิ่น พรหมสุทธิรักษ์. (2530). “พระมหากษัตริย์ราช.” **มหาวิทยาลัยศิลปากร (ฉบับพิเศษ)**
 8, 1-2: 9-16.
- มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (2530). **คีตมหาราชสุดดี**. กรุงเทพฯ: อมรินทร์ พรินต์ติ้ง กรุ๊ป.
- มารศรี สอทิพย์. (2551). “เรื่องเล่าทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับสมเด็จพระนเรศวรมหาราช: กลวิธีการ
 เล่าเรื่องกับการสร้างภาพลักษณ์.” *วิทยานิพนธ์ปริญาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย
 คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*.
- มูลนิธิสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา. (2554). **นามานุกรมพระมหากษัตริย์ไทย**. กรุงเทพฯ:

มูลนิธิตสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2545). **พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรม อังกฤษ – ไทย**. กรุงเทพฯ:ราชบัณฑิตยสถาน

_____. (2556). **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554**. พิมพ์ครั้งที่ 2.

กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.

รัตนา ทิมเมือง และศรีบุญฤทัยา ชนะชัยภูพัฒน์. (2553). “การสื่อความหมายในบทเพลง

เทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว.”งานวิจัยในโครงการส่งเสริมงานวิจัยและ

ตำรา คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ประจำปีการศึกษา 2551.

วิชุดา เกิดมณี. (2550). “แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำจากบทพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระ

เจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ เรื่องพระมหาชนก.” ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

แขนงวิชาการเมืองการปกครอง สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

วิพรรณ ประจวบเหมาะ. (2549). “**สังคมน่าอยู่**” ในโครงการ “**ไถ้ร่มพระบารมีพระบรมธรรมิก**

มหาราช”. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิมล พิชัยณรงค์. (2540). “วิเคราะห์หัตถพิธราชธรรม จากราชสดุดีในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ภูมิพลอดุลยเดชฯ มหาราช เนื่องในวโรกาสเฉลิมพระเกียรติกาญจนาภิเษก.” ปริญญา

การศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกภาษาไทย มหาวิทยาลัยนเรศวร.

วัฒน์ชัย หมั่นยิ่ง. (2533). “ภาพลักษณ์ของผู้ปกครองในบทละครรามเกียรติ์ สมเด็จพระเจ้ากรุง

ธนบุรี.” บัณฑิตวิทยาลัย อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ศรีศักร วัลลิโภดม. (2549). “พระสมมติเทวราช.” **เมืองโบราณ** 32, 3 (กรกฎาคม - กันยายน): 7-10.

ศรีสุรางค์ พูลทรัพย์. (2539). “รามายณะกับสถาบันพระมหากษัตริย์ไทย.” **ราชบัณฑิตยสถาน** 21,

3 (เมษายน- มิถุนายน): 38-51.

ศักรินทร์ ภูมิรัตน. (2560). **นักวิทย์คิดถึงในหลวง**. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือ สวทช.

ศุภนุช กำลังหาญ. (2559). “การวิเคราะห์นวนิยายเทิดพระเกียรติชุด “ลูกไม้ของพ่อ”.” ปริญญา

อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาไทยเพื่อการพัฒนาอาชีพ บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สทท. กรมประชาสัมพันธ์ NBT 2HD. (2558). **ถวายพระพร 5 ธันวาคม 2558**. เข้าถึงเมื่อ 1

มีนาคม 2561. เข้าถึงได้จาก <https://www.youtube.com/user/tvnbt>

สมบัติ จำปาเงิน. (2550). **29 จอมราชันของโลก**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

สมยศ จันทะวงศ์. (2544). “สิทธิบัตร--ในพระปรมาภิไธยของพระมหากษัตริย์พระองค์แรกของโลก.”

อุตสาหกรรมป้องกันประเทศ 47,3 (ตุลาคม 2543-มีนาคม 2544): 7-11.

สยมพร คล้ายประเสริฐ. (2541). “วิเคราะห์คุณธรรม 4 ประการ ในนิทานพื้นบ้านเขตการศึกษา 7

- ตามแนวพระราชดำริสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ.”
 ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
 สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. (2546).
กษัตริย์นักพัฒนา. กรุงเทพฯ: สำนักงาน กปร.
 สุจิตรา จงสถิตย์วัฒนา. (2558). **เจมจันท์กัสดาล ภาษาวรรณศิลป์ในวรรณคดีไทย**. กรุงเทพฯ:
 โครงการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
 สุเมธ ตันติเวชกุล. (2554). **การทรงงานพัฒนาประเทศของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว**.
 กรุงเทพฯ: เพชรรุ้ง.
 สุรศักดิ์ ทอง. (2553). **สยามทေး**. กรุงเทพฯ: มติชน.
 เสาวณิต วิงวอน. (2538). “เทวราชาและธรรมราชาในวรรณกรรมยอพระเกียรติ.” ใน **วรรณกรรม-
 ศิลปะ สตุดิ**, 76-87. กรุงเทพฯ: ภาควิชาวรรณคดี คณะมนุษยศาสตร์
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
 อรุณศักดิ์ กิ่งมณี. (2551). **ตรีมูรติ อภิมหาเทพของฮินดู**. กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ.
 อำนวย นันทเสน. (2543). “การวิเคราะห์บทร้อยกรองอาเศียรวาทร่วมสมัยระหว่างปี พ.ศ. 2513 –
 2542.” ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
 อุปกิตศิลปสาร, พระยา. (2545). **หลักภาษาไทย: อักษรวิธี วจิวิภาค วากยสัมพันธ์ ฉันทลักษณ์**.
 พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

ภาคผนวก

บทอาศிரวาทเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา
ภูมิพลอดุลยเดช ปีพุทธศักราช 2558 จากสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย (NBT)

1. สำนักงานราชบัณฑิตยสภา

พระทรงคุณเลิศล้ำ	ฤสกล
ราชกิจพระภูวดล	เด่นด้าว
โครงการเพิ่มพูนผล	พสกสุข ถ้วนแล
พระเกียรติเกริกอระคร้าว	แหล่งหล้า บังคม
อุดมดินน้ำเพื่อ	พัฒนา
การเกษตรเฟื่องฟูปรา-	กฎเกื้อ
ทรวงวิจักษ์วิจยหา	ประโยชน์ยิ่ง ยืนแฮ
พระกรุณาโอบเอื้อ	อุ้นเกล้า ทวยนิกร
เชิฏอมรไตรรัตน์ล้ำ	จำรัส
อภิรักษ์พระทรงสวัสดิ์	บาทเบื้อง
เกษมสุขเพริศพิพัฒน์	พระชนม์ยิ่ง ยืนแฮ
ทรงพระเจริญรุ่งเรือง	พสกน้อม ถวายพร

2. นักศึกษาวิทยาลัยเสนาธิการทหารรุ่น 57

ธ คุ่มครองผองชาวไทยให้เป็นสุข	ทรงดับทุกข์ดับร้อนใจไทยถ้วนทั่ว
ความยากเข็ญเพียงแค่วันไม่หวนกลับ	เสด็จทั่วผืนแผ่นดินถิ่นเมืองไทย
หลายราชกิจทรงคั่นคิดเพื่อทวยราษฎร์	ทุกอย่างบาทไม่หยุดจรดไปทั่ว
รอยพระบาท ราชดำริผลดั่งบัว	สะพรั่งทั่วผืนแผ่นดินถิ่นไทยงาม
ทรงเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้าทว่าไม่หยุด	ดุจดั่งพ่อพร้าสอนลูกก็ว่าได้
ให้เข้มแข็งให้อดทนชนะใจ	แล้วจึงได้ผลความเพียรน่าชื่นชม
วันที่ทำอันวามบรมราชสมภพ	ขอจงพบความสำราญฤทธรรษา
ขอทวยเทพคุ่มครองพระราชา	องค์บิดาแห่งแผ่นดินของปวงชน

3. สมาคมบัณฑิตสตรีทางกฎหมายแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชินูปถัมภ์

สรวมชีพบรมบาท	อภิวาทพระจักรา
ล้นเกล้าศิรษา	อภิบาลนิกรชน

ทรงเหนี่ยวพระวรกาย	บ่มีวายบ่ทุกข์ทน
ทรงธรรมพิบูลย์ผล	ทศพิธพระราชา
แก้มลิง ๘ ทรงสอน	สหกรณ์เกษตรรา
เขตเขื่อนประมงพา	ประชาสุขทุกคืนวัน
พอเพียงวิถีไทย	ฝนหลวงให้เกษมสันต์
ถิ่นไทยทรัพย์อนันต์	ตั้งสวรรคต์เสวยรมย์
อ้าองค์พระทรงศรี	ภูวดีพิสุทธิ์สม
น้อมกราบกำประนม	กราบบังคม ทรงพระเจริญ

4. สถาบันการบินพลเรือน

ลูวาระห้าธันวาคมหาราช	ไทยทั้งชาติผ่องผุดพิสุทธิ์ใส
แปดสิบแปดชันษาพระภูวไนย	ร่วมร้อยใจเทิดไท้พระทรงธรรม
เพราะแผ่นดินเมืองค้พระทรงเดช	นครเรศจึงสุขสมภิรมย์สันต์
พระมหาภูมิพลองค์ราชัน	ทั่วเขตชั้นจั้ประจักษ์แจ้งพระบุญญา
ทรงเสด็จบำรุงทุกแคว้นเขต	การเกษตรชลประทานการศึกษา
พระราชทานน้บคณา	ชาวประชาผาสุกสถาพร
อัญเชิญเทพเทวินทร์ทุกถิ่นสถาน	อภิบาลองค์บพิตรอดิศร
พิทักษ์องค์บดินทร์ปิ่นนาคร	ถวายพระพรแด่พระองค์ทรงพระเจริญ

5. สถาบันพระปกเกล้า

ทรงเป็นศูนย์รวมใจไทยทั้งชาติ	ด้วยพระราชปณิธานอันหาญกล้า
ครองแผ่นดินโดยธรรมนำประชา	พระเกียรติคุณก้องฟ้าทั่วสากล
ตั้งพระนามผู้สร้างสุขไทยทุกถิ่น	เป็นกำลังของแผ่นดินทุกแห่งหน
แนวพระราชดำริองค์ภูมิพล	นำปวงชนบรรลุษัยไทยพัฒนา
นิติธรรมนำไทยได้ร่มฉัตร	ทรงวิวัฒน์ประชาธิปไตยก้าวหน้า
สถาบันพระปกเกล้าชาวประชา	ไทยทั่วหล้าขอพระองค์ทรงพระเจริญ

6. กรมประมง

สองพระหัตถ์ปกเกล้าประชาราษฎร์	สองพระบาททรงดำเนินเนินไศล
สองพระเนตรทรงเมตตาข้าไผท	สองพระกรรมทรงไว้ซึ่งธรรมา
เย็นศิระเพราะพระบริบาล	ทั่วถิ่นฐานพันกลียุคทุกทิตา
พระราชทานสรรพประสิทธิ์วิทยา	ราษฎร์สุขาทรัพย์ในดินสินมั่นคง

พระบรมราชาบายให้ข้าราชการ	ทำนุชาติดำเนินตามพระราชประสงค์
ข้าพระพุทธเจ้าข้าราชการกรมประมง	ตามรอยบาทหงส์ของทรงธรรม
วโรกาสเฉลิมพระชนมพรรษา	อัญเชิญเทพเทวาทุกสรวงสวรรค์
อภิบาลพระชนม์ขึ้นยืนนิรันดร	บังคมคัลขอพระองค์ทรงพระเจริญ

7. กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร

น้อมนบอภิวาท	แทบเบื้องบาทพระทรงศรี
เอกองค์วังจักรี	สถิต ณ หทัยชน
ห้าธันมาบรรจบ	สิริภพภูมิพล
เฉลิมมิ่งมงคล	ฉลองชนม์กษัตรา
สมคำมหาราช	ธ เปรื่องปราดเลิศปรีชา
รังสรรค์ศิลป์คีตา	เกียรติระบือก้องเกรียงไกร
เพียงพอเยี่ยงพ่อนี้	เป็นวิถีสู่โลกใหม่
ประทีปส่องนำไทย	พันมรรคาทุกขารมณ
เทิดไท้ไฉศวรชัย	สุขอนันต์เกษมสม
แซ่ซ้องนโรดม	พระเจริญยิ่งยืนนาน

8. นิคมอุตสาหกรรมสินสาคร

ประสิทธิ์ประสาทราชการุณกรุ่นไสว	ประคองไทยประกอบกิจพิสิฐศรี
ประเสริฐคุณาราชชาติราชฤดี	พระภูมิประกาศิตพินิจธรรม
ประดุจพระห่มคุ้มคอยคุ้มเกล้า	ด้วยทรงเฝ้าห่วงใยไทยทั้งผอง
ทรงปลูกป่ารักษ์ต้นน้ำพรมละออง	ดำรงคลองชลประทานบันดาลชล
ประลัญชัยทรงสร้างสรรค์แนวทางช่วย	พระโอบด้วยพระเมตตาจะหาไหน
ชนทุกซัร้อนทรงดีบร้อนด้วยน้ำพระทัย	พระเนตรไกลดูจประทีปชุปชีพชน
ศุภวาระบันดลมงคเฉลิม	ประดุจเจิมใจประชาคราสมัย
เฉลิมพระชนมพรรษาภูวนาย	ไทยร้อยดวงใจท่วร่วมภักดี

9. ศาลาเกษิอากรกลาง

ยอกรประณตวรพระบาท	อภิวาทพระทรงชัย
โอกาสเฉลิมชนมนัย	อดีเรกวรางกูร

สำนักพระคุณกรุณาถ	ชนชาติไพบูลย์
เสกสรรศรีสวัสดิ์ดิถีพุล	พละสุขประชาชน
ต้นต้นเสด็จ ณ ฐ สกิต	กรณียกิจผล
โครงการอนันต์ศุภพระดล	นิรมิตสถาวร
ขอเดชะศรีชินวิสุทธิ์	วรพุทธสโมสร
จนเจิมประชุมบูรพระพร	ธ เกษมสราญเทอญ

10. สมาคมพ่อตัวอย่างแห่งชาติ

พ่อแห่งชาติมหाराชแห่งชาติไทย	พ่อแห่งชาติราษฎร์เกรียงไกรเกียรติไพศาล
พ่อแห่งชาติราษฎร์แซ่ซ้องก้องกังวาน	พ่อแห่งชาติพระราชทานความร่วมมือ
สมเด็จพระภูมิพลมหาราช	พระผู้ทรงสามารถปราบทุกข์เข็ญ
ทรงปกป้องผองไทยให้ร่มเย็น	พระผู้เป็นศูนย์รวมใจไทยทั่วกัน
ทรงประทานงานเศรษฐกิจอย่างพอเพียง	ชนชาวไทยนอกในเวียงทั่วเขตชั้นท์
ดำเนินตามรอยพระบาทราชทรงธรรม์	ต่างสุขสันต์ไร้ทุกข์แสนสุขใจ

11. ศาลแรงงานกลาง

ถวายอภิวาท	มหाराชผู้ทรงธรรม
ทรงคุณอันเลิศล้ำ	พระอยู่แก้วมายาวไกล
ด้วยบุญญาบารมี	ทุกถิ่นที่ทั่วแดนไทย
ครองธรรมจึงครองใจ	จึงครองไทยด้วยภักดี
ครองราชย์ก็ร่มราชย์	ชุ่มชื่นชาติประเสริฐศรี
ประชาชนแลมนตรี	เทิดสตุต้องคร่าชั้น
ขออำนาจพระศรีรัตน	บุญล้นที่ฉายฉาน
อীগวงศ์วงศ์เทวีญ	โปรดประทานบันดาลพร
เอกองค์มหाराช	โพธิสัตว์ประภัสสร
นิราศทุกขนิรันดร	ราษฎร์สำนักคุณ
พระหฤทัยอันเปี่ยมธรรม	จึงเย็นฉ่ำด้วยการุณ
ถวายรักษ์พำนักคุณ	อดุลยเดชพิเศษคุณ
ร่วมโพธิสมภาร	สุขสราญทุกแห่งหน
เรื่องกษัตริย์ในสากล	ภูมิพลมงคลไทย
แปดสิบแปดพระชันษา	จอมราชาผู้เกริกไกร
ขอถวายพระพรชัย	ทรงพระเจริญเกินร้อยปี

12. สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน

พระชนกแห่งแผ่นดินปิ่นประเทศ	พระปกเกล้าปกเกล้าชาวสยาม
ภูวนาถภูมิพลมงคลนาม	ทั่วเขตคามแซ่ซ้องก้องแผ่นดิน
ธ ทรงเป็นศูนย์รวมใจไทยทั่วหล้า	พระเมตตาประจักษ์ใจไทยทั่วถิ่น
ธ ทรงงานให้ราษฎร์สุขทุกชีวิน	พระภูมินทร์ทรงกอบกู้เพื่อประชา
เศรษฐกิจพอเพียงเลี้ยงชีวิต	พลิกวิกฤตเพื่อเรียนรู้ปัญหา
โครงการหลวงทรงดำรัสพัฒนา	ฝนหลวงพาฉ่ำขึ้นฟ้าชีวิน
วโรกาสห้าธันวาคมบรรจบ	ขอน้อมนบบาทหงส์พระทรงศรี
สดงร่วมเทิดไท้สดุดี	พระภูมิขอพระองค์ทรงพระเจริญ

13. กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

เฉลิมพระชนม์เฉลิมชัยไชโยฤกษ์	บายศรีเบิกฟ้าสีทองส่องเวหน
พระบุญญาบารมีองค์ภูมิพล	เกริกสกลภูมิแผ่นดินภิญโญไทย
ธ ทรงมีศพิศราชธรรม	พอเพียงล้ำเลิศชูชาติศาสตร์ไสว
อิสริยยศคิงออฟคิงเพริศพรังไกล	งามวิไลราชกิจพิศอัศจรรย์
ท่องเที่ยวกีฬาเชิญไตรรัตน์สิ่งศักดิ์สิทธิ์	เทพนิมิตราชประสงค์ทรงเสกสรรค์
จตุรพิธพรประเสริฐเลิศอนันต์	นิจันรินทร์ขอพระองค์ทรงพระเจริญ

14. สมาคมข้าราชการอาวุโสแห่งประเทศไทย

สิริชนม์แปดสิบแปดพระพรรษา	ห้าธันวาสิริภพสมสมัย
พระเมตตาแล่นเกล้าเหล่าไผท	พระทรงชัยไพบุลย์ด้วยพระบารมี
ข้าพระบาทนบขอขมขื่นอมจิต	เทิดสฤษดิ์ราชกิจพระทรงศรี
ถวายพระพรพร้อมใจภักดีสดุดี	ขอพระชนม์ภูมิยั่งยืนนาน

15. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ

แปดสิบแปดพระชันษามหาราช	ชนในชาติปรีดีเปรมเกษมศรี
ต่างชาติขึ้นรีนรมย์ชมบารมี	องค์จักรีศรีบดินทร์ถิ่นแดนไทย
หกสิบเก้าปีที่พระองค์ทรงครองราชย์	ประเทศชาติรุ่งเรืองประเทืองใส
เหล่าทวยราษฎร์สุขศรีดีทั่วไทย	ชาติก้าวไกลเกียรติก้องไปในโลกา
พระองค์ทรงสถิตในดวงใจราษฎร์	ข้าราชการล้วนทั่วทุกทีศา
ภักดีองค์สูงสุดจวบบิดา	ทุกชีวารัก ธ ยิ่งเหนือสิ่งใด

วโรกาสเฉลิมพระชนมพรรษา
ขอพระองค์เจริญพระชนม์พันโลกภัย

ห้าธันวาน้อมก้มบังคมไหว้
เป็นร่มไทรไทยทั่วกันนิรันดรเทอญ

16. สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

ถวายบังคมเบื้องบาทพระทรงศักดิ์
ปวงประชาทั่วแคว้นแผ่นดินไทย
น้อมนบสิ่งศักดิ์สิทธิ์ฤทธิเดช
อภิบาลรักษาคองศ์ภูบาล
อาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัย
ในวาระมิ่งมงคลชนเปรมปรีย์
ขอพระองค์ทรงเกษมสิริสวัสดิ์
พระเกียรติคุณเลื่องล้าทั่วนาคร

ด้วยจงรักภักดีจะหาไหน
ทุกดวงใจมั่นพร้อมน้อมสักการ
ทั่วคามเขตฝั่งสุดับคำขับขาน
ขอพระชนม์ยืนนานผ่านร้อยปี
บันดาลดลพระจอมไทยทรงสุขศรี
เทพทั่วปฐพีประทานพร
พูนพิพัฒน์ภิญโญสโมสร
พสกนิกรขอพระองค์ทรงพระเจริญ

17. สมาคมแม่บ้านแรงงาน

วโรกาสสวัสดิ์พิบูลย์พูนสมัย
ประชาราษฎร์ร่วมจิตคิดยินดี
เฉลิมพระชนม์ดลแปดสิบแปดพัฒน์
คุ้มครองให้ผองเกล้าเนาสรอายุ
ด้วยกฤษดาภินิหารผ่านภพ
พระเมตตาเปี่ยมล้นพระหฤทัย
ครองแผ่นดินโดยธรรมนำสันติ
เหล่าข้าบาทขอพระองค์ยังยืนชนม์

พลีขันธ์ส่งมงคลชัยให้สุขศรี
น้อมนบพระภูมิในสิริवार
เจริญรัตน์ธสีมาหาศาล
เป็นคุณูปการอันกว้างไกล
ขจรจบบริบูรณ์หาน้อยไม่
ราชกิจน้อยใหญ่ให้ปวงชน
ทรงเริ่มริตรัตริธรรมติดตามผล
เกลิงกมลเป็นมิ่งขวัญนิรันดรเทอญ

18. สมาคมภริยาข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม

ใต้ร่มฉัตรปกเศทุกเขตแคว้น
น้ำพระทัยไหลหลังตั้งเพ็ญจันทร์
ตั้งหยาดฝนชลอมหล้าพนาชื่น
สยามรัฐวัฒนาสถาวร
น้อมสรวมชีพวโรดมบังคมบาท
พระไตรรัตน์จรัสถันมวลงทเวา
มवलพรชัยไพบุลย์น้อมทูลเทิด
ผสานร่วมมโนมัยหฤทัยชน

ไทยทั่วแดนร่มเย็นเป็นสุขสันต์
ทอแสงอันเด่นล้ำทิฆัมพร
ธานินทรพินเือดแห่งหทัยคลายโศกถอน
พสกนิกรเปี่ยมสุขทุกทิวา
อภิวาทการมงคลชนม์พรรษา
ทุกชั้นฟ้าอารังพรมงคล
บุญประเสริฐเลิศล้ำนำส่งผล
พิพัฒน์ดลขอพระองค์ทรงพระเจริญ

19. สมาคมแม่บ้านมหาดไทย

ตั้งดวงจิตประดิษฐ์ไว้อยู่เหนือเกล้า

น้อมบังคมด้วยจงรักยิ่งชีวิต

เย็นศิระพระบริบาลไพศาลกิจ

รอยดำริให้พออยู่รู้พอกิน

พระคือเอกรมหากษัตริย์รวมใจชาติ

ซ้องเสียงส่งทรงพระเจริญภูวไนย

เฉลิมพระชนม์แปดสิบแปดเวียนพรรษา

พรหมมงคลถวายชัยองค์ภูมิ

สถิตเนาด้วยแบบบุญอุ้นจอมขวัญ

ภูมิภักดีมั่นองค์ภูบาลสยามมินทร์

ล้วนสฤษดิ์งามสะอาดทุกศาสตร์ศิลป์

ในแผ่นดินอย่างเปี่ยมธรรมนำหัวใจ

ที่ทวยราษฎร์คงยึดมั่นมิหวั่นไหว

ก้องเมืองไทยเทิดจงรักยิ่งภักดี

นบบุชาพรไตรรัตน์พิสุทธิ์ศรี

มิ่งเดือนปีเชิญพระขวัญนิรันดรเทอญ

20. สภานายความในพระบรมราชูปถัมภ์

กราบพระบาทของทวยราษฎร์ไทยทั้งผอง
ในวันชาติห้าธันวาของชาวไทย

ทรงประทานหลากหลายหาเลี้ยงชีพ

ทรงริเริ่มสอนให้ไทยอยู่ดี

ทรงสร้างงานโครงการนบร้อยพัน

ทรงปฏิบัติพระองค์นาราชูร์ข้างเคียง

ขอพระองค์ทรงพระเกษมสำราญ

ขอพระองค์ทรงปราศทุกข์ทุกทิวา

นำทำนองกรองร้อยคำลำนำถวาย

ภาคภูมิใจอยู่ได้ร่มพระบารมี

ทรงให้รับผิดชอบกว้างงานทุกที่

ทรงช่วยชี้สอนไว้ให้พอเพียง

ทรงสร้างสรรคสิ่งดีให้ไทยไร้เสียง

ทรงเรียบเรียงมอบความรู้คู่ปัญญา

ขอพระองค์ทรงขึ้นบานสุขहरษา

ขอพระองค์ทรงคู่ฟ้าทรงพระเจริญ

21. สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน

มิ่งมงคลเฉลิมชนม์มหाराช

แปดสิบแปดพระพรรษาปิ่นธานี

พระราชกิจวิศิษฐ์คุณการุณเกื้อ

แนะพอเพียงดำริตั้งชัยพัฒนา

ห้าธันวาศิรพจน์ประณตหัตถ์

เทพเทวารัตน์ประสาทพร

ขอพระองค์ทรงเกษมสรารุณ

เจริญด้วยจตุรพิธพรชัย

รติมาศสุภฤกษ์เกริกดิถี

พระบารมีทวิทัศน์วัฒนา

ทรงช่วยเหลือเอื้อทุนด้านการศึกษา

คลายปัญหานานาเรื่องเรื่องขจร

เชิญไตรรัตน์พิทักษ์บพิตรอดิศร

พระภูธรปราศจากโรคาภัย

ทุกวันคืนขึ้นสุขจรสมัย

กียรติไกลขอพระองค์ทรงพระเจริญ

22. สมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์ สหกรณ์ สมาชิกชุมชนสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย

บังคมคัลลัญชสิริศรีสวัสดิ์	ประณตน์จอมจอมกษัตริย์รัฐสยาม
แปดสิบแปดปีทรงครองราชย์ชาติดงงาม	โลกเลื่อนามการวะสตุดี
ธ บำรุงประเทศไทยให้เป็นสุข	ธ บำราศนิรทุกข์ทุกถิ่นที่
พระประเสริฐเลิศฟ้าทั่วธานี	น้อมชีวิถวายพระองค์ทรงพระเจริญ

23. สำนักงานศาลยุติธรรม

สรวมชีพบังคมไท้	ประณตในจอมราชา
เอกอัครนครา	ผู้ผ่านฟ้ามาสูดิน
น้ำพระทัย ธ เลอลบ	เทียมพิภพกระแสดินธุ์
พระบาทตั้งพระกรณอิน	พระพักตร์ผินยังผองชน
ประทับ ณ รอยทุกข์	ราชฎีก์ก็สุขทุกแห่งหน
พระทัยตัดพระหัตถ์ดล	พระเนตรยลอยู่อาจิน
แจ้งประจักษ์ ธ รักราชฎีก์	ชนทั้งชาติมิรู้สิ้น
ราชฎีก์ก็รักดีพระจักริน	เทิดถวิลพระจอมไทย
ยามบ้านเมืองหมองหม่น	ทรงคิดคั้นและแก้ไข
ทุรคมสักเพียงใด	เสด็จไปในทันดี
ห้วงวิฤตที่ปรากฏ	ทรงพระยศมีนายหนี
พระอัสสาหนักทวิ	ทั้งธานีหนักกว่าใคร
ทุกพระราชดำรัส	คือปราชญ์ปรัชอันสดใส
คือความหวังทั้งทวยไทย	คือหลักชัยที่ยาวนาน
ศาลยุติธรรมพร้อม	น้อมศิระค้อมมโนขาน
ถวายพรพระภูบาล	จงทรงพระเจริญเทอญ

24. สมาคมผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทย

ขอเดชะใต้ฝ่าพระบาทพระปกเทศ	ทั่วประเทศสุขร่มเย็นเป็นทุกที่
พระหฤทัยเปี่ยมวิสุทธิ์จุนที่	ทรงปรานีปวงประชามาเนากาล
พระคือศูนย์รวมดวงใจไพร่ฟ้าผอง	แนวครรลองราชฎีก์ร่วมภักดีสมัครสมาน
ทรงเกื้อกูลบริบูรณ์เพิ่มพูนทาน	นิจเนื่องนานบริสุทธิ์รุดถกกล
คราเดือดร้อนอุทกภัยทั่วไทยหมอง	พระองค์ตรองการช่วยเหลือเอื้อทุกหน
พระราชทรัพย์ทรงประทานแก่ปวงชน	สายพระเนตรเจษฎ์ทรงยลชนหวังไย

ห้าธันวาคมบรรจบนบพระบาท พระทรงปราศโรคาพลาติศัย
 เชิญไตรรัตน์มิ่งมงคลล่อไฟ พระทรงชัยที่ข้ายุณินรันดร์

25. สมาคมสตรีนักธุรกิจและวิชาชีพแห่งประเทศไทย

บังคมให้ภูมิพลมงคลชาติ บุญไถ่ภาสห้าธันวาคมหาสมัย
 เกียรติคุณพร่างพ้านภาลัย ขวัญไฟทโพธิ์ทองของปวงชน
 แก้ววิฤตให้เห็นเป็นโอกาส ทรงนำชาติก้าวหน้าสง่าผล
 สยามเย็นเป็นสุขทั่วทุกคน โลกได้ยลสยามยิ้มอ้อมบุญญา
 เชิญพรเทพเสริมศรีคุ้มชีวิต จอมบพิตรสุขสวัสดิ์หิมนัวัสสา
 สานใจภักดิ์สามัคคีหลอมชีวา ไทยทั่วหล้าน้อมถวายชัยมงคล

26. สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ขอเดชะฝ่าละอองธุลีพระบาท จอมปราษฎ์มหาราชสุริย์ศรี
 พระภูมินทร์คู่แผ่นดินวงศ์จักรี แผ่นบารมีปกเกล้าเหล่าประชา
 พระทรงเป็นยิ่งกว่ามหากษัตริย์ ที่ร้อยรัดดวงใจไทยทั่วหล้า
 ๘ เสด็จทุกขอบขันขลุ่ยสีมา พระเสโทเพื่อไพร่ฟ้าพสกกร
 พระผู้ทรงครองแผ่นดินโดยธรรม เป็นแบบอย่างการกระทำกว่าปราสา
 ทุกรอยบาทเพื่อประชาเอื้ออาทร เย็นศิระดบัร้อนทุกข์ผ่อนปรน
 เฉลิมพระชนม์ขอถวายพระพรชัย ๘ ประสงค์สิ่งใดสัมฤทธิ์ผล
 พระศรีรัตนตรัยบันดาลผล องค์ภูมิพลขอพระองค์ทรงพระเจริญ

27. กรมประชาสัมพันธ์

ร้อยบุปผานานาพันธุ์อันวิจิตร ร้อยลิขิตการกลอนอักษรศรี
 ร้อยดวงใจไทยทั่วปฐพี วางแทบบาทภูบดองค์ภูมิพล
 พระราชกิจน้อยใหญ่ทรงบำเพ็ญ ประจักษ์ความร่มเย็นทุกแห่งหน
 ในวาระมหามิ่งมงคล ขอพระชนม์ยืนนานผ่านร้อยปี
 สถิตเป็นมิ่งขวัญประชาราษฎร์ ไทยทั้งชาติน้อมประณตบพิตร
 ขอพระองค์ทรงเกษมเปรมปรี พระบารมีปกเกล้าเหล่าประชา
 อัญเชิญเทพไทในทุกทิศ ประทานพรจตุรพิธทรงพรหษา
 ห้าธันวาคมหาราชได้เวียนมา ไทยทั่วหล้าขอพระองค์ทรงพระเจริญ

28. นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 58

พระทูลกระหม่อมแก้ว	โลกตระหนักประจักษ์แล้วพระเจ้าข้า
ว่าอำนาจแห่งพระกรุณา	เลอค่าล้ำลอบเหนือภพไตร
หล้าสุข ๘ ก็สุขสโมสร	ราษฎร์ร้อน ๘ ก็ร้อนและหม่นไหม้
บำเพ็ญบำเพ็ญธรรมป้องกันภัย	ชาติไทยจึงเป็นสุขเสมอมา
วันเฉลิมพระชนมพรรษาในครานี้	กระพุ่มอัญชลีทุกทั่วหน้า
ร่วมใจให้แน่วมนั้ตตั้งสัตยา	ถวายชีวาถวายชัยทั่วไทยเอย

29. กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

ชาวทช.ขอกราบลงตรงพระบาท	ห้าธันวาคมหาราชเวียนมาถึง
น้ำพระทัยแผ่ไพศาลจำตราตรึง	ปวงทวยราษฎร์ต่างได้พึ่งพระบารมี
หลากหลายโครงการที่มามองเห็นผล	ทั้งเรื่องคนเรื่องผืนป่าหลายพื้นที่
เศรษฐกิจพอเพียงหล่อเลี้ยงชีวา	น้ำท่าดีเกษตรรุ่งมั่งยาวนาน
สัตว์ทะเลตัวใหญ่อาศัยร่วม	ผืนป่าเลนคอยเพาะบ่มเหล่าลูกหลาน
เป็นอาหารเลี้ยงชาวไทยอย่างยาวนาน	เพราะโครงการพระองค์ท่านดำริมา
ปวงประชาขอเทิดไท้องค์ราชัน	เป็นมิ่งขวัญให้ชาวไทยสุขถ้วนหน้า
ต่างแซ่ซ้องสดุดีมหาราชา	ดังทั่วหล้าขอพระองค์ทรงพระเจริญ

30. บริษัทรถไฟฟ้า ร.ฟ.ท. จำกัด

กราบพระบาทพ่อหลวงผู้ทรงศักดิ์	หลอมรวมรักขวัญประชาพาสุขศรี
แผ่นดินแล้งพาฝนจำทันทั่วทั้งที่	ลูกอยู่ดีมีสุขทุกคืนวัน
คมนาคมขนส่งย้ายทุกข์สุข	แนะประยุกต์หาวิธีที่สร้างสรรค์
การเดินทางของประชาต้องเร็วพลัน	ไทยแบ่งปันไทยร่วมใช้ไทยเจริญ
เศรษฐกิจพอเพียงนำชีวิต	ตั้งเข็มทิศชี้ช่องทางสว่างไสว
พินมรรคาทุกขารมณสมฤทัย	ชาติก้าวไกลด้วยวิถีมิปัญญา
วันที่ห้าธันวาคมหาราช	ไทยทั้งชาติต่างชื่นชมสมศักดิ์ศรี
ชาวประชาขอนอบน้อมพร้อมยินดี	สดุดีขอพระองค์ทรงพระเจริญ

31. สโมสรไลออนส์สากลภาค 310-เอ 2

สรวมชีพน้อมกราบองค์ราชัน	ทรงมุ่งมั่นพัฒนาทุกแห่งหน
สารานุกรมทรงส่งเสริมเยาวชน	ทุกกมลรักถักทอต่อสายใย

เป็นหลักชาติไทยทั้งชาติล้วนสำนึก	ทรงทำศึกกับความจนไม่หวั่นไหว
อัครศิลป์นวรรณกรรมสนพระทัย	ล้วนหลักชัยให้ยึดมั่นในพระองค์
คือพลาอานูภาพอาบน้ำทิพย์	ใกล้ไกลรีบยังทรงงานดังประสงค์
พระเสโทหยาดหยดย้อยด้วยมั่นคง	ไทยยืนยงไว้เหนือหัวทั่วปฐพี
ทรงงานหนักทวยราษฎร์เทิดมหาราช	ทรงเปรี๊งบ่ปราดหลากสาขาจักรีศรี
พระองค์ทรงเป็นมิ่งขวัญขึ้นฤดี	บารมีขอพระองค์ทรงพระเจริญ

32. กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

พระภูมินทร์องค์กษัตริย์ร่มฉัตรแก้ว	ธ เพรศแพ้วจริยวัตรประจักษ์สยาม
พระบุญญาคุ้มรัฐทุกเขตคาม	เทิดพระนามภูมิพลมหาราช
ธ ดำริโครงการหลวงเพื่อราษฎร์รัฐ	ทรงขจัดทุกเภทภัยทุกแห่งหน
ทรงแนะนำหลักปรัชญาเพื่อปวงชน	หวังทุกคนคนไทยได้ร่มเย็น
เหล่าปวงราษฎร์น้อมนบองค์ราชา	แพทย์อาสาแผนไทยใจกุศล
ปวงชาวไทยร่วมระลึกตริรงมกล	เราทุกคนพร้อมจงรักและภักดี
เฉลิมพระชนมพรรษาเวียนบรรจบ	แพทย์แผนไทยขอน้อมนบเกษมศรี
เทิดพระเกียรติมหากษัตริย์องค์จักรี	สดุดีแซ่ซ้องก้องแผ่นดิน

33. ศาลแขวงนนทบุรี

อัญชลิตพระผ่านเกล้า	นวมินทร์
เพียงพ้อแห่งแผ่นดิน	เกริกฟ้า
เฉลิมภัทรเอกจักรีน	แปดสิบ แปดนา
ปรเมศพระปกเกล้า	โลกล้วน ฤไทย
พระเกียรติไกลเกริกก้อง	สากล
พระเดชพระคุณดล	เด่นด้าว
หลากพระราชดำริดาลผล	พูนพิพัฒน์ ยิ่งเฮย
เรื่องรุ่งธรรมอะคร้าว	เปรศพร้อม พูนศรี
โชคดีที่ได้เกิด	เป็นไทย
มีกษัตริย์เป็นฉัตรชัย	ปกเกล้า
ประทับจุดดวงใจ	ของชาติ
เปลื้องทุกข์ขจัดโศกเศร้า	สุขถ้วน ทวยชน

ศาลแขวงนนทบุรี	ด้วยภักดี
วอนเทพประสิทธิ์พิธพรทวี	รินร่ำ
พระสยามพิทักษ์พระทรงศรี	กว่าสัต ภัทรเฮย
ทรงสถิตปกเกศเกล้า	ตราบลิ้น กัลปา

34. กรมท่าอากาศยาน

น้อมศิรวันทาฝ่าพระบาท	ภูวนาถดินทร์ปิ่นสยาม
ทรงสถิต ณ ดวงใจไทยทุกยาม	ทั่วเขตคามพึงภักดิ์องค์จักรี
พระผู้ทรงธำรงรัฐขจัดเชื้อ	ไทยร่วมเย็นพิพัฒน์รัศมี
ไทยร่วมบุญแผ่ฟ้าพระบารมี	ประชาชีร่วมเฉลิมพระชนมา
ทรงเป็นปราชญ์ขัตติยมหาราช	ส่งเสริมศาสตร์ศิลป์ชาติศาสนา
ทุกแห่งหนแลประเทืองเฟื่องนครา	วัฒนามั่นเมืองแมนแดนพิมาน
แปดสิบแปดพระชนมพรรษา	พระบุญญาปริดีเปรมเกษมศานต์
ของจงทรงพระเจริญยิ่งยืนนาน	นิรันดร์กาลทรงฉัตรชัยคู่ไทยเทอญ

35. ศาลแพ่ง

สรวมชีพอศิรพาท	ภูวนาถจอมจักรี
บังคมบาทพระภูมิ	สุริยศรีสองผองไทย
สุวิสาธน์วามาต	วโรกาสสมสมัย
ปิติสุขทุกดวงใจ	พระทรงชัยเฉลิมชนม์
ธ เสด็จบำบัดทุกข์	บำรุงสุขทุกแห่งหน
ทั้งถิ่นไทยในสากล	บันดาลดลให้ไพบุลย์
ตั้งแสงสุริยทิพย์	ซึ่งสถิตในไอศุรย์
พระบารมีที่เพิ่มพูน	เจ็ดจำรุธด้วยบุญญา
คุ้มเกล้าผองเหล่าราชภูรี	ไทยทั้งชาติทุกทิดา
เปี่ยมด้วยพระเมตตา	จากฟากฟ้ามาสู่ดิน
น้ำพระทัยที่พิสุทธิ์	เปรียบประดุจกระแสนินธุ์
เสโทไท้ที่ไหลริน	เป็นอาจณประจักษ์ใจ
พระผ่านฟ้ามาปกป้อง	พสกผองแผ้วผองใส
เขาป่าพนาไพร	ได้ชื่นชุ่มชุ่มนาน
อันเชิญไตรรัตน์ล้ำ	บันดาลดลให้สุขศานต์
ถวายพรพระภูบาล	จงทรงพระเจริญเทอญ

36. จังหวัดนนทบุรี

พระทรงศักดิ์อัครเดววิเศษสิทธิ์	พระทรงฤทธิเลอลบโลกเลื่อนโศกหล้า
ผู้ครองราชย์ครองรัฐผูกศรัทธา	พระทรงยศยิ่งฟ้าเหนือธาตรี
พระทรงคุณอันประเสริฐแสนเลิศล้ำ	พระทรงธรรมประทานสุขทุกทิศที่
พระทรงพลดลไพทพั่นไพร่	พระทรงศรีสง่าแคว้นเสกแดนงาม
พระเมตตาเกื้อประโยชน์พูนโพดผล	พระกรุณามหาชนชาวสยาม
พระบาทแก้มคุ้มเกรงมเขตคาม	พระเกียรติรามเรืองชาติราษฎร์สุขใจ
ลุดิถีที่ห้าธันวาคมศ	พระขวัญชาตินวมินทร์ปิ่นสมัย
แปดสิบแปดพรรษาฟ้าไมท	ถวายชัยขอพระองค์ทรงพระเจริญ

37. สมาคมนักประชาสัมพันธ์แห่งประเทศไทย

ประณตน์อ้อมบังคมบรมบาท	ทูลถวายอาเศียรวาทเหนือเกศา
พระองค์คือราชันแห่งราชา	ท้าวหลักต่างแซ่ซ้องสดุดี
วาระวันเฉลิมพระชนม์พรรษา	ปวงประชาปิติและยินดี
น้อมถวายพระพรแต่ภูมิ	ด้วยจงรักภักดีทุกดวงใจ
อัญเชิญคุณแห่งพระไตรรัตน์	อวยสวัสดิ์มงคลนิรันดศัย
เทพเทวาซึ่งมีฤทธิไกร	โปรดปกป้องสรรพภัยไกลพระองค์
ขอพระองค์ทรงเป็นร่มโพธิ์ทอง	คุ้มเกล้าผองปวงไทยสมประสงค์
พระเกียรติคุณเกริกฟ้าสง่าอำรง	ขอพระองค์ทรงพระเจริญเทอญ

38. ศาลแพ่งกรุงเทพใต้

พ่อหลวงท่านทรงงานมานานนัก	ไม่หยุดพักแม้ประชวรล้วนใจหาย
อยากให้พักรักษาพระวรกาย	ขอทรงคลายห่วงราษฎร์ชาติแผ่นดิน
แต่คงทำไม่ได้ตั้งใจหวัง	เพราะรับสั่งห่วงใยไม่สุดสิ้น
โอ้อัจฉกาผู้ใดในธานินทร์	ช่วยยลยินต่างพระเนตรพระกรรณา
ห้าธันวาคมเวียนมาอีกคราแล้ว	จงพิริศแพ้วพระชนม์ยืนขึ้นพรรษา
เกริกเกียรติก้องเกรียงไกรในโลกา	เกษมสันต์หรรษาสถาพร
แปดสิบแปดพรรษามหามงคล	ปวงเทพไท้บันดาลตลอดดิศร
ธ เป็นร่มโพธิ์ขวัญนิรันดร	บุญบวรขอพระองค์ทรงพระเจริญ

39. กรมโยธาธิการและผังเมือง

กราบบังคมบรมราชันพระขวัญหล้า
พระก่อเกื้อการณอุ่นดวงมาลัย
เป็นศูนย์รวมดวงใจไทยทั้งชาติ
แผ่นดินไทยเป็นแดนทองทั่วมณฑล
มหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา
อำนวยการสวัสดิ์พระมิ่งเกล้าจอมจักรี

สว่างแสงพระเมตตามหาศาล
พระบุญญาธิการสู่สากล
เหล่าทวยราษฎร์ปีติสุขทุกแห่งหน
น้อมกมลเทิดขวัญมิ่งยิ่งชีวี
นบไตรรัตน์อาราธนาคุณพระศรี
สตุติขอพระองค์ทรงพระเจริญ

40. จังหวัดลพบุรี

ศุภฤกษ์เบิกฟ้าณภาม่อง
ห้าธันวาคมบรรจบบนบอบใจ
ธ ประทานงานยิ่งใหญ่ให้ทวยราษฎร์
ตั้งสายฝนโปรยปรายที่หลังริน
แปดสิบแปดพรรษาเวียนมาครบ
วอนเทพให้ทุกทิศในโลกา

แสงเรื่อรองส่องหล้าฟ้าสดใส
ถวายชัยแด่พ่อหลวงองค์ภูมิินทร์
ทรงช่วยชาติขจัดภัยให้หมดสิ้น
ดับร้อนสิ้นคลายทุกข์สุขประชา
ลูกขอนบตั้งใจปรารถนา
อวยพรมาแด่พระองค์ทรงพระเจริญ

41. สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย

พระจอมภพแผ่นดินฟ้าขาวสยาม
พระบาทสมเด็จพระภูมิพลพระภูมิ
ขอพระองค์ทรงพระเจริญจรัสแสง
ห้าธันวาคมสตุติศรีสากล

ทั่วเขตคามน้อมประณตบทศรี
นฤบดีสถิตในใจผองชน
พระบารมีบรรเจิดแจ้งทุกแห่งหน
ทวยไทยล้วนเปี่ยมจงรักและภักดี

42. กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น

ชาติธำรงคงหัวใจไทยประเทศ
สร้างความหวังยังพอเพียงเลี้ยงผองชน
ศาสนาทรงอำนวยการด้วยบริสุทธิ์
ประสานสุขแห่งความดีในชีวิต
มหากษัตริย์แห่งจักรีเจ้าชีวิต
เป็นหลักขวัญมงคลมิ่งยิ่งนิรันดร์
แปดสิบแปดพรรษาเอกราชัน
สฤชดีตั้งพระประสงค์ทุกมงคล

ทุกแคว้นเขตพระอย่างกรายคือสายฝน
ถ้วนทุกคนต่างภูมิใจไทยแผ่นดิน
จึงผ่องแผ้วใสสะอาดทุกศาสตร์ศิลป์
เย็นดวงจันต์เย็นศิระเพราะพระบริบาล
ประกอบกิจถ้วนราษฎร์รัฐสมัครสมาน
ซ้องประสานองค์ภูมิภูมิพล
พระชนม์มั่นชื่นเย็นเป็นกุศล
ไตรรัตน์ดลทรงพระเจริญทรงพระเจริญ

43. จังหวัดสมุทรปราการ

พระคือศูนย์รวมพลังคนทั้งชาติ

ปวงข้าบาทน้อมเกล้าอภิวัน

จึงร่วมร้อยดวงใจถวายภักดี

ขอเทิดไท้เอกองค์ทรงสราญ

ขออัญเชิญพระคุณศรีไตรรัตน์

สิ่งศักดิ์สิทธิ์พิพิธฤทธิ์บวร

วโรกาสแปดสิบแปดพรรษาอันวามาศ

ถวายพระพรร่วมร้อยดวงททัย

ภูวนาถภูมิพลังสมานฉันท์

บังคมคัลสำนึกในพระบารมี

ถวายพระพรด้วยรักมหาศาล

ยิ่งยืนนานเจริญยิ่งจตุรพร

พระสยามปกฉัตรอดิศร

ขอยกกรดลช่วยอำนวยชัย

ปวงข้าบาทราษฎรน้อมพร้อมสมัย

ภูโนนครองสยามนิรันดรเทอญ

44. จังหวัดอ่างทอง

เอกราชนึ่งขวัญชาติปกราชฎีรัฐ

พระบารมีแผ่ภิญโญยิ่งโอฬาร

แปดสิบแปดพรรษามหาราช

เฉลิมพระชนม์พรพิพัฒน์ร่มฉัตรชัย

ไทยทุกคนคนทุกหมู่ต่างรู้รัก

เทิดราชันยิ่งใหญ่ในโลกา

เจิดจรัสเปี่ยมเมตตาตามหาศาล

ยิ่งยืนนานสืบศาสตร์ศิลป์แผ่นดินไทย

กราบพระบาทเทิดพระองค์ทรงสดใส

ชาติก้าวไกลชนอบอุ้นเทิดบุญมา

รวมใจภักดีถวายพระพรบวรข้า

ปวงประชาขอพระองค์ทรงพระเจริญ

45. ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

แปดสิบแปดพรรษามหาราช

สร้างกุศลนานาสารพัน

พร้อมบังคมก้มกราบแทบเบื้องบาท

องค์พ่อหลวงคือศูนย์รวมดวงใจ

พระมหากษัตริย์คุณนั้

ทรงเป็นเอกอัจฉริยะกษัตรา

เศรษฐกิจพอเพียงทรงริเริ่ม

ให้มองไทยเรียนรู้พอเพียงพลัน

วอนคุณพระศรีรัตนตรัย

สถิตเป็นมิ่งขวัญปฐพี

ไทยทั้งชาติปลื้มเปรมเกษมสันต์

ถวายองค์ราชันพ่อหลวงไทย

เพื่อประกาศความภักดีดียิ่งสิ่งไหน

เทิดทูนไว้เหนือเกล้าชาวประชา

ต่างกล่าวขวัญทั่วไปทุกทิศา

ที่เก่งกล้ามากมายเกินจ้านรร

ได้พูนเพิ่มเป็นหลักที่สร้างสรรค์

ความสุขนั้นเกิดได้ในทันที

บันดาลให้พระองค์ทรงสุขศรี

เป็นเอกองค์จักรินันดรกาล

46. กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

ลูกกลมมงคลสมัย	อุดมโชคชัยดิถี	สวัสดีมงคล
ทวยราษฎร์ปีติผล	เฉลิมพระชนม์	ภูมินทร์ปิ่นประชา
แปดสิบแปดพระชันษา	มิ่งขวัญประชา	ขอทรงพระชนม์ยืนนาน
ข้าราชการกรมอุทยาน	ภักดีพระภูบาล	ตามรอยเบื้องบาทบุคคล
วาระเฉลิมพระชนม์	ห้าธันวาคม	ขอพระองค์ทรงพระเจริญ

47. ตำรวจภูธรภาค 1

เฉลิมพระชนม์พรรษามหาราช	อภิวาทปีตอภิมัย
วันมหามงคลของชาวไทย	ต่างน้อมใจน้อมจงรักและภักดี
พระทรงเป็นศูนย์รวมใจไทยทั่วหล้า	พระทรงเป็นองค์กษัตราเป็นมิ่งขวัญ
พระทรงเป็นพ่อผู้ให้ไทยทั่วกัน	พระทรงเป็นแสงอำพันส่องใจไทย
ขอสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทศทิศสถิตมั่น	คุณพระศรีรัตนตรัยแผ่ไพศาล
องค์เทพไท้สุดเลิศล้ำดลบันดาล	ทรงสวัสดิ์สุขสำราญพระหฤทัย
พระพลนามัยพรั่งพร้อมสมบูรณ	เจริญพัฒนพร้อมพิบูลย์นิรัตติย
เจริญเกียรติแซ่ซ้องก้องเกริกไกร	เป็นมิ่งมงคลมิ่งขวัญไทยสืบไปเทอญ

48. กรมปศุสัตว์

ธ ทรงเป็นพลังเจิดจ้า	อาจิน
ทรงเป็นพลังแห่งแผ่นดิน	แผ่นฟ้า
ทรงเป็นพลังแห่งชีวิน	ทวยราษฎร์
ทรงเป็นพลังแกร่งกล้า	ปกเกล้า ชาวสยาม
ทรงเป็นกษัตริย์ผู้สร้าง	การเกษตร
ทรงเป็นครูแห่งประเทศ	โดยแท้
ทรงเป็นเทพอันพิเศษ	แสนพิสุทธิ์
ทรงเป็นพระผู้แก้	กอบกู้ ทุกสถาน
พระราชดำริทุกเรื่องล้วน	เฉียบคม
พระราชดำรัสชวนชื่นชม	แซ่ซ้อง
พระราชกรณียกิจ	เหมาะสม ทุกส่วน
พสกนิกรขอปกป้อง	พระเกียรติ ด้วยชีวิต

ในวโรกาสเฉลิมพระชนมนี้	รวมมนัส
ข้าพระพุทธเจ้าชาวปศุสัตว์	น้อมเกล้า
หลอมดวงใจประจักษ์ชัด	เป็นหนึ่ง
ถวายพระพรชัยพระบาทเจ้า	ขอให้ ทรงพระเจริญเทอญ

49. การประปาส่วนภูมิภาค

พระเปรียบตั้งศูนย์รวมใจไทยทั้งชาติ	ประชาราษฎร์ร้อยดวงใจไทยทุกผอง
น้ำพระทัยทรงเปี่ยมล้นแผ่นดินทอง	ต่างแซ่ซ้องก้องหล้าสดุดี
เหล่าการประปาส่วนภูมิภาค	น้อมอภิวาทเทิดไท้พระภูมิ
พระทรงเป็นจอมปราชญ์จอมจักรี	พระคู่ขวัญราชินีรัตนจักรี
แปดสิบแปดพระพรธามาบรรจบ	ทั่วทุกภพปรีดีเปรมเกษมศานต์
ขอพระองค์ทรงพระเจริญยิ่งยืนนาน	สุขสราญทุกดวงใจถวายพระพร

50. มุลนิธิ 5 ธันวาคมหาราช

ศุภวาระเฉลิมวันพระพรธามา	ห้าธันวาเวียนมาถึงค่านิ่งขาน
เพราะพระราชกรณียที่ทรงงาน	มาเนิ่นนานหลายสิบปีมีมากมาย
จะจารจดไม่หมดสิ้นทุกถิ่นที่	พระภูมิทรงงานมากล้นหลากหลาย
พระเสโทหลังท่วมพระวรกาย	พระทัยหมายให้ราษฎร์สุขทุกผู้คน
พระทรงสอนให้รู้จักพึ่งตนเอง	ต้องกลัวเกรงทั้งเลยละอกุศล
ให้รู้จักสามัคคีมีอดทน	มีเหตุผลรู้พอเพียงเลี้ยงหลบพาล
ประเทศไทยได้พึ่งองค์พระทรงยศ	จนปรากฏโลกยอมรับพร้อมขับขาน
สดุดีพระนามามาช้านาน	เทิดทูนบาททรงเป็นยอดพระราชนัน
มุลนิธิห้าธันวาคมหาราช	กราบพระบาทน้อมจงรักภักดีมั่น
รวมพลังทั้งกายใจไทยทั่วกัน	เทิดทรงธรรมวันฉลองพระชนมา
อัญเชิญคุณของพระศรีรัตนตรัย	ทั้งเทพไททุกพระองค์ทรงรักษา
ให้ทรงคลายหายประชวรพระโรค	พระพลาให้ทรงฟื้นกลับคืนดี
ขอจงทรงพระเจริญสุขสวัสดิ์	เป็นร่มฉัตรปกป้องรัฐสวัสดิ์ศรี
ให้ยิ่งยงพระบุญญาบารมี	พระจักรีสถิตมั่นนิรันดร์เทอญ

51. กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน

ศุภวารเฉลิมพระชนม์มงคลสมัย

ขอไตรรัตน์อีกสยามเทวาอภิบาล

เป็นมิ่งขวัญหลักชัยไทยทั้งชาติ

เฉลิมพระเกียรติเกริกฟ้าก้องธานี

ตชด.ขอเป็นข้าราชการพระบาท

ผดุงชาติศาสน์กษัตริย์ประชาชน

เทิดพระนามองค์ภูมิพลไว้เหนือเกล้า

รำลึกพระคุณเอกองค์กษัตรา

ประเทศไทยตั้งจิตอธิษฐาน

ผองภัยพาลพ่ายแพ้พระบารมี

โรคาพาธปราศทุกข์ทรงสุขศรั

ทุกชีวิได้ร่มบุญอุ้นกมล

พิทักษ์ราษฎร์พร้อมยามตราทุกแห่งหน

จิตเปี่ยมล้นพร้อมพลีแม่ชีวา

แล้วบอกเล่าลูกหลานไทยทุกถ้วนหน้า

เปล่งวาจาขอพระองค์ทรงพระเจริญ

52. จังหวัดนครนายก

ธ คือพ่อปวงประชาจึงผาสุก

ธ คือผู้ป้องกันป้องแผ่นดิน

เศรษฐกิจพอเพียงเลี้ยงตัวรอด

ห้าธันวาคมหาราชราษฎร์ไทย

บรรเทาทุกข์เสด็จไปในทุกถิ่น

ทวยราษฎร์ได้อยู่กินสุขกายใจ

พระดำริเยี่ยมยอดยามหม่นไหม้

น้อมถวายพระพรชัยทรงพระเจริญ

53. กรมเจ้าท่า

เพ็ญพระเกียรติเกริกไกรแผ่ไพศาล

คือเมตตาบารมีที่คุ้มไทย

ไพบูลย์ด้วยเดชามหาศาล

ด้วยมหาบารมีที่เพิ่มพูน

เหนือพรมแดนแผนที่เหนือชีวิต

ในจงรักภักดียิ่งปรีดา

เพ็ญพระยศยืนนานเหนือกาลสมัย

ทั้งแผ่กว้างที่ห่างไกลยิ่งไพบูลย์

คือสายธารน้ำพระทัยไม่สิ้นสูญ

ไทยจึงทูนเหนือเกล้าชาวประชา

เหนือดวงจิตซัดดวงใจหนึ่งในหล้า

แปดสิบแปดพรรษาทรงพระเจริญ

54. จังหวัดชลบุรี

พระบารมียิ่งใหญ่แผ่ไพศาล

บำรุงรัฐทั่วเขตคามสยามมินทร์

ด้วยสำนักในพระกรุณา

แก้ปัญหาประชาชนให้พ้นภัย

ทฤษฎีเศรษฐกิจที่พอเพียง

แก้ปัญหาสังคมทั่วทุกทิศ

พระสำราญสุขอยู่มีรู้อัน

บำรุงราษฎร์ทั่วถิ่นแผ่นดินไทย

หลังรินมาให้เปี่ยมสุขทุกสมัย

ทฤษฎียิ่งใหญ่ไทยยลยิน

ไทยอยู่เยี่ยงไทยแท้แน่นอน

คือเข็มทิศชี้ทางสว่างแท้

ขอพระองค์จงทรงพระเจริญ
สำนึกในใจมั่นมิผันแปร

นำไปไทยก้าวเดินเจริญแน่
ถวายแด่พระองค์ทรงพระเจริญ

55. กรมป่าไม้

ทุกป่าเขาลำเนาไพรไทยทั่วถิ่น
ด้วยโครงการอันหลากหลายทั่วพารา
ขยายศาสตร์การเรียนรู้สู่ท้องถิ่น
ป่าอยู่ได้ต้นอยู่ได้สุขอุรา
ขอพระองค์ทรงพระเกษมศานต์
สถิตมั่นเป็นขวัญไทยทั่วสากล

พระภูมินทร์ทรงปกป้องผองพฤกษา
ทรงนำพาความสมดุลคืนพนา
ให้อยู่สุขทุกชีวินทั่วแหล่งหล้า
ศาสตร์แห่งองค์พระราชภูมิพล
พลานามัยพระภูบาลสรณผล
เป็นร่วมฉัตรของปวงชนนรินทร์เทอญ

56. กรมทางหลวงชนบท

สิริน้อมถวายเบื้องยุคลบาท
น้ำพระทัยดุจตั้งสายสาคร
ธ สถิตจทุกถิ่นแดนกันดาร
สายพระเนตรปรีชาญาณกว่านที
อีกหญ้าแฝกคลุมดินอุ้มน้ำได้
ทั้งฝนหลวงก่อเกิดกำเนิดพันธุ์
ทรงคิดแก้แม่จรรจรที่ติดขัด
เส้นทางรัตทรงให้สร้างเพื่อคลี่คลาย

ภูวนาองค์ภูมิพลอดิศร
ราชกรุ้มเย็นด้วยพระบารมี
ห้วยละหานจึงมีน้ำจืดทุกที่
ต่างยินดีได้ปลูกป่าสารพัน
ประโยชน์ใช้ทุกสิ่งล้วนสร้างสรรค์
ทุกคืนวันทรงงานหนักมิพักกาย
ธ ทรงจัดระเบียบให้ได้ตั้งหมาย
พระภูบาลขอพระองค์ทรงพระเจริญ

57. สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา องค์การมหาชน

กรองผกามธรรสพจวี
ขับสังคีตบรรเลงกล่อมน้อมวันทา
ร่มดินฟ้าห่มหัวใจไทยทั้งชาติ
ทศพิธราชธรรมค้ำแผ่นดิน
ราชกิจทั้งมวลล้วนประเสริฐ
อย่างพระบาทยาตราสุธาตล
ยอพระเกียรติศรกรานพระผ่านฟ้า
ทรงเกษมสรณราชหฤทัย

สายนทีศิขรินยนิเวหา
กราบบูชาฝ่าพระบาทนาลบดินทร์
พระจอมปราชญ์นิรมิตรนิจศีล
ทั่วธานีนทรงเมตตาประชาชน
ทรงล้ำเลิศเจตจรัสพิพัฒน์ผล
ภูมิพลภูมิพลตั้งดวงใจ
อัญเชิญองค์เทวาสถิตไกล่
ถวายชัยขอพระองค์ทรงพระเจริญ

58. สถาปัตยกรรมแห่งประเทศไทย

สรวมชีพพระบาทน้อม	ภักดี
ทูนเทิดพระบารมี	ปกเกล้า
ราชกิจเบิกบุญ	โลกสดับ สรรพแฮ
เฉลิมพระชนม์ผ่านเฝ้า	ไพร่ฟ้า ถวายพร
ขจรพระเกียรติแหล่งหล้า	ฤทธระการ
วรุณหยาดพิรุณปาน	หยาดฟ้า
ทวยราษฎร์เกษมศานต์	พึงพระ คุณแฮ
มหิตติเดชพระเกริกกล้า	สว่างด้าว ดำรง
พระประสงค์ประสิทธิ์	นำสุข พสกแล
พระเมตตาตบทุกซ์	ทเวคลัง
นาไร่ป่าทำนุ	เย็นร่ม อุดมแฮ
วิริยะพระสืบสร้าง	แหล่งหล้า สราญรมณ
คีนอุดมศาลภาคพื้น	พัฒนา
เศรษฐกิจพอเพียง	พาสุขพียง
ทฤษฎีใหม่ปรีชา	เกษตรรุ่ง เรืองแฮ
คือประทีปชีพชนซ้อง	เนืองน่องสักการ
ชัชวาลตรีรัตน์	เลื่อง เรืองคุณ
เชิญประทานพรอดุลยฯ	เด่นด้าว
ชนม์พระชีพพระทรงบุญ	ยืนยง ยงนา
ทรงพระเกษมสุขอะคร้าว	เฟริศพร้อมภิญโญ

59. มุลนิธิไทยรวมใจ

ประณตน้อมสักการะพระทรงฉัตร	จอมกษัตริย์สยามมินทร์ป็นสยาม
ปวงชนไทยมอบใจภักดีทุกเขตคาม	เฉลิมพระนามมหाराชประกาศไกล
ธ เป็นผู้รวมใจไทยทั้งชาติ	ธ ทรงเป็นนักปราชญ์ผู้ยิ่งใหญ่
ธ ปกป้องปลดทุกซีให้มองไทย	ไทยรวมใจขอพระองค์ทรงพระเจริญ

60. โรงเรียนดอนเมืองจารตุรจินดา

ศุภฤกษ์ห้าธันวาคมหาราช	ศุภนาถพูนสวัสดิ์นิรันดศัย
ศุภมวงคลลันเกล้ามองชาวไทย	ศุภสมัยเฉลิมพระชนม์องค์ภูมิ

พระปรีธะศาสตร์ปราดศิลป์เป็นปิ่นเกศ	ฉัตรประเทศคุ้มชนล้นสุขศรี
น้ำพระทัยใสพิสุทธิ์ดุจจันทิ	ทิพย์วารีแห่งพระองค์ทรงเมตตา
แผ่นดินธรรมไตรรัตน์ประภัสร์ผ่อง	แผ่นดินทองทรัพย์อนันต์อันล้ำค่า
แผ่นดินไทยมีพระองค์ทรงบุญญา	มิ่งมหาภูมิภูมิพล
ดอนเมืองจตุรจินดาครัทธาเทิด	พรประเสริฐประสานฤทธิ์ประสิทธิ์ผล
น้อมอุทิศแทบเบื้องบาทยุคล	บันดาลดลขอพระองค์ทรงพระเจริญ

61. คณะกรรมการการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจ สถานีตำรวจนครบาล

หลักสอง

กราบพระบาทขององค์ผู้ทรงศักดิ์	เย็นยั้งน่าน้ำพระทัยแผ่ไพศาล
ใต้ร่มบุญอุ้นห้วงแห่งดวงมาลัย	ดุจสายธารแห่งธรรมชุ่มฉ่ำเย็น
ปวงประชายู้อยู่ดีมีความสุข	ทรงกำหนดปลดทุกข์ที่ขุกเข็ญ
ลบรอยหมองผองชนพิน้ำเค็ม	ทรงบำเพ็ญบุญญาบารมี
วันที่ห้าธันวาคมมหาธา	ประชาชาติชื่นชมสมศักดิ์ศรี
ทั่วเขตแดนแผ่นดินต่างยินดี	สดุดีขอพระองค์ทรงพระเจริญ

62. สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์

พระสถิตกลางใจหฤทัยราษฎร์	มิ่งขวัญไทยทั้งชาติมาทุกสมัย
ปลื้มปีติมหาประชาไทย	ห้าธันวาน้อมใจถวายพระพร
ขอพระองค์ทรงประสพสิริสวัสดิ์	พูนพิพัฒน์ภิญโญสโมสร
ขอทรงเป็นหลักชัยไทยนาคร	สุขบวรได้ร่มพระบารมี

63. สมาคมผู้อาสาสมัครและช่วยการศึกษา ผู้จัดงานวันพ่อแห่งชาติ

สรวมชีพศิริซ้อง	สรรเสริญ
วาระทรงพระเจริญ	จรัสเลื่อง
เฉลิมฉลองพระชนม์เชิญ	เชลงกล่าว เฉลยนา
น้อมประณตบทเบื้อง	บาทให้ บังคมทูล
ทรงครองสิริราชย์ด้วย	พระคุณ ธรรมเฮย
ทศพิธราชธรรมหนูน	เนื่องข้า
สำนึกในร่มบุญ	บรมบาท
นานาประโยชน์ล้ำ	เลิศล้ำ พระคุณ

ทรงพินิจคิดค้น	โครงการ
หลายหลากมากมายประมาณ	มิได้
เกริกด้วยพระปฏิภาณ	ล้ำลึก
ทวยสุขทวยราษฎร์ให้	อุ่นเกล้า เนาเกษม
กัมกราบบูชิตเบื่อง	บาทบงส์
กมลจิตเจตจำนงค์	นบท้าว
ในวาระอภิมง-	คลฤกษ์
พระเดชพระคุณอะคร้าว	พสกซ้อง สดุติ
ของค้ออิราชเจ้า	จอมไทย
ทรงพระพลาติศัย	แกร่งกล้า
ธ ทรงประสงคี่ใด	สมตั้ง หทัยเทอญ
เจริญยศจรดหล้า	จรัสเลื่อง จีรังกาล

64. สมาคมกีฬาแบดมินตันแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

วันที่ห้าธันวาคมหาราช	ประชาชาติโน้มใจสู้ในหลวง
ผู้ทรงคุณแผ่ปกพสกปวง	ประดุจดวงประทีปทองของชาวไทย
ตลอดแปดสิบแปดปีที่ผ่านมา	โลกหล้าด้วยประจักษ์ตระหนักได้
ว่าทวยราษฎร์เทิดพระองค์เป็นธงชัย	จึงพันภัยเกทพองของแผ่นดิน
มิเพียงลมพายุฝนบานพากฟ้า	มิเพียงสายเชือกกล้าชลาสินธุ์
มิเพียงผู้ยากไร้ไม่พอกิน	ที่ทุกซึ้นภัยร้ายสลายลง
ขออัญเชิญคุณพระรัตนตรัย	พลังใจประชาชนกุศลส่ง
เป็นพลวปัจจัยให้มั่นคง	บันดาลดลพระองค์ทรงพระเจริญ

65. มูลนิธิมวลชนเทิดทูนสถาบัน

เอกบรมองค์ราชันมิ่งขวัญชาติ	ทรงครองราชย์ครองใจไทยทั้งผอง
สถิตทั่วทุกถิ่นตั้งใจปอง	มวลพี่น้องชาติไทยใจภักดี
ทุกคำริพอเพียงหล่อเลี้ยงชน	ให้พึงตนบนทางตามวิถี
ดำรงสรรสร้างแนวทางต่างวิธี	พึงตนดีมีสุขทั่วทุกคน
หยาดเหงื่อหยอหลังรินลงดินด้าว	เปรียบดั่งครวฟ้าหลังสังสายฝน
ดินแข็งกร้าวกลายเป็นเอื้องยุคล	ให้ได้ยลทั่วถิ่นแดนดินทอง
พระทรงธรรมนำไทยให้พันทุกซ์	เกษมสุขสดไสมิหม่นหมอง
ครวพระองค์ยาดราเือนมามอง	ไทยทั้งผองร่มเย็นเป็นเด่นดี

ธ ดั่งร่มไทรทองของผองชน	ไทยได้ยลเบื้องบาทพระทรงศรี
อยู่ใต้ร่มแห่งพระบารมี	จอมจักรีภูวนาถของทวยไทย
เหล่าประชาขอพระองค์ผู้ทรงศักดิ์	ที่ปกปักประชามาแต่ไหน
ทรงเกษมสำราญทุกทั่วย	ขอถวายพระพรชัยองค์ราชัน

66. สหพันธ์คนดนตรีแห่งประเทศไทย

พระบรมฉายาลักษณ์	ที่ประจักษ์ประทับใจ
ทุกคราพระภูวไนย	เสด็จยาตราเยี่ยมราษฎร
พระหัตถ์ซ้ายทรงคลี่	กลางแผนที่พาดพระกร
พระหัตถ์ขวาทรงอักษร	ชี้จุดช่วยด้วยดินสอ
ทรงคล้องสายสะพายกล้อง	สะดวกคล้องคล้องพระศอ
วิหุสือสารวอ	มีहांองค์ทรงพกพา
พระเสโทหยาดหลังไหล	รินซบใจปวงประชา
กลางแดดร้อนแผดจ้า	มิทรงท้อพระวรกาย
ปวงข้ายังรู้สึกลับ	ยิ่งสำนึกเกินบรรยาย
ซาบซึ้งถึงความหมาย	พระก่อเกื้อเพื่อประชา
สายน้ำที่ไหนเล่า	เปี่ยมล้นเท่าพระเมตตา
กษัตริย์นักพัฒนา	มิ่งขวัญเกล้าของชาวไทย
ถึงห้าธันวาคมศ	เหล่าทวยราษฎร์น้อมรวมใจ
ถวายพระพรชัย	ขอพระองค์ทรงพระเจริญ

67. สมาคมศิษย์เก่าอัสสัมชัญศรีราชา

เฉลิมพระชนมธิราชเจ้า	จอมไผท
พระเกียรติ ๘ เกริกไกร	ยิ่งล้ำ
พระธรรมก้องนิติตัย	พิสุทธิ์ ยิ่งแฮ
พระกรุณาธิคุณค้ำ	ทั่วฟ้า แดนไทย
อัสสัมชัญศรีราชาน้อม	ศรุกราน
ใจรักดีร่วมดวงมาลัย	เทิดไท้
อัญเชิญเทพทั่วจักรวาล	ทุกถิ่น สถานนา
ปกปักพิทักษ์ให้	คู่แคว้น นรินทร์เทอญ

68. ชมรมผู้สูงอายุหมู่บ้านรามอินทราเนทัศน์

ทำธันวาคมหาราษาเจ้า	จอมสยาม
ลูเฉลิมพระชนม์นาม	ท่านท้าว
ราษฎร้เกิดปกเกศคาม	ทั่วทิศ ไทยเฮย
ยั้งปีติรงค์ล้นเกล้า	เกียรติก้อง ธรณี
พระภูมิทรงทศพิธ	ราชธรรม แท้เฮย
ข้าบาทนอบน้อมนำ	ใส่เกล้า
พอเพียงเลี้ยงชีพจำ	จารใส่ ใจแเฮ
ไทยเทศทุกหัวด้าว	แซ่ซ้อง สรรเสริญ
อัญเชิญทวยเทพคุ้ม	ครององค์ พระเอย
พร้อมพระราชจักรวรงค์	สุขล้น
อายุ วรรณะ สุขะคง	พละเลิศ ล้าเอย
ชมรมเปล่งปิติทัน	ทรงพระ เจริญเทอญ

69. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร สมาคมวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ในพระบรมราชูปถัมภ์

เอกองค์สยามมินทร์	จรธินดำเนินไพร
ดั่งร้อนมลายไป	สุขะเพียงพิรุณปราย
รอยบาทเสด็จตาม	ทูลคามมิเว้นวาย
สรรสร้างฤเคลื่อนคลาย	บ มิเหือดพระเมตตา
คือพ่อไผทชาติ	วรนาถพระเสกสรรค์
งามน้ำพระทัยครัน	ฤเสมอกี่ท่อนมี
ได้ร่วมเสวตฉัตร	พระพิพัฒน์สวัสดิ์ศรี
ปวงราษฎร้สินดี	ศุภพจน์ถวายชัย

70. ชมรมผู้สูงอายุ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์

วโรกาสทำธันวาคมบรรจบ	ราชสมภพองค์จักรีศรีสยาม
ปวงประชาแซ่ซ้องทั่วเขตคาม	เทิดทูนพระภูบาลยิ่งชีวิต
ธ ตั้งมั่นในเมตตาประชาราษฎร์	ให้ปราศจากทุกข์เข็ญเป็นสุขี
มีอาชีพมีงานทำรายได้มี	เศรษฐกิจพอเพียงด้วยพัฒนา

เฉลิมพระชนม์พรรษามอบรรจบ	ทวยราษฎร์นบกรประนมก้มเกล้า
ขออัญเชิญไตรรัตน์เทพยดา	ถวายพระพรพระบิดาของแผ่นดิน
ขอทรงพระเจริญยิ่งยืนนาน	ผ่านพบภัยพาลระรานสิ้น
ทรงพลปฏิภาณสราญสมจินต์	พระสยามมินทร์ภูมิพลทรงพระเจริญ

71. กลุ่มโรงเรียนพระบรมราชูปถัมภ์

ทำนุความาบรรจบครบวาระ	เฉลิมพระชนม์พรรษาสถาผล
ราษฎร์จงรักภักดีองค์ภูมิพล	ไทยทุกคนน้อมบูชาทั้งจิตกาย
ร่วมปองดองสมานฉันท์สร้างสรรค์ชาติ	ทั้งรัฐราษฎร์ร่วมบำเพ็ญกุศลถวาย
โลกพรั่งพร้อมน้อมสรรเสริญเกินบรรยาย	ไม่เสื่อมคลายถวายราชสดุดี
กลุ่มโรงเรียนพระบรมราชูปถัมภ์	ขอน้อมนําราชประสงค์พระทรงศรี
พัฒนาประชาสุขทุกชีวี	ประเทศมีความก้าวหน้าสถาวร
อัญเชิญคุณพระไตรรัตน์เทวฤทธิ์	สิ่งศักดิ์สิทธิ์ดลพระสุขสโมสร
ทรงเจริญพระชนมาสถาพร	ถ้อยสุนทรจงสัมฤทธิ์เป็นนิจเทอญ

72. วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

บังคมบรมราชเบื้อง	บทมาลัย
ไต่ร่มโพธิสมภาร	ผ่องแผ้ว
ชวลิตกฤษดาธิการ	อภิเดช
เปี่ยมพระเมตตาแล้ว	ราษฎร์ล้วน สราญรมย์
นำชนนำชาติก้าว	รุ่งไกล
เหน็ดเหนื่อยมากเพียงใด	ไปยั้ง
ทรงคิดโครงการใหม่	ให้ชาติ
เกิดประโยชน์สุขทั้ง	เลิศล้ำ คุณูปการ
สรวมชีพกราบบาทให้	ทรงธรรม
นบประณตจงดนำ	จิตน้อม
ปวงข้าพระบาทข้า	สำนึกแนว พระคุณเฮย
ทั้งจิตปณิธานพร้อม	เทพไท่ ถวายชัย
ของค้อธิดาเจ้า	จอมไผท
ทรงพลาดิศัย	แกร่งกล้า
พระทรงประสงค์ใด	ขึ้นฉ่า
พระเกียรติเกริกก้องหล้า	โรจน์เลื่อง จีรังกาล

73. มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

พระปิตุรงค์ทรงเดชพระบารมี	สถิตที่โนใจไทยสยาม
เกียรติก็ก้องทั่วท้องทุกถิ่นคาม	พระสยามแห่งองค์พระปรมินทร์
พระทรงเป็นพระบิดาอาณาจักร	ข้าพระบาทขอประณตกัมเศียร
รำลึกถึงแห่งพระคุณพระพากเพียร	บรรจงเขียนเทิดองค์พระราชัน
ข้าพระบาทขอน้อมด้วยดวงจิต	มอบชีวิตทั้งกายใจไทยทั้งผอง
ถวายแด่พระองค์ผู้ปกครอง	ต่างแซ่ซ้องขอพระองค์ทรงพระเจริญ

74. สมาคมชาวปักข์ใต้ ในพระราชาอุปถัมภ์

ขอเดชะฝ่าละอองธุลีพระบาท	ประชาชาติเทิดทูนองค์พระทรงศรี
มหाराชทรงเปรี๊ยะปรัตเหนือปฐพี	พระกรณเฑาะร์รำพันทรงบันดาล
พระคือพ่อแห่งแผ่นดินป็นสยาม	ทั่วเขตคามงามหมดสิ้นทุกถิ่นฐาน
พระพลังยังดินฟ้าสุธาธาร	ทรงสืบสานจักรีวงศ์คงคู่ไทย
ห้าธันวาคมบรรจบครบอีกแล้ว	พริ้งเพริศแพรวเฉลิมฉลองแซ่ซ้องใหญ่
ชาวปักข์ใต้ประนมกรวิงวอนไป	หมดหัวใจหมายประสงค้องค์ภูธร
สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่สถิตในโลกหล้า	ปวงเทวัญทุกชั้นฟ้าสโมสร
พระไตรรัตน์สุดประเสริฐเลิศบวร	ถวายพระพรขอพระองค์ทรงพระเจริญ

75. สถาบันและพัฒนาเศรษฐกิจการศึกษาไทย จีน อาเซียน

จากพุทธปรัชญานำมาใช้	มอบแด่ปวงชนชาวไทยไปทั่วหล้า
เศรษฐกิจพอเพียงเด่นชัดเป็นปรัชญา	แนวคิดทรงคุณค่าพาก้าวไกล
ให้รู้จักใช้ชีวิตมีผิดหลัก	ให้ประจักษ์มัยธัสถ์อชฌาสัย
ความพอดีไม่ก้าวล่วงทุกปวงใด	พระภูมิพลทรงมอบไว้ให้แผ่นดิน

76. สมาคมสตรีไทยดีเด่นแห่งชาติ

ห้าธันวาคมหามิ่งมงคลสยาม	ทุกเขตคามร่วมน้อมจิตอธิษฐาน
ที่ขยายโกโหตุพระภูบาล	องค์ราชัน ๘ ครองใจไทยทุกยาม
พระทรงครองแผ่นดินทองโดยธรรมะ	ทรงเป็นพระมหาชนกป้องปกสยาม
ทรงเป็นปราชญ์แห่งแผ่นดินถิ่นลือนาม	ทรงปัดความทุกข์ยากจากประชา
ทรงเป็นดั่งร่มโพธิ์แก้วแพร้วพิลาส	ทรงนำชาติไทยเป็นสุขทุกทิศา
หลากโครงการพระราชดำริทรงกรุณา	ชาวประชาร่วมแซ่ซ้องพระทรงชัย

ทรงเป็นศูนย์รวมใจไทยทั้งชาติ
ประนอมกรถวายพรพระภูวไนย

เหล่าข้าบาทน้อมกราบกรานร่วมขานไช
ทรงสถิตอยู่คู่ไทยนิรันดรเทอญ

77. สภาการพยาบาล

องค์มหากษัตริย์ฉัตรแก้วภูมิพล
ครองแผ่นดินโดยธรรมล้ำเลื่อนาม
พระอัจฉริยะเลิศเจิดแจ่มจ้า
พระปราดเปรื่องเรื่องปัญญาคู่ธานี
ทั้งแนวคิดทฤษฎีที่พัฒนา
สิ่งแวดล้อมทั้งป่าไม้อีกสายชล
เศรษฐกิจพอเพียงเลี้ยงชีวา
ต่างทูลเกล้าฯ เคารพถวายวโรกาสันต์ชัย
แปดสิบแปดพระชนมพรรษามหาราช
สภาการพยาบาลรำลึกคุณบุญพร่างพรม
ขออัญเชิญไตรรัตน์พัฒนาผล
ทรงพระเจริญพระชนม์ขึ้นวันชีวัน

พระจอมคนมหาราชชาติสยาม
ทุกโมงยามทั่วประชาข้าแผ่นดิน
ทรงคุณค่าหลายหลากมากศาสตร์ศิลป์
น้ำพระทัยไหลรินสู่ปวงชน
ทรัพย์สินากรสูงค่ามหาผล
ทุกแห่งหนให้ตระหนักประจักษ์ใจ
ปรัชญาโลกแซ่ซ้องก้องขานไช
เฉลิมไท้จอมราชาเหล่าชื่นชม
ประชาชาติสำนึกคุณอันสั่งสม
ประชาคมเทิดข้าพวงศ์องภูมิินทร์
มิ่งมงคลสิริยิ่งพระมิ่งขวัญ
องค์ราชันนิรันดรอยู่คู่แผ่นดิน

78. สมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย

ที่ห้าธันวาคม
เฉลิมพระชนมพรรษา
แปดสิบแปดพระชนมา
ไทยราษฎร์น้อมนบเกล้า
ธ สถิตใจทุกหนแห่ง
ช่วยเหลือไทยแก่จัน
โครงการพระราชดำริดล
ประโยชน์สุขไทยทั่วแดน
ทรงปกครองแผ่นดินไทย
เศรษฐกิจพอเพียงทรงแนะนำ
ทรงงานเพียรตรากตรำ
ทวยราษฎร์กราบเบื้องบาท

เวียนมา
พระภูมิพลเจ้า
บรรจบ ครบเอย
เทิดไท้ สดุดี
ชุมชน
ทั่วแคว้น
ขจัดทุกข์ โรคภัย
แผ่นดินสยาม
โดยทศพิธราชธรรม
ช่วยชาติ
กว่าหก สิบเก้าปี
ถวายรัก รักดี

เฉลิมรัชเฉลิมพระชนม์	จอมไผท
เฉลิมพระเกียรติ์องเกริกไกร	พระภูมิพลเจ้า
เฉลิมพระองค์ผู้ฉัตรชัย	พระชนม์ชีพ ยืนดำรง
สันติราษฎร์น้อมนบเกล้า	เทิดไท้ ถวายพระพร

79. ฝ่ายสตรีหอการค้าไทย-จีน

ศุภฤกษ์เบิกฟ้ามหาราช	ในโอกาสเฉลิมพระชนมพรรษา
องค์พ่อหลวงศูนย์รวมใจไทยประชา	แปดสิบแปดพรรษาประชายินดี
ทรงเหน็ดเหนื่อยตรากตรำมิทรงป่น	ทุกแห่งหนทรงเสด็จตามวิถี
เพื่อปกนิกรไทยทุกชีวิ	หวังให้มีความสุขทุกผู้คน
ทรงยึดมั่นเศรษฐกิจที่พอเพียง	ให้อยู่เคียงสังคมนไทยในสยาม
ให้ชื่อเสียงประเทศไทยปรากฏนาม	ทุกเขตคามบังเกิดสุขนานแสนนาน
ขอबारมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั่วสากล	บันดาลตลประชาราษฎร์สมานฉันท์
ทดแทนคุณพ่อหลวงอเนกอนันต์	สุขนिरันดรอยู่คู่แผ่นดินไทย

80. สมาคมชาวนครนายก

กราบกำบังคมบาท	พ่อแห่งชาติของปวงชน
ทรงงานบันดาลตล	ผ่านทุกขัณฑ์ทุกคนไทย
พระองค์ผู้ทรงธรรม	วิสุทธิล้ำสว่างใส
สถิตสนิทใน	เป็นหลักชัยใจประชา
พ่อหลวงของปวงราษฎร์	ประชาชาติปรารถนา
บำบวงพวงมาลา	น้อมนำมาถวายพระพร

81. เนติบัณฑิตยสภา ในพระบรมราชูปถัมภ์

ผองเนติบัณฑิตไทยร่วมใจรักดี	ด้วยตระหนักในพระคุณอุ้นเกล้า
วโรกาสเฉลิมพระชนม์มหาราช	ทำธันวาพรรคพร้อมน้อมมกล
ดินแดนใดเดือร้อนทรงผ่อนทุกข์	ให้ทวยราษฎร์เกษมสุขทุกแห่งหน
ตั้งน้ำทิพย์ชุบชีพของปวงชน	ที่หมองหม่นกลับสว่างกระจ่างใจ
เศรษฐกิจพอเพียงหล่อเลี้ยงชาติ	ทรงประกาศทางเลือกอันยิ่งใหญ่
เกษตรกรรมค้ำชูประเทศไทย	ไม่พุ่มเพื่อยเกินไปย้อมพอกิน

ธ ทรงเป็นต้นธารอันชื่นฉ่ำ
เนติบัณฑิตทั้งปวงรวมดวงจินต์

พระราชทานยุติธรรมทั่วทุกถิ่น
ตามรอยพระภูมินทร์ตราบันรินทร์

82. สโมสรขนด้าสากล เขต 6 ภูมิภาค 17

พระเป็นดั่งร่มโพธิ์ทองของทั้งหล้า
พระทรงเป็นพระปกเกศประเทศไทย
พระทรงงานประสานเพิ่มเติมความสุข
ให้รักน้ารักแผ่นดินสินธุ์ธรรณี
ถึงวาระห้าธันวาคมบรรจบ
ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย

ทรงปกปักษ์รักษาประชาศรัย
ทวยราษฎร์ไซ้ไร้ชานแซ่ช้องก้องปฐพี
บำบัตทุกข์ปลุกคุณธรรมนำวิถี
สอนวิธีอยู่พอเพียงเคียงสุขใจ
น้อมเศียรถวายพระพรบวรไสว
บันดาลให้ขอพระองค์ทรงพระเจริญ

83. สมาคมโทรแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

ประณตน้อมก้มกราบอาเศียรวาท
พระเจ้าอยู่หัวภูมิพลมหาราช
ขอพระองค์ทรงพระเจริญยิ่งยืนนาน
พระพละทรงแข็งแรงกว่าร้อยปี

แทบพระบาทไอศวรรย์สยามหล้า
ห้าธันวาคมลงชนม์พระภูมิ
ทรงพระเกษมสำราญพระสุขศรี
พระบารมีปกป้องไทยชั่วนิรันดร์

84. ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด

ภูมิพลมหาราชเจ้า
ไทยจอมพระเกียรติเกริกไกร
ช้องแซ่แนบหทัย
ทั่วถ้วนฤปราษฎ์ก้อง
เปรมกมลประชาทั้ง
ประเทศไทยทั่วถิ่นเขต
ก้าวย้านำเกษตร
เริ่มริรวมจัดเข้า
เศรษฐกิจแหวกแนวแท้
เพียงพอไม่เอนเอียง
ได้อยู่ค่อยเรียบเคียง
ต่อโตเติบโตใหญ่เลี้ยง

จอมไทย
แซ่ช้อง
ถ้วนทั่ว
เกริกหล้า กำจาย
ไทยประเทศ
ย้าก้าว
ริเริ่ม
เพื่อตั้ง สหกรณ์
พอเพียง
อยู่ได้
โตต่อ
หมู่บ้าน ชุมชน

ศรีศรีศุภวารัน	เฉลิมพระชนม์
ชนม์พระเฉลิมแปดแปดวน	ครบถ้วน
ถ้วนครบพระอนามัย	ดีเยี่ยม
เยี่ยมดีทุกสิ่งล้วน	กว่าร้อย ทรงพระเจริญ

85. สมาคมสโมสรวัฒนธรรมหญิง ในพระบรมราชูปถัมภ์

กราบพระบาทภูมิพลอดุลยเดช	ที่ปกเกล้าอุ่นเกล้าชาวสยาม
พสกนิกรซึ่งใจในพระนาม	จึงเดินตามรอยพระบาทไม่คลาดครา
เศรษฐกิจพอเพียงได้เลี้ยงชีพ	ทรงเร่งรีบแนะแนวทงสรรหา
แผ่นดินแล้งพระทัยแห่งสุดพรรณนา	พระเมตตาหลังจากฟ้าบันดาลดล
ทั่วทุกถิ่นแดนไทยไกลสุดหล้า	พระบารมีแผ่เมตตาทุกแห่งหน
ทรงเหนื่อยยากทรงตรากตรำทรงอดทน	พระเสโทหลังสิ้นพระวรกาย
ทรงร้อยรักถักทอไทยทั้งชาติ	จึงทวยราษฎร์รักพระองค์ยอมถวาย
ทั้งชีวิตทั้งร่างกายจนวางวาย	เกิดชาติไหนจะจงรักและภักดี
ประณมกรอัญเชิญพระไตรรัตน์	ศุภสวัสดิ์เต็มหามงคลประเสริฐศรี
เฉลิมพระชนม์พรรษาในปี	ขอทรงมีพระหทัยแจ่มใสเทอญ

86. สมาคมสตรีอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย ในพระอุปถัมภ์ของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

สสอท.ขอถวายบังคมบรมนาถ	เหล่าทวยราษฎร์ปลื้มปีติมงคลสมัย
เฉลิมแปดสิบแปดพรรษา ยิ่งเกริกไกร	อัญเชิญพระรัตนตรัยประธานพร
ทรงเป็นพ่อแห่งแผ่นดินนรินทรราช	ไทยทั้งชาติดำรงได้เพราะพ่อสอน
เศรษฐกิจพอเพียงเลี้ยงราษฎร์	ขอน้อมเกล้าถวายพระพรทรงพระเจริญ

87. สมาคมเอกลักษณ์วัฒนธรรมไทย

มหाराชเกรียงไกรในใต้หล้า	เรื่องเดชาจอนรินทร์ถิ่นสยาม
ป้องพสกปกประเทศทั่วเขตคาม	สง่างามมหाराชแห่งชาติไทย
พระภูบาลขวัญเกล้าชาวประชา	ครองพาราโดยธรรมจํานำให้
มหาชนสุขเกษมปรีดีเปรมใจ	ผองไพร่ฟ้าหน้าใสให้เบิกบาน
สละสุขพระองค์ให้ช่วยไทยนี้	ปลื้มพร้อมเย็นเป็นสุขศานต์
ด้วยมหาบารมีปรีชาชาญ	ใต้โพธิสมภารปานเมืองทอง

แปดสิบแปดพรรษามหาราช	ประชาชาติสุขใจไปทั้งผอง
สักการะพระทรงชัยด้วยใจปอง	ธ ทรงครองสุขเกษมเปรมฤทัย
พระรัตนตรัยปกป้องครองพระขวัญ	สถาวรพระชนม์มั่นจรัสสมัย
สถิตอยู่เป็นขวัญเกล้าของชาวไทย	ถวายให้ขอพระองค์ทรงพระเจริญ

88. ร้านสหกรณ์ กรุงเทพฯ จำกัด

ถวายบังคมบรมบาทราชบพิตร	ธ สถิตในใจราษฎร์ไม่ห่างหาย
เทิดพระเกียรติฟูเฟื่องขจรขจาย	ด้วยใจหมายรักกตึ่มั่นนิรันดร
เฉลิมชนม์แปดสิบแปดพรรษามหาราช	ขอรองบาทถวายพระพรมหิศร
กว่าสี่พันกว่าโครงการทรงพระราชดำริองค์บวร	ทั่วพระนครคือแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง
ขอเดชะฝ่าละอองธุลีพระบาท	เหล่าทวยราษฎร์ปลื้มปีติทั่วทั้งผอง
อาราธนาสิ่งศักดิ์สิทธิ์มาคุ้มครอง	ร่วมใจปองน้อมมนัสสอภิวัน
จงทรงพระเกษมสุขสำราญยิ่ง	ทุกทุกสิ่งจงสถิตย์ไม่แปรผัน
เป็นจอมปราชญ์จอมใจจอมราชัน	พระชนม์มัยยืนมั่นตราบจิริฐิติกาลเทอญ

89. สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย

ในวาระมหามงคลสมัย	ทรงชัยแปดสิบแปดถ้วนพระพรรษา
ปวงข้าพเจ้าเหล่าสหกรณ์ทั้งพารา	พร้อมใจมาน้อมถวายพระพรชัย
ขอพระองค์ทรงสราญสถานสถิต	ทรงชีวิตยืนยาวสว่างไสว
พระโรคภัยทั้งปวงผองภัย	ประลาตไปอย่าได้มาใกล้กาย
ทรงเป็นขวัญกำลังใจหทัยราษฎร์	ในโอกาสบ้านเมืองรุ่งเรืองหมาย
สหกรณ์ไทยก้าวไกลมิวันวาย	ทรงถวายแนะนำให้พอเพียง
ด้วยอำนาจสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในสากล	พระไตรรัตนในกมลอยู่คู่เคียง
ทรงทศพิธราชธรรมมิเอนเอียง	ทรงเป็นเยี่ยมแท้จริงยิ่งยืนนาน

90. สหสมาคมศิษย์เซนต์ปอลเดอชาร์ต

ได้ร่วมพระบารมี	สุขทวีทุกข์ภัยห่างไกลสิ้น
องค์พระจักรีศรีแผ่นดิน	หยาดรินพระกรุณาประชาชน
ได้ร่วมพระบารมี	คุณภาพชีวีทวีผล
โครงการพระราชทานล้วนสร้างคน	ยื่นหยัดลำพังตนด้วยผลงาน
ได้ร่วมพระบารมี	ครองความรักกตึ่มไฉนตรีสมาน
พระคือศูนย์รวมใจไทยทั่วกาล	มิเว้นวานเทิดพระคุณอุ่นเกล้าเออย

91. มุลนิกฤตงานุสรณ์ ในพระราชาอุปถัมภ์

บังคมบรมนาลเจ้า	จอมสยาม
มหาราชเลกิงนาม	โลกซ้อง
พระดุดาวดารราม	รอนราพณ์
ยงยั้งพระเกียรติก้อง	เกริกหล้า เลอสรวง
บำบวงไตรรัตน์เอื้อ	อิทธิการ
เชิญทิพย์เทพทุกสถาน	เอกเอื้อ
สรรพลึงศักดิ์สิทธิ์ประทาน	ประเทืองสุข พระเอย
ดาสสิริสวัสดิ์เกื้อ	บาทเบื่อง เกษมศรี
บารมีพระเลิศล้ำ	ไผท
ครองราชย์ยั่งยืนสมัย	เจ็ดจำ
ชาวโลกเทิดทูนใน	ปรีชเยศ พระแฮ
นักพัฒนามนุษย์หล้า	ประจักษ์แจ้ง เจริญผล
ภูวดลปานประทีปแก้ว	การุณ โลกแล
พระเดชดุจใบบุญ	ปกเกล้า
รักราษฎร์พระทรงคุณ	ผดุงสุข
ทูนเทิดพระผ่านเฝ้า	พรรคพร้อม บาทบงส์

92. มวลชนรวมใจรักแผ่นดิน

ขอเดชะกษัตริย์เจ้า	ราชัน
เฉลิมพระเกียรติจอมขวัญ	แว่นแคว้น
ทรงหายประชวรพลัน	เถิดพ่อ
กราบแทบพระบาทมั่น	มนัสพร้อม พลีถวาย
หลากหลายบทพจน์เกล้า	ขับขาน
กรองกลั่นสรรเพรงกาล	เกริกก้อง
ฉลองครองแผ่นดินนาน	นับเนือง
ราษฎร์รัฐภักดีพ้อง	แซ่ซ้อง สดุดี
พอเพียงพาหลุดพ้น	พาลภัย
เกิดก่อโครงการใน	แผ่นดิน
ธารทิพย์ระยิบไหล	นองป่า
วิกฤตแย้แลพลิกพื้น	กลับร้าย กลายดี

ชนเปรมปราโมทย์ถ้วน	ถวายชัย พระเอย
พระเกียรติเกริกกรุงไกล	อยู่กล้า
พระเดชปกเกศสมัย	เสมอสุข ราษฎร์แล
เย็นร่มสมภาคเจ้า	ไพร่ฟ้า สุขทวี
เรียงรายอินทร์เทพทั้ง	พรหมินทร์
รวมหมู่ชนแดนดิน	พรั่งพร้อม
เวียนวนประทับศีล	ถวายพระ พรเอย
เชิญพระไตรรัตน์ล้น	ปกป้อง เกษมสันต์

93. ขอนต้ากรุงเทพฯ 1

บุญของพสกไทย	กำเนิดมาในแผ่นดิน
ขององค์นวมินทร์	จอมชีวินเหล่าประชา
แผ่นดินทองผืนนี้	คือแผ่นดินถิ่นธรรมมา
คุณไตรรัตน์นำพา	ผ่านนานาภยันตราย
เหล่าประชาผาสุก	พระบรรเทาทุกข์เหือดหาย
ราษฎร์เดือดร้อนทรงคลาย	เภทภัยร้ายกลับคลายดี
แปดสิบแปดพระพรรษา	ด้วยพระบุญญาบารมี
ธ ครอบวงศ์จักรี	คุ้มชีวิปวงข้าบาท
รวมใจร้อยดวงใจ	พสกไทยในทั้งชาติ
ถวายพรแทบบาท	องค์มหาราชภูมิพล
เชิญเทพทุกสถาน	พร้อมบันดาลประทานพร
ภูมิพลตั้งสิ่งขจร	ภูมิขจรสราญนานมา
เทิดทูนไว้เหนือเกล้า	พระเป็นยี่เจ้าชีวา
เกิดใหม่ในภพหน้า	ใต้หล้าโพธิสมภาร

94. โรงเรียนศรีบุญยานนท์

ขอเดชะใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท	มหाराชนถบดินทร์ปิ่นสยาม
ธ คือเทพในมนุษย์วิสุทธินาม	ภูมิพลภูมิพระนามก้องเกริกไกร
ทรงปกครองโดยทศพิธราชธรรม	กว่าทกลีบเกล้าฉานำนำสู่ให้
ทรงยิ่งกว่ากษัตริย์ชาติใดใด	พัฒนาไทยพัฒนาป่าพัฒนาชีวี
กว่าสี่พันโครงการพระราชดำริ	ทรงตรอกตรึกแก้ปัญหาให้ไทยสุขศรี
เศรษฐกิจพอเพียงให้ประโยชน์สุขทั่วธานี	ทั่วโลกสดุดีกษัตริย์ไทย

วันที่ห้าธันวาคมมหาสวัสดิ์
เฉลิมพระชนม์ภูมิพลพระทรงชัย

เฉลิมพระองค์คู่ฉัตรจักรีสมัย
ศรีบุญยานนท์ภักดีให้ถวายพระพร

95. สมาคมข้าราชการบำนาญกรุงเทพมหานคร

พระผู้ทรงเป็นปราชญ์แห่งแผ่นดิน
พระทรงสร้างทฤษฎีปรากฏตาม
หลายโครงการขนานนามให้โลกรู้
ทรงดำรงศุนย์ค่าศึกษาไทย
พระผู้ทรงยิ่งใหญ่เหนือกษัตริย์
เลิศกษัตริย์ศาสตร์ยิ่งมีพระนาม
ห้าธันวาคมเวียนมาบรรจบครบอีกรอบ
เฉลิมพระชนม์พรรษาพระภูวนาย

องค์ภูมินทร์ปิ่นประชาแห่งสยาม
ก้าวสู่ความพอเพียงหล่อเลี้ยงไทย
พระคือครูของราษฎรหลายศาสตร์ไซ้
ล้วนชี้ให้ราษฎรเห็นเป็นหลักธรรม
ผลงานชัดองค์ภูมินทร์ปิ่นสยาม
ทั้งภพสามเกียรติยศปรากฏไกล
แปดสิบแปดพรรษาขอบดำรงสมัย
ถวายพรชัยขอพระองค์ทรงพระเจริญ

96. สมาคมแพทย์ทหารแห่งประเทศไทย

ห้าธันวาวางประชาชนบ้น้อมให้
แปดสิบแปดพระชนม์พัฒนาจอมราชัน
แม่เหนือเหนือยทรงผดุงบำรุงสุข
ธ เกื้อกูลพิบูลย์บงดำรงจันต์
เศรษฐกิจพอเพียงเคียงเคียงวิถี
ผองพสกนิกรเรื่องประเทืองการ
ธ เกริกก้องเกียรติเกรียงไกรยิ่งใหญ่
เทิดพระนามนักพัฒนาสง่าล้ำ

หัวไฟพลี้มปีตสิริขวัญ
เลอถวัลย์ปรีชเขตแดนดิน
ทรงปราบทุกข์ชุกเชื้อราษฎรตาชวลิต
ประโยชน์รินแต่ปวงชนถกการ
ปรับชีวิการอยู่กินทั่วถิ่นฐาน
ประกิตดาลสภาวะตระการกล
เทศประจักษ์พระปรีชาตรึงตราผล
เลิศวิมลสดุดีศรีราชา

97. ศูนย์ปฏิบัติการลูกเสือชาวบ้าน

ลูกเสือชาวบ้านน้อมถวายชัยมงคล
พระผู้เป็นศูนย์รวมใจไทยประชา
ขอพระสยามเทวาธิราชคุ้ม
ภยันตรายแพ้วายพระบารมี
เป็นมิ่งขวัญหลักชัยไทยทั้งชาติ
พร้อมดำเนินรอยตามพระปณิธาน

องค์ภูมิพลเฉลิมพระชนมพรรษา
ด้วยศรัทธาด้วยรักและภักดี
เทพชุมนุมอวยพรชัยให้สุขศรี
เปรมปรีดีดีทุกทิพาราตรีกาล
พระราโชวาทให้รู้รักสมัครสมาน
น้อมดวงม้ายขอพระองค์ทรงพระเจริญ

98. สมาคมนักบริหารพัสดุแห่งประเทศไทย

นบเศียรศिरเกล้า	พระผ่านผ้าเหนือเกศี
กราบบาทพระภูมิ	พิสุทธิ์ศรียิ่งเทวา
พระองค์ผู้ทรงยศ	เกริกปรากฏเหนือแผ่นดินฟ้า
ปกเกล้าชาวประชา	ชนทั่วหล้าอยู่ร่มเย็น
น้ำทันและฝนแล้ง	แผ่นดินแห้งและทุกข์เข็ญ
ยากแค้นแสนลำเค็ญ	ธ ทรงเป็นยิ่งกว่าพรหม
ทรงปัดขจัดทุกข์	ที่เข็ญชุกและชื่นชม
ขึ้นแค้นแสนระทม	ตรอมตรมก็สิ้นไป
พระองค์ผู้ทรงศักดิ์	ราชภักดีอันยิ่งใหญ่
เหนือฟ้าสุราลัย	ภูวนายเหนือราชา
พระองค์ผู้ทรงศรี	จอมบดีผู้เลิศหล้า
ทรงเป็นพระบิดา	ปวงประชาทั้งแผ่นดิน
ครบห้าธันวาคมศ	ประชาราษฎร์ทุกแถวถิ่น
ถวายพรพระภูมินทร์	จอมบดินทร์ทรงพระเจริญ

99. สภามัตติเตนแห่งชาติในพระอุปถัมภ์พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชา ทินัตตามาตุ

ขอเดชะฝ่าละอองธุลีพระบาท	เย็นน้ำหยาดก็นิกได้ฝนในหลวง
ยินเพลงไกลรุ่งตื่นก็ขึ้นทรวง	ยลข้าวรวงระลึกลับุญคุณแผ่นดิน
ด้วยสำนึกในพระกรุณาใต้ฝ่าพระบาท	เหล่าปวงราษฎร์ถวายใจใดพระประสงค์
จงสัมฤทธิ์สมดัง ธ จำนวน	ขอจงทรงพระเจริญเนิ่นนานนิรันดร์

100. สโมสรขอนแก่นกรุงเทพ 10

วันที่ห้าธันวาคมหาราช	ไทยทั้งชาติรวมใจรักภักดีถวาย
ขอนบ้อมพระสละทั้งใจกาย	ซีพมลายมีคลายรักเฝ้าภักดี
ขอนต้าสิบพร้อมประนมก้มลงกราบ	แทบพระบาทพระภูมินทร์บดินทร์ศรี
ขอเทพไท่ป้องปกปักพระภูมิ	พระเปรมปรีดีเกษมสันต์ทุกวันวาน
ขออำนาจคุณพระศรีตรีรัตน	ป้องปก ธ ปราศทุกข์สุขสมาน
พระชนมายุขึ้นยิ่งยืนนาน	สุขสำราญขอพระองค์ทรงพระเจริญ

101. ศูนย์วุฒิวชิยาสาธาณาการสมอง นนทบุรี

ครบบัณวาที่ห้า	เฉลิมชนม์ พระเอย
สมเด็จพะภูมิล	แจ่มฟ้า
จอมราชูร์แห่งปวงชน	ไทยเทิด ทูนา
พสกนิกรในหล้า	แซ่ซ้อง ถวายพระพร

102. สภาสังคสมงเคราะห้แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ

บุญของราชูร์ชาติพิไลเพราะในหลวง	ทรงเป็นห้วงทุกขภัยไทยทุกที่
ทุกโครงการผ่านพระองค์พงศักร	เป้าหมายมีเพื่อทวยราชูร์ชาติดำรง
ขออัญเชิญเทพให้พระไตรรัตน์	คุ้มครองฉัตรราชันให้สูงส่ง
ขอทรงพระเกษมศานต์สำราญพระองค์	สมประสงค์ขอพระองค์ทรงพระเจริญ

103. ชมรมผลิตภัณฑ์สี่เซีย

ศุภวาระห้าธันวาคมหาราช	กราบพระบาทภูมิลแดนสยาม
สำนักในพระมหากุณาอังดงาม	พระราชจริยวัตรสมนามพ่อแผ่นดิน
ทศพิธราชธรรมได้เสวตฉัตร	เป็นธรรมะปฏิบัติมีรูสึน
สร้างสัมมาอาชีวะทั่วธานี	สร้างพอเพียงทุกชีวินทั้งธานี
พระอาทิตย์ให้แสงแห่งพญา	พระชี้ทางให้พาราสง่าศรี
จากกองดินหินปนเป็นศิรี	จากแห่งขดคักชีเซียวจร
ที่ขยาโกโหตุ	ให้ทรงอยู่เป็นร่มฉัตรประภัสสร
กราบพระรัตนตรัยบันดาลพร	ประนมกรขอพระองค์ทรงพระเจริญ

104. สำนักงานกลางศูนย์ประสานงานองค์การชุมชน เครือข่ายองค์การพัฒนาชุมชน

กราบพระบาทพระองค์ผู้ทรงศักดิ์	เป็นที่รักปวงประชาข้า้ทั้งผอง
เป็นต้นแบบนักพัฒนานักปกครอง	โลกแซ่ซ้องสรรเสริญองค์ภูมิ
ทรงเข้าใจเข้าถึงพัฒนา	ทั่วแผ่นดินฟ้าแผ่นดินทุกถิ่นที่
เศรษฐกิจพอเพียงเลี้ยงชีวี	พ่อนำชี้ช่วยพ้นความยากจน
ให้รู้รักสามัคคีทุกหมู่เหล่า	เพราะปกเกล้าได้ร่มเย็นตั้งสายฝน
เพราะเมตตาบารมีมีมงคล	ทรงเปี่ยมล้นทศพิธราชธรรม
ขออัญเชิญพระไตรรัตน์ชัชวาล	สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทุกสถานที่เลิศล้ำ
คุ้มครองพ่อผองไทยทุกโมงยาม	ทั่วเขตคามขอพระองค์ทรงพระเจริญ

105. สมาคมลูกกตัญญูแห่งชาติในพระอุปถัมภ์พุทธกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี

พ่อแห่งชาติช่วยประชาให้ผาสุก	ตลอดยุคตลอดสมัยไม่สูญสิ้น
เศรษฐกิจพอเพียงเลี้ยงธำนิ	ไทยทั่วถิ่นสามัคคีมีน้ำใจ
แผ่นดินนี้มีกษัตริย์อันประเสริฐ	งามบรรเจิดวงศ์จักรีศรีสง่า
พระเกียรติคุณเกริกไกรในโลกา	แปดสิบแปดพรรษาทรงพระเจริญเนิ่นนานนิรันดร์

106. มหาวิทยาลัยศรีปทุม

ข้าบาทสรวมซีพ่น้อม	สรรเสริญ
วาระทรงพระเจริญ	จรัสแพรว
เฉลิมฉลองพระชนม์เชิด	ไตรรัตน์ คุ่มเฮย
เดชะบุญผ่องแผ้ว	เลิศด้วย บารมี
สายนทีแม่ใหญ่กว้าง	เพียงใด
มิเทียบน้ำพระทัย	ผ่านเกล้า
ดุน้ำทิพย์โซลมใจ	ปวงราษฎร์
โรยร่าทุกคำเช้า	ชุ่มชื่น ชื่นขวัญ
บุญอนันต์ต่อเนเกล้า	เลอบุญ
สมเอกอัครดลย	เดชเกล้า
พระมหากษัตริย์คุณ	ล้วนกระหม่อม
เหล่าพสกนิกรทั่วหล้า	อุ้นเกล้า เนากมล
ภูมิพลมหาราชเจ้า	จักริน
พระชนกปกแผ่นดิน	เด่นฟ้า
ทศพิธราชธรรมริน	หลอมชาติ ไทยเฮย
เจริญพระพรรษ์ผ่องหล้า	ผ่านร้อย ปีสมัย

107. สมาคมเสริมสร้างครอบครัวให้อบอุ่นและเป็นสุข

เฉลิมรัชเอกกษัตริย์ปิ่นฉัตรชาติ	ภูมิพลมหาราชพระมิ่งขวัญ
นวมินทร์มหาดงค์ราชัน	วงศ์จักรีมไหศวรรย์อันเกริกไกร
ทรงทศพิธราชธรรมนำวิถี	ประทีปที่มรัชประภัสสไ
วิสัยทัศน์เด่นประจักษ์เป็นหลักชัย	แผ่นไผทจึงเป็นสุขทุกชีวัน

คราได้น้ำตาไทยไหลรินหยาด
 ทูรกันดารเพียงใดในไพรวัน
 โครงการหลวงชัยพัฒนามาเกื้อหนุน
 แพทย์พยาบาลพระราชทานโรคห่างกาย
 ทรงเป็นปราชญ์ศาสตร์อักษรบรรศรี
 พุทธศาสน์ดำรงไทยให้ปัญญา
 ลุกาลมงคลดลดิถี
 ขอพระองค์ทรงสวัสดิ์พิพัฒน์ชัย

ฝ่าพระบาททรงยาตรามาลอบขวัญ
 มิทรงหวั่นย่อท้อพระวรกาย
 ราชประชานุเคราะห์การุณมิห่างหาย
 ชลประทานเกษตรรรมายมุ่งพัฒนา
 ประชาธิปไตยให้เสรีเร่งศึกษา
 พระปรีชาคิดศิลป์ประบือไกล
 บังคมบาทเป็นราชพลินีรัตติย
 เป็นมิ่งขวัญชนชาติไทยไปนิรันดร

108. ชมรมมงคลเทพและเพื่อน

ถวายบังคมเทิดไท้
 คุณ ธ อนันต์
 ทวยราษฎร์สุขเกษมสันต์
 ธ ท่านคือขวัญหล้า
 พระนามพระเกียรติก้อง
 ภูมิพลจรไป
 คือหลักแห่งธงชัย
 ทูนเทิดพระเหนือเกล้า

ราชัน
 เทียบฟ้า
 ถ้วนทั่ว
 ปกเกล้า ชาวสยาม
 เกริกไกร
 ท้วด้าว
 ปวงเหล่า ชนเฮย
 เกศน้อม ถวายพระพร

109. สมาคมปริญาโทสำหรับผู้บริหาร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เฉลิมพระชนม์แปดสิบแปดชันษา
 ราษฎร์พร้อมน้อมภักดี
 อัญเชิญคุณพระไตรรัตน์
 ให้สมหวังดังพระกมล
 ธ ประสงค์จ้านงใด
 ขอจงทรงพระเกษมสำราญ
 พระเกียรติคุณเกริกกำจาย
 สถิตในใจผองชน
 วอนเทพพรหมเทวา
 ร่วมถวายพระพรชัย

องค์ภูบาลพระทรงศรี
 พระภูมิองค์ภูมิพล
 โปรดประสาทพระพรผล
 พระชนมายุยืนนาน
 ขอจงได้ทุกสถาน
 และเบิกบานในพระกมล
 ขจรไกลทั่วสากล
 เคียงคู่คงวงศ์จักรี
 ทุกชั้นฟ้าสุราลัย
 ให้พระองค์ทรงพระเจริญ

110. มุลนิธิร่วมน้ำใจต้านภัยเอดส์

เฉลิมติถีแปดสิบแปด	พรรษา
เฉลิมพระชนม์ห้าธันวา	แซ่ซ้อง
สยามมินทร์องค์ราชา	จรัสไท้
เจริญลาภศกกรีกก้อง	บาทเบื่อง ยุคลธร
ธ ทรงครองแผ่นดิน	โดยธรรม
ธ ทรงคอยน้อมนำ	ก่อเกื้อ
พระปรีชาเลิศล้ำ	ดุจประทีป ส่องทาง
พระทรงปกโอบเอื้อ	ไพร่ฟ้า ประชาสยาม
ปวงข้าพระบาทน้อม	ถวายราช สดุดี
เทิดพระเกียรติพระภูมิ	ยิ่งแล้ว
ขอทรงสิริสวัสดิ์เปรมปรีดิ์	ผ่านพ้น โปษภัย
ขอพระพลานามัย ธ เพรศแพรว	เลิศล้ำ อนันตกาล
ขอพรแห่งเทพไท้	บันดาล
ขอทรงเกษมสุขสำราญ	ผ่องแผ้ว
ขอพระชนม์ยิ่งยืนนาน	หย่อมหญ้า ร่มเย็น
ขอพระเกียรติเกริกแก้ว	ยิ่งฟ้า เรืองรอง

111. ธนาการเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จังหวัดอุทัยธานี

ขอเดชะได้ฝ่าพระบาทพระปกเศศ	ทั่วประเทศสุขร่มเย็นถ้วนทุกที่
พระหทัยเปี่ยมวิสุทธิ์คุณที	ทรงปรานีปวงประชามาเนากาล
พระคือศูนย์รวมดวงใจไพร่ฟ้าผอง	แนวครรลองราษฎร์ร่วมภักดีสมัครสมาน
ทรงเกื้อกูลบริบูรณ์เพิ่มพูนทาน	นิจเนื่องนานบริสุทธิ์รุดถกกล
คราเดือดร้อนอุทกภัยทั่วไทยหมอง	พระองค์ตรองการช่วยเหลือเอื้อทุกหน
พระราชทรัพย์ทรงประทานดาลประตน	สายพระเนตรเจษฎ์ทรงยลชนหวังไย
ห้าธันวามาบรรจบนบพระบาท	ธ ทรงปราศพระโรคพาลาติคัย
เชิญไตรรัตน์มิ่งมงคลลอำไพ	พระทรงชัยที่ขมายุลูยืนนาน

112. ราชบัณฑิตสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

ห้ามหาราชมิ่ง	มงคล
องค์พระบาทภูมิพล	ปกเกล้า
ทรงสถิตสถาพร	ทั่วหล้า
ทรงทศพิธ	ราชธรรมป้อง ผองไทย
ทรงสอนสั่งให้รู้	พอเพียง
หลักเศรษฐกิจมาเรียง	เรื่องใช้
เป็นสัดส่วนเผด็จ	ผดุงชีพ
ส่วนเหลือเป็นรายได้เลี้ยง	ครัวเรือน
ขอพระองค์ทรงพระ	เจริญยิ่ง ยืนนาน
ขอทรงพระเกษมสำราญ	ยิ่งล้ำ
ขอทรงพระปรีชาญาณ	ยิ่งยอด
ขอพระเกียรติพระเกริกฟ้า	ช้วนิจ นิรันดรเทอญ

113. ชมรมอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ประเทศไทย

ณ เสาร์ที่ห้าธันวาคม	ผองเราต่างเปรมปรีดิ์กันทั่วหน้า
ด้วยเป็นวันฉลองพรรษพระพ่อฟ้า	ภูมิพลนาถาเจ้าหล้าไทย
จึงน้อมจิตพิชฐานบนบานพระ	คัมพ้อขัตติยะอภิสมัย
ขอทรงพระสราญเบิกบานหทัย	โรคาพาธปราศไปในบัดดล
วันเฉลิมพระชนมวันบรรจบ	ดีถีครบเต็มแปดสิบแปดฝน
ขอพระองค์ทรงเดชพิเศษพล	ดาลทวยราษฎร์ทุกคนพันภัยเทอญ

114. ยุวชนกองทัพไทย

พระคุณพ่อผู้ก่อเกิดกำเนิดลูก	เฝ้าพันผูกปลูกฝังคำสั่งสอน
คอยถนอมกลม่อเลี้ยงเลี้ยงอาหาร	คุณบิดรมารดาอานันต์
ลูกไม่มีสิ่งใดจะแทนทด	มีเพียงบทกราบกลอนเป็นของขวัญ
แต่ร่วมโพธิ์ร่วมไทรใจผูกพัน	เป็นมิ่งขวัญของลูกปลูกความดี
หลายสิบปีมาราชฉัตรปกเกล้า	ไทยทุกเผ่าร้อยรักสมัครสมาน
ทศพิธราชธรรมน้อมนำการ	พระทรงงานยอดเยี่ยมเมืองไทย
ห้าธันวาววันพ่อก่อเกิดสุข	สร้างเสริมลูกเฝ้าไทยขยายผล
ลูกขอกราบแทบเท้าเอามงคล	ลูกทุกคนรักพ่อขอแทนคุณ

งานพ่อหนักลูกประจักษ์ในดวงจิต
ไทยทุกคนเคารพพ่อผู้การุณ
ทั่วแผ่นดินถิ่นแคว้นแดนเหนือใต้
ให้รักน้ารักดินสินทรัพย์ไทย
เมื่อดินดำน่าน้ำชุ่มภาคภูมิจิต
สุขภาพดีถ้วนหน้าอันวาม

ขออุทิศกายใจสนับสนุน
ขอเนื่อบุญจงบันดาลประสานใจ
ทรงห่วงใยเสริมสร้างทางสติ
ขาดสิ่งใดก็ไร้ค่าพาเศร้าตรม
สร้างชีวิตเสริมชีวาพาสุขสม
ท่านตั้งพรหมผดุงไทยเกรียงไกรเอย

115. มหาวิทยาลัยนวมินทรราช

ร้อยดวงใจถวายให้จากใจราษฎร์
ทศพิธราชธรรมนำวิถี
ธ เปี่ยมล้นพระเมตตาคุณานับ
พระราชดำริผลิโครงการหมื่นพันมา
นวมินทร์มหาวิทยาลัยน้อมจงรัก
ขอทรงพระเจริญพระชนม์ภิรมย์พระหฤทัย

ภักดีบาทองค์ภูมินทร์ปิ่นเกศ
สยามนี้ร่วมเย็นด้วยบุญญา
ทรงสดับรับทุกข์ภัยในทิวา
เพื่อประชาร่วมเย็นเป็นสุขใจ
ถวายภักดีราชจักรีศรีไสว
น้อมถวายพระพรชัยให้ยืนนาน

116. สมาคมแม่ดีเด่นแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร

ขอเดชะนงราชจักรีวงศ์
ด้วยทศพิธราชธรรมเป็นสำคัญ
พระทรงเป็นผู้นำโลกด้านสิทธิบัตร
พระทรงเป็นมหากษัตริย์นักพัฒนา
พระอัจฉริยภาพเลิศล้ำชลประทาน
เป็นที่สุดของมวลประชาชน
ถ้วนแปดสิบแปดพระพรชามหาดีลก
สมช.ขอถวายพระพรนวมินทร์

พระผู้ทรงครองไผทมิไศวรรย์
พระเกียรติตั้งดวงตะวันสถิตินภา
พระทรงเป็นเอกษัตริย์ด้านภาษา
พระทรงเป็นนักปรัชญาแห่งสากล
การเกษตรผสมผสานสัมฤทธิ์ผล
องค์ภูมิพลคือพลังแห่งแผ่นดิน
จะหทัยยกพระเกียรติกล่าวมิหมดสิ้น
พระทรงศีลขอพระองค์ทรงพระเจริญ

117. สมาคมศิษย์เก่าบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต

ขอถวายบังคมบรมบาท
เป็นที่รักภูมิใจไทยทั้งปวง
ทรงเป็นพระโพธิสัตว์ขจัดทุกข์
เป็นแบบอย่างปวงประชาในธาตริ
พระราชกิจประสิทธิผลดลเกษม
ขอถวายพระพรบรรชชัย

มหाराชเกรียงไกรคุณใหญ่หลวง
ทุกแดดวงเทิดทูนพูนภักดี
อำนวยการพัฒนาเพิ่มเฉลิมศรี
พระจักรีเกียรติยศปรากฏไกล
ไทยปรีดีเปรมชื่นชีวีจะมีไหน
ด้วยดวงใจคตัญญูรู้พระคุณ

118. สมาคมแม่ดีเด่นและพ่อตัวอย่างแห่งชาติ

พระทรงเป็นยิ่งกว่ามหากษัตริย์	องค์ปิ่นรัฐทรงเป็นปราชญ์แห่งศาสตร์ศิลป์
สมพระนามยิ่งเอกอัครศิลปิน	องค์ภูมินทร์ทรงนิยามความพอเพียง
กษัตริย์หนึ่งเดียวเชี่ยวชาญด้านชลศิลป์	แฝกคลุมดินมิให้แยกแตกเป็นเสี่ยง
ทำฝนเทียมแก้งัดดินทุ่งบำรุงเลี้ยง	มีชื่อเสียงกษัตริย์เกษตรด้วยเหตุนี้
เรื่องวาระห้าธันวาคมหาราช	เฉลิมพระชนมชนกนาถปราชญ์กรุงศรี
แปดสิบแปดพระพรชามาครบปี	ไทยทุกที่ล้วนปีติศรุกราน
พร้อมน้อมเกล้ากราบลงที่ตรงบาท	อภิวาทแล้วตั้งจิตอธิษฐาน
ขอพระองค์ทรงพระเจริญยั่งยืนนาน	อนันตกาลเป็นโพธิ์ทองคุ้มครองไทย

119. สถาบันพระบรมราชชนก

พระทรงธรรมธะเศไ้	สยามมินทร์
พระยิ่งยศลือระบิล	มนัสน้อม
พระบารมีนฤบดินทร์	นฤนาถ
พระแม่เพิ่มพระคุณพร้อม	พรางพัน พรรณนา
เฉลิมพระเกียรติพระผ่องแผ้ว	สิริสมาน
มโนน้อมศรุกราน	พระบาทเจ้า
ขอทรงพระเกษมสำราญ	เจริญยิ่ง
เฉลิมพระชนม์ ๘ เทนือเกล้า	ถวายให้ เทิดทูน

120. สมาคมศิษย์เก่าบวรนิเวศ ในพระอุปถัมภ์ของสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ร้อยมาลัยอักษรเป็นพรถวาย	น้อมใจกายกราบกรานนานถวิล
ในวาระวันพ่อของแผ่นดิน	ขวัญบูรินทร์ ร่มเกศประเทศไทย
ขอพระองค์ทรงพระเจริญยิ่ง	เพื่อเป็นมิ่งขวัญประชาชนราศัย
พระบารมีที่บำเพ็ญจงเป็นชัย	เพื่อชาวไทยร่มเย็นถ้วนทั่วเทอญ

121. วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 40

ประมวลบุญบวชกุศลสวดมนต์เพิ่ม	ประเสริฐกุศลถวายแต่ในหลวง
๘ คือศุนย์รวมใจอุ่นในทรวง	ใจทุกดวงดำรงรักภักดีภูมิินทร์
ขอพระองค์ทรงพระเจริญจรัส	เป็นขวัญรัฐชาติภิญโญศรีโกสินทร์
เทพไตรรัตน์พิทักษ์รักรัภูมิบดินทร์	เป็นปิ่นปกเกล้าชาวไทยนิรันดร์

122. สมาคมนิสิตเก่ามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

วาระสมัยคล้ายวันเฉลิมพระชนมมา	แห่งใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท
องค์สมเด็จพระภูมิพลมหาราช	สมก.ขออภิวัตน์วันทนา
ทรงพระราชทานพระดำริที่หลากหลาย	เพื่อช่วยเหลือพสกไทยทุกแห่งหล้า
ด้วยเดชพระบารมีที่เมตตา	คือหนึ่งในพระมหากษัตริย์คุณ
สมก.จะสืบสานงานทั้งหลาย	เพื่อพี่น้องพสกไทยได้อบอุ่น
ก้าวต่อไปไม่ละลดทดแทนคุณ	น้อมนำหนุนให้ชาติไทยก้าวไกลพัฒนา
อัญเชิญคุณบุญบารมีศรีไตรรัตน์	โปรดป้องปัดสรรพภัยในโลกหล้า
น้อมนำพรให้สุขเกษมเปรมปรีดา	แปดสิบแปดพรรษาขอพระองค์ทรงพระเจริญ

123. สภาพพัฒนาการเมือง

แปดสิบแปดพรรษามาศ	มหาราชของชาวไทย
มหามงคลสมัย	น้อมเทิดไถ้แห่งธานี
ปิ่นฟ้าประชาราษฎร์	และปิ่นปราชญ์ทั้งศาสตร์ศิลป์
ปิ่นกษัตริย์ฉัตรแผ่นดิน	โลภระบิลพระบารมี
ทศพิธราชธรรม	ทรงใช้นำรัฐวิถี
พระราชกรณีย-	ยกิจนั้นเกินพรรณนา
พรชัยไตรรัตน์ดล	เฉลิมพระชนมพรรษา
ถวายใจถวายชีวา	ขอพระองค์ทรงพระเจริญ

124. สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

เฉลิมพระชนม์ชีพหล้า	ห้าธันวาคมมหาสมัย
เอกองค์พระทรงชัย	ภูมิพลมหาราช
มิ่งขวัญของปวงชน	ทุกแห่งหน ๘ ทรงพา
ทุกโครงการพัฒนา	ไทยถ้วนหน้าสถาพร
น้ำพระทัยดีเรกลั่น	เพื่อปวงชนเปี่ยมอาทร
พอเพียงปรัชชบวร	๘ ชี้ทางสว่างไสว
ห้าธันวาดุจยศศักดิ์	น้อมใจภักดีทุกแดนไตร
ถวายพระพร ๘ จอมไทย	ขอพระองค์ทรงพระเจริญ

125. ขมรมคู่สมรสตุลาการศาลยุติธรรม

กษัตริราชพระองค์ใด
เทียบได้แม้ฐลีแทบเบื้องบาท
ห้าธันวาคมพระเสด็จสู่หล้าโลก
จึงกว่าหกสิบสี่ล้านประชาไทย

ฤจักได้ใส่ใจในปวงราชภฏร์
มหาราชภูมิพลพระทรงชัย
เพื่อปลดโคกบำรุงสุขทุกพิสัย
รวมดวงใจขอพระองค์ทรงพระเจริญ

126. คณะขมรมผู้สูงอายุอำเภอท่าเรือ

มหามงคลห้าธันวามหาราช
ราชภฏร์บังคมศิระน้อมพร้อมกลม
พระร่มรัฐฉัตรเกล้าเหล่ามองข้า
น้ำพระทัยเจตจรสท้าวบุพพิ
ทั้งชวานายากรไ้ได้ไถหวาน
ทั้งชวาเขาห่างไกลสุดลำเค็ญ
เป็นพระราชจริยวัตรเห็นชัดแจ้ง
ยิ่งกว่าเพ็ญเด่นกว่าส่องราตรี
ขอเดชะพระองค์ทรงสวัสดิ์
สรรวงสร้อยศรีตรีรัตนพิพัฒน์เพ็ญ

มงกุฎมาศจักรีวงศ์ทรงกุศล
องค์ภูมิพลพระเจ้าอยู่หัวด้วยภักดี
พระเมตตาประชาถ้วนถ้วนสุขศรี
ชูปชีวีประชาไทยให้ร่มเย็น
พระราชทานความสุขดับทุกข์เข็ญ
พระทรงเป็นนักพัฒนาด้วยปรานี
ยิ่งกว่าแสงอุษาส่องราตรี
พระทรงพลีสุขเกื้อเพื่อร่มเย็น
พูนพิพัฒน์พระชนม์มงคลเด่น
ขอทรงเป็นมิ่งขวัญนรินทร์เทอญ

127. สมาคมข้าราชการบำนาญ

พระเปรียบตั้งสุริยฉาย
เป็นร่มฉัตรปกเกล้าชาวประชา
ธ คือศูนย์รวมใจไทยทั้งผอง
ไ้ร่มบุญอุ้นห้วงแห่งดวงมาลัย
ธ ทรงเป็นอัครศิลปินบดินทร์ชาติ
ทั้งโครงการพระราชดำริริการณ้ไกล
ในวโรกาสมหามงคลดลวิถี
สมาคมข้าราชการบำนาญน้อมเกล้าเฝ้าวันทา

เจ็ดประกายพรายแสงทุกแหล่งหล้า
พระเมตตาางามวิสุทธิ์ดุจทิพย์ธาร
ตามครรลองราชภฏร์ร่วมภักดิ์สมครสมาน
ดุจสายธารสายธรรมขึ้นฉ้าใจ
ทรงครองทศพิธาชธรรมนำยิ่งใหญ่
ทรงเป็นศูนย์รวมใจไทยประชา
องค์ภูมิพลทรงเฉลิมพระชนม์แปดสิบแปดพรรษา
ถวายเครื่องสักกาขอพระองค์ทรงพระเจริญ

128. สมาคมศิษย์เก่ายานนาเวศวิทยาคม

สรวมชีพน้อมประนมบังคมพระบาท
ภูมิแผ่นดินจรโลงหล้าสง่างาม

พระภัทรมหาราชจอมสยาม
พระคือความปิติในใจทุกดวง

ประเทศไทยได้เป็นสุขทุกวันนี้	ด้วยบุญแห่งพระบารมีองค์พ่อหลวง
โอบอุ้มชาติผ่านพ้นภัยทั้งปวง	ธ คือดวงใจราษฎร์ชาติชื่นชม
บุญของแผ่นดินสยามยามวิกฤต	ทรงชุบชีวิตบรรเทาให้ไม่ขัดสน
วิบัติภัยวิบัติชาติวิบัติชน	บันดาลดลดับทุกข์ร้อนผ่อนภัยพาล
เฉลิมพระเกียรติเฉลิมพระชนม์มงคลพัฒนา	พระร่มฉัตรนรบดีศรีไพศาล
ใจทุกดวงปวงราษฎร์พร้อมน้อมสักการ	พระภูบาลขอพระองค์ทรงพระเจริญ

129. สมาคมศิษย์วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพฯ

มหามงคลสดุดีอัคราช	ไทยทั้งชาติน้อมถวายพระทรงศรี
พระเมตตาทั่วเหล่าทั่วปฐพี	พระบารมีปกเกล้าทุกเขตคาม
พระทศพิธราชธรรมล้ำเลิศยิ่ง	ธ ทรงเป็นมิ่งขวัญปราชญ์สยาม
พระบุญญาพิริศแพ้วระบืองาม	เกริกเกียรตินามราชาภูมิพล
แปดสิบแปดพรรษาธันวาคมศ	เหล่าทวยราษฎร์น้อมสถิตสถิตผล
ขออัญเชิญเทพชั้นฟ้าเทพาดล	ปวงชนน้อมพระพรชัยทรงพระเจริญ

130. สมาคมแม่บ้านการรถไฟแห่งประเทศไทย

ศิรราบกราบบังคมบรมนาถ	ปิตุชาติบาทงส์ดำรงสมัย
อัครเสด็จจรดลพระชนมวัย	ฉลองชัยปิตุรงค์ ธ ทรงธรรม
ขอบารมีพระศรีไตรรัตน์นะ	อีกเดชะอินทร์พรหมบรมสวรรค์
บูรพกษัตริยาพระราชชา	สยามเทวาราชพระศาสดา
โปรดประสิทธิ์จักรพิธพรชัย	ถวายให้หม่อมพระบาทพระราชทุกขา
ประสงคไต่สมในพระหฤทยา	พระชนมายุยืนนานสรอายุเทอญ
ข้าวรพระพุทธเจ้าชาวสยาม	จักเดินตามรอยพระบาทพระทรงสรรค์
จะจงรักจะภักดีพิลชีวัน	ตราบกาลกัลป์แทบพระบาททุกชาติไป

131. ชมรมผู้รู้คุณแผ่นดิน

ข้าแต่พระองค์ผู้ทรงราษฎร์	พระมิ่งชาติมิ่งคลชัยไทยทั้งผอง
ด้วยเดชะพระบารมีที่คุ้มครอง	จึงปกป้องปวงชนพ้นภัยพาล
หลายสิบปีที่พระองค์ทรงโอบเอื้อ	ทรงทำเพื่อไทยสุขทุกหมู่บ้าน
ประชาชนชื่นตามาช้านาน	ภาพภูบาลทรงช่วยชาติราษฎร์

พระเสโททรถดินแผ่นดินแล้ง	ที่เหือดแห้งก็ชุ่มน้ำฉ่ำกว่าก่อน
ที่ดินเค็มเปรี้ยวแสงลดแรงร้อน	ธ ทรงผ่อนคลายสิ้นเป็นดินดี
แปดสิบแปดพรรษามหาราช	ไทยทั้งชาติเชิญเทวาทุกราศรี
ถวายพระพรด้วยจงรักพระจักรี	กว่าร้อยปีขอพระองค์ทรงพระเจริญ

132. สหพันธ์สมาคมสตรีนักธุรกิจและวิชาชีพแห่งประเทศไทย

ขอเดชะนมมินทร์มหิตล	ณ ดิถีศุกรมงคลอันยิ่งใหญ่
พระราชสมภพพ่อหลวงของปวงไทย	ภวนัยแปดสิบแปดฉนำกาล
ทรงครองไทยครองธรรมทศพิธ	ประพาสทั่วสารทิศทุกหย่อมย่าน
ยุคบาทยาตราย่าแดนกันดาร	เพื่ออภิบาลพสกไทยถ้วนครา
พระมหากษัตริย์นักพัฒนาสัมฤทธิ์ผล	สาธารณสุขเพื่อมวลชนโดยถ้วนหน้า
วิทยาศาสตร์ประธานเห็นทันตา	ชัยพัฒนาฝนหลวงเพื่อปวงชน
พระนามคือภูมิพลังแห่งแผ่นดิน	อภิรักษ์ธรรณินธำรงผล
สหประชาชาติถวายพระเกียรติภูวดล	วันดินโลกเฉลิมพระชนม์ทุกทุกปี
สองพันสิบห้าเป็นปีดินสากล	เฉลิมพระเกียรติองค์ภูมิพลเฉลิมศรี
สหพันธ์น้อมศิริกรานสดุดี	นมมินทร์ภูมิทรงพระเจริญ

133. บริษัทสินทรัพย์ประกันภัย จำกัด มหาชน

ดูจหายาดฝนหล่นจากฟ้ามาคลายทุกข์	บำรุงสุขพสกศรีแผ่ทั่วหล้า
เอกองค์เดียว ธ ทรงชัยในโลกา	พระปรีชาสามารถก้องป้องปวงไทย
ห้าธันวามหาฤกษ์เบิกฟ้างาม	ทั่วเขตคามแซ่ซ้องสรรเสริญชัย
ขอเทพไท่เป่าปัดขจัดภัย	ภวนัยจอมบดินทร์ปิ่นประชา
ที่มายุโกโหตุมหาราช	น้อมกราบบาทพระองค์ผู้ทรงศรี
ยกกรณบเบื้องบาทบารมี	หนึ่งธูลีได้พระบาทภูวดล
ขอพระองค์ทรงพระเกษมสวัสดิ์	เป็นร่มฉัตรแก้วเงินทองสุขสดไส
ขอเชิญเทพเทวาทุทีไกร	บันดาลให้ขอพระองค์ทรงพระเจริญ

134. องค์กรผู้พิทักษ์ความเป็นธรรม

พิลาสล้ำนำประเทศวิเศษศรี	พระภูมิพิสิฐคุณบุญฉลอง
ทรงครองไทยด้วยธรรมตามครรลอง	เพื่อสนองประโยชน์สุขบัดทุกซ์ไกล
บวรพุทธพิสุทธิไสประไพพิศ	ด้วยวินิจบพิตรองค์ดำรงศีล
ทรงทำนุบำรุงวัดทั่วธานี	เป็นอาจิณพระกอรปกิจด้วยจิตธรรม

จงพอเพียงจะพอกินทุกถิ่นที่
 ฐัหน้าทีสร้างคุณงามเกียรติขจร
 วันเฉลิมเสริมกำลังพลังชาติ
 พระเกียรติก่อพระเดชเพริศเทิดพระนาม

สมามัคคีเป็นพลังทรงนำสอน
 ชาติอมรด้วยโอวาทพระนาถไทย
 ถวายราชสดุดีจักรีสยาม
 ทุกเขตคามต่างแซ่ซ้องก้องกังวาล

135. สมาคมศิษย์เก่าพณิชยการราชดำเนิน

ธ เป็นพ่อของแผ่นดินถิ่นไทยนี้
 ฐ ทรงนำไพร่ฟ้าด้านความเพียร
 ทรงคั่นคิดทรงตรากตรำทุกที่
 เหล่าเหนื่อยหนักเพื่อประชาทุกเหล่ากอง
 โครงการหลวงโครงการราษฎร์ทุกถิ่นที่
 ทุกปัญหาใหญ่่น้อยคอยใส่ใจ
 ฟ้าชันวามหาราชมาบรรจบ
 ขอพระองค์ทรงเกษมทุกเวลา

ทรงเป็นที่เทิดทูนไว้เหนือเศียร
 ให้บทเรียนให้ตัวอย่างต่างไตร่ตรอง
 ทรงเป็นที่ศุญย์รวมใจไทยทั้งผอง
 ฐ ทรงมองพัฒนาทั่วฟ้าไทย
 ฐ ทรงมีเมตตาช่วยแก้ไข
 น้ำพระทัยท่วมล้นด้วยเมตตา
 ทรงผ่านพบชาวประชาต่างหรรษา
 ข้าไพร่ฟ้าขอน้อมถวายพระพร

136. สโมสรไลออนส์สากล 310 ดี

ฐ ผู้ทรงสถิต
 ปกป้องทั่วเขตคาม
 พระองค์ทรงงานหนัก
 คุ่มเกล้าคุ้มผองภัย
 โครงการพระราชดำริ
 พอเพียงเพื่อพารา
 ประโยชน์มอบประชา
 พรรมามิ่งมงคล
 เอกองค์ศีลปิน
 กัมกราบสิ่งบวร
 ครองราชครองไอศุรย์
 ชนม์ชีพยั้งยืนนาน

เหนือชีวิตชนสยาม
 พระทรงธรรมนำชาติไทย
 เจิดประจักษ์รักรยิ่งใหญ่
 พระทรงชัยเลิศปัญญา
 ราษฎร์ปิติทั่วทิศา
 เหล่าบวงข้าใช้ครองตน
 ชื่อ้องเหล่าบุญยิ่งล้น
 ไตรรัตน์ดลโปรดนำพร
 จอมบดินทร์อดิศร
 ชาวไลออนส์ขอหมอบกราบ
 เจิดจำริญญแผ่ไพศาล
 เกษมศาสน์นรินทร์เทอญ

137. สาขาสมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ประจำกลุ่มเขต 3

ห้าธันวาคมหาราชเจ้า	จอมสยาม
เฉลิมพระชนมพรรษาม	เลิศแท้
ทรงครองเขตมาตุคาม	ทศพิธราช ธรรมเฮย
ไทยราษฎร์รักบาทแม่	ยิ่งด้วยปีตรุงค์
ธ ทรงสอนให้รู้จัก	สามัคคี
เลี้ยงชีพแต่พอดี	ปากท้อง
ยึดหลักศีลธรรมมี	จิตสงบ งามเอย
ขอไตรรัตน์ร่วมร้อง	อวยสวัสดิ์ นิติตัย
นิตินุชนิราศพัน	ทรงชัย
นิตินุชนิราศหทัย	ผ่องแผ้ว
นิตินุชนิราศไกล	วรสุข เกษมเอย
นิตินุชนิราศแคล้ว	ทรงพระเจริญเทอญ

138. สมาคมส่งเสริมบุคลิกสตรี

สรวมชีพน้อมประณตอภิวาท	เบื้องบาทแห่งองค์พระทรงศรี
เอกองค์ภัทรวงศ์จักรี	พระภูมิฉลองชนม์กษัตรา
ธ ทรงเป็นเจ้าฟ้ามหาราช	ธ เปรื่องปราชญ์เลิศศาสตร์กวีศิลป์
ธ ทรงเป็นพลังแห่งแผ่นดิน	ทุกชีวินอยู่พอเพียงเลี้ยงพ้อไทย
ปวงประชาได้อยู่ดีและมีสุข	ทรงคลายทุกข์โดยธรรมนำสมัย
พลิกแผ่นดินรักษาน้ำเพื่อลูกไทย	ทวยราษฎร์ไซ้ร่วมเย็นใต้พระบุญญา
เฉลิมพระชนม์พรรษามหาสวัสดิ์	ขอเทพไท้ไตรรัตน์ทั่วทิศา
น้อมปกปักพะภูมิพลองค์ราชา	ลูทิมายีนนานสรราญเทอญ

139. โรงเรียนวิเชียรกลิ่นสุคนธ์อุปถัมภ์

พระทรงเป็นพ่อหลวงของปวงราษฎร์	ไทยทั้งชาติปราศทุกข์ไร้ปัญหา
พระเมตตาปราณีคือที่มา	ดุจบิดากับลูกต่างผูกพัน
ธ คือพระราชาทหาราช	พระผู้ทรงเปรีื่องปราดเกินคาดฝัน
ทรงปราดเปรีื่องเรื่องปัญญาสารพัน	อเนกอนันต์เหลือล้ำค่านิพนธ์

ทั้งศาสตร์ศิลป์จินตนามหาชนก	ทรงหยิบยกสอนไว้ไม่ไร้ผล
เพื่อขจัดตัดรากความยากจน	ไทยทุกคนอยู่ดีและมีกิน
ประการหนึ่งซึ่งพระองค์ทรงเน้นหนัก	ให้รู้จักสามัคคีปลดหนี้สิน
ไม่แบ่งพวกแบ่งพรรครักแผ่นดิน	มลายีสั้นมลทินร้ายกลายเป็นดี
อีกกั้นผ่นน้ำท่าเกษตร	ทั้งไทยเป็นประจักษ์เป็นสักขี
ได้ทำสวนไร่นาทั้งตาปี	ประชาชิมี่สุขปลดทุกข์ภัย
วันที่ห้าธันวาคมหาราช	ประชาชาติทั่วทิศจิตผ่องใส
เชิญเทวอารักษ์ทั้งใกล้ไกล	บันดาลให้พระองค์ทรงพระเจริญ

140. กลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรตินวมินทรราชทิศ 5 ภูมิภาค

สรวมชีพระณตน์อม	นวมินทร์
องค์เอกจักริน	เกริกก้อง
เฉลิมรัชปัลลิต	ผ่องภัส สยามเฮย
งามเกียรติทวยราษฎร์ซ้อง	เลิศล้วน เกษมสันต์
ภูดลทรงยศเพียง	ทิพากร
ทรงฤทธิ์เอื้ออาทร	ถ่องทัน
ไพรัชเทิดบวร	จอมปราชญ์ ไทยเฮย
อัจฉริยภาพทัน	ท้าวหล้า ลือนาม
ชาวนวมินทร์ต่างชาบซึ่ง	บารมี
เป็นร่มฉัตรนานปี	เปี่ยมแท้
ธ ผดุงกิจทวี	ส่องสว่าง ไสวเฮย
เพ็ญพระคุณเลิศแล้	นบเกล้า จักกรี
แปดสิบแปดพรรษาเชิญ	เทพไท้ มาดล
แต่พระภูมิพล	เพชรแพรว
ทรงปราโมทย์กมล	พูนเพิ่ม เสมอนา
ภัทรกษัตริย์แก้ว	เกียรติก้อง นิรันดรเทอญ

141. สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ

แผ่นดินไทยใหญ่กว้างคณานับ	ทรงประทับเสด็จทั่วแดนเหนือใต้
เป็นปิ่นเกศฉัตรแก้วของชาวไทย	น้ำพระทัยไหลหลั่งล้นพสุธา

ทกลีบถ้วนดวงใจประณตน์อ้อม
 พระภูมีภูมิลมหาราช
 ๐ ดุจร่มบังร้อนชง่อนผา
 ดุจบิดาผู้ให้ใจอ้อม
 ๐ ตั้งเพชรตั้งทองของล้ำค่า
 เป็นผู้ให้ความรักความเมตตา

รวมใจพร้อมแต่พระองค์แปดสิบแปดพรรษา
 ทั่วพื้นหล้าอินดีและปรีดีเปรม
 ดุจนาวมหาสมุทรสุดเกษม
 ไทยปรีดีเปรมอินดีและปรีดา
 ดุจเวหาโอบล้อมอ้อมภูผา
 น้อมวันทาขอพระองค์พระเจริญ

142. สโมสรรุกเสื่อตามรอยเสื่อป่าสยาม

พระเกี้ยวพระก่อหล้า
 ทั่วแวงแคว้นเลื่อนาม
 ทรงเป็นมื่นขวัญยาม
 ปกเกล้าไพร่ฟ้าพัน
 พระบารมียิ่งล้น
 เย็นร่มทั่วธรณิน
 กอบกิจทั่วปถพิน
 ชาตirmeเย็นทรงชี้
 น้ำพระทัย ๐ โอบอ้อม
 ทรงประทานเมตตา
 เสด็จที่แห่งใดพา
 ราชูร์แซ่ซ้องเทิดไถ้

แดนสยาม
 ยิ่งล้น
 ยากเหน้อย ไทยนา
 ที่ร้าย ไปมี
 สยามินทร์
 ถิ่นนี้
 ราชูร์สุข
 ผ่านพัน โปยกัย
 ประชา
 ข้าไซร์
 ทุกข์สว่าง สิ้นแธ
 ทั่วทั้ง เขตคาม

143. สมาคมชาวลำพูน

ปวงข้าพระพุทธเจ้าชาวลำพูน
 ร้อยดวงใจเป็นมาลาหลายล้านดวง
 พระสถิตกลางใจไทยทั้งชาติ
 ขอถวายความจงรักและภักดี
 ราชูร์เป็นทุกข์พ่อหลวงทรงทุกข์ยิ่ง
 ราชูร์เป็นสุขพ่อหลวงสุขเกษมอรุรา
 นำสร้างภูมิคุ้มกันที่มั่นคง
 รักธรรมชาติปลูกต้นไม้คนละต้น

ขอเทิดทูนดวงใจภักดิ์รักพ่อหลวง
 เป็นพุ่มพวงถวายองค์วงศ์จักรี
 กราบพระบาทเบื้ององค์พระทรงศรี
 พระภูมีผู้ ๐ พระเมตตา
 พ่อไม่ทิ้งไทยทุกเหล่าทุกทิศทาง
 ทรงพัฒนาหลักพอเพียงเลี้ยงความจน
 ให้ยืนยงอยู่ประหยัดไม่ขัดสน
 สมดุลน้ำอากาศฝนทั่วพารา

วันที่ห้าธันวาคมหาราช
น้อมดวงใจถวายพระพรองค์พระราชา

ไทยทั้งชาติทั่วทุกภาคทุกศาสนา
แปดสิบแปดพระพรรษาทรงพระเจริญยิ่งยืนนาน

144. คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ภูมิพลังของแผ่นดินทุกถิ่นเทศ
พระราชจริยวัตรครองใจไทยทุกนาม
มีมหารามงคลชนทั้งชาติ
สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทุกแห่งหล้าทั่วธานี
วันที่ห้าธันวามาบรรจบ
เหล่าราชพฤกษ์แซ่ช่องฉลองพรรษา

พระปกเกล้าคุ้มเกล้าชาวสยาม
ทรงไตร่ถามห่วงใยทั่วปฐพี
ขอประกาศเทิดไถ่องค์พระทรงศรี
ขอबारมีคุ้มครองพระทรงธรรม
ขอน้อมนบศรบนันชาเฉลิมขวัญ
ร่วมใจมั่นรักพอหลวงของปวงชน

145. ชมรมนักธุรกิจโชคดี

ธ ทรงเป็นยิ่งกว่ามหากษัตริย์
พระทรงเป็นนักคิดพิจารณา
พระทรงธรรมน้อมนำธรรมชาติ
พระทรงสร้างทางลูกให้ลูกไทย

ธ ทรงเป็นนักปฏิบัติสืบค้นหา
พระทรงเป็นนักพัฒนาคู่ฟ้าไทย
พระเปรี๊ยะปราดชัดแจ้งแกลงไข
พระมหากษัตริย์ครองใจไทยทุกดวง

146. ชมรมการศึกษาเพื่อการท่องเที่ยวยั่งยืน จังหวัดนครราชสีมา

วันที่ห้าธันวาคม
กราบบาทพระบิดร
ธ ทรงหวังรัฐศาสตร์
เสด็จทั่วธานี
ข้าน้อมถวายชัย
ขอจงทรงปรีดา
คุณไกรแห่งไตรรัตน์
กำจัดโรคโศกนาน

ทวยราษฎร์ก้มประนมกร
ผู้เลิศล้ำทั่วฟ้าดิน
ประชาชาติไม่สร้างสิ้น
ดุจพรหมอินทร์สร้างโลกา
องค์เทพให้พระราชา
ลูเฉลิมพระชนม์กาล
โปรดเป็นฉัตรป้องภัยพาล
เกษมศานต์นิรันดรเทอญ

147. กลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติรัชชมังคลาภิเษก

มงคลดิเรกพ้องพุลสวัสดิ์
ห้าธันวาราชาเลิศของไทย
ธ การุณนิกรชนด้วยเมตตา
ประชาชาติเทิดพระนามปราชญ์แห่งดิน

ประชารัฐชื่นชมสมสมัย
ถวายพรมงคลชัยองค์ภูวรินทร์
ทรงนำพาความพอเพียงสู่ท้องถิ่น
ทุกชีวินผูกผ่องด้วยพระกรุณา

ขอबारมีพระสยามเทวาธิราช
บันดาลพรมงคลสวัสดิ์ทุกเวลา

และอำนาจพระรัตนตรัยทุกทิศา
พระเกียรติก็ก้องหล้านรินทร์

148. ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย

เฉลิมมิ่งชัยมงคล
สถิตใจไทยทั่วหล้า
เทิดองค์พระทรงฟ้า
เทิดองค์พระภูมิ

เฉลิมชนมพรรษา
กู้ก้องฟ้าสดุดี
องค์ราชาผู้ทรงศรี
องค์จักรีปองชาวไทย

149. ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด

ธ ทรงเป็นยิ่งกว่ามหาสมุทร
ธ ทรงเอื้ออาทรนิกรครัน
ปวงข้าพสกนิกรชน
ขอพระองค์ทรงพระชนยิ่งยืนยาว

ธ ทรงสุดขอบฟ้ามหาสุวรรณค์
ธ ทรงมั่นในครรลองครองโดยธรรม
ขอเทิดองค์ภูมิพลไว้เหนือเกล้า
ไทยทั่วดาวขอพระองค์ทรงพระเจริญ

150. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ทุกรอยบาทที่ยาตราที่คราครั่ง
ด้วยเมตตาน้ำพระทัยที่ไหลริน
กราบคุณพระไตรรัตน์จรัสหล้า
ทรงพระเจริญเปี่ยมพระยศปรากฏไกล

คือมนต์ขลังปิดเป่าเหล่าทุกข์สิ้น
คือพลังแห่งแผ่นดินทั่วถิ่นไทย
จึงรักขามหากษัตริย์นริวัติศัย
คือขวัญใจนรากรนิรันดร์เทอญ

151. ชมรมชาวย่านตาขาว

พระองค์คือเอกกษัตริย์พัฒนา
พระองค์คือปิตุรงค์ผู้ทรงธรรม
วันที่ห้าธันวาคมหาราช
แปดสิบแปดพรรษาราชไทย
ทรงส่งเสริมการศึกษาวิชาชีพ
ประทานทิพย์พิรุณรัฐพิพัฒนพลัน
เศรษฐกิจพอเพียงเลี้ยงชีพได้
ลูกขอกราบแทบบาทฝ่าละออง

พระองค์คือพระราชามหิศวรรย์
พระองค์คือพระราชนแห่งผองไทย
ไทยทั้งชายร่วมปรีดามหาสมัย
ประทับในใจนิกรบวรนิรันดร์
ประทีปแห่งประเทศวิเศษสุวรรณค์
เกษตรสุวรรณค์ทรัพย์สินแผ่นดินทอง
แนวคิดใหม่ชื่นหัวใจไทยทั้งผอง
ขอทวยไ้จงคุ้มครองปกปองภัย

152. ชมรมรวมใจภักดีนายกไลออนส์ 52-53

ขอเดชะฝ่าละอองธุลีพระบาท	บรมนาถนวมินทร์ทรงศักดิ์
พระพ่อหลวงปวงประชาสวามิภักดิ์	จงรักด้วยพระบารมี
ข้าพพุทธเจ้าเอามโนและศิรกราน	ถวายพระพรภูบาลสวัสดิศรี
เป็นมิ่งขวัญไพร่ฟ้าประชาชี	ต่อแต่นี้ขอพระองค์ทรงสำราญ
ศุภฤกษ์เฉลิมชนม์ฉลองชัย	พระเกียรติไกรเกริกฟ้ามหาศาล
ทั้งสากลแซ่ซ้องสาธุการ	ผู้นำโลกลิขสิทธิ์ศาลทางปัญญา
เป็นเอกองค์พระมหากษัตริย์อัจฉริยะ	ทั่วโลกจะหาสองนั้นเหลือหา
ขอเดชะพ่อหลวงของปวงประชา	เป็นมิ่งขวัญขอพระองค์ทรงพระเจริญ

153. บริษัทดอกบัวคู่ จำกัด

บังคมบรมนาถเจ้า	จอมนรินทร์
เอกอัครบิดนทร์	ดิลกหล้า
สมเด็จพระนวมินทร์	มหाराช
อวยสุขทุกถ้วนหน้า	มนัสปลื้ม เปรมกมล
เพราะดลอุ่โนบเอื้อ	อารี
พระกอบกิจกรณิ	หนักอึ้ง
พระบุญยิ่งบารมี	ทุกเมื่อ
พระห้วงปวงชนซึ่ง	สุดพัน พรรณนา
หยาดเสโทไ้อไหลหลังเปรียบตั้งน้ำ	เมื่อทรงย้ายตรามาเยือนเยี่ยม
ผิวพระวรกายคล้ายไหม้เกรียม	ธ ทรงเปี่ยมยิ่งเมตตาประชาชน
เสด็จย่างพระบาทเดินขึ้นเนินเขา	ผ่านลำเนาป่าไม้ฝ้ายฝน
ข้ามห้วยหนองคลองบึงถึงตำบล	ทรงดั้นด้นพบประพาสราษฏร
ขอทรงชื่นยีนนานบันดาลผล	แปดสิบแปดชันษาดลเฉลิมขวัญ
สุขเกษมเปรมปรีดิ์พระชีวัน	โรครภัยนั้นน่อยากล้ำกลายหมายเยี่ยมยล
พร้อมทวยราชฎ์ทั้งปวงรวมดวงจิต	น้อมอุทิศถวายคุณบุญกุศล
ขอพ่อหลวงไทยไร้หมองมล	เฉลิมพระชนม์ทรงพระเจริญเทอญ

154. มวลชนรู้รักสมัคคี

สรวมชีพบังคมบรมนาถ	พระภูมิพลมหาราชรังสรรค์
ทรงครองราชย์ศุภย์สมบูรณ์ครัน	ประชาชนันท์แซ่ซ้องพระพรชัย
ทรงเป็นพระอัครศิลปินบดินทร์ชาติ	ทรงเป็นธรรมิกราชยิ่งใหญ่
ทรงทศพิธราชธรรมงามวิไล	เป็นศูนย์รวมใจไทยประชา
พระราชดำริโครงการน่านปการ	ด้วยพระโพธิสมภารเห็นทั่วหน้า
การเกษตรอุตสาหกรรมนำพัฒนา	ด้วยพระอัจฉริยะปรีชาบารมี
บำบัดทุกข์บำรุงสุขราษฎร	พสกนิกรร่มเย็นเป็นสุขศรี
แผ่นดินธรรมแผ่นดินทองครองปฐพี	ด้วยพระบุญญาบารมีทวิไกล
วิโรกาสมหามงคลวิมลดี	พระกฤษดาบารมีทวิสมัย
แปดสิบแปดพรรษาราชาชัย	พระพลานามัยนั้นไซ้เกริกไกรวัน
ข้าพพุทธเจ้าเหล่าพสกนิกร	ข้าแผ่นดินน้อมสุนทรบวรสวรรค์
ถวายราชสักการะพงนันท	น้อมเกล้าอภิวันทรงพระเจริญ

155. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ร้อยมาลัยแทนใจไทยทั้งชาติ	กราบพระบาทองค์ภูมินทร์ป็นสยาม
บุญเอยบุญของแผ่นดินไทยถิ่นงาม	ทั่วเขตคามแซ่ซ้องถวายพระพร
ทุกแผ่นพื้นทุกภูมิภาคหลายหลากที่	บารมีมหาบพิตรอดิศร
ให้ร่มเกล้าเงาขวัญนรินทร	ดับทุกข์ร้อนด้วยทักษะพระบารมี
ธ ทรงเป็นร่มโพธิ์ทองของประเทศ	ทั่วคามเขตเจ็ดจำส่างศรี
ไทยทั้งผองฉ่ำเกษมสุขเปรมปรีดี	น้อมนบเกล้าสดุดีมหาราชา
เฉลิมชัยฉลองฉัตรนมัสสไต้	ภวไฉนยทวยราษฎร์ปรารถนา
เศรษฐกิจพอเพียงเลี้ยงไทยมา	พระบรมราโชวาทคู่ชาติไทย
ทศพิธราชธรรมนำไพศาล	พระองค์ท่านเปี่ยมเมตตาंनाเลื่อมใส
พระเกียรติเกริกก้องฟ้าสุราลัย	เป็นร่มโพธิ์ร่มไทรไทยทั้งปวง
เชิญอมรพระไตรรัตน์สวัสดิผล	เทพเบื้องบนมาอวยชัยองค์ในหลวง
ครองแผ่นดินโดยธรรมย้าแดดวง	สถิตทรงวงไทยทั่วหล้าพามั่นคง
ขื่อน้อมเกล้าสักการะวโรกาส	ทรงครองราชย์นานปีที่ประสงค์
พระชนม์ขึ้นคู่พาราพายืนยง	ภูมิพลขอพระองค์ทรงพระเจริญ

156. สมาคมนักเรียนเก่าราชินี ในพระบรมราชินูปถัมภ์

สัญลักษณ์เทิดพระนามงามสง่า	นบบุชาบุชิตจิตสนอง
นิกรหมายเป็นข้าฝ่าละออง	ทรงปกครองราชธรรมนำปวงชน
สู่วิถีพอเพียงเลี้ยงชีวิต	สัมฤทธิ์ล้ำเลิศประเสริฐผล
ล้วนจดจำคำพ่อสอนพรมงค	ประพุดิตนตามรอยบาทพระราชา
ห้าธันวาคมศกศรีดิถีสวัสดิ์	พระไตรรัตน์สิทธิศักดิ์อารักขา
พระเกษมสราญสุขทุกเวลา	สถิตเป็นขวัญหล้าทรงพระเจริญ

157. สมาคมนักงานในสถาบันอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย

ด้วยเดชพระบารมีจักรีแก้ว	ที่ผ่องแผ้วทุกถิ่นแผ่นดินสยาม
เหล่าพสกนิกรทั่วประเทศทุกเขตคาม	เทิดพระนามพระองค์ผู้ทรงธรรม
ทศพิธราชธรรมทรงนำใช้	ประจักษ์ไซ้ทั่วหล้าทุกแห่งหน
โครงการหลวงทรงก่อตั้งยังชุมชน	ให้ทุกคนทั่วหล้าได้ชื่นใจ
ทรงดำริแผ่ผืนคลังดินน้ำ	แก้ปัญหาทั่วเขตคามทุกแห่งหน
ให้ชุมชนทั่วหล้าได้ยินยล	เพราะพระองค์ทรงตรากตราเพื่อประชา
เศรษฐกิจพอเพียงหาเลี้ยงชีพ	มิต้องรียอแย่งเพื่อแข่งขัน
ให้นำมาปฏิบัติได้ครบครัน	คือสิ่งนั้นที่พระองค์ทรงห่วงใย
เหล่าข้านน้อมถวายพระพรชัย	น้อมร่วมจิตขอถวายพระทรงศรี
ทรงหายจากพระประชวรโดยพันที	เป็นภูมิของเหล่าข้าประชาไทย
ขออัญเชิญคุณพระศรีรัตนตรัย	จงได้โปรดอำนวยการสวัสดิ์พิพัฒน์สมัย
วโรกาสเฉลิมพระชนม์พระทรงชัย	ราษฎร์ร่วมใจขอพระองค์ทรงพระเจริญ

158. มหาวิทยาลัยสยาม

ด้วยจงรักภักดียิ่งชีวิต	ประทับจิตประเทืองใจในคุณค่า
ภารกิจพิสิฐผลดลพัฒนา	พระกรุณาชุบชีพขึ้นให้ยืนยง
ประเทศไทยโชคมีในหลวง	ธ คือดวงประทีปทองที่สูงส่ง
ทรงสร้างสุขเสริมศักดิ์ศรีจักรีวงศ์	จึงดำรงอยู่กลางใจไทยทุกคน
เฉลิมฉัตรเฉลิมชนม์มลดิถี	แปดสิบแปดพรรษาทวิศุภผล
มหาวิทยาลัยสยามร้อยรวมร่วมกลม	ถวายพระพรบาทยุคลมมงคลวาร
อัญเชิญเทพจากสวรรค์ทุกชั้นฟ้า	โปรยบุปผามาลีที่หอมหวาน
ให้พระองค์ทรงเกษมสุขสราญ	ทรงพระเจริญนิรันดรกาลทรงพระเจริญ

159. สมาคมบัญชีแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ทำธันวาคมฝ่าละอองธุลีพระบาท	เหล่าบัญชีเกษตรศาสตร์ชาติเลื่อมใส
แปดสิบแปดพรรษาพระคุณไทย	ภูมิพลพ่อล้นใจในพระคุณ
พ่อดำริทรงผลงานโครงการหลวง	สร้างเพื่อปวงทวยราษฎร์รับสนับสนุน
สร้างกัณฑ์ชัยพัฒนาเกื้อการุณ	สร้างแก้มลิงอุ้มอุ้มน้ำฉ่ำชื่นใจ
สร้างเศรษฐกิจเพื่อพอเพียงหล่อเลี้ยงชีพ	สร้างหญ้าแฝกบีบบังขวางทางน้ำไหล
โครงการเชื่อมคลองน้ำส่งทรงหวังใย	ดำเนินในใจปวงชนล้นรำพัน
ขอประนมลงก้มกราบทาบทพระบาท	มหाराชเลิศราชาเหล่าเสริญสรร
บูชาพ่อภูมิพลทันอนันต์	เทิดพ่อขวัญพ่อพระองค์ทรงพระเจริญ

160. สมาคมการค้าสตรีที่ปรึกษาและผู้ประกอบการไทย

ด้วยวาระทำธันวาคมหาสมัย	เหล่าสตรีไทยขอถวายพรองค์ในหลวง
ด้วยภักดีแนบแน่นเกล้าทุกดวง	ฤกษ์งามล่องลุดิถีปมมงคล
ธ ทรงธรรมนำทางสร้างความหวัง	ธ รวมพลังความเป็นไทยในทุกหน
เพื่อไพร่ฟ้าหน้าใสทุกผู้คน	บันดาลดลหลายศาสตร์ศิลป์ให้ถิ่นทอง
ธ คือศูนย์รวมใจไทยทั้งชาติ	จ้ำรงรัฐบำรุงราษฎร์ประกาศก้อง
แผ่นดินธรรมนำเนืองความเรืองรอง	สานสายใยเชื่อมคล้องทุกผองไทย
ธ คือพ่อก่อเกื้อทำเพื่อลูก	ธ ทรงปลูกความดีงามความยิ่งใหญ่
ธ ช่วยพสกสุขสันต์อยู่มั่นใจ	พระราชทานน้ำพระทัยให้เรื่อยมา
ธ เป็นปราชญ์ทรงเป็นครูรอบรู้หลัก	ทรงเป็นกษัตริย์ที่คนรักประจักษ์เหล่า
ธ เป็นแบบอย่างความเมตตา	ช่วยเหลือคนรกรากหญ้าทั่วหน้ากัน
แปดสิบแปดพรรษามหาสวัสดิ์	พรพิพัฒน์เฉลิมชัยรวมใจมั่น
ขอพระองค์ที่หมายโกโหตุครัน	เถลิงถวัลย์แผ่นดินไทยไปแสนนาน

161. สภากงการพัฒนาคเด็กและเยาวชน ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ขอเดชะฝ่าละอองธุลีพระบาท	สอทย.อภิวาทมมงคลสมัย
ศุภมาศเฉลิมชนม์ภูวนาย	แปดสิบแปดพรรษชัยนวมินทร์
พระบิดานักประดิษฐ์แห่งสากล	นักวิทยาศาสตร์เพื่อผองชนเป็นนิจศีล
สมพระเกียรติภูมิพลังแห่งแผ่นดิน	พัฒนาถิ่นที่อาศัยให้ราษฎร์

ห้าธันวาคมวันดินโลกทุกทุกปี	สองพันสิบห้าพรรษชาติถือดิศร
สหประชาชาติถวายพระเกียรติวันรินทร	ปีดินโลกนรากราสตุติ
พระอัจฉริยภาพเลิศล้ำชลประทาน	ผสมผสานเกษตรกรรมนำวิถี
พืชไร่นาสวนผสมทุกอย่างมี	เพื่อคุณภาพแห่งชีวิที่งดงาม
ข้าพพุทธเจ้าน้อมเกล้าถวายพระพร	แต่พ่อหลวงของปวงนิกรไพทสยาม
พสกนิกรทั่วประเทศทุกเขตคาม	แซ่ซ้องพระนามขอพระองค์ทรงพระเจริญ

162. โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า

ขอเดชะฝ่าพระบาทพระปกเกล้า	ทั่วประเทศทุกเขตคามเป็นสุขศรี
น้ำพระทัยเปี่ยมล้ำเกล้าทั่วธานี	ธ ทรงมีศพิชราชธรรม
ทรงประโยชน์ดับทุกข์เหล่าประชา	พระเมตตาโครงการดำริล้ำ
รู้พอเพียงตามวิถีทรงชี้แนะ	ตั้งประทีปธรรมส่องสว่างทั้งธานี
ผู้ทรงสถิตกลางหทัยของไพร่ฟ้า	เหล่าประชาราษฎร์อัครศิลป์
ประชาราษฎร์นอบน้อมพระภูมินทร์	แคว้นถิ่นสมานใจถวายพระพร
ห้าธันวาคมเตรียมน้อมปทุมเทิดพระบาท	วโรกาสแปดสิบแปดพรรษชาติศร
เตรียมน้อมจิตน้อมใจถวายพระพร	ขอพระเกียรติก้องขจรไกลทรงพระเจริญ

163. สมาคมผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนนอกระบบ

ธ เป็นเช่นบิดร	รักอาทรด้วยพระทัย
เสด็จทั้งใกล้ไกล	ทั่วหล้าไทยไปเยี่ยมยศ
ราษฎร์ทุกข์ทรงทุกข์ด้วย	ทรงเข้าช่วยอำนวยการ
เมตตา ธ เปี่ยมล้ำ	ช่วยปวงชนพ้นภัยพาล
พระคุณของพระพ่อ	เลิศล้ำหนาหาใดปาน
ทวยราษฎร์ต่างชื่นบาน	มีสุขสานต์ชั่วชีวิ
ขอให้พระพ่อเจ้า	ทรงนานเนาคู่ธานี
เสวยสุขทุกนาที	ทรงเปรมปรีดิ์ชั่วฟ้าดิน

164. สมาคมศิษย์เก่าจันทร์ประดิษฐารามวิทยาคม

กราบบาทพิชราชบรมชัต	ดิรัชมณฑล
ทรงธรรม ธ นามภูมิพล	ณ สยามประเทศครอง

ร้กราชภู่ร้พระร้กค้จ้บ้ค้ร	ส้ว้ส้ท้ธี้ไ้ท้ท้ท้อง
เม้ต้ต้า้พระเก้ือ้ท้ท้ย้ป้อง	ณ พสกนักรไทย
บ้ญ้ล้้า้ส้ยามเพร้า้ะพระอ้บ้ด้	พระส้ก้ด้ข้จ้ด้ก้ย้
อุ้่นล้้า้ป้ระช้า้ด้	บ้มี้เท้ย้บ้มี้เท้ย้ม้ท้ัน
อ้ัญ้เช้ญ้ม้ห้า้จ้ต้ร้พร	ช้ย้เล้ศ้ป้ระเส้ร้ฐ้สร้ร้ค้
อ้่านว้ย้พระอ้องค้้ส้ข้อน้ันด้	ธ สร้าญ้ณั้ร้ันด้ร้เท้อง

165. สม่าคมเพ้ือการค้้มครอ้งผู้บ้ร้โภค

ธ ทร้งเพ้็นพระก้ษ้ตริย้ันก้พัฒนา	อ้ัจฉริยร้าช้า้ท้ังศ้าสต้ร้ศ้ิลป้
พระทร้งเพ้็นภุมิพล้ังผ้่นด้ิน	นวมัิท้นร้้จ้กร้ินเร้นทร
ส้ท้ธิบ้้ด้ร้ป้ระก้าศพระร้าช้ก้จ	ทร้งด้าร้ทร้งอุ้ท้ศ้และทร้งสอ้น
ด้้านอุ้ท้ก้วิท้ยาท้ัวน้าคร	เพ้ือร้าช้ภู่ร้พันจ้ากอุ้ท้ก้ย้
จ้ากห้ญ้้าผ้ล้ก้สู้เช้ือ้นฝ้ายและฝ้นท้ลวง	ไทยท้ังป้วงล้้วนด้ระท้น้ก้สำนั้ก้ได้
ล้้าส้ากลส้ด้ศุ้ท้ิวาน้ย	ฉล้ิมข้นม่ฉลอ้งช้ย้ทร้งพระเจ้ริญ

166. สำนั้ก้พ้ิมพ้โปลั้ศ้นิว้ล้

ศุ้ภม้งค้ลฉล้ิมพระข้นม่พ้ร้ร้ช้า	ป้วงป้ระช้าป้รีด้ีเป้รมเก้ขมศ้รี
ศ้ิรว้าทด้่ฝ้าพระบ้าทพระภุมิ	วงศ้้จ้กร้ีสยามร้ัฐร้่มฉ้ด้ร้ช้ย้
ครบรอ้บป้ด้ล้ีบป้ด้ท้พระข้ันช้า	พระป้รีช้าทร้งเล้ศ้ล้้า้น้าสม่ย้
กอ้บการก้จ้ป้ระส้ท้ธิผลเพ้ือค้นไทย	มี้ร้ายได้พ้อเพ้ียงเลี้ยงช้ีพ้ด้น
ทร้งส้่งเส้ริมการศ้ึก้ษ้ามห้าศ้าล	พระร้าช้ท้านทุ้นท้ลวงให้้ฝ้ก้ฝ้น
พ้พัฒนาป้ระช้าช้าดีย้ว้ข้น	พล้ีก้มลป้ฎ้ิพ้ท้ธ้วิ้พัฒนา
ทร้งเช้ียวช้าญ้ข้่าน้าญ้การเก้ษ้ตร	ทุ้ก้ป้ระเก้ท้ทร้งช้ี้นำค้ाप้ร้ีก้ษ้า
ค้อร้งการท้ลวงล้้า้ร้จ้ก้จ้ท้ัวอ้าน้า	เช้ตพ้าร้าทอ้งถ้ินผ้่นด้ินไทย
พระทร้งเพ้็นฉ้ด้ร้แก้วก้ันวิก้ฤด	ด้าร้ค้ิต้จ้ิต้ป้ระส้านการแก้ว
พระทร้งเพ้็นตุ้ลาการส้มาน้ใจ	ให้้ค้นไทยรู้้ร้ก้ส้ამค้ี
ทร้งอุ้ปล้ัมภ้ค้้า้จุ้นห้นุ้พระศ้าสน้	น้้อมนำช้าดีร้าช้ภู่ร้บ้ร้ลุ้ส้ว้ถ้ี
ป้ฎ้ิพ้ด้ธ้ร้มเน้ือ้งน้จ้ก้จ้พ้ธี	พระภุมิค้ือ้พระพุ้ท้ธ้ร้มส้ยามม้ินท้ร
ทร้งเจ้นจ้ด้การค้นด้ร้ก้วิ้พ้จ้น	เร้ียงเร้ียงบ้ร้อย้ร้จ้นาส้ง่าศ้ิลป้
พระมห้าข้นก้เลี้ือ้งช้ือ้ล้ือ้ระบ้ิล	ท้ัวธ้าน้ินเท้ิต้คุ้ณค้้าวิ้ช้าการ

167. องค์การบริหารส่วนตำบลราชสถิตย์

ธ ทรงเป็นพ่อหลวงของปวงไทย	พระหทัยเปี่ยมล้นชนสรรเสริญ
ชาวราชสถิตย์แซ่ซ้องทรงพระเจริญ	พระดำเนนแห่งใดล้วนไฉน
ดุจสายน้ำหล่อเลี้ยงทุกชีวิต	ทรงสถิตทั่วแคว้นแดนไทยสิ้น
เสด็จถึงทุกแห่งในแผ่นดิน	แม่ในถิ่นแดนดงป่าพงไพร
อันพระคุณล้นฟ้าหาที่สุด	เปี่ยมประดุจบิดามาโปรดให้
ลูกทุกคนที่เห็นเป็นชาติไทย	อยู่อาศัยร่มเงาพระบารมี
ในวาระห้าธันวาคมบรรจบ	ขอประณตกราบองค์พระทรงศรี
ให้พระองค์ทรงเกษมและเปรมปรีดิ์	เป็นชีวิตรุกหลานไทยไปตลอดกาล

168. ชมรมอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรุงเทพฯ

ณ ที่ห้าธันวาคมหาราช	ประชาชาติขึ้นสุขสโมสร
ต่างมีจิตมุ่งหมายถวายพระพร	พระภูธรนวมินทร์ปิ่นไผท
วันเฉลิมปีนี้ศรีสวัสดิ์	ครบแปดสิบแปดพรรษานิรันดัย
นับเป็นศุภคติจิรัชชัย	ทุกแถบถิ่นไกลใกล้มั่นใจภักดี
บังถวายพระพรด้วยกลอนหวาน	ร้ายโคลงฉันทกภาพย์กลอนสมานสมัคร
บรรยาอากาศทั่วแดนแสนศึกศึก	ราษฎร์รุ่มรักในหลวงด้วยดวงมาลัย

169. วิทยาลัยเทคโนโลยีสยามบริหารธุรกิจ SBAC นนทบุรีและสะพานใหม่

น้อมเกล้าถวายบังคมบรมบาท	พระจอมราชนวมินทร์ปิ่นเกศี
เอกกษัตริย์ขัตติยะวงศ์จักรี	พระบารมีล้นฟ้าประชาไทย
เฉลิมพระชนม์พระภูมิพลมหาราช	ปกครองชาติยาวนานผ่านสมัย
ทรงทศพิธราชธรรมนำปัจจัย	ด้วยน้ำพระทัยชโลมทั่วธรนิ
ธ ทรงเป็นพ่อหลวงของปวงราษฎร์	ธ ทรงเป็นนักปราชญ์ด้านศาสตร์ศิลป์
ธ ทรงเป็นกำลังของแผ่นดิน	ธ ทรงเป็นเทพินทร์ปิ่นโมลี
ความพอเพียงเป็นเส้นทางทรงวางไว้	ให้คนไทยคลายทุกข์เป็นสุขศรี
การครองตนรู้รักสามัคคี	รู้หน้าที่รู้เงินจัดรู้พัฒนา
ด้วยพระคุณสุดประเสริฐเจดีย์แก้ว	ข้าพพุทธเจ้าขอน้อมไว้ใส่เกล้า
เหล่าเอสแบคตั้งพิพัฒน์สัตยา	ธรรมราชาพระราชทานผसानใจ
ขอน้อมนำสิ่งศักดิ์สิทธิ์สถิตกล้า	ตรัยรัตนบารมีอดิศัย
จงสัมฤทธิ์จตุรพิธพรชัย	แต่ภูวไนยสถิตองค์ทรงพระเจริญ

170. สมาคมศิษย์ช่างตากรู้สคอนแวนท์

พระปิตุราชประชาชาติสยาม	พระเกียรติงามเกริกกล้าสง่าศรี
ด้วยเดชพระเมตตาบารมี	ไทยอยู่ดีมีสุขถ้วนทุกคน
พระราชทานแนวทางสร้างชีวิต	กลีภพพอเพียงพัฒนาผล
พระราชดำริวิถีธรรมนำกมล	มีมงคลนำไทยให้พัฒนา
ทรงสละละสุขเพื่อสุขราษฎร	รอยพระบาทยาตราทุกทิศา
คือรอยธรรมนำใจไทยประชา	สมรรคาสันติสุขทุกถิ่นไทย
ขอทรงพระเจริญสิริสวัสดิ์	พลพัฒนาพิบูลย์สุขทุกสมัย
ทรงผ่องพันโรคาพาธพัฒนาภัย	ปกเกล้าไทยเกษมสุขนิรันดรเทอญ

171. สภาสตรีแห่งชาติ ในพระบรมราชินูปถัมภ์

ฉัตรแก้วปกเกล้า	ดุจบิตร
พระเมตตาเปี่ยมอาทร	พสกชาติ
สายพระเนตรสองพระกร	ดำเนินกิจ
ทุกสิ่งล้วนเพื่อราษฎร	รอดพัน ทุกข์ภัย
หากราษฎรทุกข์ทวามหัน	แดนดิน
พระเสด็จโปรดดุจเมฆินทร์	ร่มเกล้า
เสมือนฝนทิพย์ชโลมริน	หลังรด ใจนา
ปราชญ์เทียบพระผ่านผ้า	ประหนึ่งเทพ ประทานพร
โครงการพระก่อเกื้อ	สยามชน
ดินน้ำพืชพันธุ์ผล	อิมหล้า
พอเพียงศาสตร์ศิลป์ถกกล	ก้องเกียรติ
เบิกวัฒนธรรมรุ่งฟ้า	เฟื่องฟู ประเพณี
อัญเชิญพระไตรรัตน์	คุ้มครองพระเฮย
ประสพสุขสิ่งสมปอง	เฟริศแพรว
ภูมิพลมหาราชครอง	เสวยสุข ยั่งยืน
พระชนม์ชีพชวาลแก้ว	ถ้วนภพ ไตรภูมิ

172. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

ลุดิธิศุภมาสมาบรรจบ	ศิโรนบเบื้องบาทบาศรี
แปดสิบแปดพรรษาพระภูมิ	องค์จักรีจอมปราษฎร์ราษฎร์ร่วมเย็น
ห้าธันวาคมหาราชชาติสยาม	ทั่วเขตคามเกษมสุขหมดทุกข์เชื้อ
พระบารมีส่องสว่างตั้งจันทรเพ็ญ	พระจึงเป็นขวัญเกล้าเนาวินรันตร์
ราชมงคลรัตนโกสินทร์	ขอพระปิ่นโมลีมีสุขสันต์
สถิตเสถียรคู่เหล่าเกินสัตพรณ	น้อมจ้านรขอพระองค์ทรงพระเจริญ

173. สโมสรไลออนส์ชลบุรี พันธ์นิคม

ลิขิตฟ้าส่งมาจากสวรรค์	ให้ตรงวันห้าธันวาคมสง่าศรี
ทั่วเขตแดนแผ่นดินต่างยินดี	วงศ์จักรีสืบสานองค์ราชัน
ธ ทรงเป็นเอกองค์วงศ์กษัตริย์	ทรงขจัดทุกข์เชื้อเช่นดั่งฝัน
ให้ประชาชนอยู่เย็นทุกคืนวัน	คุณอนันต์พระองค์ทรงเมตตา
งานไลออนส์ในหลวงทรงชื่น่า	ให้เราทำมุ่งเน้นการศึกษา
หวังให้เยาวชนปลูกปัญญา	จึงได้มาสารนุกรมไทย
สำนึกในพระมหากรุณา	องค์ราชาแผ่นดินถิ่นไทย
ประชาชนทั่วเหล่าต่างน้อมใจ	ธ ทรงชัยขอพระองค์ทรงพระเจริญ

174. สมาคมชาวกรุงศรีอยุธยา

สรวมชีพประณตน้อมเบื้องพระบาท	พระบรมชนกนาถชาวสยาม
ผองพสกนิกรไทยทุกเขตคาม	เทิดพระนามพระองค์วงศ์จักรี
พระชั้นษาแปดสิบแปดมหาฤกษ์	พระเกียรติเกริกกระปือไกลในวิถี
พระทศพิธราชธรรมประเพณี	พระราชกรณีนอกอนันต์
สรวมฤทธิ์พระบุญญาบารมี	แห่งองค์มหาจักรีไอศวรรย์
บันดาลให้ผองภ้ยมลายพลัน	ธ จงสุขเกษมสันต์นรินทร์เทอญ
สมเด็จเจ้าพระสยามเทวาธิราช	สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทรงอำนาจสโมสร
โปรดพิทักษ์รักษาองค์พระบิดร	แห่งสยามนครทรงพระเจริญ

175. สโมสรขอนแก่นกรุงเทพ 3

แผ่นดินอุดมธาดู	เทินบัวบาททุกโมงยาม
ดินดีศรีเขตคาม	สมเป็นถิ่นแผ่นดินทอง

สายน้ำที่หลังไหล	สะอาดใสสมใจปอง
เขื่อนฝายบึงห้วยหนอง	เต็มฝนฟ้าเอื้อนาคร
ธรรมชาติพิลาสรัก	น้อมเกล้าภักดิ์องค์ภูธร
เลิศค่าทรัพย์ากร	สื่อสักการสารมงคล
สรวมชีพไทยทั้งชาติ	เป็นทางลาดบาทพิมล
แปดสิบแปดพรรษาดล	ไทยทั่วหล้าสามัคคี
เชิญเทพทุกทิศา	เทิดบุญญานฤบดี
พระชนม์ขึ้นนับหมื่นปี	สืบไอศวรรย์นิรันดรเทอญ

176. องค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

พระทรงงานเพื่อทวยราษฎร์แผ้วผ่องใส	พระเสด็จถิ่นไกลในสยาม
พระพลิกฟื้นผืนดินถิ่นไทยงาม	พระลือนามภูมิพลล้นเกล้าไทย
เศรษฐกิจพอเพียงพอเลี้ยงชีพ	ดุจประทีปชี้ทางสร้างงานใหญ่
รู้จักพอรู้จักกินรู้จักใช้	คือหัวใจทฤษฎีที่สร้างสรรค์
พ่อคือพระเจ้าผู้ให้ในโลกหล้า	พ่อคือพระดุจธाराจากสรวงสวรรค์
พ่อคือพระในหัวใจไทยนิรันดร	พ่อคือพระหนึ่งนั้นในดวงใจ
ห้าธันวามหาราชชาติสยาม	ห้าธันวาฟ้าครายามสดใส
ห้าธันวาพ่อหลวงของปวงไทย	ห้าธันวาขอเทิดไท้องค์ราชัน

177. องค์การบริหารส่วนตำบลเนินมะกอก

อรุณรองผ่องผ่านพื้นพสุธา	สิริห้าธันวามงคลสมัย
สรวมชีพภักดิ์องค์ภูมินทร์ปิ่นไผท	ป้องผองภัยยิ่งเกษมสุขเปรมปรีดี
พระคือร่มโพธิ์ทองผองทวยราษฎร์	ทุกเบื้องบาทยาตรย่างหว่างวิถี
บำเพ็ญพรทมิหารธรรมนำชีวี	พระบารมีมีังโพธิสมภาร
เฉลิมพระชนม์ขึ้นชมสมประสงค์	ขอพระองค์ทรงสุขเกษมศานต์
ขอประหารราษฎร์น้อมถวายมาลัยมาลัย	เทิดภูบาลภูมิภูมิพล

178. สโมสรอาสาทาสาด สำนักงานอาสาทาสาด สภากาชาดไทย

ขอเดชะพระภัทรมหาราช	วโรกาสเฉลิมพระชนมพรรษา
พระองค์ทรงคุ้มเกล้าชาวประชา	ชนทั่วหล้าสรรเสริญพระทรงชัย

ธ ทรงเป็นกษัตริราชเจ้า
ทรงอุปถัมภ์ชาติทุกศาสตร์ ณ แดนไทย
ทรงดำรงทศพิธราชธรรม
เศรษฐกิจเพียงพอ ธ ก่อไว้
เมื่อคราวอุทกภัยใหญ่หลวงนัก
พระปกป้องกันภัยให้ประชา

พระราชทานฝนหลวงแก่ปวงราษฎร์
ไม่ต้องต้องตามฤดูกาลมานานครั้น
ห้าธันวาคมหาฤกษ์เกียรติเกริกก้อง
มิ่งมงคลดลพระรัตนตรัย

ครองราชย์ยืนยาวกว่าพระองค์ไหน
มิต้องให้เดือดร้อนช่วยผ่อนคลาย
ทั้งทรงนำประเทศไทยฝ่าวิกฤตได้
เพื่อให้ประเทศไทยได้พัฒนา
ทรงคิดค้นกักสายธารนานหนักหนา
ตั้งมูลนิธิมาช่วยเหลือพลัน
ให้แคล้วคลาดคลายกังวลยามฝนนั้น
ให้แผ่นดินอันชุ่มน้ำชื่นฉ่ำใจ
อาสาแซ่ซ้องอภิวัตพระบาทไท้
ถวายพระพรชัยพระองค์ทรงพระเจริญ

179. สมาคมสำนักงานบัญชีและกฎหมาย

วันที่ห้าธันวาคมบรรจบ
องค์สมเด็จพระภูมิพลมหาราชา
พระคือดวงประทีปส่องทุกท้องถิ่น
กว่าสี่พันโครงการพระราชทานวิธี
ทรงทศพิธราชธรรมปกครองชาติ
ขอไตรรัตน์คุ้มครองพระทรงชัย
เฉลิมรัชเฉลิมพระชนมพรรษาสวัสดิ์
เฉลิมพระนามก้องฟ้าก้องปฐพี

บรรลุลุครบแปดสิบแปดพระชันษา
ปวงประชาชาวไทยถวายสดุดี
เสด็จทั่วทั้งแผ่นดินทุกถิ่นที่
นำชีวีประชาสุขทุกถิ่นไทย
ทรงยิ่งกว่ากษัตริย์ราชาชาติไหนไหน
พระชันษายืนไกลกว่าร้อยปี
เฉลิมพระองค์คู่ฉัตรจักรีศรี
สมาคมสำนักงานบัญชีและกฎหมายถวายพระพร

180. สมาคมแพทย์แผนไทยแห่งประเทศไทย

ห้าธันวาวนพอก่อเกิดสุข
ลูกขอกราบแทบเท้าเอามงคล
งานพ่อนักลูกประจักษ์ในดวงจิต
ไทยทุกคนเคารพพื่อผู้การุณ
ทั่วแผ่นดินถิ่นแคว้นแดนเหนือใต้
ให้รักน้ารักดินสินทรัพย์ไทย
เมื่อดินดำน้าชุ่มภาคภูมิจิต
สุขภาพดีถ้วนหน้าธันวาคม

สร้างเสริมลูกเฝ้าไทยขยายผล
ลูกทุกคนรักพื่อทดแทนคุณ
ขออุทิศกายใจสนับสนุน
ขอเนื่อบุญจงบันดาลผลसानใจ
ทรงห่วงใยเสริมสร้างทางสดไส
ขาดสิ่งใดก็ไร้ค่าพาเศร้างคราม
สร้างชีวิตเสริมชีวาพาสุขสม
ท่านตั้งพรหมผดุงไทยเกรียงไกรเอย

181. ชมรมรักษ์พ่อหลวง

ศิริกรานองค์กษัตริย์ชาติดิยะ	ทศพิธราชธรรมะอัครผล
แปดสิบแปดพรรษาทรงพระชนม์	ภูมิพลผู้ทรงเปี่ยมพระเมตตา
ประณตน์้อมในคำพระราชดำรัส	เป็นแสงส่องปฏิบัติปราชณา
ให้มั่นคงสามัคคีเกิดประชา	ทั้งพาราล้วนเผ่าพันธุ์ลูกหลายไทย
มีอาจให้มีคนดีได้ทั้งหมด	คอยกำหนดช่วยคนดีนิรันตัย
นำความดีปกครองป้องพาลภัย	จึงมีชาติจึงมีชัยดำรงงาม
แม่हनทางแสนลำบากและยากเข็ญ	มิทรงเว้นขอร่มเย็นเป็นสุขี
พระราชหฤทัยใสสว่างทุกราตรี	ทศพิธบารมีแผ่กว้างไกล
ศุภวาระห้าธันวาคมหาราช	เหล่าข้าพระบาทเหล่าชมรมรักษ์พ่อหลวง
รวมศรัทธาร้อยดวงใจไทยทุกดวง	น้อมบวงสรวงเทพยดาตลอำไพ
ที่ขามูโกโหตุภูมิพล	ทรงผ่านพ้นพระโรคาพลาตศิัย
ทรงพระเกษมสำราญเป็นร่มไทร	พระบารมีขจรไกลนิรันดรเทอญ

182. ชมรมผู้สูงอายุชาวป่าไม้

ลูที่ห้าธันวาคมหาฤกษ์	ไทยบานเบิกปรีดีเปรมเกษมศานต์
ปวงประชาเฉลิมฉลองทั่วทุกบ้าน	วันนี้วันเฉลิมพระชนมพรรษา
ทรงดำริพระราชทานไว้หลายหลาก	แม้ลำบากจากทะเลจตุฎฐา
เรื่องน้ำดินป่าไม้ประทานมา	เพิ่มคุณค่ามากล้นทุกถิ่นที่
พระราชทานหลายงานด้านป่าไม้	ปลูกป่าไว้สามอย่างแต่ได้สี่
การปลูกไม้ในใจคนได้ผลดี	ไมทมิใจรักดีรักพงไพร
ทุกโครงการเกิดผลดีมีค่ายิ่ง	ได้ผลจริงคุณอนันต์อันยิ่งใหญ่
ณ บัดนั้นและบัดนี้ดีทั่วไทย	เพิ่มคุณให้ป่าไม้มหาศาล
ผู้สูงอายุชาวป่าไม้กราบพระบาท	พ่อของชาติพระบารมีแผ่ไพศาล
ขอทรงพระเจริญยิ่งยืนนาน	ทรงพระเกษมสำราญตลอดไป

183. มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

ขอเดชะฝ่าละอองธุลีพระบาท	ภูวนาถจอมนรินทร์ปิ่นสมัย
อัจฉริยะกษัตริย์พิพัฒน์ไทย	เกริกก้องไกรทั่วหล้าสดดี
ลูห้าธันวาคมอุดมฤกษ์	พระขวัญเกริกภิญโญสโมสร
น้ำพระทัยแผ่แผ้วคุ้มนิกร	พระหัตถ์ส่องโอบอุ้มคุ้มครองไทย

ลูเฉลิมพระชนม์มงคลวารเวียนบรรจบ	ขอน้อมนบเทพไฟทในสยาม
โปรดคุ้มครองอภิรักษ์บริหาร	ให้ทรงแคล้วโรคาพาธอริราชศัตรู
ขอพระองค์ทรงพระเจริญยิ่ง	สถิตเป็นหลักชัยคุ้มสยาม
พระราชหฤทัยผ่องแผ้วและขึ้นบาน	พระชนมพรรษาวิวัฒนานานเกิดร้อยปี

184. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

ธ ทรงเป็นหลักชัยแห่งทวยราษฎร์	ภูวไนยจอมปราชญ์พระทรงศรี
มหาราชเอกองค์วงศ์จักรี	ไทยร่วมซ้องภักดีเปรมปรีดา
ราชกิจน้อยใหญ่ท่านเสกสร้าง	เป็นแนวทางดำรงถิ่นปิ่นปกเกล้า
แก้มลิ้งแก้งดินช่วยฟื้นชีวา	พระมหาชนกประดับฟ้าข้ามดินทร์
จึงขอเทิดไท้องค์บรมกษัตริย์	เกษมสันต์เป็นฉัตรสยามถิ่น
พระเกียรติยศปกเกศคุ้มแดนดิน	นามระบิลขอทรงพระเจริญ

185. โรงเรียนมัธยมวัดศรีจันทร์ประดิษฐ์ ในพระบรมราชานุเคราะห์

พระทรงธรรมนำทางสร้างความหวัง	รวมพลังความเป็นไทยในทุกหน
เพื่อความสุขของไพร่ฟ้าประชาชน	ประทานฝนชุ่มชื่นผืนดินไทย
สองพระหัตถ์โอบอุ้มคุ้มครองทั่ว	ทั้งครอบครวัปลื้มจิตแสนสดใส
สองพระเนตรเล็งตลอดทอดยาวไกล	ผองเฝ้าไทยเป็นสุขทุกหน้ากัน
นับเส้นทาง่างพระบาทมีอาถรรพ์	นับประมวลพระโอวาทที่เสกสรรค์
นับโมงยามนาที่ปีเดือนวัน	อัศจรรย์ที่ทรงงานผ่านพ้นมา
พระทรงเป็นยิ่งกว่ามหากษัตริย์	พระทรงเป็นนักปฏิบัติสืบค้นหา
มัธยมวัดศรีจันทร์พัฒนา	น้อมวันทาขอพระองค์ทรงพระเจริญ

186. สมาคมนักเรียนเก่าเบญจมิตร ในพระบรมราชูปถัมภ์

แปดสิบแปดพรรษามหาราช	ไทยทั้งชาติปรีดีเปรมเกษมสันต์
เอิบอาบอิมอุ่นสุขทุกคืนวัน	นบอนันต์เทิดเกล้าเหล่าประชา
ที่ขมายุโกโหตุ่มหาราช	พระมิ่งขวัญรัฐราษฎร์สุขहरษา
พสกซ้องสรรเสริญพระบุญญา	ทุกหย่อมหญ้าร่วมเย็นเป็นมงคล
พระดุษฎพรหมพ้อแห่งสยาม	พระคือความภูมิใจไทยทุกหน
ครองแผ่นดินโดยธรรมเลิศอำพล	เพื่อประโยชน์มหาชนบนผืนไทย
น้อมบูชาเจ้าแผ่นดินพระปิ่นรัฐ	ปวงชนน้อมมนัสนริตติ์
เหน้อยหนักแล้วหนอองค์พระทรงชัย	น้อมเทิดไท้ขอพระองค์ทรงพระเจริญ

187. โรงเรียนเบญจมราชานุสรณ์

กว่าหกสิบปีที่ ๖ ทรงครองราชย์	ประชาชาติร่มเย็นเป็นสุขี
โครงการหลวงมากมายหลายถิ่นที่	รวมสินค้าดีมีขายให้
บริโภคนกกระทาก่อนนมัย	โลกถือไกลพระราชกิจผลิตภัณฑ์
หลักยิ่งใหญ่ให้ราชย์รู้เพียงพอ	ไม่ต้องรอโชคลาภมาพลิกผัน
ทั้งสามห่วงสองเงื่อนไขคุณอนันต์	พระทรงธรรมพระราชทานแก่ปวงชน
อัญเชิญเทพทุกชั้นฟ้าบันดาลดล	เจริญพระชนมายุยั่งยืนนาน

188. สมาคมผู้ผลิต ดำเนินรายการวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย

เกิดเกล้าบังคมบรมบาท	จักรีแก้วนวราชอดิศร
ณ ดิถีห้าธันวาคมสาภาพ	ที่ภูธรเสด็จมาคู่ฟ้าไทย
๖ ทรงเป็นเจ้าแผ่นดินปิ่นประเทศ	พระราชกิจปิ่นเกศต่อสมัย
ทรงหวังราษฎร์รัฐรอดปลอดภัย	พระหฤทัยเปี่ยมล้นพระเมตตา
งานฝนหลวง ๖ ทรงห่วงชาวนาไร่	งานรักน้ำทรงนำให้ได้รักป่า
เศรษฐกิจพอเพียงพระผ่านฟ้า	ดำริมาเพื่อวิถีวิถีไทย
เฉลิมพระชนมพรรษามหามงคล	ภูวดลแปดสิบแปดพรรษานิรันตัย
ทรงครองราชย์สิริสวัสดิ์พัฒน์ชัย	กว่าทรงชัยในบูรพกาล
ข้าพระบาทถวายรักและภักดี	น้อมมนัสอัญชลีอิชฺฐาน
อัญเชิญคุณพระไตรรัตน์ชัชวาล	สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทุกสถานในชาติรี
ดลโรคาปราศคลาดแคล้ว	พระทรงฟ่องแผ้วรวีศรี
พระเป็นสุขทุกทิวาราตรี	พระบารมีป้องชาติไทยไปนิรันตร

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นายวิเชษฐชาย กมลสัจจะ
วัน เดือน ปี เกิด	21 กันยายน 2536
สถานที่เกิด	สุพรรณบุรี
วุฒิการศึกษา	จบการศึกษา ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาภาษาไทย มหาวิทยาลัยบูรพา ศึกษาต่อระดับปริญญาโท สาขาภาษาไทยเพื่อการพัฒนาอาชีพ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ที่อยู่ปัจจุบัน	169 หมู่ 1 ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมืองฯ จังหวัดสุพรรณบุรี 72000

